

สังคมศาสตร์ปริทัศน์

ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๒ เมษายน - กรกฎาคม ๒๕๑๘

ระพี นวพล "ทมิฬนิต"
การสร้างการก่อหนี้ของชาวนา
ฉบับใหม่ของนายพล

กึ่งดมตาสตรปรกตย

เจ้าของ : สมาคมสังกมศาสตรแห่งประเทศไทย

คณะกรรมการบรรณาธิการ

นายชาญวัญ เกษตรศรี

นายทกษ เจลิมเตียรณ

นายบณทร อนันดา

นายไมตร อิงการณ

นายรังสรรค ษนะพรพนัน

นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี

กองบรรณาธิการ

นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี

บรรณาธิการ

นายนิวัติ กองเพียร

ฝ่ายศิลป์

นายพิศิษฐ์ ผลามิตร

ฝ่ายจัดรูปเล่ม

นางสาวยุพา ทองช่วง

ฝ่ายธุรการ

สำนักงานกองบรรณาธิการ

สมาคมสังกมศาสตรแห่งประเทศไทย

จุฬา ซอย ๒ ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๑ ๕

โทรศัพท์ ๕๒๗๖๕๒

กองจัดการและฝ่ายอำนวยการ

นายสมบัติ จันทรวงศ์

ผู้อำนวยการบริหาร

นางสาวมาศฤดี สมิตเวช

เลขานุการบริหาร

นางสาวสำรว สุขชัย

ฝ่ายเอกสาร

สำนักงานกองจัดการและฝ่ายอำนวยการ

ห้อง ๕๒๓ ชั้น ๕

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

โทรศัพท์ ๒๖๖๑๑๑ ต่อ ๒๑๒

หรือ ตู้ ปณ. ๕/๘๔ กรุงเทพฯ ๑

ONT
1/4/2518

สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
ขอเชิญสมาชิกและผู้สนใจเข้าร่วมสัมมนา
เรื่อง

โฉมหน้าข้าราชการชนผู้นำของไทย

นำโดย

ดร. ลีพิศ ธีรเวคิน

ในวันศุกร์ที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๘ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๓๐ น. เป็นต้นไป
ณ ห้องประชุมชั้น ๕ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สังคมศาสตร์ปริทัศน์

ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๒ เมษายน - กรกฎาคม ๒๕๑๘

ชัชวรินทร์ ไชยวัฒน์	๔	จดหมายถึงบรรณาธิการ
บรรเทียง ชันต์โกเศศ	๕	ร้อยกรอง สถานแสงสูดื่นแผ่นดินทอง
ชุมพร สังขปริษา	๑๐	บทนำ : แต่การต่อสู้ของชาวนาและกรรมกร
เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม	๑๓	เขตแดนตราภ - กัมพูชา
นายัง แอร์ จันดา	๓๑	สังคมศาสตร์กับการพัฒนาการเมืองและการพัฒนาประเทศ
ทรงยศ แวหวงษ์	๔๗	โครงสร้างการก่อกำเนิดของชาวนา
กอบชัย ชครักษ์	๖๓	อินโดจีนเซีย : ระบบใหม่ของนายพล
รัตน์ เฝ้าเหลืองทอง	๗๔	จดหมายจากพม่า ขบวนการนักศึกษาพม่า : วิชนที่ถูกลืม
ประสิทธิ์ รุ่งเรืองรัตนกุล	๘๕	จดหมายจากเวียดนาม ไม่มีอะไรจะสำคัญกว่าเสรีภาพอีกแล้ว
จารุณี เขมียวาท	๙๕	วรรณกรรมวิจารณ์ วิเคราะห์ "ทมยันตี" ตั้งแต่ ๑๔ ตุลาคม ถึงปัจจุบัน
สุดาทิพย์ อิมทร	๑๑๑	ร้อยกรอง เลือดสีข้าว
ศรีศักดิ์ นพรัตน์	๑๑๓	กนกกับหนังสือ อังเคร มาลโรซ์ กับทฤษฎีไม่ร่วมกอ
สุพจน์ ภูมิทัฬห	๑๒๑	กนกกับสิ่งแวดล้อม แหล่งผลิตออกซิเจนของกรุงเทพฯ
	๑๔๐	เรื่องสั้น ปลิ้น
	๑๕๒	ร้อยกรอง อัครวินิบาตกรรม
	๑๕๓	วิจารณ์หนังสือ
	๑๗๗	บรรณาธิการ

ผู้วิจารณ์หนังสือ

อรุณา สมชาติ แถมสุข นุ่มนนท์
ธเนศ อากรณัฐวรรณ วิทยากร เขียงกุล
ธรรมเกียรติ กัณโธ อุกัย คุลยเกษม
คาราวัลย์ เกษทอง

ปก : นีวัตติ กองเพชร

จดหมายถึงบรรณาธิการ

การให้การศึกษาแก่กรรมกร

โดย คณะเศรษฐศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผมได้อ่านหนังสือเล่มอันดีเลิศ ชื่อ ขบวนการกรรมกรในประเทศไทย ซึ่งกองบรรณาธิการสังคมศาสตร์ปริทัศน์ เป็นผู้ดำเนินการจัดพิมพ์ ด้วยความสนใจและเห็นว่าเป็นหนังสือที่มีสาระที่สอดก่อกำเนิดหนึ่งทีละละ ของท่านได้จัดทำขึ้น พร้อมทั้งได้แนะนำให้กรรมการสหภาพแรงงาน หลายแห่ง ได้หาอ่านประกอบความรู้

โดยเหตุที่การศึกษาคนว่าด้านแรงงานยังมีได้มีการกระทำกันอย่างจริงจัง การหาผู้ทรงคุณวุฒิแท้จริงร่วมกันจัดเขียนหนังสือประเภทนี้ จึงเป็นงานยากสำหรับบรรณาธิการ แต่ก็นับได้ว่าเป็นความสำเร็จที่สูงมากเท่าที่ทำได้ในรูปแบบที่ปรากฏ

แต่ข้อเขียนเพียงชิ้นหนึ่งในหนังสือฉบับดังกล่าวได้ลดคุณภาพของหนังสือลงอย่างยิ่ง คือเรื่อง "การทำลายพลังกรรมกร" เขียนโดยผู้ใช้นามว่า "ชาติสังคัม" บุคคลผู้นี้คงจะรู้ตัวว่ากำลังสร้างข้อกล่าวหาฉกรรจ์ให้กับบุคคลอื่น รู้ว่าข้อเขียนของตนเป็นเท็จ

จึงไม่กล้าใช้ชื่อจริงของตน สำหรับข้อกล่าวหาสถาบันหรือองค์การอื่น ๆ นั้น ผมไม่มีหน้าที่ชี้แจงแทนผู้อ่านคงจะใช้วิจารณญาณของตนเองได้ว่า "ชาติสังคัม" โจมตีองค์การทุกประเภทรวมทั้งกรมแรงงาน ที่ให้การช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่กรรมกร ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ว่าเป็นสมน ชี. ไอ.เอ. หมดทั้ง ๆ ที่มูลนิธิบางแห่งเป็นมูลนิธิเยอรมันด้วยซ้ำ ที่ชาติสังคัม แสร้งทำเป็นไม่สนใจคือการที่ World Federation of Trade Unions อันเป็นสมาพันธ์กรรมกรของประเทศคอมมิวนิสต์ อาจจะทำให้การสนับสนุนผู้นำกรรมกร และอดีตผู้นำนักศึกษาบางคนจนถึงขั้นให้ทุนไปต่างประเทศแล้วก็ได้

"ชาติสังคัม" กล่าวหาตักตวงถึงคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่ามีอาจารย์บางคนที่ย้ายชาติและประชาชนร่วมมือกับ AAFLI โดยกล่าวว่า AAFLI เป็นองค์การด้านการล้างสมองกรรมกรโดยตรงของอเมริกา

ในข้อเท็จจริงนั้น คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เริ่มให้การศึกษาด้านแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายแรงงาน การจัดตั้งและบริหารสหภาพแรงงาน การเจรจาต่อรอง ฯลฯ ให้แก่กรรมกรและผู้นำของสหภาพแรงงานต่าง ๆ มาตั้งแต่เดือน

มีนาคม ๒๕๑๖ จนบัดนี้ได้อบรมแล้วถึง ๑๒ รุ่น โดย
ผมเป็นผู้ริเริ่มและดำเนินการ ทางเงินอุดหนุนมาจาก
แหล่งต่างๆ มีทั้งมูลนิธิเอเชีย, อาฟฟี่, บาดู,
ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ทั้งนี้โดยผู้
ให้เงินอุดหนุนจะกำหนดเงื่อนไขใดๆ ไม่ได้ และ
ไม่สามารถมายุ่งเกี่ยวกับการดำเนินงานอบรมของ
คณะเศรษฐศาสตร์แต่ประการใด ยกเว้นเพียงโครง
การที่หก ซึ่งศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาให้เจ้าหน้าที่ของ
ศูนย์มาช่วยในการประสานงาน การอบรมซึ่งต่อเนื่อง
กัน มาตลอด เช่นนี้ต่างหากที่ช่วยทำให้กรรมการได้
รับสิทธิและหน้าที่ของตน สามัคคีกันดำเนินการ
เรียกร้องต่อสู้ให้ได้ความเป็นธรรมโดยสันติวิธี ใน
การอบรมที่คณะเศรษฐศาสตร์จัดขึ้นนี้ ใครที่สนใจก็
สามารถไปสังเกตการณ์ได้ตลอดเวลา ผู้บรรยายนอก
จากอาจารย์ในคณะฯ ก็มีผู้นำกรรมการจากสหภาพแรง
งานต่างๆ รวมทั้งประธานศูนย์ประสานงานกรรมกร
ด้วย

การต่อสู้โดยสันติวิธีนี้เองที่ “ชาติ สังคม”
และเพื่อนไม่ต้องการ “ชาติ สังคม” อาจจะเป็นคนคน
เดียวกัน หรือคนไกลชิดกับอดีตผู้นำนักศึกษาที่เข้าไป
ดำเนินงานศูนย์ประสานงานกรรมกร และเขียนข้อ
เรียกร้องในสิ่งที่ตนรู้ว่ากรรมกรจะไม่ได้ชัยชนะก็ได้
ตัวอย่างเช่นการเรียกร้องที่สวนลุมพินีให้ปลด พ.ต.อ.
ยุทธนาฯ เป็นต้น เพื่อที่ว่ากรรมกรจะได้เลิกพยายาม
ต่อสู้ตามกฎหมาย แล้วไปดำเนินการได้ดินแบบอั้งยี่
ตามที่ “ชาติ สังคม” ต้องการให้ทำและเสนอแนะไว้
ในหน้า ๒๒๔

“ชาติ สังคม” คงจะเป็นบุคคลในคณะเดียวกับ
ที่คอยยุยงกรรมกรให้กินแค้นแค้นใจกัน ว่าคน
นั้นคนนี้เป็น ซี.ไอ.เอ. ประณามการให้การศึกษาแก่
กรรมกร เพราะเมื่อกรรมกรมีความรู้ชัดเจนจนสามารถ
ยืนอยู่บนขาของตนเองได้ การที่ “ชาติ สังคม” และ
พวกจะไปยุยงให้กรรมกรใช้มาตรการรุนแรงโดยไม่จำเป็น
และใช้กรรมกรเป็นเครื่องมือสร้างอำนาจทาง

การเมืองของตนนั้นก็ย่อมทำไม่ได้ ความพยายาม
ของบุคคลกลุ่มนี้จะเห็นได้จากโปสเตอร์ที่ศูนย์ประ
สานงานกรรมกรจัดทำไปเผยแพร่ในวันเมย์เดย์ และ
นิทรรศการต่างๆ รวมทั้งสิ่งพิมพ์บางประเภทที่จัดทำ
ขายได้ในราคาถูกอย่างไม่น่าเป็นไปได้

จริงๆ การรับเงินต่างชาติมาให้การศึกษ
แก่กรรมกรนั้น เราจะต้องหลีกเลี่ยง แต่ในขณะที่รัฐ
บาลไม่เคยให้งบประมาณแก่มหาวิทยาลัยในการให้บริ
การทางวิชาการในลักษณะนี้และกรมแรงงานเองก็ยัง
ทำได้น้อยไม่ทั่วถึง สหภาพแรงงานไม่สามารถรับ
ภาระค่าใช้จ่ายได้ ถึงแม้การอบรมแต่ละรุ่นจะใช้เงิน
เพียงประมาณ ๘,๐๐๐ บาทก็ตาม เราจำเป็นต้อง
ต้องหาเงินช่วยเหลือโครงการเช่นนี้ไปล่วงหน้าก่อน ทั้ง
นี้โดยไม่ยอมรับเงื่อนไขใดๆ ซึ่งก็เหมือนกับการที่
สังคมนิยมปฏิวัติ เคยได้รับเงินอุดหนุนจากมุล
นิธิเอเชีย และเพิ่งจะเลิกรับเมื่อไม่นานมานี้เอง

ถ้าหาก “ชาติ สังคม” จะหาเวลาศึกษาหา
ความรู้ให้ดีขึ้นสักหน่อย พุดความจริง ใช้ข้อจริง
หนังสือเล่มอันดับเจ็ดนี้ก็จะดีเท่าที่ตีพิมพ์ได้ทีเดียว ●

สุภชัย มนัสไพบุลย์

คณะเศรษฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จดหมายจากเวียตนาม

ในที่สุดสงครามอันยืดเยื้อมาสามสิบปีก็สุด
สิ้นลงเมื่อดาวสี่ทองบนพื้นหน้าเงินแดง ปลิวไสวบน
ทุกหลังคาบ้าน ชาวบ้านรีบออกจากที่ซ่อนต้อนรับ
กองทหารในเครื่องแบบสีเขียวและสีดำด้วยใบหน้าอัน
แจ่มใส น้ำใจไมตรีของผู้คนที่เราเคยไผ่ผา กลับคืน
มาโดยไม่ต้องเรียกร้อง ทุกคนดูเหมือนจะลืมวันคืน
สุดท้ายที่ไม่มีใครหลับได้ เพราะถูกคุกคามจากเสียง
จรวด ระเบิดของการต่อสู้ของสองฝ่าย เราต้องหลบ
ซ่อนในหลุมหลบภัยและอุโมงค์ทางไว้ในวงแขน ชาว

บ้านเข้าปล้นบ้านที่เจ้าของหลบหนีออกนอกประเทศ สมบัติที่คนมั่งมีขโมยไปจากหายาดังกล่าวของคนเหล่านี้ ได้กลับคืนมาสู่เจ้าของเดิมอีกครั้งหนึ่ง

เสียงเพลง “โฮจิมินห์อยู่ร่วมกับเราในวันแห่งชัยชนะ” ดังก้องไปทุกท้องถิ่น และโดยไม่มีใครบังคับ แต่ละบ้านทำลายธงแดงเหลืองของรัฐบาลเขียวในทันที แล้วแทนที่ด้วยธงสีใหม่ที่แสดงพลัง และมีความหมายมากกว่าสำหรับฝูงชน ทหารโยนทิ้งเครื่องแบบไว้ตามข้างถนนอย่างไม่อิดยั้ง ผู้อพยพทยอยกลับสู่เหย้า สันตึกกันที่สงคราม ต่อไปเราจะเก็บเกี่ยวบนผืนนาได้โดยไม่ต้องหวาดกลัวกับระเบิด แม้ที่เคยกังลุกไว้ในสถานเด็กกำพร้ากลับมารับลูกของตนโดยที่ยังไม่มีใครบังคับ และน่าอนาถเป็นที่ตัดต่ออเมริกาประเทศยิ่งใหญ่ได้ร่วมมือกับชาติอื่นๆ อีกหลายชาติ “โจรกรรม” เด็กเหล่านี้ไปตามแผน *Baby Lift* ของนายฟอร์ด และเด็กจำนวนร้อยต้องเสียชีวิตไปอย่างน่าสังเวชเพราะความเลินเล่อของพวกเขา

ไซ่ง่อนที่ไม่มีอเมริกันตลอดไปรุ่งและเป็นกันเองมากขึ้นสำหรับคนต่างชาติผิวขาว คนเวียดนามไม่ตะโกนเรียก “องหนี่ๆ” อีกต่อไป แต่เรียกแทนว่า “ตัย” ซึ่งแปลว่าคนตะวันตก อาจเหมือนกับคำว่า ฝรั่งเศส ของไทย นักรบของฝ่ายปฏิวัติจะประหลาดใจที่ไม่ได้พบพวกอเมริกันศัตรูตัวสำคัญอย่างที่คาดหวังไว้

ผู้คนต่างรอคอยรัฐบาลชุดใหม่ ดูเหมือนว่าชัยชนะได้รับอย่างรวดเร็วเกินความคาดหมาย (ข่าวบางกระแสเล่าว่าฝ่ายเวียดกงคาดว่าจะได้รับชัยชนะในเดือนพฤศจิกายน) ทำให้รัฐบาลปฏิวัติไม่สามารถจะวางแผนบริหารไซ่ง่อนได้ในทันที กระทรวงแต่ละแห่งไม่มีใครรับนโยบายเป้าหมายใหม่ การงานจึงพิการไปชั่วคราวร่วมสองอาทิตย์ ไซ่ง่อนหรือนามใหม่นครโฮจิมินห์ ตกอยู่ในภาวะที่ปราศจากกฎเกณฑ์ ทุกคนปฏิบัติได้ตามใจตัว บนท้องถนนส่วนใหญ่กฎ

เกณฑ์จรรยาของรัฐบาลเก่าไม่มีใครสนใจ และนำแปลกที่วันเหล่านี้ไม่ปรากฏว่ามีอุบัติเหตุอย่างใดบนท้องถนน อากาศเป็นพิษหมดสิ้นไปเพราะรถวิ่งบางตา และผู้คนนิยมขี้จกรยานโดยไม่รีบร้อน เด็กๆ เล่นน้ำพุโดยไม่ต้องกลัวตำรวจจับ ผู้คนออกนอกถนนยามค่ำกินได้ทุกเวลา และเมื่อวานนี้เอง วันที่ทุกคนรอกลับมาถึง ดาวสีทองสองดวงเปล่งประกายขนานข้างภาพของโฮจิมินห์ วีรบุรุษที่ไม่เคยตายของชาตินี้ ดาวดวงหนึ่งบนพื้นน้ำเงินแดงของรัฐบาลปฏิวัติชั่วคราวของเวียดนามใต้และอีกดวงบนพื้นสีแดงของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม บนพื้นปะรำหน้าพระราชวังเสรีภาพ บุคคลสำคัญของเวียดนามรวมกันอยู่ที่นี่ เล คี โด, ตรัน วันตรา, เหงียน ฮู ถ็อง, มาคามินห์ วลา ยืนร่วมกันใต้ภาพอันใหญ่ของโฮจิมินห์ พร้อมกับคำขวัญภาษาเวียดนาม “คอม กือหยี กวี เข่ง ถอค หลย ตือ ยอ” ซึ่งแปลว่า “ไม่มีสิ่งใดที่มีคุณค่ายิ่งไปกว่าอิสรภาพและเสรีภาพ” และทำนองเพลงดังโฮจิมินห์อยู่ร่วมกับเราในวันแห่งชัยชนะกระหึ่มก้องไปทั่วบริเวณ ผู้คนปรบมือต้อนรับกองทัพที่สร้างขึ้นด้วยราคาถูกแต่เต็มไปด้วยประสิทธิภาพที่สวนสนามผ่านหน้าปะรำ พวกเขามีสิทธิที่จะภูมิใจอย่างเต็มเปี่ยมกับชัยชนะอันยิ่งใหญ่ครั้งนี้ ชัยชนะที่ได้มาด้วยเลือดเนื้อ ที่ตั้งมั่นในอุดมการณ์แน่วแน่

เหงียน ฮู ถ็อง ประธานาธิบดีของรัฐบาลปฏิวัติชั่วคราว ประธานม็อดต้อนรับประชาชนด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มด้วยความยินดี หญิงชราคนหนึ่งขึ้นไปบนปะรำและโอบรัดตามมินห์ รมต. ต่างประเทศและดูเหมือนว่าน้ำตาแห่งความยินดีซึมอยู่ในบ่าตา คงจะไม่ม้วนไต่อกแล้วในเวียดนามที่เราจะได้เป็นประจักษ์พยานแห่งความปิติสูงสุดของชาวเวียดนามเช่นวันนี้ และในบรรทัดนี้ขอขอบใจสถานทูตไทยในไซ่ง่อนที่ปิดสถานทูตโดยไม่บอกกล่าวให้คนไทยในบังคับรับรู้ตัวแต่อย่างไร ความละเอียดของสถานทูตไทย การ

ชาติความรับผิดชอบต่อคนไทยในต่างประเทศช่วยให้เรา
ได้มีโอกาสร่วมกับเหตุการณ์วันนั้น และถ้ารัฐบาลไทย
จะเปิดสัมพันธ์ทางการทูตกับรัฐบาลใหม่ของเวียดนาม
ควรจะเก็บเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการในดินเซฟไว้แต่ในกระ
ทรวง อย่าได้ส่งออกมาให้คนไทยต้องอับอายอีกเลย
คุณจะรู้สึกอย่างไร ถ้าคุณเข้าไปสถานทูตและพบกับ
คำบอกเล่าเจ้าหน้าที่เก็บกระเป๋ากลับไปหมดแล้ว “ท่าน
ทูตด้วยหรือ” เราย้อนถามด้วยความไม่แน่ใจเพราะ
เท่าที่เราเห็นทูตจะเป็นคนสุดท้ายที่อพยพ “ท่านทูต
นะหรือ ท่านอพยพไปตั้งเกือบเดือนแล้วละ” เจ้า
หน้าที่เวียดนามตอบแล้วมองหน้ากันด้วยความขบขัน

ผู้สื่อข่าวของเรา
Saigon, Vietnam

หลอกหลวง ตบตาประชาชนได้ง่ายๆ

ส่วนเรื่องภายในประเทศคิดว่าควรนำเรื่อง
ปากท้องของประชาชนมาเสนอบ้าง พร้อมกับชี้แนะ
ทางแก้ ตัวอย่างง่ายๆ เช่น สบู่ ผงซักฟอก ทำไม
ถึงขึ้นราคา ทั้งๆที่รัฐบาลได้ลดภาษีวัตถุดิบให้มากมาย
หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนส่วนรวมเช่นเรื่องต่อต้าน
อพยพ

ผมอยากเห็น สังคมศาสตร์ปริทัศน์ เป็น
หนังสือสำหรับนักอ่านที่ต้องการแสวงหาข้อเท็จจริง
คู่คิดของนักปฏิบัติ มากกว่าเป็นหนังสือของนักอ่าน
บนหอคอยงาช้าง

อนุ วัณณ
กรุงเทพมหานคร

ผู้ร้ายเดือนไม้ได้

ขอแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำรูป
เล่มใหม่ด้วยว่า รู้สึกร่อยๆ สู้ฉบับออกเป็นรายเดือน
ไม่ได้ เนื้อหาสาระในเล่มเป็นเรื่องค่อนข้างไกลตัว
และเน้นหนักไปทางวิชาการมาก ถ้าจัดทำแบบนี้คิด
ว่าเหมาะสำหรับนักวิชาการมากกว่านักอ่านที่ต้องการ
หาข้อเท็จจริงในเรื่องที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัว ตลอดจน
ความเป็นไปของประเทศเพื่อนบ้าน

ในสภาพการณ์ปัจจุบันที่ ประเทศไทยต้อง
ปรับตัวผูกมิตรกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีระบบการ
ปกครองต่างกัน ผมคิดว่าจะเกิดประโยชน์ต่อประชา
ชนและประเทศชาติเป็นอย่างมาก หาก สังคมศาสตร์
ปริทัศน์ จะนำข้อเท็จจริงของประเทศเพื่อนบ้านเผยแพร่
ให้ประชาชนทราบ เพื่อประชาชนจะได้มีส่วนร่วม
ในการกำหนดนโยบายต่างประเทศที่เป็นผลประโยชน์
ต่อประเทศชาติมากที่สุด ไม่ใช่ให้คนที่มิอำนาจ
เพียงไม่กี่คนกำหนดนโยบายเอาเอง เน้นนอนขาย่อม
คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ชนชั้นของเขาจะได้รับก่อนอื่น
นอกจากนี้ยังเป็นการป้องกันไม่ให้ชนชั้นปกครอง

รายงานจากพัทลุง

สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับ มกราคม-มีนา
คม เกี่ยวกับเรื่อง รายงานจากพัทลุง ที่นำมาตีแผ่
ให้ประชาชนได้ทราบการปฏิบัติงานของหน่วย กอ.
รมน. ทำให้ได้เห็นสภาพความทุกข์ทรมานของพี่น้อง
ทางภาคใต้อย่างชัดเจน

ดิฉันเชื่อมั่นว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นจริง
เพราะดิฉันเองได้เคยพบเห็นมาบ้างเช่นกัน ไม่ถกกัน
ฝ่ายหนึ่ง (ที่ดิฉันรู้จัก) คิดจะเอาอาวุธที่ต้องห้าม
และเอกสารที่แสดงว่าเป็นคอมมิวนิสต์ไปซุกซ่อนใน
บริเวณบ้านของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วจะให้ตำรวจไปค้น
แต่บังเอิญยังไม่ทันดำเนินการตัวเขาเองกลับถูกจับใน
ข้อหาอื่นไปเสียก่อน เขาได้ให้เหตุผลในการที่จะทำ
เช่นนั้นว่า ถ้าถูกจับข้อหาคอมมิวนิสต์ละก็ไม่ต้อง
สอบสวนเลย ง่ายและเร็วดี

ความเจ็บช้าของคนธรรมดาจนกลายเป็น
ความแค้น ซึ่งก็เป็นของแท้เสียเกินว่ามีทางเป็นไปได้
ที่จะเกิดผู้ก่อการร้ายจริงๆ ขึ้นหลังจาก พ่อ พี่
ผู้ชราของเขาถูกฆ่าไป

ดิฉันมีความสงสัยจริงๆว่า การที่พวกปราบปรามประชาชน ได้ทำพิธีให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาคัมภีร์สาบานว่าจะซื่อสัตย์ต่องานของเขานั้น คนที่เป็นคนต้นคิดเรื่องสาบานเองจะต้องเป็นคนที่ไม่มีความเชื่อถือในคำสาบานนั้นๆ อย่างเด็ดขาด เพราะคนที่เห็นแก่เงิน แก้อำนาจและใจอำมหิตจะเป็นคนยึดมั่นในความดีได้อย่างไร หากคำสาบานศักดิ์สิทธิ์จริงแล้วกฎหมายจะมีไว้ทำไม ให้บาปลงโทษเขาเองไม่ต้องเหน็ดเหนื่อยไปตามจับ ตามฆ่า และที่น่าสังเกตก็คือ ทำเหมือนกับที่หน่วย นวพล ทำเสียจริง (เช่นเรื่องสาบาน)

คนที่ออกปฏิบัติการเองยอมรับว่าเขา ได้พบกับผู้ก่อการร้ายจริงหรือไม่ หรือฆ่ากันเองตามที่สังคมนิยมได้นำคำสัมภาษณ์ของผู้ที่ได้เคยออกปฏิบัติการว่าไม่เคยเห็นผู้ก่อการร้ายเลยทำให้ยังทราบแน่ชัดมากขึ้น ประกอบกับข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือข่าวจากวิทยุก็ออกข่าวแต่ว่า ปะทะผู้ก่อการร้ายคาดว่าฝ่ายผู้ก่อการร้ายคงได้รับบาดเจ็บ หลบหนีไปได้หมด

ดิฉันไม่เคยเห็นว่าจะได้ตัวผู้ก่อการร้ายจริงๆมาสักที มีแต่ผู้ก่อการ เช่นที่หมู่บ้านนาทรายเท่านั้น หากรัฐบาลยังขึ้นต่อตั้ง ไม่ยุบหน่วยทำลายประชาชนนี้และยังไม่เปลี่ยนวิธีการใหม่ ดิฉันเชื่อแน่ว่าจำนวนของผู้ก่อการร้ายจะต้องเพิ่มขึ้นอีกและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามจำนวนของเงินงบประมาณ และเมื่อถึงจุดอิมตัวเมื่อไร เมื่อนั้นผู้ถูกตามฆ่า ก็คงจะเปลี่ยนมาเป็นผู้ตามฆ่าเสียเอง พวกที่นั่งอยู่ในห้องเย็นคอยสังหารนั้นต่างหากที่น่าจะถูกตอบแทน โดยตอบแทนชนิดที่จะยังผลให้มากกว่าการได้รับมาในอดีตหลายเท่าตัวคุณ

สุดท้ายขอชมเชยว่า สังคมนิยมบริษัทนี้เป็นปากเสียงของประชาชนจริงมาโดยตลอด แม้จะยึดเวลาออกไปถึงสามเดือนออกครั้ง แต่เนื้อหาที่เข้มข้นสมกับที่อดอันมาสามเดือนทีเดียว ขอให้คณะผู้จัดทำยืนเคียงข้างพวกเราประชาชนตลอดไป ●

ศรีดาวเรือง

กรุงเทพมหานคร

ปฎุชน

หนังสือของปฎุชนในสังคม

ชุดรวมสาระทางวรรณกรรมและสังคม

อักษรศาสตร์วิจารณ์

หนังสือเพื่อสาระทางวรรณกรรม

และการวิจารณ์

ประสิทธิ์ รุ่งเรืองรัตนกุล

บรรณาธิการ

วางตลาดทุกเดือน

สถานแสงสู่อินแผ่นดินทอง

วันใดเดือนขັນสืบห้าคำ
เริ่มจะเริ่มร้องลำนาดังเจ้าสาว
แรมนจะบรรเลงเป็นเพลงยาว
เสร็จเที่ยวข่าวแล้วเอาเที่ยวเที่ยวคารา

หากสาวเจ้ากรีกทรายสยายผม
เขาจะเอาเที่ยวคมมาเข็นมา
น้ำตาเริ่มไหลรินล้นขลุ่ย
เลือดเริ่มละลายฟ้าแดงกว่าแดง

พบเจ้าสาวคนสวยเมื่อเจ้าสาย
เวียงนาวายดินค้ำกันคารแห่ง
หัวใจสาวเจ้ายังเพริศเจิดแจรง
เหงอรินแรงจารึกจารสถานแสงทอง

โฉมเจ้าใครจองไว้ห้องหอ
โฉมไม่เคยรุ่งรอลอยู่หอหอ
แต่งงานเจ้าวันนกับนน้อง
กับมวลชนหรงผองเพื่อครองรัฐ

เมื่อเจ้าสาวกรีกทรายสยายผม
พลวเหมือนร่มธงทิวปลิวสะบัด
เพื่อนร่วมแนวเคินมาจากบ้ายัญ
ปฏิวัติแดนคงขั้คงแดง

วันใดเดือนขັນสืบห้าคำ
เจ้าสาวคมขำขันเข้มแข็ง
เอาคมเที่ยวเที่ยวควาเป็นเส้นขแยง
สถานแสงสู่อินแผ่นดินทอง
บัพรินทร์ ไชยวัฒน์

เรา

ขอการระแแต่ชาวนาและกรรมกร
ผู้เสบชีวิตและบาดเจ็บ
ในการต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม

เรา

ขอประณามการกระทำดั่งกล่าว
ของนายทุน เจ้าที่ดิน และชนชั้นปกครอง
ที่เป็นฝ่ายเริ่มใช้ความรุนแรง

กองบรรณาธิการ

สังคมนต์าสตริปริทัศน์

กติการบประชาชน

ไทย - เวียดนาม

เขตแดนตราด – กัมพูชา

บรรเทิง ยันต์โกเศศ

อนุสนธิจากข่าวที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์เมื่อเร็ว ๆ นี้ ทางฝ่ายเขมร ได้ยื่นคำขาดให้ประเทศไทยลดหย่อนหลักเขตแดนที่บ้านหาดเล็กเข้ามาอีก ๑ กิโลเมตร หากไม่แล้วทางฝ่ายตนจะดำเนินการขึ้นรุนแรงกับประเทศไทย ในทันทีที่ข่าวนี้แพร่ออกมา ชักความตระหนกตกใจให้แก่ชาวไทยทั่วประเทศ มีการวิพากษ์วิจารณ์ในแง่ต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย มีหลายเสียงกล่าวว่า หลักเขตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นผลจากการฉ้อฉลของฝ่ายไทยที่กระทำต่อเขมร โดยเลื่อนหลักเขตเดิมออกไปทางฝ่ายเขมร ทำให้เขมรต้องเรียกร้องดังที่เป็นข่าวอยู่นี้ แต่แล้วในที่สุดก็ปรากฏว่าสถานวิฑูรยพนมเปญ ได้ออกอากาศคำแถลงปฏิเสธข่าวนี้

เรื่องนี้เขินชุนโดยมุ่งหวังที่จะเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพรมแดนระหว่างประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดตราดกับประเทศเขมรซึ่งได้กำหนดและปักปันกันมาแล้วเมื่อเกือบ ๒๐๐ ปีมาแล้ว ให้ผู้สนใจได้มีโอกาสศึกษา เพื่อที่จะได้ใช้วิจารณญาณพิจารณาข้อเท็จจริงเหล่านั้นสืบต่อไป

๑ “เขมรปฏิเสธบังคับไทยร่นหลักเขต” ประชาชาติ วันอังคารที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๑๘

เหตุการณ์อันสืบเนื่องมาจากการตกลงทำหนังสือสัญญาระหว่างไทยกับฝรั่งเศส เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๒๒ (พ.ศ. ๒๔๔๖) ทำให้จังหวัดตราดและเกาะทั้งหมด ตั้งแต่แหลมสิงห์ลงไป รวมทั้งเกาะกง (จังหวัดประจันตคีรีเขต) และดินแดนบางส่วนในประเทศเขมรต้องตกไปเป็นของฝรั่งเศส^๒ ซึ่งความเป็นจริงนั้น / ไม่มีข้อความใดๆ เลยที่หนังสือสัญญานี้จะระบุว่า ฝ่ายไทยยินยอมยกดินแดนแถบนี้ให้แก่ฝรั่งเศส แต่เนื่องจากข้อความในหนังสือสัญญานี้คลุมเครือมาก เพราะปรากฏข้อความเพียงแต่ว่า “... จะได้กำหนดเขตแดนในระหว่างกรุงสยามกับดินแดนที่เป็นแผ่นดินอินโดจีนฝรั่งเศส... รัฐบาลทั้งสองฝ่ายจะตกลงกันเสียก่อนว่า จะกำหนดที่สำคัญแห่งใดเป็นที่หมายกำหนดเขตแดนในดินแดนนี้แห่งใดเป็นเขตแดนที่จะจดทะเล...”^๓ จึงในที่สุดก็ปรากฏว่า ได้กำหนดปักปันเขตแดนกันตรงบริเวณแหลมสิงห์ (อยู่ตรงข้ามเกาะช้างในเขตอำเภอแหลมงอบในปัจจุบัน) ตัดตรงขึ้นไปยังปากน้ำ

ตะโหนดในตอนเว้าเหนือสุดของทะเลสาบเขมร^๔ เหตุนี้เองจึงทำให้จังหวัดตราดส่วนใหญ่และเกาะทั้งหมดในบริเวณนี้ ต้องตกไปเป็นของฝรั่งเศสในที่สุด โดยได้ทำพิธีมอบจังหวัดตราดและบริเวณดังกล่าวให้แก่ฝรั่งเศส เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๓ (พ.ศ. ๒๔๔๗)^๕

จนกระทั่งวันที่ ๒๓ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๕ (พ.ศ. ๒๔๔๙) จึงได้มีการทำหนังสือสัญญาขึ้นใหม่อีกฉบับหนึ่ง โดยลงนามกันระหว่างสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทววงศ์วโรปการผู้แทนฝ่ายไทย และ มองซีเออร์วิกเตอร์ เอมีล โยเซฟ คอลแลง [เดอ ปลังซี] (M. Victor Emile Joseph Collin [de Phrancy]) ระบุว่าฝ่ายไทยยอมยกเมืองพระตะบอง เสียมราฐ และศรีโสภณ ให้แก่ฝรั่งเศส และฝรั่งเศสยอมคืนเมืองด่านซ้าย (เลย) ตราดและเกาะต่างๆ ที่อยู่ใต้แหลมสิงห์ลงไปจนถึงเกาะกูดให้แก่ไทย^๖ และได้กำหนดการปักปันเขตแดนกันใหม่ระหว่างประเทศไทยกับอินโดจีนของฝรั่งเศสตามสัญญาว่าด้วยปัก

๒ หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ทำเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๒๒

๓ หนังสือสัญญา ... ข้อ ๓

๔ พระบริหารเทพธานี พงศาวดารชาติไทย เล่ม ๓ หน้า ๔๗๕-๔๗๖

๕ กระทรวงมหาดไทย พระราชหัตถเลขาธิษฐานที่ ๕ เกี่ยวกับภารกิจของกระทรวงมหาดไทย เล่มที่ ๒ ภาควิชา ๓ หน้า ๒๖๐

๖ หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๕ ค.ศ. ๑๘๖๗ ข้อ ๒ และ ข้อ ๓

บ้านเขตแดนคึกคักด้วยหนังสือสัญญา

ข้อความที่ปรากฏในสัญญาเฉพาะบริเวณที่เป็นจังหวัดตราด ระบุว่า "... เขตต์แดนในระหว่างกรุงสยามกับอินโดจีนฝรั่งเศส นั้น ทั้งแก่ชายทะเลที่ตรงข้ามจากยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูดเป็นหลักแล้ว ทั้งแต่ที่ต่อไปทางตะวันออกเฉียงเหนือถึงสันเขาพนมกระวาน แลเป็นที่เข้าใจกันชัดเจนด้วยว่า แม้จะมีเหตุการณ์อย่างไร ๆ ก็ดี ฟากไหนเขาเหล่านี้ข้างทิศตะวันออกรวมทั้งที่ลุ่มน้ำคลองเกาะปอดด้วยนั้นต้องคงเป็นดินแดนฝ่ายอินโดจีนของฝรั่งเศส แล้วเขตต์แดนต่อไปตามสันเขาพนมกระวานทางทิศเหนือจนถึงเขาพนมทม ซึ่งเป็นเขาใหญ่บนน้ำทั้งหลายระหว่างลำน้ำที่ไหลตกอ่าวสยามฝ่ายหนึ่งกับลำน้ำที่ไหลตกทะเลสาบอีกฝ่ายหนึ่ง . . . "๘

การกำหนดและปักปันเขตแดน ได้มีการแต่งตั้งข้าหลวงตรวจปันแดนขึ้นทั้ง ๒ ฝ่าย ข้าหลวงใหญ่ฝ่ายไทย ได้แก่ พลตรี หม่อมเจ้าบวรเดช ฝ่ายฝรั่งเศส ได้แก่ พันตรี กีชาร์ด มองแกร์ซ์ (Le Commandant Guichard Montguers)

กองข้าหลวงชุดแรกที่เดินทางไปยังจังหวัดตราดเพื่อกำเนินการเรื่องนี้ ฝ่ายไทย

ประกอบด้วย ร้อยโท ขุนรณรัฐวิภาคกิจ และร้อยตรีแดง ฝ่ายฝรั่งเศสประกอบด้วย ร้อยโท เคอร์แฟร์ และร้อยโทร็อกซ์ส ได้เดินทางไปจังหวัดตราดเมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๖ (พ.ศ. ๒๔๕๐)๙ และอีก ๒ วันต่อมาจึงได้ออกเดินทางไปตรวจหมุดเดิมที่เขาสบัด (เขาคาบาด) แต่หาไม่พบ จึงเดินทางกลับตราด

วันที่ ๕ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๖ ได้ออกเดินทางไปยังคลองใหญ่ ถึงคลองใหญ่เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม รุ่งขึ้นจึงออกตรวจภูมิประเทศ โดยเดินตัดเขาโอบยามไปยังเขาคลองน้ำเขียว เพื่อข้ามไปยังบ้านเกาะปอดเมืองเกาะกง และพักอยู่ที่นั่น" ระหว่างการเดินทาง ร้อยโท ขุนรณรัฐวิภาคกิจ ได้ร่างแผนที่สังเขปแสดงภูมิประเทศที่ได้ผ่านไปไว้ด้วย (ดังแสดงไว้ในหน้า ๑๗)

การดำเนินงานของข้าหลวงกองแผนที่ในขั้นนี้คือการตรวจดูแนวเขา ฝ่ายฝรั่งเศสได้เกณฑ์จางราษฎรให้ขึ้นไปทางยอดเขาบรรทัดตรงด้านตะวันออกของบ้านคลองสน ตำบลแหลมกลัดแห่งหนึ่ง และบริเวณยอดเขาบรรทัดตรงตะวันออกเฉียงเหนือของบ้านคลองใหญ่ บริเวณทิศตะวันออกของบ้านห้วยโสม

๘ สัญญาว่าด้วยปักปันเขตต์แดนคึกคักด้วยหนังสือสัญญาลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๕ - ข้อ ๑

๙ หนังสือคู่มือราชการเมืองตราดของข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลจันทบุรี ที่ ๔๖/๑๓๕ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ร.ศ. ๑๒๖

๑๐ หนังสือรายงานของขุนพิไลสุรการ ปลัดเมืองตราดถึงผู้ว่าราชการจังหวัดตราด ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๖

ตำบลคลองใหญ่อีก ๒ แห่ง เพื่อใช้เครื่องมือ
ขึ้นไปตรวจสอบคูแนวเขา^{๑๐}

ส่วน พลตรี หม่อมเจ้าบรรเดช ข้า
หลวงใหญ่บันแก่นฝ่ายไทย ได้เดินทางไปถึง
ตราดพร้อมกับร้อยเอกจง เมื่อวันที่ ๓๐
ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๖ และได้เดินทางออกไป
ยังเขาพนมทมในวันที่ ๒ มกราคม ร.ศ. ๑๒๖
ข้าหลวงใหญ่ฝ่ายฝรั่งเศสคือ พันตรีมงแกร์ช
พร้อมด้วยร้อยเอกยัย และสิบโทเคอร์รู เดินทาง
ไปถึงตราดเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ออกเดินทาง
ไปยังเขาพนมทมในวันที่ ๓ มกราคม โดย
ร้อยเอกจง และ ร้อยเอกยัย ออกไปปฏิบัติ
งานที่แหลมตึงในขณะที่สิบโทเคอร์รูไปยังเกาะ
ช้างและเกาะกูด^{๑๑}

พลตรีหม่อมเจ้าบรรเดช ปฏิบัติงาน
ที่เขาพนมทมจนถึงวันที่ ๒๒ มกราคม ร.ศ.
๑๒๖ จึงได้ออกเดินทางไปยังไพลินเพื่อปฏิบัติ
งานทางบริเวณนั้นต่อไปอีก^{๑๒} การปฏิบัติ
งานเกี่ยวกับการปักปันเขตแดนปรากฏตาม
รายงานของพลตรีหม่อมเจ้าบรรเดช^{๑๓} ว่าเกิด
มีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเขตแดนชั่วคราวระ
หว่างตราดกับเมืองประจันตคีรีเขตชั้น โดย

ทางข้าหลวงเมืองกำปอดคือว่า เขตแดนอยู่ที่
บ้านไม้รูด ตำบลคลองใหญ่ จึงสั่งให้พระ
ยาพิไชยเรืองฤทธิ์ (เขมร) ผู้ว่าราชการเมือง
เกาะกง (ประจันตคีรีเขต) เก็บภาษีราษฎรใน
เขตตำบลคลองใหญ่ ซึ่งตามข้อเท็จจริงนั้น
ปรากฏตามข้อตกลงกันต่อหน้าข้าหลวงเมือง
ตราด ข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลจันทบุรี
(พระยาวิเชียรดิ) และ มร. โรบิน นั้น ได้
กำหนดเขตแดนชั่วคราว (ในระหว่างที่ข้า
หลวงผสมปักปันเขตแดนยังไม่ได้ตกลงกันแน่
นอน) ให้แบ่งตรงบริเวณภูเขาจตุระตรง
ข้ามยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูด

ในรายงานของพลตรีหม่อมเจ้าบรร
เดชปรากฏต่อไปว่า ได้เดินทางขึ้นเขาบรรทัด
เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ไปถึงลำห้วยหินดาษ
ทับหม้อไทยและลำห้วยหินดาษยาวซึ่งต่างก็
ไหลไปสู่แม่น้ำคลองครี้น และถึงเขาพนมทม
เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม

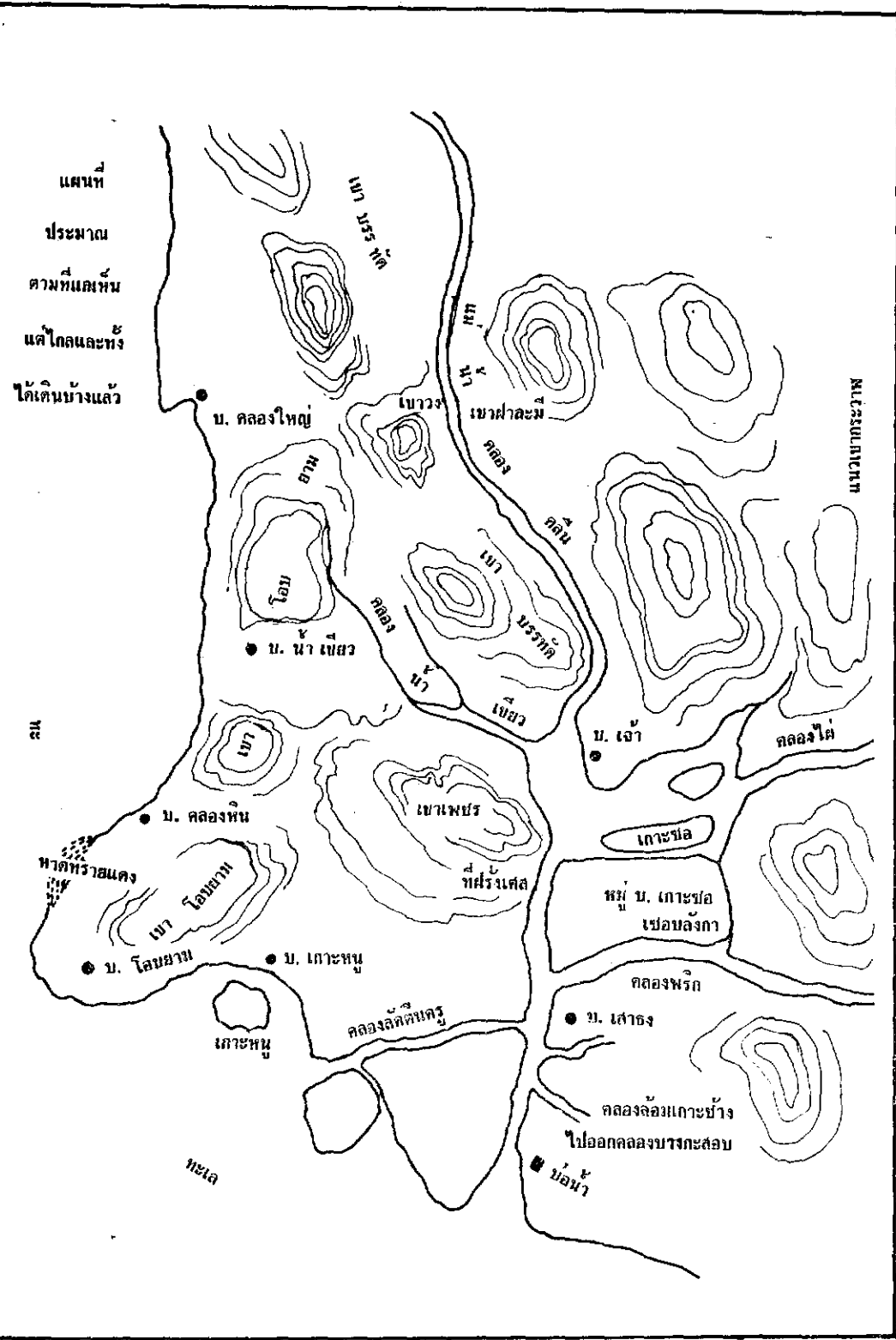
ในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๒๖ ได้
มีการประชุมร่วมกันระหว่างฝ่ายไทยกับฝ่าย
ฝรั่งเศสเกี่ยวกับจุดที่ตั้งบริเวณที่กำหนดใน
หนังสือสัญญาที่ระบุว่า “ตำบลตรงข้ามยอด

๑๐ หนังสือรายงานของขุนพิไสยสุวรร . . .

๑๑ ในบอกของผู้ว่าราชการเมืองตราดถึงข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลจันทบุรี ที่ ๖๒/๑๗๓ ลงวันที่ ๘ มกราคม ร.ศ.
๑๒๖

๑๒ ส่วนแนวโทรศัพท์จากผู้ว่าราชการเมืองตราดถึงข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลจันทบุรี ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ร.ศ. ๑๒๖

๑๓ รายงานของหม่อมเจ้าบรรเดชกราบทูลพระเจ้าอนงยาเชอกรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ที่
๑๓/๒๐๐ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๒๖

แผนที่
 ประมาณ
 ตามที่แผนที่
 แต่ไกลและทรง
 ได้เห็นบ้างแล้ว

แม่น้ำแม่กลอง

แม่น้ำ

หาดทรายแดง

ทะเล

บ. คลองใหญ่

บ. นาเขย

บ. คลองหน

บ. โลขาม

บ. เกะหนุ

บ. เจ้า

บ. เกะฮง

บ. บ่อมา

เขาสามหลืบ

เขาพริก

เขา

เขา

เขา

เขา

เขา

เขา

เกาะขลุ

หมู่ บ. เกาะขลุ
 เขื่อนล่งกา

คลองพริก

คลองลุ่มเกาะขลุ

ไปออกคลองบางกะสอบ

คลองใต้

คลองลัดคนคร

เขาสูงที่สุดของเกาะภูเก็ต”^{๑๔} ฝ่ายฝรั่งเศสอ้างว่า จากการตรวจภูมิประเทศไม่พบพืชเขาชื่อเขาพนมกระวานเลย จึงอ้างข้อความในหนังสือสัญญาที่ระบุเกี่ยวกับลุ่มน้ำคลองเกาะป่อ และจะให้ยึดข้อความนี้เป็นหลัก โดยให้ยึดสันเขาบรรทัดเป็นเขตแดน แต่ทางฝ่ายไทยได้แย้งที่จะยึดเอาสันเขาป็นน้ำระหว่างคลองเกาะป่อกับลำน้ำที่ไหลลงอ่าวไทยเป็นหลัก แต่ทางฝรั่งเศสก็ยังยืนยันกรานตามข้อเสนอของตน ในที่สุดพลตรีหม่อมเจ้าบรมวงศ์มหิตโรทกทานประการไถ จึงตกลงเอาสันเขาบรรทัดเป็นแนวเขตแดน ส่วนจุดเริ่มต้นของเขตแดน (บริเวณตรงข้ามยอดเขาสูงสุดของเกาะภูเก็ตตามหนังสือสัญญา) ฝรั่งเศสอ้างว่าได้วัดตามแนวเส้นรุ้ง (latitude) ของยอดเขาสูงสุดของเกาะภูเก็ตแล้วปรากฏว่าตกอยู่บริเวณด้านใต้ของบ้านหาดทรายยาวและเหนือบ้านโอบยาม ซึ่งตามข้อเสนอแล้วจะทำให้ค้ำทับทิศตะวันออกของจุดที่กำหนดนี้ ไปจนถึงสันเขาโอบยามตลอดไปตามแนวสันเขาโอบยามและเขาบรรทัดรวมทั้งบ้านโอบยามจะต้องตกไปเป็นของฝรั่งเศส แต่โดยเหตุที่เขาโอบยามนั้นเป็นเพียงเนินเขาเตี้ย ๆ ฝรั่งเศสได้ร้องขอว่าจะทำให้เกิดความยากลำบากในการปกครองเพราะ

บ่อนักการลักลอบข้ามเขตแดนได้ยาก จึงขอให้จุดเริ่มต้นของเขตแดนเลื่อนออกไปจากเดิมขึ้นมาจากฝ่ายไทยอีกจนถึงแหลมสารพัดพิช ซึ่งเป็นระยะทางกึ่งกลางระหว่างบ้านคลองหินกับบ้านโอบยาม ฝ่ายไทยได้พยายามโต้แย้งแต่ในที่สุดก็ยินยอมตามคำร้องขอของฝรั่งเศส โดยได้อ้างไว้ในรายงานว่า บริเวณดังกล่าวที่ฝรั่งเศสขอนั้นให้ผลประโยชน์แก่ทางฝ่ายไทยได้น้อยมาก เพราะเป็นบริเวณที่มีแต่หาดทรายและป่าตามไหล่เขา ดังนั้น จึงยินยอมให้เขตแดน “เริ่มจากแหลมสารพัดพิชแล้วเดินตามสันเขาถึงเขานั้นจนถึงสันเขาบรรทัด และต่อขึ้นไปจนถึงสันเขาบรรทัดจนถึงพนมทมหรือเขาควบ . . .”^{๑๕}

เกี่ยวกับข้อตกลงต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ ได้ปรากฏข้อความบันทึกเป็นข้อสังเกตความยินยอมของพลตรีหม่อมเจ้าบรมวงศ์มหิตโรทกทานว่า การยินยอมนี้ “ไม่ปรากฏเหตุผลและหลักฐานอันสมควร”^{๑๖}

เมื่อได้กำหนดเขตแดนกันแล้วจึงได้จัดส่งข้าหลวงกองปักปันเขตแดนมาปฏิบัติงานปักปันเขตแดน ข้าหลวงฝ่ายไทยที่มาปฏิบัติงานประกอบด้วยร้อยเอกเพชรและร้อยเอกขุนสนามฤทธิไกร ฝ่ายฝรั่งเศสได้แก่ร้อยโทเตอร์แฟร์

๑๔ รายงานของหม่อมเจ้าบรมวงศ์ . . .

๑๕ รายงานของหม่อมเจ้าบรมวงศ์ . . .

๑๖ บันทึกของกระทรวงมหาดไทยเสนอต่อกระทรวงการต่างประเทศ ท้ายหนังสือที่ ก. ๓๘๐๑/๒๔๘๗ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๔๘๗

กองข้าหลวงชุด^{๕๗} ได้กำหนดทำแผนที่ปักหลักเขตแบ่งเขตแดนที่เขาตาบาคและสันเขาบรรทัดไกล์คลองปูน รวม ๒ หลัก เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ร.ศ. ๑๒๗ (พ.ศ. ๒๔๕๑)^{๕๘} แต่ยังไม่เป็นการตกลง เพราะกระทรวงมหาดไทยได้ส่งร้อยโทเพชรให้จัดการปักหลัก คงให้ทำเฉพาะแผนที่เท่านั้น ส่วนการปักหลักเขตให้เป็นหน้าที่ของ ร้อยเอกขุนสนามฤทธิ์ไกร ดำเนินการต่อไป^{๕๙}

การปักหลักเขตได้กระทำต่อไปอีกเมื่อคณะของร้อยเอกขุนสนามฤทธิ์ไกร กับร้อยโทเตเชอมองต์ ได้ลงมือดำเนินการ เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ร.ศ. ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) โดยขึ้นไปบนยอดเขาบรรทัดเอากะตาดินป้ายเขตแดนไปติดไว้กับต้นไม้ตรงบริเวณสันเขาบรรทัด ซึ่งเป็นทางน้ำไหลแยกระหว่างคลองใหญ่กับคลองกรีน ๑ หลัก และวันที่ ๘ เดือนเดียวกันได้ปฏิบัติเช่นเดียวกัน (เอากะตาดินป้ายเขตแดนไปติดต้นไม้) ที่สันเขาบรรทัดตรงทางน้ำตกแยกไปทางเกาะป้อ และไปสู่ทะเลอีก ๑ หลัก กับที่แหลมสารพิศพิษด้านทิศใต้จากทะเลอีก ๑ หลัก พร้อมกับได้ทำบันทึกว่าจากการปักหลักเขตแดนกันในวันที่ ๘-๑๐ เดือนเดียวกัน^{๖๐}

บันทึกว่าจากการปักหลักเขตแดนครั้ง^{๖๑}นี้มีหลักฐานปรากฏอยู่ทั้งสิ้น ๔ ฉบับ มีแผนที่แสดงที่ตั้งหลักเขต ปรากฏตามสำเนาต่อไปนี้

หลักหมายเขตที่ ๖๕ ทางจากพระบองไปจันทบุรี

หลักหมายเขต^{๖๒}นี้ปักอยู่ที่ทางมาจากพระบองไปจันทบุรี ในระหว่างทางบ้านกระบานสตึง (เขตรเขมร) กับบ้านตาท (เขตรสยาม) อยู่ตรงทางที่ข้ามสันเขาบันน้ำในระหว่างทะเลสาบกับอ่าวสยามซึ่งใช้ทำเป็นเส้นแนวเขตแดน

ที่ตรงนั้นเป็นจอมเขาสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๖๒๐ เมตร อยู่ข้างทิศตะวันตกเฉียงใต้ลงนามเครื่องหมายเยโอเกซิกที่ตาท มีระยะไกล ๑๗๐๐ เมตร ฉนวนเครื่องหมายเยโอเกซิกนั้นสูงจากระดับน้ำทะเล ๗๐๗ เมตร แต่ต่อไปมีทางชันเป็นขั้นสูงชันไปหาที่น้ำไหลตกไปข้างทิศตะวันออก (แดนเขมร) แต่ต่อไปเป็นพื้นที่ลาดบนยอดเขานั้นมีระยะประมาณ ๒๐ เมตร แลจากที่ชันไปทางใต้ชันสูงไปเล็กน้อยระยะไกลประมาณ ๔-๕ เมตร ไปหาที่น้ำไหลตกไปข้างทิศตะวันตกเฉียงใต้แห่งสันเขาซึ่งอยู่ข้างทิศเหนือแห่งจอมเขานั้น ทาง

๕๗ ในบอกของขุนพรพิทักษ์ ปลัดเมืองตราด ถึงผู้ว่าราชการเมืองตราด ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ร.ศ. ๑๒๗

๕๘ ในบอกของขุนพรพิทักษ์ . . . ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ร.ศ. ๑๒๗

๕๙ ในบอกของขุนพรพิทักษ์ . . . ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ร.ศ. ๑๒๗

จากนั้นไประยะไกล ๖๐ เมตรลงไปตามทางที่จะ
ไปหาบ้านตาบาท (ดูแผนที่ซึ่งทำประกอบกับ
คำบรรยายที่นี้)

ต้นไม้ที่ใช้ทำเป็นหลักหมายเขตรนั้นอยู่
ริมจอมเขาแลอยู่ทิศใต้ทางระยะไกลประมาณ ๔
เมตรกับป้ายหมายเขตแดนนั้นได้ติดหันหน้า
มาข้างทิศเหนือ ต้นไม้ที่ใช้ทำเป็นหลักเขตแดน
(ไทยเรียกชื่อว่าต้นรัก เขมรเรียกชื่อว่าเคิม
มะรักข) วัดโดยวงรอบที่พื้นดินได้ ๑ เมตร
วัดโดยวงรอบตรงที่ติดป้ายได้ ๗๐ เซนติเมตร
วัดสูงจากพื้นดินถึงแผ่นเหล็กจากอักขรเขตร
แดนได้ ๔ เมตร ๔๕ เซนติเมตร

ทำที่บ่อไพลินวันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๒๘
ข้าหลวงปกครองหมายเขตแดนฝ่ายสยาม
เขน ขุนสนามฤทธิ์ไกร
ข้าหลวงปกครองหมายเขตแดนฝ่ายฝรั่งเศส
เขน ฮ.ร. เดเซอมงด์

หลักหมายเขตรที่ ๗๐ ทางจากพะตงไปเมืองตราด

หลักหมายเขตรนั้นปักอยู่ที่ทางมาจากพะตงไป
เมืองตราด ในระหว่างทางบ้านตาโตก (เขตร
เขมร) กับบ้านชุมพล (เขตรสยาม) อยู่ตรงทาง
ที่ข้ามสันเขาบันน่านในระหว่างทะเลสาบกับอ่าว
สยามซึ่งใช้ทำเป็นเส้นแนวเขตรแดน (ดูแผนที่
ราชการปักปันเขตรแดนเบอร์ที่ ๒)

ทางจะขึ้นไปหาเส้นแนวเขตรซึ่งผ่านทาง
บนยอดเขาที่น้ำไหลตกมายังแผ่นดินเขมรนั้นทาง
ได้ขึ้นไปตามเขาลาดในระแวกหว่างเขาแห่งคลอง
เขตกหรือคลองไซโยะ จนถึงสันเขาบันน่าน
ซึ่งสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๒๓๐ เมตร
จึงได้ลงไปตามเขาชันข้างทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
ที่น้ำไหลตกไปยังแผ่นดินสยาม แล้วต่อไปทาง
ประมาณ ๔๐๐ เมตร จึงถึงห้วยปูน

ที่ตั้งนี้สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ
๑๒๐ เมตร (ดูแผนที่ซึ่งทำประกอบกับคำ
บรรยายที่นี้) หลักหมายเขตรนั้นอยู่ริมจอมเขา
ข้างทิศใต้ทางระยะ ๓ เมตรตรงตำบลที่ตั้งจะ
ลงไปจากจอมเขาไปหาเขตรฝ่ายสยาม ต้นไม้ที่
ทำเป็นหลักหมายเขตรนั้นไทยเรียกว่าต้นไทร
(เขมรเรียกว่าเคิมเจรีย) วัดโดยวงรอบที่โคน
ต้นไม้ ๕ เมตร ๓๐ เซนติเมตร วัดวงรอบ
ต้นที่ติดแผ่นเหล็กจากอักขรได้ ๔ เมตร ๘๐
เซนติเมตร ป้ายหมายเขตแดนได้ติดหันหน้ามาข้าง
ทิศเหนือ ต้นไม้ที่สูงจากพื้นดิน ๖ เมตรได้
ติดกันเป็น ๓ ต้น ชื่อต้นตะแบก ๑ ต้น ชื่อ
ต้นเสลา ๑ ต้น ชื่อต้นเสลา ๑ ต้น

ทำที่บ่อไพลินวันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๒๘
ข้าหลวงปกครองหมายเขตแดนฝ่ายสยาม
เขน ขุนสนามฤทธิ์ไกร
ข้าหลวงปกครองหมายเขตแดนฝ่ายฝรั่งเศส
เขน ฮ.ร. เดเซอมงด์

หลักหมายเขตที่ ๑๑

ทางระหว่างบ้านเขาวงกับบ้านคลองใหญ่

หลักหมายเขตรนี้ใช้ต้นไม้ต้นหนึ่งอยู่ข้างทิศใต้ ทางห่าง ๓ เมตร และอยู่ข้างทิศตะวันออกเฉียงเหนือระยะ ๑๑๓ เมตรจากกิ่งคลองใหญ่ ซึ่งเป็นกิ่งที่ตัดที่อยู่ข้างหน้าก่อนที่จะข้ามสันเขา บันน้ำในระหว่างแม่น้ำคลองใหญ่กับคลองครี้น

ต้นไม้ที่ใช้เป็นหลักหมายเขตรนั้น ไทยเรียกว่าต้นชะมวง เขมรเรียกว่าเคมตะมุง วัดโดยวงรอบต้นที่พื้นดินได้ ๕๐ เซนติเมตร วัดโดยวงรอบตรงที่ตัดป้ายได้ ๗๐ เซนติเมตร วัดสูงจากพื้นดินถึงแผ่นเหล็กจากอักขรเขตรแดนได้ ๓ เมตร ๓๕ เซนติเมตร

บายูมีหุระยะเส้นทาง จากกิ่งคลองใหญ่ถึงต้นไม้หมายเขต

องศา	เมตร
๑๖๐	๓๕
๑๓๐	๓๘
๑๒๐	๔๐

ทำที่บ้านโอบยาม วันที่ ๑๐ มิถุนายน ร.ศ. ๑๒๘

ข้าหลวงปักหลักหมายเขตรแดนฝ่ายสยาม
เซน ขุนสนามฤทธิ์ไกร
ข้าหลวงปักหลักหมายเขตรแดนฝ่ายฝรั่งเศส
เซน ย.ร. เตเชอมงด์

หลักหมายเขตที่ ๑๒,๑๓

หลักหมายเขตที่ ๑๒

อยู่บนยอดเขาสูงจากระดับน้ำทะเล ๑๕๒ เมตร ตามที่มีอยู่ในแผนที่แผ่นที่ ๑ ของราชการปักปันเขตรแดน

หลักหมายเขตรนี้ใช้ต้นไม้ต้นหนึ่งอยู่บนยอดเขาสูงจากระดับน้ำทะเล ๑๕๒ เมตร ณ ตำบลซึ่งเป็นสันเขาชันมาจากทิศตะวันตก ที่อยู่ข้างทิศใต้แห่งแหลมสาระพัดพิศ เส้นแนวเขตรแดนได้ติดต่อไปตามสันเขาบันน้ำในระหว่างลำน้ำที่ไหลตกทเลกับแม่น้ำคลองเกาะป้อหรือคลองครี้น

ต้นไม้ที่ใช้ทำเป็นหลักหมายเขตรนั้นไทยเรียกว่าต้นมะปริง (เขมรเรียกว่าเคมตะมย็อง) วัดโดยวงรอบต้นที่พื้นดินได้ ๒ เมตร ๕๐ เซนติเมตร วัดโดยวงรอบตรงที่ตัดป้ายหมายเขตรแดนได้ ๕๐ เซนติเมตร

ตำบลที่ปักหลักหมายเขตรนี้เป็นยอดเขาที่อยู่สูงจากทะเลทั้งโดยรอบต้นไม้หมายเขตรนั้น ได้วางปักตัดต้นไม้โดยรอบ ต้นไม้หมายเขตรได้ตั้งอยู่กลางแต่ต้นเดียว และที่ตรงนั้นไม่ใช่เป็นที่ทางคนจะสัญจรไปมาด้วย เมื่อต้นไม้หมายเขตรอยู่โดดแต่ต้นเดียว เช่นนี้น่าจะเป็นอันตรายด้วยลมพัดจึงได้ตัดป้ายหมายเขตรแดนให้ตั้งสูงจากพื้นดินเพียง ๑ เมตร ๒๐ เซนติเมตร เท่านั้น

หลักหมายเขตที่ ๗๓

ปักอยู่ที่แหลมสาระพัดทิศแก่ใต้

หลักหมายเขตรนี้ ใช้ต้นไม้ต้นหนึ่งอยู่ที่ริมฝั่งทะเล ห่างจากขอบน้ำทะเลที่ขึ้นลงประมาณ ๑๐ เมตร อยู่ข้างทิศตะวันออกเฉียงใต้แหลมสาระพัดทิศทิศเหนือ ๔๐๐ เมตร ภูเขา ๒๕

ต้นไม้ที่ใช้ทำเป็นหลักหมายเขตรนี้ไทยเรียกชื่อว่าต้นพะยอม วัดโดยวงรอบตรงที่ติดป้ายได้ ๑ เมตร ๕๕ เซนติเมตร วัดสูงจากพื้นดินถึงแผ่นเหล็กจากอักษรเขตรแดนได้ ๔ เมตร ๓๐ เซนติเมตร

ความที่ไม่ได้ปักหลักหมายเขตรที่ตรงแหลมสาระพัดทิศที่อยู่ข้างทิศเหนือ เพราะแหลมตรงนั้นไม่ได้อยู่ตรงทิศตะวันตกแห่งหลักหมายเขตรที่ ๗๒ แลทั้งไม่ตรงตามเส้นแนวเขตรแดนด้วย เพราะฉะนั้นจึงได้มาปักหลักหมายเขตรที่แหลมสาระพัดทิศข้างใต้ เพื่อจะได้เป็นที่ถูกต้องตรงกันกับหลักหมายเขตรที่ ๗๒ ซึ่งได้ปักอยู่บนสันเขาสูงจากระดับน้ำทะเล ๑๔๒ เมตร นั้น ก็ได้ทำแผนที่ชี้แจงประกอบกับคำบรรยายที่แนบด้วยแล้ว

ทำที่บ้านไอบยาม วันที่ ๑๐ มิถุนายน

ศก ๑๒๘

เซ็น นายร้อยเอก ขุนสนามฤทธิ์ไกร

ข้าหลวงปักหลักหมายเขตรแดนฝ่ายสยาม

เซ็น ฮ.ร. เดเซอมงด์

ข้าหลวงปักหลักหมายเขตรแดนฝ่ายฝรั่งเศส

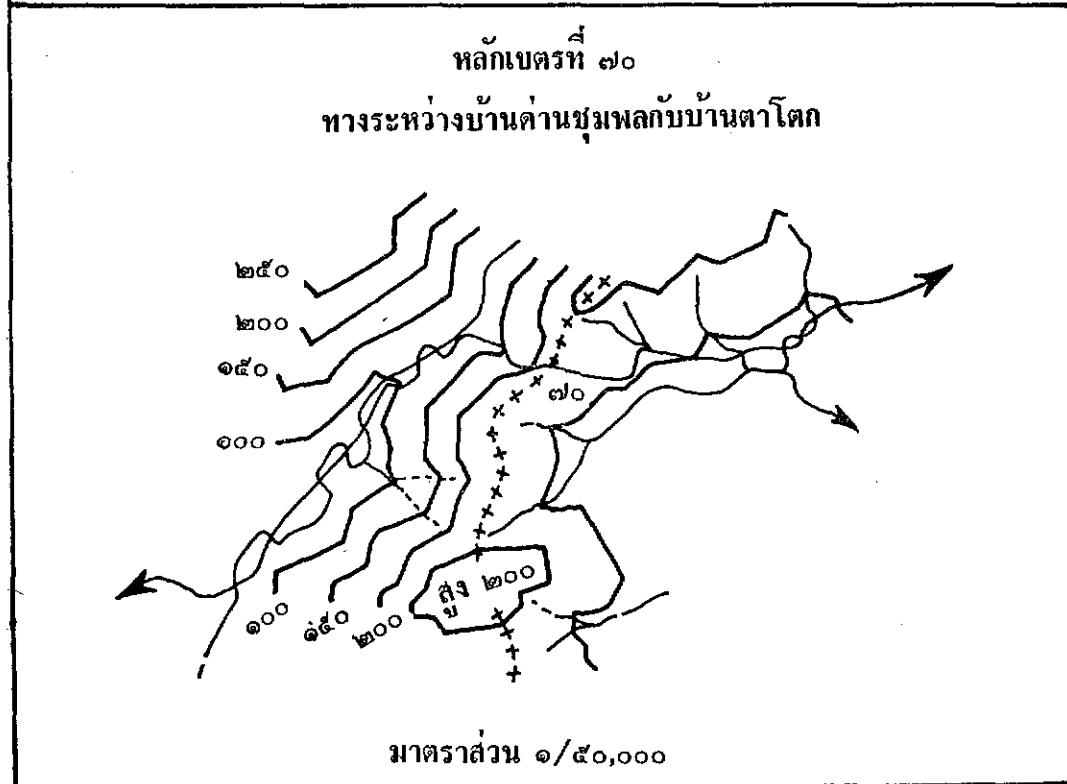
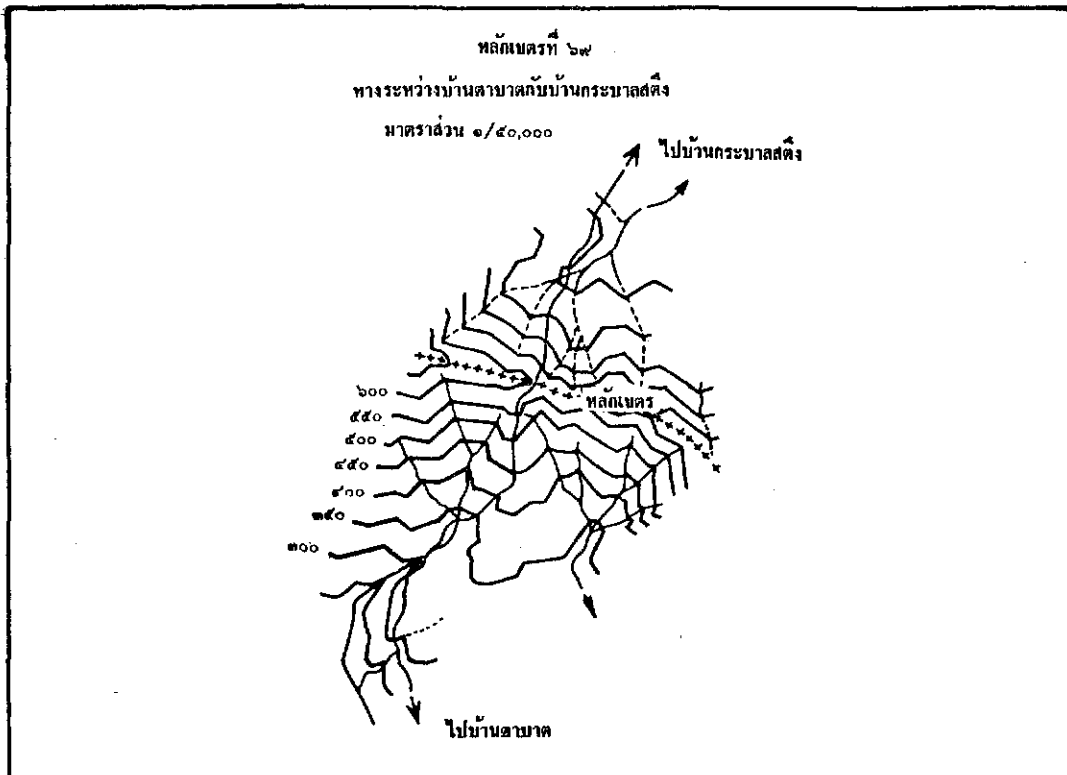
แผนที่แสดงที่ตั้งหลักเขตรแดนหลักที่ ๖๙-๗๓ ปรากฏตามหลักฐานหน้าต่อไป

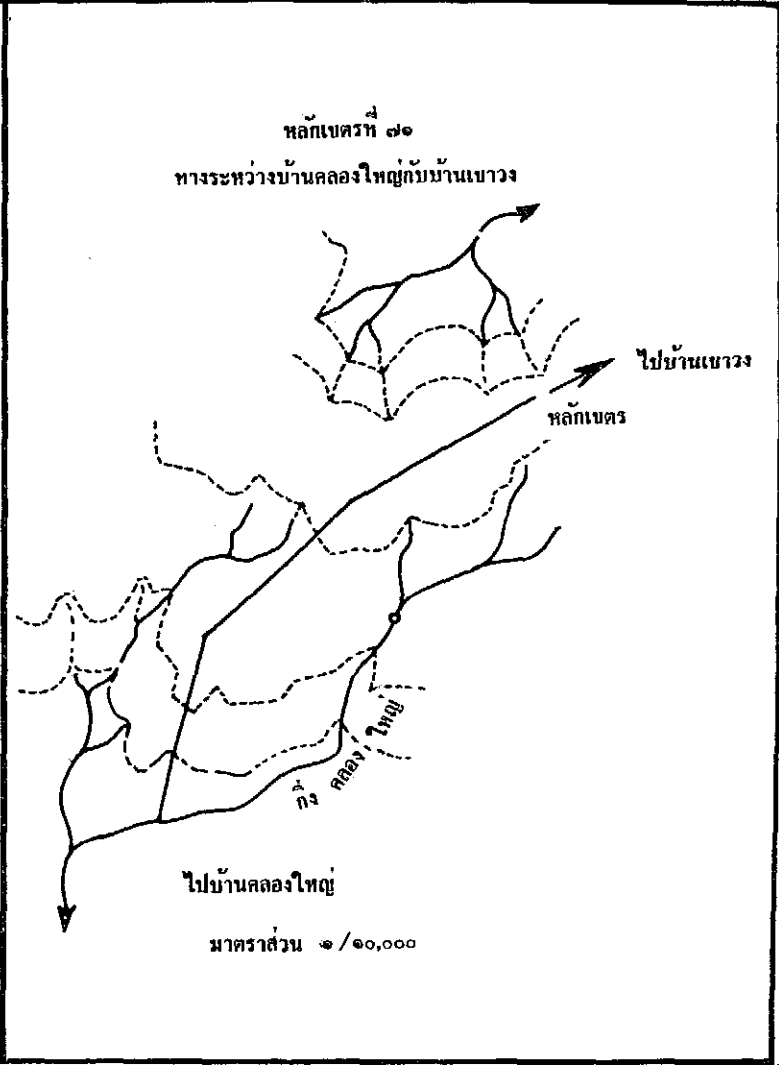
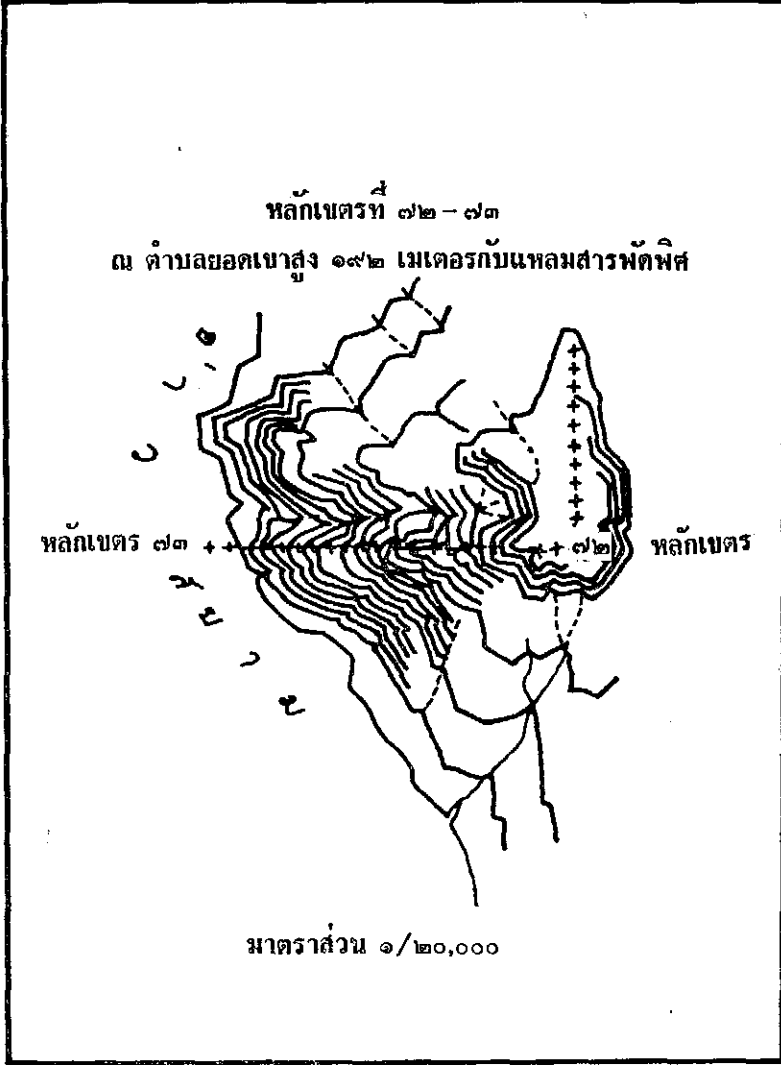
เวลาล่วงเลยมาอีก ๔ ปี กระทรวงมหาดไทยจึงมีท้องตรา (คำสั่ง) ที่ ๒๖๒/๑๒๑๓๐ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๔๕๕ ให้ดำเนินการสำรวจหลักเขตรแดนระหว่างไทยกับอินโดจีนของฝรั่งเศสเสียใหม่ เพราะปรากฏว่ามีหลายแห่งชำรุดและสูญหายไป เพื่อจะได้ดำเนินการลงหลักคอนกรีตแทนหลักเขตรเดิม^{๒๐} จากการสำรวจครั้งนั้นปรากฏว่ามีหลักเขตรในพื้นที่จังหวัดตราด ๕ แห่ง คือ ในท้องที่อำเภอทุ่งใหญ่ ๒ หลัก ได้แก่ ที่เขาตาบาค และที่คลองปูน (ปัจจุบันอยู่ในท้องที่กิ่งอำเภอบ่อไร่) ท้องที่อำเภอเมือง ๓ หลัก ได้แก่ ที่เขาวงบริเวณแหลมเขาไอบยาม และที่แหลมสารพัดทิศ (ปัจจุบันเป็นท้องที่อำเภอคลองใหญ่)^{๒๑} แต่ก็ไม่ปรากฏหลักฐานว่าได้ดำเนินการตามที่ได้ดำริไว้แต่ประการใด จึงปรากฏหลักเขตรแดนเป็นกระดานป้ายอยู่เช่นเดิม

การจัดทำหลักเขตรเป็นหลักคอนกรีตได้ร้อยพันชิ้นมาดำเนินการใหม่อีกครั้งหนึ่ง เมื่อ

๒๐ คำสั่งข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลจันทบุรีถึงผู้ว่าราชการเมืองตราด ที่ ๑๐/๑๑๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๔๕๖

๒๑ ใบบอกผู้ว่าราชการเมืองตราดถึงข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลจันทบุรี ที่ ๕๓/๒๓๕ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๔๕๖

พ.ศ. ๒๔๖๑ จากการสำรวจหลักเขตเดิมที่ได้จัดทำไว้ ปรากฏว่าชำรุดและสูญหายไปเสียส่วนมาก เพราะของเดิมใช้ติดไว้กับต้นไม้เมื่อต้นไม้ล้มตายไปหรือถูกไฟไหม้บ้ายบอกเขตก็สูญหายไปด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีการสำรวจตรวจตราโดยเจ้าหน้าที่ของอำเภอท้องที่ จัดทำเครื่องหมายแสดงเขตแดนไว้แทนโดยครบถ้วนทุกแห่ง จนได้มีการลงหลักคอนกรีตทุกหลักตั้งแต่หลักที่ ๖๙ - ๗๓

เหตุการณ์ได้ล่วงเลยมาอีกถึง ๑๓ ปี จึงได้เกิดข้อพิพาทกษัตริย์กันว่า การปักปันเขตแดนเดิมที่กระทำไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๐ นั้น ผิดพลาด น่าที่จะไม่ถูกต้องตามสัญญาที่กำหนดไว้ทำให้ปักหลักเขตล่วงล้ำเข้ามาในเขตไทยมากกว่าที่ควรจะเป็น^{๒๒} การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องนี้จึงเกิดขึ้นเมื่อมีผู้เสนอข้อสังเกตว่า เขาพนมกระวานที่ระบุไว้ในหนังสือสัญญา ต่อท้ายหนังสือสัญญาลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๒ ไม่ใช่เขาบรรทัดดังที่เข้าใจกันมาแต่เดิม หากแต่เป็นยอดเขาอีกส่วนหนึ่งต่างหากที่อยู่นอกเขตปักปันที่ทำได้ในสมัยนั้นเป็นระยะทางคนเดินเท้าถึง ๒ วันเต็ม ๆ ซึ่งถ้าเป็นไปตามข้อสังเกตดังกล่าวนี้แล้วก็หมายความว่า ฝ่ายไทยเป็นฝ่ายที่ต้องสูญเสียดินแดนที่ควรจะเป็นของไทยไปแล้ว

เป็นเนื้อที่กว้างขวางมาก^{๒๓}

พระบริหารเทพธานี ผู้ว่าราชการเมืองตราดสมัยนั้น มีความสนใจต่อข้อเท็จจริงเช่นนี้มาก จึงเริ่มดำเนินการสืบค้นข้อเท็จจริงทั้งจากการศึกษาภูมิประเทศและการสอบสวนพยานผู้รู้เห็นในสมัยนั้นมากมาย ในที่สุดจึงได้เสนอรายงานข้อเท็จจริงว่า การปักปันเขตแดนแต่เดิมนั้น พลตรีหม่อมเจ้าบวรเดช ซึ่งเป็นข้าหลวงใหญ่ฝ่ายไทยหาได้เสด็จไปสำรวจภูมิประเทศโดยตัวดีไม่^{๒๔} ข้อเท็จจริงนี้ตรงกันกับบันทึกของกระทรวงมหาดไทยที่นำเสนอกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งอ้างถึงใบบอกของกระทรวงมหาดไทย โดยตรา น้อยที่ ๑/๑๐๔๘๗ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๖ ที่ว่า “... เห็นว่าถ้าหม่อมเจ้าบวรเดชได้ ไปตรวจเห็นถึงท้องที่เองแล้ว ก็คงไม่เป็นการลำบากแต่อย่างใด...”^{๒๕}

พระบริหารเทพธานี เสนอรายงานความเห็นต่อไปอีกว่า จุดเริ่มต้นของเขตแดน (หลักที่ ๗๓) นั้นถูกต้องแล้ว แต่การกำหนดเขตแดนตามข้อความในหนังสือสัญญาที่กล่าวไว้ว่า “แล้วเขตแดนต่อไปตามสันเขาพนมกระวานทางทิศเหนือจนถึงเขาพนมทม ซึ่งเป็นเขาใหญ่บนน้ำทั้งหลาย ระวังลำน้ำที่ไหลตกอ่าวสยามฝ่ายหนึ่งกับลำน้ำที่ไหลตกทะเลสาบ

๒๒ คำสั่งผู้ว่าราชการเมืองตราดถึงนายอำเภอบางพระ ที่ ๙๒/๔๒๘ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๔๗๔

๒๓ บันทึกของ ร.ศ.อ. หลวงจันทบูรานุยุตต์ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๔๗๔

๒๔ ใบบอกผู้ว่าราชการเมืองตราดถึงมณฑลจันทบุรี ที่ ๓๔๖/๑๙๖๖ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๔๗๔

๒๕ บันทึกของกระทรวงมหาดไทย ... ท้ายหนังสือที่ ก. ๓๘๐๑/๒๔๘๗ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๔๘๗

อีกฝ่ายหนึ่ง” นั้น ถ้าลากจากยอดเขาพนม
กระวานลงสูงสุด แล้วลากเส้นเขตแดนตาม
สันเขานั้น ไปทางทิศเหนือจนถึงยอดเขาพนม
ทม ซึ่งเป็นเขาใหญ่ที่บ้านน้ำแล้ว ด้านตะวัน
ตกตามสันเขาพนมทมจะต้องตกเป็นของฝ่าย
ไทย ซึ่งเมื่อเป็นดังนี้แล้วจะทำให้ฝ่ายไทยได้
ดินแดนเพิ่มขึ้นอีกถึง ๖๕๔ ตารางกิโลเมตร
หรือ ๔๐๗,๗๕๐ ไร่^{๒๖} แต่ในที่สุดเรื่องนี้ก็
ไม่ปรากฏว่าได้มีการดำเนินการต่อไปแต่อย่าง
ใด

ครั้นถึง พ.ศ. ๒๔๘๖ กระทรวงมหาด
ไทยได้สั่งให้สำรวจหลักเขตแดนเพื่อบูรณะ
ใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพราะปรากฏว่ามีหลักเขต
ชำรุดเสียหาย ในระหว่างกรณีพิพาทระหว่าง
ไทยกับอินโดจีนของฝรั่งเศส^{๒๗} จจากการสำ
รวจครั้งนี้ปรากฏว่า หลักเขตที่ ๗๐-๗๓
รวม ๔ หลัก ได้ถูกทำลายไปหมดสิ้น คง
เหลืออยู่เฉพาะหลักเขตที่ ๖๙ เพียงหลักเดียว
ดังนั้น จึงมีการนัดแนะกับผู้แทนฝ่ายฝรั่งเศส
เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องการบูรณะหลักเขต
ที่ชำรุดและสูญหายไปนั้นใหม่ ระหว่างข้า
หลวงประจำจังหวัดตราด (นายพิบูล บัญจ
พรรค) กับเดเลเก (delegue) เกาะกง ใน
วันที่ ๒๘ และ ๓๐ ตุลาคม ๒๔๘๖^{๒๘} แต่ผล

การเจรจาไม่อาจตกลงเกี่ยวกับการกำหนดจุด
หมายหลักเขตแดนให้แน่นอนลงไปได้ เพราะ
มีปัญหาอันเกิดจากข้อความในหนังสือสัญญา
ฉบับลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๕ ข้อ ๑
ซึ่งไม่มีข้อความระบุจุดกำหนดที่แน่นอนลงไป
ว่า ที่ใดจึงจะเป็น “ที่ตรงข้ามจากยอดเขาสูง
ที่สุดของเกาะกูด” ข้าหลวงประจำจังหวัดตราด
จึงเสนอความเห็นไปยังกระทรวงมหาดไทยว่า
ควรให้เรื่องนี้เป็นการเจรจาในทางการทูตต่อ
ไป^{๒๙}

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๘๗ กระทรวง
มหาดไทยจึง ได้มีหนังสือปรึกษากับกระทรวง
การต่างประเทศเพื่อให้หยิบยกเอาเรื่องนี้ขึ้นมา
พิจารณา โดยอ้างว่า เขตแดนจังหวัดตราด
นั้น “เมื่อพิจารณาด้วยความละเอียดเป็นธรรมจะเห็นได้
ว่าตามสนธิสัญญาได้กำหนดแนวเขตอย่างชัด
เจนแล้ว แต่คณะกรรมการปักปันเขตแดนได้
ทำการกำหนดเส้นเขตแดนไปเสียอีกทางหนึ่ง
ทั้งนี้อาจเป็นด้วยความเข้าใจในภูมิประเทศไม่
ละเอียดถี่ถ้วนจึงเข้าใจข้อเท็จจริงในภูมิประ
เทศผิดเพี้ยนความจริงไป...”^{๓๐} ในหนังสือ
ฉบับนี้กระทรวงมหาดไทยได้ยืนยันที่กเกี่ยวกับ
ข้อเท็จจริงในการปักปันเขตแดนซึ่งกระทำ
มาแต่เดิมประกอบด้วย

๒๖ ใบบอก... ที่ ๓๔๖/๑๙๖๖ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๔๗๔

๒๗ หนังสือกระทรวงมหาดไทยถึงข้าหลวงประจำจังหวัดตราด ที่ ๑๔๓๖๘/๒๔๘๖ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๔๘๖

๒๘ หนังสือข้าหลวงประจำจังหวัดตราดถึงปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๐๕๑/๒๔๘๖ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๔๘๖

๒๙ หนังสือข้าหลวงประจำจังหวัดตราดถึงปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๖๐๘/๒๔๘๖ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๔๘๖

๓๐ หนังสือกระทรวงมหาดไทยถึงกระทรวงการต่างประเทศ ที่ ๓๕๐๑/๒๔๘๗ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๔๘๗

ในบันทึกของกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ กล่าวถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานของข้าหลวงใหญ่ปิ่นแดนฝ่ายไทยว่า ในชั้นแรกนั้นหม่อมเจ้าบรรชชซึ่งเป็นข้าหลวงใหญ่ฝ่ายไทยมิได้ไปตรวจตราภูมิภาคให้ละเอียดถี่ถ้วนด้วยตนเอง^{๓๑} ต่อเมื่อได้รับคำสั่งให้ไปสำรวจภูมิภาคใหม่จึงได้ดำเนินการตามและได้เสนอความเห็น ว่า พืชเขาพนมทวมและเขาพนมกระวานนั้นเป็นพืชเขาใหญ่พืดเดียวกันกับเขาบรรทัด จึงเห็นว่า “เขตต์แดนจำจะต้องเดินตามสันเขาบรรทัดนั่นเอง . . .”^{๓๒} แต่ทางกระทรวงมหาดไทยเองมีความเห็นตามที่กล่าวไว้ในบันทึกฉบับนี้ว่า เขาพนมกระวานนั้นมีชื่อระบุไว้ชัดเจนในแผนที่ของอินโดจีน ฝรั่งเศสเรียกว่า *Massif des Cardamones* ดังนั้น จึงเห็นว่า ฝ่ายไทยย่อมมีข้อโต้แย้งที่จะให้ “ขยายแนวเขตต์แดนไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ โดยตั้งต้น ณ จุดหนึ่งแต่ชายทะเลไปขึ้นต้นเขาพนมกระวานซึ่งยื่นลงมาจดฝั่งทะเลในอ่าวนี้” ส่วนเขาบรรทัดที่เป็นแนวเขตแดนปัจจุบันนี้ ทางกระทรวงมหาดไทยเองเห็นว่า “หาใช่เขาพนมกระวานไม่” เมื่อเขาพนมกระวานมิใช่เขาบรรทัดดังที่เข้าใจกันมาก่อน ดินแดนทางด้านตะวันออกของเขาบร

ทัดรวมทั้งลำน้ำคลองกรีน (หรือคลองขลุง) ก็จะเป็นดินแดนของฝ่ายฝรั่งเศสไม่ได้

จากข้อเสนอตามบันทึกของกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ ได้เสนอแผนที่แสดงเขตแดนที่ควรจะเป็นจริงตามข้อความ ในหนังสือสัญญาไว้ด้วย ดังในหน้า ๒๘

ในการนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดตราดสมัยนั้น (นายพิบูล บัญจพรุค) ได้ดำเนินการสอบสวนผู้มีอายุซึ่งได้เคยไปมาติดต่อกับภูมิภาคแถบนี้ รวม ๑๑ คน ได้ความพ้องกับความเห็นของกระทรวงมหาดไทยว่า “สันเขาพนมกระวานนี้มีทิวเขาไปทางตะวันออกของแม่น้ำคลองกรีน หรือนัยหนึ่งทิวสันเขาพนมกระวานเป็นแนวเขาผ่าละมีซีกตะวันออก และทิวเขานี้มีคลองไปจนจดชายทะเลที่บ้านถนนควายหรือตามลำน้ำคลองเกาะปอดฝั่งเหนือ (ทางต่อเขตของไทย) . . .”^{๓๓}

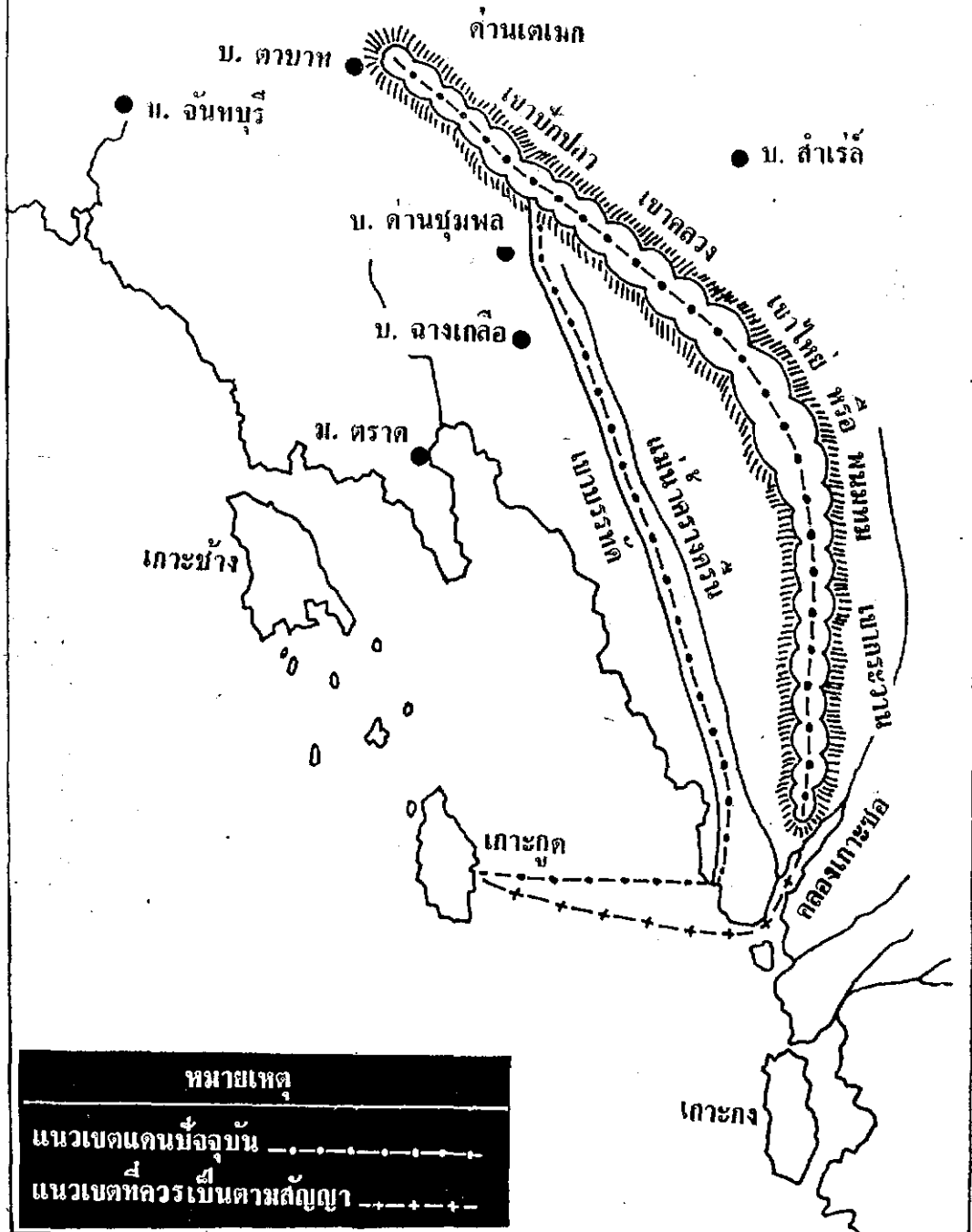
ในที่สุด กระทรวงมหาดไทยจึงได้ส่งปลัดกระทรวงมหาดไทย (เชย สุนทรพิพิธ) ออกมาตรวจภูมิภาคเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป เมื่อปลัดกระทรวงมหาดไทยได้เดินทางมาสำรวจแล้ว จึงมีบันทึกเสนอกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า เขตแดนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้เห็นได้ชัดว่า “ไม่

๓๑ บันทึกท้ายหนังสือกระทรวงมหาดไทยถึงกระทรวงการต่างประเทศ ที่ ศ. ๓๘๐๑/๒๔๘๗ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๔๘๗ (อ้างอิงมาจาก *ศรน้อย* ที่ ๑/๑๐๔๘๗ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๖)

๓๒ บันทึกท้ายหนังสือกระทรวงมหาดไทยถึงกระทรวงการต่างประเทศ ที่ ศ. ๓๘๐๑/๒๔๘๗ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๔๘๗ (อ้างอิงมาจาก *รายงานของข้าหลวงใหญ่ปิ่นแดนฝ่ายไทย* ที่ ๗/๑๓๕ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ร.ศ. ๑๒๖)

๓๓ หนังสือข้าหลวงประจำจังหวัดตราดถึงปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๘๘๓/๒๔๘๗ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๔๘๗

แผนที่ประมาณ
เขตแดนเมืองตราด มาตราส่วน 1/1000000

น่าจะเป็นดังนี้เลย . . .”^{๓๔}

แม้ว่าฝ่ายไทยจะพยายามอ้างข้อเท็จจริงประการใด ๆ ก็ตาม แต่ที่สุดก็เป็นอันยุติได้ว่า “ฝ่ายฝรั่งเศสมีหลักฐานแสดงที่ต่งหลักเขตได้ถูกต้อง การที่ฝ่ายเราจะปฏิเสธหรือไม่ยอมรับนั้น ไม่มีเหตุผลที่จะทำได้ และเมื่อคำนึงถึงสถานการณ์ทั่วไปก็ควรรับจัดการบูรณะให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว . . .”^{๓๕} ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยจึงสั่งให้จังหวัดตราดดำเนินการเรื่องนี้ให้เสร็จสิ้นไปโดยด่วน

การดำเนินการบูรณะหลักเขต ได้เชิญเรสิดังต์ (resident) ฝรั่งเศสแห่งกำปอดมาเจรจาทำความเข้าใจที่ต่งหลักเขตที่ ๗๑ (เขาวง) และหลักที่ ๗๓ (แหลมสารพัดพิษหรือหาดทรายเล็ก) เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๘๗ การกำหนดจุดที่ตั้งหลักเขตทั้ง ๒ หลักนี้ ได้สอบสวนและรับรองกันอย่างถูกต้องแล้วว่า “การนี้หาเป็นการล่วงล้ำเข้ามาในเขตเดิมของประเทศประการใดไม่ . . .” และได้หล่อหลักเขตแดนแทนหลักที่สูญหายไปตรงจุดเดิมโดย “. . . ใช้ปูนซีเมนต์ . . . มีขนาดฐานกว้าง ๗๕ ซม. สูง ๑๐ ซม. แล้วหล่อขึ้นมา ๑ เมตร เสมอผิวพื้นดิน แล้วทั้งแบบกว้าง ๕๐ ซม. ๔ เหลี่ยม หล่อสูงจากพื้น

ดิน ๑ เมตร หัวหลักมน ด้านของไทยมีอักษรจารึกสูงขนาด ๘ ซม. บรรทัดที่ ๑ ว่า ประเทศไทย บรรทัดที่ ๒ ว่า ๒๔๘๗ บรรทัดที่ ๓ ว่า หลักที่ ๗๑ และ ๗๓ โดยเลขตรงกับหลักเดิม คือหลักเขาวงหรือห้วงมะหาดหลังที่ว่าการกิ่งอำเภอคลองใหญ่ออกไปเป็นหลักที่ ๗๑ หลักที่แหลมสารพัดพิษหรือหาดทรายเล็กเป็นหลักที่ ๗๓ ด้านอินโดจีนฝรั่งเศสมีอักษรจารึกเป็นภาษาฝรั่งเศส บรรทัดที่ ๑ ว่าอินโดจีน (Indochine) บรรทัดที่ ๒ ว่า ๗๑, ๗๓ เลขประจำหลักตามจุดที่ตั้งตรงกับของฝ่ายไทย . . .”^{๓๖} และได้มีบันทึกว่าการตกลงกันไว้เป็นหลักฐานด้วยดังนี้

บันทึกทวาจา

การพบปะกันนะเขตแดนไทย-อินโดจีนฝรั่งเศส ใกล้หลักเขตหมายเลขที่ ๗๑ ระหว่างตำบลไทย ชื่อคลองไหย่ และตำบลอินโดจีนชื่อเกาะปอ เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๘๗

ผู้แทนซึ่งลงชื่อข้างท้ายนี้ได้มาพบปะกัน เพื่อดำเนินการตรวจสอบเขตแดนและได้ยืนยันไว้ที่หลักเขตหมายเลขที่ ๗๑ ระหว่างตำบลไทย ชื่อคลองไหย่ และตำบลอินโดจีนชื่อเกาะปอ ซึ่งได้สูญหายไปนั้นได้ซ่อมด้วยหลักใหม่เป็นคอน

๓๔ บันทึกลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๔๘๗ ท้ายหนังสือกระทรวงมหาดไทยถึงกระทรวงการต่างประเทศ ที่ ต. ๕๗๕๗/๒๔๘๗ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๔๘๗

๓๕ หนังสือปลัดกระทรวงมหาดไทยถึงข้าหลวงประจำจังหวัดตราด ที่ ๑๓๓๗๘/๒๔๘๗ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๔๘๗

๓๖ หนังสือข้าหลวงประจำจังหวัดตราดถึงปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่ ๕๗๑๘/๒๔๘๗ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๘๗

กริตตามแบบเดิมระจุดแห่งหนึ่งซึ่งผู้แทนได้ตกลงกัน

เพื่อเป็นพยานแก่กรณี จึงได้ทำบันทึกวาจา^{๓๕}ขึ้น เป็นภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศส มีใจความด้วยกัน

ที่คลองไผ่ วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๘๗

(ลงชื่อ) พ. บัญจพรรค

(พิบูล บัญจพรรค)

ผู้แทนฝ่ายไทย

(ลงชื่อ) ชาร์ลส์ คูแวล

(ชาร์ลส์ คูแวล)

ผู้แทนฝ่ายฝรั่งเศส

ส่วนหลักเขตที่ ๗๐ และ ๗๒ ยังมีได้จัดทำในครั้งนั้น

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๘๘ ได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยให้สำรวจหลักเขตเดิมอีกครั้งหนึ่งว่าที่ใดชำรุดหรือสูญหายไปบ้าง การสำรวจในครั้งนั้นปรากฏว่าหลักที่ ๗๐ ชำรุดเสียหายทั้งหมด คงเหลือเฉพาะโคนเพียงเสมอพื้นดินเท่านั้น ส่วนหลักที่ ๗๒ สูญหายไป จึงได้มีการบูรณะกันขึ้นใหม่ ซึ่งกว่าจะเสร็จเรียบร้อยก็เป็นเวลาด่วงเลยมาถึง ๘ ปี คือ พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งเป็นการบูรณะครั้งสุดท้ายและเป็นหลักเขตที่ปรากฏต่อมาถึงปัจจุบันนี้●

หมายเหตุ บ.ก. ข้อความข้างอิงจากหลักฐานต่าง ๆ ได้คงไว้สะกการันต์ไว้ตามลักษณะเดิม

วารสารธรรมศาสตร์

รังสรรค์ ทัศพรพันธ์ บรรณาธิการ
ฉบับใหม่ว่าด้วย : เศรษฐศาสตร์

วางตลาดแล้ว ราคา ๒๐ บาท

สังคมศาสตร์

กับ

การพัฒนาการเมือง

และ

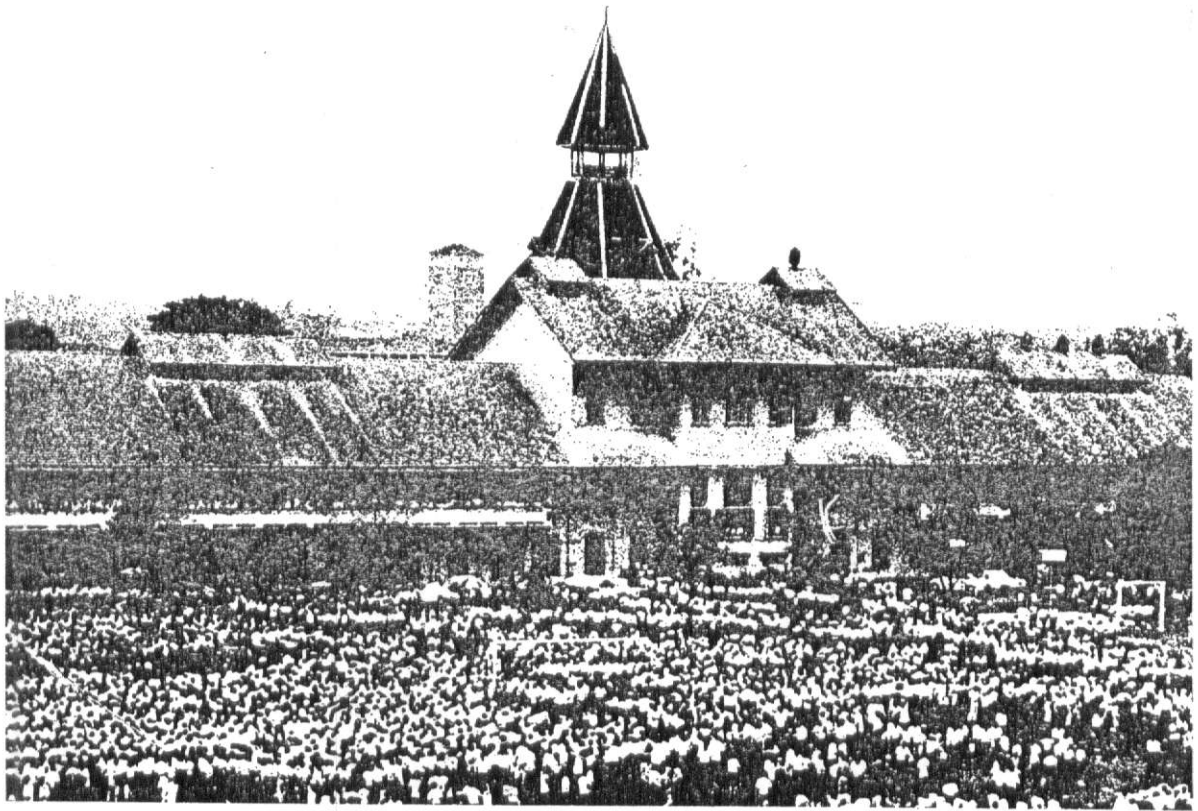
การพัฒนาประเทศ

ผู้ประพันธ์ สัจปรีชา

บทนำ

ข้อเขียนนี้จะวิเคราะห์ถึงปรากฏการณ์ของการพัฒนาประเทศแบบเสรีนิยมของประเทศไทย อันเกิดขึ้นจากการแทรกซึมของระบบทุนนิยมในทางเศรษฐกิจและลัทธิเสรีนิยมในทางการเมืองและสังคมมาเป็นเวลานานแล้วในประวัติศาสตร์ กล่าวคือนับตั้งแต่ที่ไทยได้ถูกบีบบังคับให้เปิดประเทศโดยมหา

อำนาจนักล่าอาณานิคมและจักรวรรดินิยมตะวันตก การนำประเทศไปสู่ความทันสมัยที่อวดอ้างกันอย่างภาคภูมิใจนั้น แท้จริงแล้วเป็นการนำประเทศเข้าสู่ภาวะของการขึ้นต่อในอิทธิพลและอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมต่างชาติ ผลที่เกิดขึ้นอย่างแน่ชัด คือ การที่สังคมไทยต้องมีประสบ

การณ์ในการสร้างชาติแบบลุ่ม ๆ ดอน ๆ ไม่สม่ำเสมอ ไม่ยุติธรรม และไม่เสมอภาคระหว่างบุคคลในสังคม ซึ่งอันที่จริงแล้วเป็นแง่มุมที่มักจะได้รับการละเลยในปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “ค้อยพัฒนา” จนกระทั่งภายใต้สภาวะของสังคมปัจจุบัน ได้มีการก่อตัวของ “ชนชั้น” เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางอันสืบเนื่องมาจากความเหลื่อมล้ำระหว่างประชาชนในทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมากมาย และจะแพร่ขยายตัวออกไปแบบทวีคูณในอนาคตอันใกล้

ความสัมพันธ์แบบขึ้นต่อหรือการครอบงำของสังคมที่เป็นศูนย์กลางของโลกกับประเทศซึ่งมีฐานะเป็นสังคมบริวารนั้น อาจจะเรียกได้ว่า ลัทธิจักรวรรดินิยม โดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ สำหรับประเทศไทยซึ่งมีภูมิหลังแปลกพิเศษต่างจากประเทศค้อยพัฒนาอื่น ๆ ในโลกที่สามคือ ถึงแม้จะเป็นประเทศ “เอกราช” ก็ตาม เพราะสถานการณ์และสภาพความเป็นจริงของสังคมยืนยันให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการถ่ายทอดหรือการแพร่กระจายวัฒนธรรม อุดมการณ์ และสถาบันทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เงินทุนและเทคโนโลยีจากประเทศมหาอำนาจที่เป็นศูนย์กลางของโลก คือ สหรัฐอเมริกามาสู่ประเทศไทย รวมทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์แห่งนโยบายในแง่มุมต่าง ๆ ก็ได้สะท้อนมาจากลัทธิเสรีนิยมตะวันตกด้วย เช่น การส่งเสริม

การมีบรรษัทฐานและค่านิยมให้เป็น “ลัทธิสากลนิยม” การปลุกฝังอบรมแรงจูงใจบุคคลให้เป็นผู้รักความก้าวหน้า รู้จักแสวงหาความรุ่งเรืองทางวัตถุ มีความทะเยอทะยาน หรือมี “ความต้องการความสัมฤทธิ์ผล” สูง การพัฒนาประเทศอย่างเป็น “ขั้นตอน” การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ การส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการทางเศรษฐกิจ การรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนแล้วแต่เป็นการเผยแพร่กระจายถ่ายทอดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศที่ผิดพลาด และ ความผิดพลาดเหล่านี้มีต้นตอมาจากการทำหน้าที่อันผิดพลาดของระบบเศรษฐกิจสังคมตะวันตกอันเป็นต้นกำเนิดของยุทธศาสตร์เหล่านี้เองโดยเฉพาะ สินค้าขาออกยี่ห้อ “ยู เอส เอ” ที่เป็นศาสตร์ วิชาการ เทคโนโลยี เงินทุน และกำลังคนเหล่านี้ อาจจะเป็นสินค้าขาออกที่มีคุณภาพเลวที่สุดของอเมริกา

ผู้เขียนมีความเห็นแย้งว่า การพัฒนาประเทศในรูปแบบของการขึ้นต่อในอำนาจและอิทธิพลทางเศรษฐกิจของประเทศศูนย์กลางของโลก หรือประเทศพัฒนาแล้วในทางอุตสาหกรรม เช่น สหรัฐอเมริกา ยุโรป ตะวันตกหรือญี่ปุ่น จะทำให้ประเทศก้าวไปสู่ความค้อยพัฒนามากยิ่งขึ้น เพราะมีลักษณะเป็นการพัฒนาแบบไม่ยุติธรรม กล่าวคือ

คนกลุ่มน้อยร่ำรวยและมีอำนาจมากขึ้น สืบเนื่องมาจากการมีผลประโยชน์และอำนาจผูกพันกับนักลงทุนและเงินทุนต่างชาติ รวมทั้งการคุ้มครองทางการเมืองและการทหารของต่างประเทศเจ้าของเงินทุน และในอีกประการหนึ่ง คนกลุ่มน้อยชนชั้นปกครองมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจการเมืองของประเทศอีกด้วย ส่วนในอีกทางหนึ่งนั้น คนส่วนใหญ่ของประเทศต้องยากจนมากขึ้น และถูกกีดกันออกไปโดยปริยายจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการเมืองการปกครองและการมีส่วนร่วมในชีวิตวัฒนธรรมและสังคมของประเทศ ความพยายามเพื่อก้าวไปสู่การเป็นประชาธิปไตยของประชาชน อาจต้องล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง ทราบได้ที่สังคมไทยยังคงอยู่ในภาวะของการแบ่งแยกทางชนชั้น เนื่องจากปัจจัยแห่งอำนาจการเมืองและอำนาจทางเศรษฐกิจตกอยู่ในกำมือของคนกลุ่มน้อยดังที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

การปรากฏตัวของรัฐบาลนายทุนนักปฏิรูป เช่น รัฐบาลคึกฤทธิ์ หรือรัฐบาลทหารปฏิรูปในอนาคตนั้น อาจจะสามารถก้าวเป็นแนวโน้มที่สังคมไทยกำลังถดถอยไปจากการปกครองระบอบประชาธิปไตยตะวันตก โดยจะก้าวไปสู่การมี “รัฐบาลแข็ง” ขึ้นปกครองประเทศภายใต้การนำของพรรคใหญ่พรรคเดียว ชนชั้นผู้ปกครองได้พยายามสร้างเอก

ลักษณะและภาพพจน์ใหม่ให้แก่สังคมโดยการ “สกัด” เอาลักษณะบางประการของประชาธิปไตยหลาย ๆ แบบมาผสมผสานกันขึ้นเป็นรูปแบบการปกครองใหม่ ในบรรดากลุ่มผู้นำของไทยที่กำลังพัฒนาบุคลิกภาพแบบ “แข็ง” ขึ้นมาในขณะนี้ นอกเหนือจากการยึดอุดมการณ์เสรีประชาธิปไตยเพียงบางส่วนหนึ่งแล้ว องค์ประกอบที่กำลังสร้างสรรค์ขึ้นในปัจจุบัน คือ การปกครองภายใต้พรรคใหญ่พรรคเดียวหรือรวมกันจากพรรคใหญ่ ๆ แบบ “สหพรรค” ซึ่งจะอ้างว่าตนเป็นผู้ถือเจตจำนงของชาติแต่ผู้เดียว เมื่อถึงขั้นตอนนั้น ผู้นำจะมุ่งลดขอบเขตเสรีภาพทางการเมืองและอาจจะเข้มงวดมากขึ้นโดยการควบคุมหนังสือพิมพ์และพลังสังคมกลุ่มอื่น ๆ โดยรวมเข้ามา “ประสานเสียง” ภายใต้การนำของรัฐบาลเดียว การฉีกอำนาจของรัฐบาลจะมีการ “ซีมติก” เพื่อหาความชอบธรรม (การสนับสนุน) จากประชาชนอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ เช่น ความพยายามของรัฐบาลคึกฤทธิ์ในการหาทางฟื้นฟูการปกครองท้องถิ่นภายใต้โครงการผันเงินสู่ชนบทโดยผ่านสภาตำบล การทดลองทางสังคมขนาดใหญ่เช่นนี้อาจจะมีผลดีสำหรับการปูพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ จะเป็นช่องทางของการไหลของข่าวสาร (หรือการควบคุม) ความต้องการและอำนาจการปกครอง

ระหว่างประชาชนและชนชั้นผู้นำ แม้ว่ารัฐบาลจะมีเหตุผลบ่งชี้ว่า เพื่อมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นเป็นสำคัญก็ตาม ในสายตาของผู้เขียนเห็นว่า รัฐบาล “แข็ง” ใดๆ ในปัจจุบันและในอนาคตจะดำเนินนโยบายในรูปแบบนี้ เพื่อมุ่งรักษาความมั่นคงของระบอบ แต่ข้อผิดพลาดอย่างสำคัญจะมีขึ้นตรงที่การควบคุมทางการเมืองทั่วประเทศนั้น เป็นการรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงให้กับเงินทุนของต่างชาติและผลประโยชน์ของชนชั้นปกครองที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับต่างชาติให้ปลอดภัยจากพลังของฝ่ายชาตินิยมและฝ่ายปฏิวัติ ทั้งนี้เพราะรัฐบาลแข็งที่กำลังพัฒนาขึ้นมานี้มีแนวโน้มนโยบายเปิดประตูฟุ้งพาท้ายการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งหมายถึงว่าจะมีการฟุ้งพาท้ายการตัดสินใจทางการเมืองและทางเศรษฐกิจจากศูนย์นโยบายจากต่างประเทศต่อไป และผลจะออกมาด้วย “ความด้อยพัฒนา” ของประเทศมากขึ้นดังกล่ามาแล้วข้างต้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า การพัฒนาการเมืองและการพัฒนาประเทศจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อมีการ “ปลดแอกแห่งชาติ” ไปจากการขึ้นต่อต่างชาติเหล่านี้ให้ได้เสียก่อนเป็นอันดับแรก และในขั้นต่อไปนั้นจะต้องใช้การวางแผนทางเศรษฐกิจและสังคมขนาดใหญ่เป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการทางเศรษฐกิจที่ทันสมัยในการผลิต

ของภาคอุตสาหกรรมเงินทุนและภาคการเกษตร (เช่น ประสพการณ์คอมมูน) และการกระจายโภคทรัพย์อย่างยุติธรรมสำหรับมวลชนส่วนใหญ่ของประเทศ ในประการสุดท้ายต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคม (เช่นการปฏิวัติการศึกษา) เพื่อปลดปล่อยพลังความสามารถของประชากรและยกระดับศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นมนุษย์และอารยธรรมขึ้นใหม่

แนวความคิดในการพัฒนาการทางการเมือง

ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศและนโยบายที่เกิดจากทฤษฎีเท่าที่ปรากฏแพร่หลายและมีอิทธิพลเหนือสังคมไทยในปัจจุบัน มีเนื้อหาส่วนใหญ่มาจากลัทธิเสรีนิยม การแพร่กระจายแนวความคิดเหล่านี้มักจะทำขึ้นโดยชาวไทยที่ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือติดต่อสัมพันธ์กับประเทศตะวันตก เฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา รวมทั้งเกิดจากการแพร่เชื้อลัทธินี้โดยผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาของประเทศนี้ด้วย หลักใหญ่ของลัทธินี้มีอยู่ว่า ต้องมีการเคารพในกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเอกชน การริเริ่มสร้างสรรค์ของเอกชนโดยไม่คำนึงถึงปัญหาความไม่ยุติธรรมในการกระจายรายได้หรือความมั่งคั่งหรือ โครงสร้างสังคมและเศรษฐกิจอันไม่ยุติธรรมของประเทศที่สหรัฐ ฯ เข้าไปส่งเสริมให้มีการพัฒนาแต่

อย่างไร้ ในทางสังคมนั้นลัทธิเสรีนิยมเชื่อ
มั่นในการเลื่อนชั้นทางสังคมของบุคคล เฉพาะ
อย่างยิ่งการก้าวไปเป็นชนชั้นกลางอันเป็นเงื่อนไข
ไขที่จำเป็นสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย
โดยตัวแทนของประชาชนอันเป็นสาระ
สำคัญของลัทธิเสรีนิยมทางการเมือง

ผลของการสร้างทฤษฎีเพื่อการพัฒนา
จะยุติลงด้วยการแบ่งระบบสังคมออกเป็นหมวด
หมู่ ขั้นตอนของการพัฒนาของแต่ละกลุ่มสัง
คม และหน้าที่ต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอนที่
ระบบสังคมจะต้องยึดถือปฏิบัติถ้าจะเป็นประ
เทศ "พัฒนา" ผู้เขียนไม่ได้ตั้งใจที่จะปฏิเสธ
ว่า วิธีการเปรียบเทียบเพื่อหาสมมุติฐานใน
การปฏิบัติหรือแนวนโยบายในการพัฒนา
เฉพาะอย่างยิ่งในทางสังคมศาสตร์นั้นจะไม่เป็น
ประโยชน์ควรแก่การศึกษาหรือพิจารณาเพื่อ
กำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนา แต่
ผู้เขียนต้องการปฏิเสธการใช้พินิจหรือวิจ
ญาณในการตัดสินความเหมาะสม หรือความ
พึงปรารถนาของระบบการเมืองไทยด้วยแนว
ความคิดทางอุดมการณ์ของตะวันตก เช่น นัก
วิชาการผู้มีชื่อเสียง แอลมอนต์ และ เวอร์บา
อ้างว่า ระบบการเมืองที่มีกำรพัฒนาการทาง
การเมืองสูง ได้แก่ ระบบการเมืองแบบประ

ชาธิปไตยของอังกฤษและสหรัฐอเมริกาทำ
นั้น^(๑) หรืออ้างว่าระบบการเมืองที่เป็นแบบ
จำลองของการพัฒนานั้นได้แก่ ประชาธิปไตย
ทางการเมืองแบบตะวันตก อันมีเนื้อหาสำคัญ
คือ ระบบผู้แทนของประชาชน หรือระบบ
เศรษฐกิจแบบเสรีนิยมอันมีการลงทุนอย่างเสรี
เป็นหลักสำคัญ หรือระบบสังคมประชาธิปไตย
อันต้องมีการปรากฏตัวของภาวะการเลื่อน
ชั้นทางสังคมของบุคคล ทางเลือกอันคับแคบ
เหล่านี้ทำให้เราได้เห็นเงื่อนไขหรือองค์ประ
กอบอันผิดพลาดของระบบคิดตามมาด้วย ดัง
เช่นอาจจะอ้างว่า ความด้อยพัฒนาทาง
การเมืองของระบบการเมืองไทยเกิดจากการขาด
เงื่อนไขเบื้องต้น อันจำเป็นต่อการปรากฏ
ตัวของระบอบประชาธิปไตย โดยผู้แทนของ
ประชาชน คือ ไม่มีวัฒนธรรมการเมืองแบบ
เข้าร่วมในกระบวนการทางการเมือง ไม่มีวัฒน
ธรรมการเมืองแบบ "ความเสมอภาค" ไม่มี
การรวมกำลังกันแสดงออกและรักษาสถ
ประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ ดังนั้นระบบการเมืองจึง
ไม่ทันสมัยไม่ก้าวหน้า และจะไม่สามารถทำ
เนื้องานในระดับสูงขึ้นไป หรือไม่สามรถแก้
ไขวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ของระบบได้^(๒)

สำหรับในด้านการพัฒนาสังคมและ

(๑) ความภาคภาษาไทยจาก กระทบ ท่องธรรมชาติ, "ปัญหาการเมืองของประเทศไทยที่กำลังพัฒนา", ใน อมร
รักษาสัตย์ และชัคคียา กรรณสูต (บรรณาธิการ) *ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ* (กรุงเทพฯ
มหานคร, ๒๕๑๗) หน้า ๓๕-๔๔ กุลธน ธนาพงศ์ธร, *การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบ* (กรุงเทพฯมหานคร,
๒๕๑๗), หน้า ๑๔-๒๘

(๒) กมล สมวิเชียร, "วัฒนธรรมการเมืองไทยกับการพัฒนาทางการเมือง" *วรรณไวทยากร* ๒ (กรุงเทพฯ
มหานคร, ๒๕๑๔), หน้า ๓๖-๔๓, ๔๓-๔๘

เศรษฐกิจนั้นก็เช่นกัน แนวทางปฏิบัติอันเห็น
ได้ชัดของความคิดในการพัฒนาสังคมที่ว่าต้อง
มีการเลื่อนชั้นทางบุคคลในสังคมนั้น ปรากฏ
ขึ้นในรูปการส่งคนไทยไปศึกษาต่อต่างประเทศ
โดยทุนของรัฐบาลไทย รัฐบาลตะวันตก มูล
นิธิเอกชนและการจัดตั้งสถาบันการศึกษาชั้น
สูงขึ้นหลายแห่ง ก็ด้วยความหวังว่าเมื่อบุคคล
เหล่านั้นเดินทางกลับจากสหรัฐอเมริกาและประ
เทศตะวันตกอื่น ๆ แล้วจะสามารถเป็นพาหะ
แพร่เชื้อเพื่อวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของ
สังคมอุตสาหกรรมประชาธิปไตยตะวันตกที่
“ทันสมัย” และเป็นสังคม “อุตสาหกรรม” ขึ้น
สำหรับสังคมไทยของบุคคลเหล่านั้นได้รับการ
มองว่าเป็นสังคม “จารีตประเพณี” สังคม
“ด้อยพัฒนา” หรือ “กำลังโยนทะยานขึ้นใน
การพัฒนาเศรษฐกิจ” ซึ่งเป็นขั้นตอนเดียวกับ
ขั้นต้น ๆ ของวิวัฒนาการของสังคมตะวันตก^(๓)
แนวความคิดเหล่านี้อาจจะเรียกได้ว่า “ทฤษฎี
หน้าที่พัฒนา” โดยได้รับอิทธิพลมาจากกระ
แสความคิดของพวกสังคมนิยมวิวัฒนาการสมัย
ชาร์ลส์ จาร์วิน และนักสังคมวิทยาสำนัก

โครงสร้างหน้าที่ของระบบสังคม ข้อหลงผิด
สำคัญของพวกนี้อยู่ที่ต่างก็มองยุทธศาสตร์และ
แนวทางในการพัฒนาประเทศว่ามีลักษณะ
เดียวกันกับกรรมวิธีต่างๆ ในการพัฒนาการ
ในกระแสประวัติศาสตร์ของยุโรปและอเมริกา
เหนือ^(๔) ดังนั้น ความด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจ
กิจของประเทศไทยจึงเกิดจากการที่ไม่สามารถ
นำเอากลไกทางเศรษฐกิจของสังคมนายทุนไป
ใช้ให้มีประสิทธิภาพหรือกลไกเพื่อการพัฒนา
ที่นำไปใช้ไม่สามารถแทรกซึมเข้าไปในโครง
สร้างของประเทศได้อย่างแท้จริง เช่น ระบบ
ตลาดเสรี การแข่งขันอย่างเสรี การลงทุน
อย่างเสรี ระบบภาษีสมัยใหม่ และการสร้าง
องค์การของรัฐบาลที่เหมาะสม ในทางสังคม
และทางวัฒนธรรมนั้น นักพัฒนาประเทศ
นักวิชาการ นักวางแผนวางนโยบายที่ผ่าน
การฝึกอบรมและติดต่อสัมพันธ์กับตะวันตก
มีความเห็นว่า ความด้อยพัฒนามีรากเง่ามา
จากการขาดการเลื่อนชั้นทางสังคม และการ
ขาดค่านิยมอันเหมาะสมบางประการ^(๕)

(๓) ดูความบรรยายจากสุจิต บุญบงการ, “นิสิตนักศึกษากับการพัฒนาทางการเมืองของไทย”, *วรรณไวทยากร* ๒ (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๑๔) หน้า ๑-๓๑

(๔) ความรู้เบื้องต้น ปรเสริฐ แยมกลินฟุง, “การเปลี่ยนแปลงทางสังคม” ใน อมร รักษาสิทธิ์ และชัชชิตยา
กรรณเสถ (บรรณาธิการ) *ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ* (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๑๗),
“ทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคม” หน้า ๕๐๔-๕๑๔, “ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่” หน้า ๕๓๒-๕๕๓

(๕) กมล สมวิเชียร, *อวังแล้ว*, หน้า ๕๗-๖๕ สร้างค่านิยมแกน “นิตรนิยม-อำนาจนิยม” (หรือเสรีภาพกับ
วินัย) เป็นหลักวัตรสำหรับการพัฒนาการเมืองหรือการสร้างประชาธิปไตย ปรมาโมทย์ นาคทรพรพ ยังว่า
ค่านิยมที่เป็นกลุ่มตัวแปรตาม-ตัวแปรนำที่เป็นปัจจัยอันแท้จริงของพฤติกรรมมนุษย์ ดู ปรมาโมทย์ นาค
ทรพรพ, “ค่านิยมของผู้นำกับการพัฒนา” *วรรณไวทยากร* ๒ (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๑๔), หน้า ๗๑

การที่นักวิชาการหลายต่อหลายคนได้กำหนดคุณลักษณะสมบูรณ์สูงสุดของระบบสังคมนายทุนเสรีนิยมให้กับสภาพความเป็นจริงของระบบสังคมไทย หรือได้กำหนดให้เป็นเป้าหมายหรือภาพพจน์ที่สังคมไทยจะต้องก้าวไปให้ถึงนั้น ในทางวิชาการหรือแนวความคิด อาจกล่าวได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์สำคัญที่สุดของทฤษฎีและแนววิเคราะห์แบบวัตถุนิยมอันเป็นสินค้าขายออกที่สำคัญยิ่งของสหรัฐอเมริกา เนื้อหาของแนววิเคราะห์แบบนี้หมายถึง การศึกษาหรือศึกษาเปรียบเทียบระบบสังคมโดยการสังเกตและการทดลองด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมจากสภาพความเป็นจริงและโดยการพิสูจน์ความถูกต้องด้วยการอ้างอิงทางสถิติในเชิงปริมาณหรือตัวเลข ทฤษฎีเหล่านี้หวังว่าการมองความจริงด้วย “ข้อเท็จจริง” นี้จะทำให้เข้าใจเป็นกลางไม่มีอคติ หรือไม่ลำเอียงด้วยความรู้สึกส่วนตัว แต่แท้จริงแล้วแนววิเคราะห์วัตถุนิยมอันเป็นแขนงหนึ่งของลัทธิพิสูจน์ความเป็นจริงด้วยเหตุและผลด้วยการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบกฎเกณฑ์ในสังคมศาสตร์ของตะวันตกนั้น มีขึ้นเพื่อรักษาความชอบธรรมและความศักดิ์สิทธิ์ของลัทธิเสรีนิยมตะวันตกให้เพียงพอ แพร่หลายต่อไปในสังคมไทยทั้งสิ้น “อคติทางอุดมการณ์” ในสังคมศาสตร์ตะวันตกที่หยิบยืมมานั้นแสดงถึงความรับผิดชอบทางศีลธรรม

หรือคตินิยมก็จริง แต่ก็ก็เป็นคตินิยมที่ลอกเลียนของตะวันตก ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงและบิดเบือนสภาพความเป็นจริงของมนุษย์ กล่าวคือ ได้ละเลยและไม่ยอมรับรู้ต่อสถานะของความสัมพันธ์ทางอำนาจในสังคมและโครงสร้างสังคม อันไม่ยุติธรรมในสังคมไทย อันเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงอยู่ต่อหน้าของนักวิชาการเหล่านั้น ไกลไปกว่านั้น อาจจะทราบว่านักวิชาการและนักบริหารคนใดที่ยอมรับฝักขอบต่อผลของการอึดถือค่านิยมและสถาบันตะวันตกต่างๆ ขึ้นในสังคม ซึ่งผลได้ปรากฏขึ้นเป็นความไม่ยุติธรรมในความสัมพันธ์ทางอำนาจในความมั่งคั่งและผลประโยชน์ระหว่างชนชั้นในสังคมไทย ในปัจจุบัน หรือว่าจะโยนความผิดไปให้ชาวนาผู้ถูกกดขี่และได้ลุกขึ้นเรียกร้องความยุติธรรมว่า “เป็นความผิดของชาวนาเองที่เกิดมาจน” กระนั้นหรือ

การเมืองและการพัฒนาเพื่ออะไร

นอกเหนือจากแนวความคิดเกี่ยวกับการถอดรูปแบบของสังคมจากรูปแบบหนึ่งไปสู่อีกรูปแบบหนึ่งภายใต้กระบวนการเปลี่ยนแปลงแบบวิวัฒนาการหรือการเคลื่อนตัวไปอย่างช้าๆ นั้นมวลเป็นชนชั้นอนันต์เป็นแนวความคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎีวิวัฒนาการยุคคลาสสิกแล้ว นักวิชาการและนักพัฒนา

ยังได้เน้นถึงการทำหน้าที่ของระบบสังคมการเมืองในแต่ละชั้นตอนอีกด้วย นักทฤษฎี “หน้าที่วัฒนา” มักจะมองการพัฒนาของระบบสังคมซึ่งครอบคลุมไปถึงระบบการเมืองและเศรษฐกิจด้วยว่า เป็นการวิวัฒนาการอย่างค่อยเป็นค่อยไปของระบบสังคมเพื่อบรรลุถึงลักษณะอันเป็น “ลัทธิสากลนิยม” “การเน้นความสำเร็จตามผลงานมากกว่าตัวบุคคล” (หรือ “ความสัมฤทธิ์ผล”) และ “การทำหน้าที่เฉพาะอย่าง”^(๖) ลักษณะเกี่ยวกับ “ลัทธิสากลนิยม” หมายถึงการแพร่หลายของบรรทัดฐานสำคัญจน มีอิทธิพลครอบงำเหนือสังคมทั้งหมด โดยไม่ได้รับการต้านทานจากกลุ่มบุคคลที่มีอภิสิทธิ์แต่อย่างใด (มองไปถึงการแพร่กระจายลัทธิเสรีนิยมดังกล่าวมาแล้วข้างต้นอีกครั้งหนึ่ง) “การเน้นต่อความสำเร็จหรือความสัมฤทธิ์ผลมากกว่าตัวบุคคล” หมายถึง การส่งเสริมกลุ่มค่านิยมให้เป็นพลังจูงใจสำหรับการที่บุคคลจะเตรียมตัวและการที่จะมีความสามารถดำเนินบทบาทและหน้าที่ใน

สังคมโดยดูจากผลงาน ไม่ใช่ตัวบุคคล เช่น ตำแหน่งทางสังคม สถานะ ชาติตระกูล ส่วน “การทำหน้าที่เฉพาะอย่าง” หมายถึงความชำนาญเฉพาะด้านของหน้าที่และบทบาทต่างๆ ในสังคม

แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะเหล่านี้ของสังคมสะท้อนถึงความเชื่อมั่นในความก้าวหน้าแบบวิวัฒนาการว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้งที่เป็นไปในทางดีขึ้นของสังคม ในกระบวนการนี้ ได้มีการปรับตัวเองในทางการเมืองและทางวัฒนธรรมเพื่อคุกคามการเปลี่ยนแปลงที่ได้รับอิทธิพลมาจากเทคโนโลยี แต่แท้จริงแล้วการปรับตัวเองของระบบสังคมทุกส่วน—ดังที่ทฤษฎี “หน้าที่วัฒนา” คิดเป็นแนวความคิดที่มีอคติหรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลง คือ คิดว่าการเปลี่ยนแปลงมีลักษณะมั่นคงตายตัวเพื่อรักษาคุณภาพของระบบเก่า หรือรักษาสถานภาพเดิมของสังคมเอาไว้ จากการรับเอาลักษณะใหม่ๆ ทั้งสามประการเข้ามาทำบทบาทและหน้าที่ในระบบ

(๖) ดู อดัมส密斯 ศรศักดิ์, “การศึกษาพัฒนาการจากแง่จิตวิทยา” (พลังจูงใจในทางเศรษฐกิจ) ใน อมรรักษ์าศัย และชัชชิตยา วรรณสุต (บรรณาธิการ) *ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ* (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๑๘), หน้า ๖๘๑-๗๑๒ และความเห็นสนับสนุน “ความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงในหมู่คนไทยเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ” โดยเฉพาะหน้า ๗๐๖-๗๑๒ ภาคภาษาอังกฤษ สาระสำคัญจากผลงานต่อไปนี้ Talcott Parsons, *Structure and Process in Modern Societies* (New York, 1960); *Toward a General Theory of Action* (New York 1962); *The Social System* (Glencoe Ill, 1951); David McClelland, *The Achieving Society* (New York, 1961); Everett Hagen, *On the Theory of Social Change* (Chicago, 1962); Bert F. Hoselitz, *Sociological Perspectives on Economic Growth* (New York, 1960).

สังคม เรามองไม่เห็นเหตุผลอันใดนอกเหนือไปจากการรักษาความศักดิ์สิทธิ์ หรือความชอบธรรมทางอุดมการให้กับลัทธิเสรีนิยมในสภาพสังคมปัจจุบัน ลัทธิสากลนิยมอันเป็นการเผยแพร่ค่านิยมและบรรทัดฐานสากลนั้น โดยเนื้อแท้แล้วในประการแรกหมายถึงหลักการปกครองโดยกฎหมาย หรือหลักนิติธรรมนั่นเอง เช่น ระบบการเมืองประชาธิปไตยจะดำเนินไปด้วยดีก็ต่อเมื่อมีรัฐธรรมนูญเป็นแม่บทในการปกครองประเทศและในการกำหนดกติกาในกระบวนการเมืองการปกครองและในประการที่สอง หมายถึง หลักการปกครองโดยระบบราชการ อันเป็นการจัดองค์การสังคมขนาดใหญ่ มีบทบาทหน้าที่อันสลับซับซ้อน และหน้าที่ต่างๆอย่างมีเหตุผลมากขึ้น หลักการทั้งสองอย่างนี้ในลัทธิสากลนิยมเป็นเพียงเครื่องมืออันสำคัญในการรักษาความมั่นคงของระบบสังคมปัจจุบันเท่านั้น ผู้กำหนดกฎหมายและผู้ที่อยู่ในตำแหน่งควบคุมการตัดสินใจในระบบราชการล้วนแล้วแต่เป็นคนกลุ่มน้อยในชนชั้นที่มีอำนาจผูกขาดทางเศรษฐกิจและสามารถควบคุมเหนือปัจจัยแห่งอำนาจสังคมทั้งสิ้น ดังนั้น หลักว่าด้วย “ความเป็นกลางของระบบราชการ” จึงเป็นข้อขัดข้องทางด้าน โครงสร้างอย่างสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม นอกเหนือจากจะมุ่งทำหน้าที่รักษาความมั่นคงของระบบแล้ว

ระบบราชการยังเป็นเครื่องมือของชนชั้นที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ เพื่อมีอำนาจการเมืองเหนือชนชั้นอื่นด้วย

ในประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมพลังจิตใจและค่านิยมขนาดต่าง ๆ นั้น จะต้องมีการส่งเสริมค่านิยมอันทันสมัยและเหมาะสมต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อให้บรรลุถึงความก้าวหน้าด้วยผลงานมากกว่าการใช้บุคลิกภาพแบบ “จารีตประเพณี” ค่านิยมส่วนใหญ่เป็นความเชื่อในศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนท์ เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย ความประหยัด การแสวงหาความก้าวหน้าทางวัตถุ และความต้องการ “ความสำเร็จ” สูง เป็นต้น ในทางปฏิบัตินั้น ค่านิยมและพฤติกรรมต่าง ๆ กลับกลายเป็นตัวเร่งให้เกิดความไม่เสมอภาค ในโอกาสชีวิตของคนได้อย่างง่ายดาย เพราะนักคิดก็พัฒนาทั้งหลายได้ละเอียดที่จะคำนึงถึงสภาพสังคม อันมีโครงสร้างที่ไม่เสมอภาคและไม่ยุติธรรมที่แสดงออกให้เห็นว่า คนชั้นหนึ่งเอาเปรียบคนอีกชั้นหนึ่ง หรือมีโอกาสชีวิตเหนือกว่า หรือมีอายุมากกว่าชนชั้นอื่น ๆ ข้อสำคัญก็คือว่าผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาส่วนใหญ่ละเลยการวิเคราะห์ปัญหาของมนุษย์และธรรมชาติของมนุษย์ที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงภายใต้การทำงานของโครงสร้างอันนี้ เช่น ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจแบบชู้ตริต อันมีผลกระทบต่อ

ปัญหาหรือเกิดเป็นปัญหาต่าง ๆ ในปัจจุบัน เกี่ยวกับความทุกข์ยากของมนุษย์ ความยากจน สงคราม หรือแม้แต่ตัว “ความด้อยพัฒนา” นั้นเอง

สำหรับ “ความชำนาญเฉพาะด้าน” ในการดำเนินบทบาทและหน้าที่นั้น หมายถึงการขยายตัวของโครงสร้างสังคมและสถาบันต่าง ๆ อย่างละเอียดซับซ้อนมากขึ้น เพื่อเอื้ออำนวยต่อลัทธิพหุนิยม กล่าวคือ อำนาจในสังคมกระจายอย่าง “หลากหลาย” ออกไปให้แก่กลุ่มสังคมต่าง ๆ ซึ่งภายใต้การมีเจตจำนงร่วมกันโดยสมัครใจนั้น กลุ่มเหล่านี้จะส่งตัวแทนเข้าแข่งขัน เพื่อเข้าเป็นผู้ปกครอง หรือนัยหนึ่งเป็นการก่อตั้งรัฐบาล โดยผู้แทนของประชาชน อันเป็นแนวความคิดพื้นฐานของลัทธิเสรีนิยม ภายใต้ระบบการปกครองแบบนี้จะประกอบด้วยพรรคการเมือง รัฐสภา และการเลือกตั้งเสรี ๆ ล ๆ อันเป็นกลไกของรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยทางการเมืองของตะวันตก เมื่อใดที่กลไกเหล่านี้เกิดขึ้นแล้วประชาธิปไตยจะงอกงาม ถ้าขาดกลไกเหล่านี้ก็เป็นหน้าที่ของการพัฒนาการเมือง ก็คือ จะต้องสร้าง

กลไกของระบอบการปกครองระบอบผู้แทนของประชาชนขึ้น

ความเชื่อเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการเมืองในสังคมอย่างยุติธรรมตามแนวความคิดพหุนิยมนี้ มักจะนำไปสู่ข้อสรุปว่าประเทศไทยหรือสังคมการเมืองใดหนึ่งนั้นจะสามารถสร้างระบบการเมืองที่ได้คุณภาพและมีรัฐบาลที่เป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริงได้ โดยไม่ต้องแก้ไขการผูกขาดรวบอำนาจทางเศรษฐกิจ ซึ่งอยู่ในกำมือของคนกลุ่มน้อย เพราะการผูกขาดดังกล่าวไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการกระจายอำนาจอย่างเสมอภาคแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะระบบการเมืองอันอุปมาอุปไมยได้ว่า มีกลไกการทำงานเหมือนกลไกตลาดเสรีในระบบเศรษฐกิจนั้น จะสร้างภาวะของการแข่งขันกันระหว่างผู้นำเพื่อให้ได้คะแนนนิยมจากประชาชนและผู้ที่ชนะก็ได้เป็นรัฐบาล และยิ่งจะหวังได้ยิ่งกว่า คนกลุ่มน้อยหลายกลุ่ม จะแข่งขันกันจนทำให้เกิดภาวะคุณภาพของการใช้อำนาจเศรษฐกิจและการเมือง^(๗) แต่จะต้องมีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของกลไกต่าง ๆ ในระบบการเมือง เช่น กลุ่มอิทธิพล พรรคการเมือง กลุ่มฝ่ายค้าน

(๗) ทฤษฎีว่าด้วยคนกลุ่มน้อยผู้เป็นชนชั้นผู้ปกครองมีเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นเริ่มต้นมาจาก มอลตา และ พาเรโต นักทฤษฎีคลาสสิกยุโรป และต่อมา โรเบิร์ต คาล์ด นักรัฐศาสตร์อเมริกันมาเพิ่มเติมภายหลังว่า ประชาธิปไตยอเมริกันในปัจจุบันมีลักษณะเป็นการควบคุมโดยคนกลุ่มน้อยหลายกลุ่ม ไม่ใช่กลุ่มเดียว กระนั้นก็ตาม คาล์ดก็ยังอ้างว่านั่นยังเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอยู่ดี เพราะมีการกระจายอำนาจหักทันทันระหว่างกลุ่ม และมีการแข่งขันกันเพื่อผลัดเปลี่ยนผู้นำอย่างสันติ ๓ A Preface to Democratic Theory (Chicago, 1953).

การเลือกตั้ง ระบบการปกครองโดยผู้แทนของประชาชนความสมานฉันท์กลมกลมในค่านิยมและการกอดันจากชนชั้นกลางและชนชั้นกรรมกร เพื่อใช้อำนาจทัตทานชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มในโครงสร้างอำนาจชั้นสูง เหล่านี้จะทำให้เกิดมีประชาคมแห่งการรวมกลมในผลประโยชน์ชั้นในระบบการเมือง

การนำแนวความคิดพหุนิยมมากำหนดแนวทางในการพัฒนาการเมืองและการพัฒนาประเทศมีข้อหลงผิดบางประการจากการที่ (๑) แนวความคิดนี้หลีกเลี่ยงที่จะพิจารณาถึงการผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจ โดยอ้างว่าปรากฏการณ์นี้เป็นข้อเท็จจริงของสังคมและชีวิตที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และ (๒) อ้างว่าการผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจไม่เป็นอุปสรรคแต่อย่างใดต่อการกระจายอำนาจอย่างเสมอภาค การแก้ไขปรับเปลี่ยนมีขึ้นในลักษณะดังกล่าวข้างต้น คือข้อ (๑) การผูกขาดจะถูกจุดขุ่ยไปโดยการแข่งขัน ข้อ (๒) การกระจายอำนาจระหว่างกลุ่มและชนชั้นรวมทั้งการทำงานของกลไกการเมืองจะทำให้เกิดอำนาจทัตทานกันและกันในการรักษาผลประโยชน์

สำหรับสังคมไทยนั้นข้ออ้างทั้งสองมีน้ำหนักน้อยมาก เพราะระบบการเมืองได้ถูกครอบงำโดยชนกลุ่มน้อยที่เป็นชนชั้นผู้ปกครองและชนชั้นที่มีทรัพย์สินมาเป็นเวลาช้านานแล้วในประวัติศาสตร์ โครงสร้างสังคม

ไทยเปิดโอกาสให้ชนกลุ่มน้อยสามารถรักษาสถานภาพเดิมของการมีอภิสิทธิ์เอาไว้ได้อย่างมั่นคง ขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ยากจนและตกอยู่ในภาวะขึ้นต่อแบบแผนของอำนาจครอบงำของชนชั้นผู้ปกครองปรากฏขึ้นในรูปของความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันระหว่างชนชั้นผู้ปกครองกลุ่มน้อยกับนักธุรกิจการค้าการเงินและผลประโยชน์ของต่างชาติ โดยหาได้มีลักษณะเป็นการแข่งขันกันอย่างที่ทฤษฎีพหุนิยมเข้าใจไม่ เพราะเป็นการแบ่งงานกันทำคนละค้ำมากกว่าระหว่างผู้ปกครองไทยผู้ให้การคุ้มครองทรัพย์สินเอกชน และการป้องกันประเทศกับชาว ไทยจีนและชาวตะวันตก เป็นผู้ให้ทรัพยากรการเงินและการค้าจากภาคเศรษฐกิจสินค้าขาออก สำหรับชาวนาซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศนั้นต้องตกอยู่ใต้ภาวะของการขึ้นต่อในอำนาจการเมืองและเศรษฐกิจต่อชนกลุ่มน้อยเหล่านี้อย่างสิ้นเชิง แม้ว่าภายใต้ภาวะสังคมในปัจจุบันจะมีทางเลือกใหม่เปิดให้ คือ การอพยพออกจากภาคการเกษตรเพื่อเข้าไปเป็นกรรมกรและแรงงานไร้ฝีมือตามนครและเมืองใหญ่ๆ สืบเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลได้ละเลยภาคเกษตรกรรมและเน้นการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมในนครเป็นหลัก ผู้ที่ได้ประโยชน์จากแบบแผนการพัฒนาประเทศเช่นนี้มีเพียงนักธุรกิจท้องถิ่นและชนชั้นผู้ปกครอง ซึ่งร่วมทุนในโครงการอุตสาหกรรม

กรรมเงินทุนกับนักลงทุนต่างชาติเท่านั้น กระนั้นก็เกิดการสร้างอุตสาหกรรม โดยการนำสินค้านำเงินทุนจากต่างประเทศมาช่วยผลิตในระยะยาวจะนำไปสู่ความเสื่อมถอยอุตสาหกรรมเอกชนในท้องถิ่นเอง ก็จะถูกครอบงำโดยเงินทุนของบริษัทระหว่างประเทศใหญ่ ๆ บริษัทต่างชาติจะเข้าควบคุมผูกขาดเหนืออุตสาหกรรมแขนงสำคัญของประเทศและสร้างภาวะครอบงำทางเทคโนโลยีเหนือท้องถิ่น การสร้างพันธมิตรอย่างเข้มแข็งระหว่างนักธุรกิจ การคลัง ชนชั้นปกครองกลุ่มน้อยและผลประโยชน์ต่างชาติได้ปรากฏตัวขึ้นในรอบสิบปีที่ผ่านมา และจะมีการดำเนินมาตรการทางการเมืองและการทหารขึ้นตอบโต้กับพลังของฝ่ายชาตินิยมและพลังปฏิวัติ เมื่อใดที่ชนชั้นคณาธิปไตยแห่งชาติดังกล่าวเห็นว่า สถานะทรัพย์สินส่วนบุคคล สถาบันอื่นใดที่เป็นพื้นฐานของระบบทุนนิยม และความสงบเรียบร้อยและระเบียบสังคมภายใต้กฎหมายถูกคุกคามโดยพลังฝ่ายหลัง คาดได้ว่าการเมืองของไทยจะมีแนวโน้มไปในทางรุนแรงมากขึ้น เพราะการต่อสู้ในเกมการเมืองและตามกติกาของกระบวนการเมืองนั้นแสดงให้เห็นแน่ชัด

หลายต่อหลายกรณีว่า เหตุผลในการดำเนินงานของสถาบันการเมืองนั้นล้วนแล้วแต่เป็นการพยายามรักษาผลประโยชน์ของคนกลุ่มน้อย หรือรักษาการมีอำนาจควบคุมเหนือคนส่วนใหญ่ และพยายามดึงประชาชนให้ตกอยู่ภายใต้กุศโลบายการเมืองของชนชั้นผู้ปกครองสำหรับพลังฝ่ายชาตินิยมและฝ่ายปฏิวัติอันประกอบด้วยแนวร่วมนักศึกษา กรรมกร ชาวนาและประชาชนนั้น คาดว่าจะมีความสำคัญในความเป็นชนชั้นมากขึ้น เนื่องจากการตอบโต้ขัดขวางของชนชั้นปกครองดังกล่าว ภายในสองทศวรรษข้างหน้า สังคมไทยจะมีปรากฏการณ์ของการลุกขึ้นอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของมวลชนส่วนใหญ่ของประเทศอันมีชาวนาเป็นแกนนำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การวิเคราะห์ในเชิงแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า เราไม่อาจแยกอำนาจการเมืองออกจากอำนาจเศรษฐกิจได้ รวมทั้งไม่สามารถละเลยต่อผลของความสัมพันธ์ของอำนาจผูกขาดทั้งสองประการดังกล่าวนี้ที่มีต่อความสัมพันธ์ทางอำนาจและโครงสร้างของสังคมได้ด้วยเช่นกัน^(๔) การพัฒนาประเทศโดยยึดถือค่านิยมอันทันสมัย หรือแทรก

(๔) การสำนึกในปัญหาความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคมอันเกิดจากความพยายามในการพัฒนาประเทศในความเห็นของนักวิชาการไทย ครอบคลุมของ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ ดังที่อ้างไว้ในเชิงอรรถ (๑) หน้า ๕๔-๕๕ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจการเมืองและอำนาจทางเศรษฐกิจในกระบวนการเมืองประชาธิปไตย ผู้เขียนเสนอเป็นเค้าโครงทางทฤษฎีใน "การทบทวนอีกครั้งหนึ่งต่อทฤษฎีประชาธิปไตย" *รัฐศาสตร์นิเทศ* (มิถุนายน - กรกฎาคม ๒๕๑๗), หน้า ๑-๑๓ ส่วนการริเริ่มสร้างพรรคเพื่อแสวงหาจุดหมายและแนววิเคราะห์ใหม่ในสังคมศาสตร์ไทย ถูก ไกรรงค์ สุวรรณคีรี, "จิตสำนึกกับวิชาสังคมศาสตร์," *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* (มกราคม - มีนาคม ๒๕๑๘), หน้า ๑๐๘-๑๑๕

ซึ่งอารยธรรมตะวันตกเข้าไปในโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมอันไม่ยุติธรรมกลับกลายเป็นการสร้างเงื่อนไขหรือสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทรัพย์สินของชนชั้นนายทุนขณะที่คนส่วนใหญ่ของประเทศตกทุกข์ได้ยากผูกขาดเครื่องมือการผลิตและการมีอำนาจของรัฐอยู่ในมือเพื่อสร้างการกดขี่เหนือชนชั้น ในการพัฒนาประเทศรวมทั้งการเป็นรัฐประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริงนั้นยุทธศาสตร์ใหม่จะต้องเป็นการเข้าโจมตีโดยตรงต่อปัญหาโครงสร้างอันไม่เสมอภาคเพื่อกำจัดการเอารัดเอาเปรียบของชนชั้นอันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นในลักษณะที่เป็นปฏิปักษ์กัน รวมทั้งหาทางยกเลิกปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้มีการแบ่งชาวไทยออกเป็นชนชั้นลงเสีย แก่นแท้ของสมมุติฐานในการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ควรกำหนดไว้ว่า การเมืองและการพัฒนาประเทศเป็นการปลดปล่อยของประชาชนเพื่อหลุดพ้นไปจากสภาพของการกดขี่ขูดรีดอันมีลักษณะทางโครงสร้างของสังคมไม่ใช่การก้าวไปสู่สภาพสังคมอันทันสมัย เป็นสังคมอุตสาหกรรมประชาธิปไตยดังที่เพื่อฝันกันในหมู่นักวิชาการไทยและชาวต่างชาติ-ภายใต้โครงการช่วยเหลือต่าง ๆ โดยที่ไม่สามารถอธิบายได้ว่าทำไมจึงต้องมีการแสวงหาและจะแสวงหาอย่างไรต่อรูปแบบในผืนนั้น ๆ การมีชีวิตอยู่เพื่อบริโภคลักษณะอัน "อุคมโกลา"

ของสังคมอเมริกันนั้นมันมีแค่จะนำไปสู่การ "ฆ่าตัวตายแห่งชาติ" ของสังคมโดยส่วนรวมทั้งหมดในท้ายที่สุด

ปัญหาอนุชนและพรรคทางวิชาการ

ก่อนที่จะประกาศถึง "การกลับไปต่อสู้ต่อไปในชนบท" ของชาวนาที่เข้ามายังกรุงเทพมหานครเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการแก้ไขปัญหาการเกษตรชนบทอย่างจริงจังครั้งสุดท้ายเมื่อต้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๑๘ นั้น ธีรยุทธ บุญมี ผู้นำคนหนึ่งของขบวนการสังคมไทยให้ความเห็นส่งท้ายตอบโต้กับความเห็นในทางเอือมระอาต่อชาวนาไทยในหมู่นักวิชาการผู้ปกครอง โดยกล่าวว่า "เป็นความผิดของชาวนาหรือที่เกิดมาจน" การที่ธีรยุทธยอมรับอยู่แก่ใจว่าสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยประการหนึ่งได้แก่ การที่ความยากจนได้แผ่ขยายทั่วไปในหมู่ชาวนาชั้นผู้น้อยในชนบทไทยก็ดี หรือการที่เขาก้าวเข้าไปต่อสู้ร่วมกับชาวนาเพื่อหาทางแก้ไขความพิกาททางโครงสร้างของสังคมไทยก็ดี หรือการที่เขาใช้พินิจจ้องมองข้อเท็จจริงของความยากจนชั้นแก่นว่า "เป็นความผิดด้วยหรือ" นั้น อาจกล่าวได้ว่า จิตใจของธีรยุทธไม่ได้ปลอดจากคุณค่าหรือจริยธรรมบางประการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมและการกระทำของเขาก็ได้มีขึ้นด้วยเหตุผลทางจริยธรรม เพราะดำเนิน

ไปเพื่อแสวงหาความคิดขึ้นของเพื่อนร่วมชาติของเขา ซึ่งความหมายของความคิดขึ้นในสายตาของธีรยุทธและผู้ที่รณรงค์ต่อสู้อื่น ๆ ได้แก่ ความยุติธรรม ผู้ที่มองธีรยุทธในแง่ของการเป็น “ผู้กระทำการ” และเห็นด้วยนั้นอาจจะยกย่องเขาให้เป็นวีรบุรุษ ฯลฯ ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยอาจจะประณามเขาว่า เป็นนักกวนเมืองหรืออื่น ๆ

สำหรับความคิดเห็นในที่นี้เกี่ยวกับการกระทำของนักรณรงค์ต่อสู้ในฉากของพัฒนาการเมืองและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมกลับมีอยู่อย่างง่าย ๆ ในเบื้องต้นว่า การสัมผัสกับปัญหาของประชาชนและประเทศชาติโดยส่วนรวม โดยเข้าไปเรียนรู้ถึงธรรมชาติ ลักษณะความเป็นไปของปัญหาของมนุษย์ สังคม เพื่อทราบความจริงและเหตุผลอันก่อให้เกิดปัญหาและปรากฏการณ์สังคมขึ้นแล้ว เขาผู้นั้นกำลังสร้างความเป็น “มนุษย์” ให้แก่ตัวเอง และความเป็นมนุษย์ของเขาจะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ถ้าเขาเข้าไปมีส่วนต่อสู้แก้ไขเปลี่ยนแปลงธรรมชาติและการดำเนินชีวิตของมนุษย์ อันได้มาจากการวิเคราะห์สืบสวนอย่างรอบคอบด้วยใจเป็นธรรมแล้วว่า มีสภาวะของความทุกข์ยาก ความไม่รู้หนังสือ ความเหลื่อมล้ำค่าสูงในวิถีชีวิต ความไม่เสมอภาคในทางเศรษฐกิจและ “ความค้ำอ้นพัฒนา” อื่น ๆ โดยทั่วไปซึ่งปรากฏการณ์เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีต้นตอมาจากการ

กดขี่ขูดรีดของสถาบันสังคมและเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง รวมทั้งการขยายตัวของลัทธิอาณานิคมและการครอบงำของต่างชาติเหนือวิถีชีวิตและความเป็นชาติของชาวไทยทั้งสิ้น

และด้วยเหตุนี้ ทฤษฎีและศาสตร์ที่มีขึ้นเพื่อรับใช้มนุษย์ในแนวทางนี้ จึงมีความเป็น “มนุษย์” ด้วยอย่างแท้จริง คือ ดำเนินการวิจัยวิจารณ์สมมุติฐานแนวความคิดต่าง ๆ ที่จะนำไปวิเคราะห์ปัญหามนุษย์และช่วยยกศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นมนุษย์และพัฒนาการของสังคมให้สูงขึ้น ส่วนในทางตรงกันข้ามนั้น ทฤษฎีศาสตร์ และนักวิชาการใดๆ ที่แยกตัวตัวเองออกจากปัญหาของมนุษย์จึงเป็นทฤษฎีที่โหดร้ายไม่มีความเป็นมนุษย์และทั้งยังมีเนื้อหาอันว่างเปล่า โดยการมองปัญหาต่างๆ ว่าเป็นเพียงข้อเท็จจริงโดยตัวของมันเอง และไม่ได้อ้างอิงไปถึงสาเหตุและสภาพสังคมชั้นมูลฐานที่ก่อให้เกิดปัญหาเหล่านั้น นั่นคือ ศาสตร์นั้นเป็น “อมนุษย์ศาสตร์”

นอกจากนั้น “อมนุษย์ศาสตร์” จะมีเนื้อหาและคุณภาพเลวยิ่งขึ้น ถ้าหากละเลยเพิกเฉยปฏิเสธต่อการใช้พินิจวิจัยวิเคราะห์และกำหนดคุณค่าทางจริยธรรมให้กับข้อเท็จจริงและสภาพความเป็นจริงของมนุษย์และสังคม หรือถ้าหากมีพินิจวิจัยที่มีอคติ บิดเบือน หลอกลวง เพื่อรักษาสถานะเดิมของอำนาจและผล

ประโยชน์ของชนชั้นที่กดขี่ เพื่อปรับเปลี่ยน
อุดมการณ์ของชนชั้นปกครองให้สามารถครอบ
งำประชาชนให้ตกอยู่ใต้อการควบคุมและกดขี่โ
บายของผู้หน้าต่อไป เพื่อต่อต้านการเปลี่ยน
แปลง ต่อต้านความศิวิลหรือความยุติธรรม
ในสังคม เพื่อการควบคุมของสังคมส่วนหนึ่ง
เหนือสังคมอีกส่วนหนึ่ง หรือของชาติหนึ่ง
เหนืออีกชาติหนึ่งแล้ว นักวิชาการและศาสตร์
ของเขาควรจะเรียกได้ว่าเป็น “นักวิชาการ
ทรราช” และ “ทรราชศาสตร์”

ด้วยเหตุนี้ ชีวิตและผลงานเพื่อการ
พัฒนาประเทศจึงควรมีขึ้นและเป็นอยู่เพื่อปลด
ปล่อยมนุษย์ให้หลุดพ้นไปจากการกดขี่ของอำ
นาจอันไม่เป็นธรรมและโหดร้าย และหลุด
พ้นไปจากการกดขี่ขูดรีดอันไร้ศีลธรรม อย่าง

ไรก็ตาม ศาสตร์แห่งความยุติธรรมเมื่อนำ
ออกมาปฏิบัติและให้แนวทางกำกับพฤติกรรม
และกิจการของมนุษย์แล้ว ชีวิตและผลงาน
จะต้องพิสูจน์ถึงความเป็น “มนุษย์” ของตน
อยู่เสมอ คือต้องเผชิญกับการต่อสู้ การสูญเสีย
การปรับเปลี่ยนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งนั่นก็เพียง
จุด ๆ หนึ่งของการช่วยให้หันมาทบทวนเพื่อ
ปลดปล่อยตัวเองให้สำเร็จเสียก่อน ก่อนที่จะ
เข้าไปร่วมในชะตากรรมเดียวกับประชาชนใน
การปลดปล่อยประเทศชาติ แม้ว่าภารกิจของ
ศาสตร์ วิชาการ นักทฤษฎี และนักปราชญ์
ในการต่อสู้เพื่อประชาชนและประเทศชาติจะ
ไม่ใช่ของง่าย แต่ความสำเร็จอันเป็นชัยชนะ
ของประชาชนนั้น ไม่ใช่ว่าจะเกิดขึ้นไม่ได้
เอาเสียเลย

ชาวบ้าน

หนังสือมูลนิธิ โคมล คัมทอง

ที่จัดทำเพื่อชนบท

นายสุรชัย พิพัฒน์ศิริศักดิ์

เป็นบรรณาธิการ

โครงสร้างการ

ก่อนนี้

ของชาวนา

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม

ในขณะที่เราพูดถึงการช่วยเหลือชาวนา เรามักจะพิจารณาเกี่ยวกับการช่วยเหลือทางด้านการผลิต และด้านการจำหน่ายผลิตผลของชาวนา กล่าวคือ เรามักจะพยายามหาทางช่วยให้ชาวนาผลิตได้มากขึ้น และขายผลิตผลของตนได้ในราคาที่สูงขึ้น ซึ่งก็หมายความว่าเราพยายามช่วยให้ชาวนามีรายได้เพิ่มสูงขึ้นนั่นเอง มาตรการเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวนาหรือเกษตรกร ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศนั้น จะเป็นวิธีการแก้ไขปัญหที่ตรงประเด็นทีเดียว ถ้าหากรัฐบาลสามารถช่วยให้รายได้ของชาวนานั้นเพิ่มขึ้นได้รวดเร็วกว่ารายจ่ายในการผลิตและการครองชีพที่เพิ่มขึ้น เพราะการเพิ่มขึ้นของรายได้ ในลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ชาวนาสามารถปรับปรุงสภาพตามความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น และลงทุนปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้ดีขึ้น ซึ่งก็จะพลอยช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศโดยรวมเจริญก้าวหน้า

อย่างไรก็ตาม มาตรการเพิ่มรายได้
ดังกล่าวจะได้ผลเต็มที่ก็ต่อเมื่อเกษตรกร หรือ
ชาวนาทั้งหลายอยู่ในฐานะค่อนข้างดีที่พอจะ
ช่วยตนเองได้ และไม่มีปัญหาทางด้านอื่นที่
มากอบบั่นทอนรายได้ของตน แต่ในสภาพที่
เป็นจริงแล้ว ชาวนาส่วนใหญ่มีหนี้สินล้นพ้น
ตัว และไม่มีที่ทำกินของตนเอง ปรากฏว่า
ชาวนาเหล่านั้นจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่
สูงและค่าเช่าที่ดินทำกินในอัตราที่แพงลิบลิ่ว
ปัญหาเรื่องหนี้สินและที่ทำกิน เป็นปัญหา
หลักที่ทำให้ชาวนาไม่สามารถปรับปรุงฐานะ
ความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น หรือสามารถได้
รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากโครงการช่วยเหลือ
ของรัฐบาล ดังจะเห็นได้ว่า นโยบายการประก
กันราคาพืชผลของรัฐบาลนั้น จะช่วยได้ก็แต่
เฉพาะชาวนาที่มีข้าวเก็บไว้ขาย หรือชาวนา
ที่มีฐานะดีพอสมควรเท่านั้น แต่ในกรณี
ของชาวนาที่ยากจนนั้น พืชผลของตนจะตก
เป็นของนายทุนตั้งแต่ยังอยู่ในท้องไร่ท้องนา
เพราะตนได้เป็นหนี้เป็นสินเขา และต้องทำ
สัญญาขายพืชผลไว้ล่วงหน้าแล้ว ในทำนอง
เดียวกัน การให้สินเชื่อหรือนโยบายผันเงิน
เพื่อการกักตุนของรัฐบาลนั้น ก็จะช่วยได้แต่
เฉพาะเกษตรกรที่มีฐานะดีหรือเกษตรกรที่อยู่
ในฐานะที่พอจะช่วยตัวเองได้เท่านั้น แต่ชาว
นาที่ยากจน ที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

หรือมีหนี้สินล้นพ้นตัวนั้น จะไม่ได้ประโยชน์
อะไรมากนัก เพราะการกักตุนแต่ละครั้งนั้น
ย่อมต้องการหลักทรัพย์ หรือบุคคลเป็นผู้ค้ำ
ประกันเงินกู้ ซึ่งชาวนาที่ยากจนจะไม่สามารถ
หาได้ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาวาจึงต้อง
เร่งรีบการแก้ไขปัญหาลึก ซึ่งได้แก่ เรื่อง
หนี้สินและที่ทำกินควบคู่กันไปกับการแก้ไขปัญ
หามูลฐานซึ่งได้แก่ การปรับปรุงประสิทธิภาพ
การผลิตและการรักษาระดับพืชผล トラบไตก็
ตาม ถ้าหากรัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญห
หลักในเรื่องหนี้สินและที่ทำกินอย่างได้ผล
แล้ว นโยบายการช่วยเหลือการเกษตรในด้าน
อื่นๆจะไม่สามารถช่วยเหลือชาวนาที่ยากจนได้
มากนัก และรัฐบาลก็จะมีทางแก้ไขปัญห
ชาวนาได้เลย

ในบทความนี้มุ่งที่จะศึกษาถึงเค้าโครง
การกักตุนของชาวนาโดยทั่วไป โดยหวังว่า
เค้าโครงที่กล่าวถึงนั้นจะสามารถใช้เป็นแนว
ทางในการศึกษาถึงปัญหาหนี้สิน ของชาวนา
ไทยต่อไป อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความยาว
ของบทความจึงไม่สามารถกล่าวถึงเค้าโครง
การกักตุนของชาวนาไทยไว้ในที่นี้ได้ หากมี
โอกาสจะนำมาเสนอในภายหลัง สำหรับข้อ
เขียนนี้จะแบ่งแยกการพิจารณาออกเป็นสอง
เรื่อง คือ วัตถุประสงค์ในการกักตุนของชาว
นา และโครงสร้างการกักตุนของชาวนา

๑. วัตถุประสงค์ในการก่อหนี้ของ ชาวนา

โดยทั่วไปแล้ว การก่อหนี้ของชาวนาหรือเกษตรกรนั้น ถ้าจะแบ่งแยกตามความจำเป็นหรือวัตถุประสงค์ของการก่อหนี้แล้ว ก็พอจะแบ่งออกเป็นสองประเภทใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ การก่อหนี้เพื่อนำไปลงทุนปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต และการก่อหนี้เพื่อการบริโภคหรือเพื่อรักษาระดับการผลิตเดิม ในลำดับต่อไปจะได้พิจารณาถึงลักษณะการก่อหนี้ทั้งสองประเภทดังกล่าว

๑.๑ การก่อหนี้เพื่อการลงทุนโดยตรง

การก่อหนี้เพื่อนำไปลงทุนปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรให้ดีขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่อาจเกิดขึ้นได้เช่นเดียวกับการประกอบกิจการธุรกิจประเภทอื่นๆ ซึ่งก็มีได้เป็นสิ่งที่เสียหายอะไร เพราะการก่อหนี้ดังกล่าวนั้นเป็นไปเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิต และรายได้ของผู้เองในอนาคต โดยปกติแล้ว ก่อนตัดสินใจก่อหนี้ ผู้ซอกู้มักจะต้องพิจารณาการก่อหนี้ของตนอย่างรอบคอบ และมักจะทำการก่อหนี้ก็ต่อเมื่อตนคิดว่าจะได้รับประโยชน์ที่คุ้มค่าจากการลงทุนของตน

การก่อหนี้เพื่อลงทุนปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรนั้น มักจะเป็นการก่อหนี้ของเกษตรกรหรือชาวนาที่มีฐานะดี

หรืออยู่ในฐานะที่พอจะช่วยตนเองได้ โดยปกติแล้วผู้ซอกู้จะมีที่ดินเป็นของตนเอง และมักจะเป็นการประกอบการขนาดใหญ่ ในบางกรณีผู้ซอกู้จะเป็นทั้งนายทุนประกอบกิจกรรม และนายทุนอุตสาหกรรม หรือประกอบกิจการอื่นควบคู่กันไปกับการประกอบการธุรกิจของตนเอง โดยปกติแล้ว เกษตรกรพวกนี้มักจะไม่ค่อยประสบปัญหาในเรื่องแหล่งของสินเชื่อและมักจะเสียดอกเบี้ยในการกู้ไม่สูงมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในขณะที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะช่วยเหลือเกษตรกรทางด้านสินเชื่อแล้ว เกษตรกรหรือชาวนาประเภทนี้จะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์มาก อย่างไรก็ตาม เกษตรกรที่ก่อหนี้ประเภทนี้จะมีอยู่เป็นจำนวนที่น้อยมาก ซึ่งจะขอจดเว้นไม่กล่าวถึงในรายละเอียด

๑.๒ การก่อหนี้เพื่อรักษาระดับการผลิตเดิม และเพื่อการบริโภค

การก่อหนี้ของชาวนา เพื่อการบริโภคหรือเพื่อรักษาระดับการผลิตเดิมนั้นเป็นลักษณะของการก่อหนี้โดยทั่วไปของชาวนา การกู้ยืมจะเป็นการกู้ยืมระยะสั้นหรือระยะปานกลาง และมักจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ค่อนข้างสูง ซึ่งพอจะแยกพิจารณาโดยย่อได้ ดังนี้

๑.๒.๑ การก่อกำหนดเพื่อรักษาระดับการผลิตเดิม

การก่อกำหนดของชาวนาในลักษณะนี้ จัดได้ว่าเป็นการก่อกำหนดเพื่อการลงทุนที่เกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตร แต่วัตถุประสงค์ของการก่อกำหนดนั้นเป็นไปเพื่อรักษาระดับการผลิตของตนให้อยู่ในลักษณะเดิม หรือปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของตนให้ดีขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น มิได้มีการลงทุนอย่างเป็นล่ำเป็นสัน เหมือนกับการก่อกำหนดเพื่อการลงทุนที่ได้กล่าวในประเภทแรก

การก่อกำหนดเพื่อรักษาระดับการผลิตเดิมนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะความจำเป็นของชาวนา ที่จะต้องได้รับสินเชื่อกู้หรือเงินกู้ เพื่อจะสามารถทำการผลิตต่อไปได้ สาเหตุของการก่อกำหนด มักจะมีผลสืบเนื่องโดยตรงจากการที่ชาวนาได้รับความกระทบกระเทือนทางด้านรายได้ กล่าวคือ รายได้ที่ชาวนาได้รับอยู่เดิมต้องลดลงไป ทำให้มีรายได้ไม่พอใช้จ่ายเพื่อการครองชีพ หรือเพื่อทำการผลิตในฤดูกาลต่อไป ดังนั้นจึงต้องทำการก่อกำหนดเงินมาเพื่อใช้ในการผลิตต่อไป เช่น อาจจะเป็นการก่อกำหนดเพื่อซื้อเมล็ดพืชพันธุ์ วัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นจะต้องใช้ในการผลิตเป็นต้น

โดยปกติแล้ว ชาวนาที่ก่อกำหนดในระยะแรก ๆ มักจะมีที่ดินเป็นของตนเอง เหตุที่ต้องเป็นหนี้เป็นสิน เพราะมีรายได้ไม่พอกับ

รายจ่าย ซึ่งอาจจะเกิดจากการผลิตของตนได้รับความกระทบกระเทือนจากธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง หรือน้ำท่วม หรือความเสียหายอื่นๆ หรือในบางปีก็อาจจะเกิดจากการที่ราคาพืชผลตกต่ำลงอย่างผิดปกติ จึงทำให้มีรายได้ไม่คุ้มกับรายจ่ายจนเป็นเหตุให้ต้องก่อกำหนดขึ้น ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของชาวนาในปีต่อมานั้นมักจะขึ้นอยู่กับภาวะการผลิต และราคาของพืชผลในปีต่อมาเป็นสำคัญ ตัวอย่างเช่น ถ้าหากในปีนั้นปรากฏว่าการผลิตได้ผลดี และราคาก็อยู่ในระดับเดิมหรือดีขึ้นแล้ว ชาวนาก็จะมีรายได้ดีขึ้นและก็จะสามารถชำระหนี้สินได้ถนัดที่คืนของตนคืนได้ แต่ในกรณีตรงกันข้าม ถ้าหากปีต่อมาการผลิตยังประสบกับความเสียหายอีก หรือราคาผลิตผลตกต่ำ ก็จะทำให้ชาวนาประสบกับความยากลำบากในการชำระหนี้สิน และในที่สุดก็อาจเป็นเหตุทำให้ชาวนาต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินไป

ในกรณีที่ชาวนายังเป็นเจ้าของที่ดินอยู่นั้น การหาแหล่งเงินกู้ อาจจะไม่ประสบกับความยากลำบากมากนัก และอัตราดอกเบี้ยก็ไม่สูงมากจนเกินไปนัก แต่ในกรณีที่ชาวนาไม่มีที่ดินเป็นของตนเองแล้ว จะหาแหล่งเงินกู้ได้ยากมาก นอกเสียจากว่าชาวนาจะยอมให้นายทุนคิดดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมาก ซึ่งชาวนาก็จะต้องยอม เพราะตนไม่มีทางเลือกในการให้กู้ยืมดังกล่าว นายทุนจะพยายามขูดรีด

และความคุ้มครองหนี้อย่างเข้มงวด เพื่อให้คุ้มกับการเสี่ยงของตน เช่น การให้เงินกู้อาจจะให้เป็นงวด ๆ โดยให้มีความสัมพันธ์กับความเจริญเติบโตกับพืชผลที่ชาวนาปลูก พอถึงฤดูเก็บเกี่ยวนายทุนจะมาคอยเก็บเงินต้นและดอกเบี้ยลงในท้องไร่ท้องนา

๑.๒.๒ การก่อกั้นเพื่อการบริโภค

การก่อกั้นเพื่อการบริโภคนั้น เป็นหน้าที่ที่ก่อกั้นมิได้เกี่ยวกับการผลิตโดยตรง ลักษณะของการก่อกั้นนั้นก็เพื่อนำไปใช้ในวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กัน ซึ่งพอจะสรุปโดยย่อได้ดังนี้

(ก) หนี้ที่ก่อกั้นโดยไม่มี ความจำเป็น การก่อกั้นประเภทนี้เป็น การนำไปใช้จ่ายโดยที่ไม่มี ความจำเป็นแก่การครองชีพตามธรรมดา เช่น อาจจะกู้ยืมไปเล่นการพนัน หรือเพื่อใช้จ่ายในพิธีการต่าง ๆ โดยไม่ระมัดระวังเป็นต้น หนี้ประเภทนี้มักจะเป็นภาระอย่างหนักแก่ชาวนา ซึ่งก็เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวนาต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตน และมักจะมีผู้ยกเอาสาเหตุของการก่อกั้นประเภทนี้มาติเตียนชาวนาอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม เรายังไม่มีข้อมูลที่แน่นอนเกี่ยวกับการก่อกั้นประเภทนี้ ซึ่งเข้าใจว่าในปัจจุบัน คงจะเป็นจำนวนที่ไม่มากนัก

(ข) หนี้ที่ก่อกั้นโดยความจำเป็น สำหรับชาวนาที่ยากจนและไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองนั้น ส่วนใหญ่มักจะต้องทำการ

กู้ยืมเพื่อการบริโภคตามปกติของตน เพราะว่ารายได้จากการขายพืชผลหรือการทำงานของตน เมื่อหักค่าใช้จ่ายในการผลิต ค่าเช่า และดอกเบี้ยแล้ว จะมีเหลือไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายเพื่อการครองชีพของตนตลอดทั้งปี ดังนั้นจึงยังมีความจำเป็นที่จะต้องกู้ยืมไปเพื่อการบริโภค และจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมาก ชาวนาที่ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ อาจจะเรียกว่าเป็นผู้ที่มี “หนี้สินล้นพ้นตัว” และไม่อาจหลุดจากการเป็นหนี้เป็นสินตลอดชีวิต ชาวนาประเภทนี้เป็นกลุ่มที่เป็นปัญหาหนักที่สุด และนับวันก็จะเพิ่มทวีขึ้นเรื่อย มาตรการช่วยเหลือตามธรรมดาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน จะไม่สามารถช่วยเหลือชาวนาประเภทนี้ได้มากนัก

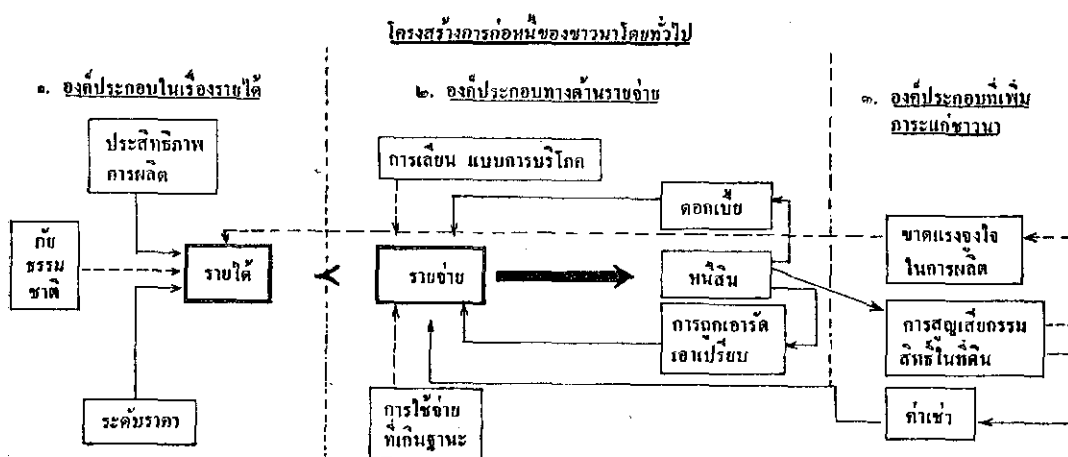
๒. โครงสร้างการก่อกั้นของชาวนา

ในการพิจารณาเพื่อหามาตรการที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาหนี้สินของชาวนานี้ เราจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงโครงสร้างการก่อกั้นของชาวนา เพื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้ชาวนาต้องเป็นหนี้เป็นสินและผลที่ติดตามมาหลังจากที่ได้ก่อกั้นหนี้แล้ว จากโครงสร้างดังกล่าว จะทำให้รู้ว่า หนี้หนักหรือตัวสำคัญของปัญหาอยู่ที่ตรงไหน และมีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงกับปัจจัยอื่น ๆ อย่างไรและ

จากการวิเคราะห์ดังกล่าว โครงงานก่อนหน้าดังกล่าว จะทำให้สามารถกำหนดมาตรการและวิธีการ แก้ไขปัญหาเรื่องหนี้สินได้ตรงประเด็นและได้ ผลมากยิ่งขึ้น ในที่นี้จะพิจารณาแต่เฉพาะ การก่อหนี้ที่มีลักษณะเพื่อรักษาระดับการผลิต

เดิมและเพื่อการบริโภคเท่านั้น ส่วนการก่อ หนี้เพื่อการลงทุนโดยตรงนั้นจะไม่กล่าวถึง โดยละเอียด เพื่อให้ง่ายแก่การวิเคราะห์ จะ สมมติว่าโครงสร้างของการก่อหนี้ของชาวนา โดยทั่วไปจะเป็นไปตามรูปที่ ๑

รูปที่ ๑

หมายเหตุ (ก) เส้นทึบหมายถึงความเกี่ยวพันโดยตรงและสำคัญ (ข) เส้นไขว้หมายถึง ความเกี่ยวพันที่มีความสำคัญรองลงไป จากรูปที่ ๑ ซึ่งแสดงถึงโครงสร้างของการก่อหนี้ของชาวนานั้น จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบของการก่อหนี้ที่สำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบในเรื่องรายได้ และองค์ประกอบในเรื่องรายจ่าย เมื่อใดก็ตาม ถ้าหาก ชาวนามีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย ความจำเป็นที่จะก่อหนี้ก็มักจะเกิดขึ้นทันที และหนี้สินที่ ชาวนาก่อขึ้นนั้น ก็มักจะเป็นหนี้ที่กู้ยืมไป เพื่อใช้ในการบริโภคหรือรักษาระดับการผลิต

เดิมของตนไว้ ดังนั้นในการวิเคราะห์ภาวะ หนี้สินของชาวนา เราจึงต้องวิเคราะห์ถึงปัจจัย สำคัญต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบในเรื่องรายได้ และรายจ่ายของชาวนา จากการศึกษารายละเอียดดังกล่าวจะทำให้เรารู้ถึงสาเหตุของการก่อหนี้ และสามารถวางมาตรการแก้ไข ได้ถูกต้อง ในที่นี้จะแยกพิจารณาองค์ประกอบ ในเรื่องของการก่อหนี้ของชาวนาออกเป็น ๓ ส่วน คือ

- (๑) องค์ประกอบในเรื่องรายได้
- (๒) องค์ประกอบทางด้านรายจ่ายและ
- (๓) องค์ประกอบที่เพิ่มภาระแก่ชาวนา

๒.๑ องค์ประกอบในเรื่องรายได้

มาตรการหรือนโยบายในการแก้ไข ปัญหาความยากจนและความเดือดร้อนของ ชาวนานั้น จะต้องเน้นถึงการเพิ่มรายได้ของ ชาวนาเป็นอันดับแรก จะต้องพยายามช่วยให้ รายได้ของชาวนาเพิ่มขึ้นได้รวดเร็วกว่าราย จ่ายของชาวนาที่จะต้องเพิ่มขึ้น ควบไปกันได้ตาม ถ้าเราไม่สามารถทำให้รายได้ของชาวนาเพิ่ม ขึ้นในอัตราที่รวดเร็วกว่าการเพิ่มขึ้นของราย จ่ายแล้ว เราก็จะไม่สามารถแก้ปัญหาความ ยากจนหรือความเดือดร้อนของชาวนาได้

การพิจารณาช่วยเหลือทางด้านรายได้ นั้น ถ้าจะกล่าวโดยสรุปแล้วก็คือเราจะต้อง หาทางช่วยให้ชาวนาสามารถผลิตได้มากขึ้น และขายผลิตผลของตนได้ในราคาที่สูงขึ้น หรือในราคาที่ได้รับคามยุติธรรมที่คุ้มกับ การลงทุนลงแรงของชาวนา อย่างไรก็ตาม มาตรการเกี่ยวกับการเพิ่มรายได้นั้นเป็นเรื่อง ที่มีความยุ่งยากซับซ้อนมาก ซึ่งจะขอยก ไปพิจารณาเป็นอีกเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ในที่ นี้จะขอสรุปปัจจัยสำคัญที่เป็นส่วนประกอบ ของทางด้านรายได้ไว้โดยย่อ ดังนี้

๒.๑.๑. ประสิทธิภาพการผลิต

ประสิทธิภาพการผลิตถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการเกษตร ถ้าหาก เราไม่มีปัญหาทางด้านกรจำหน่ายและราคา มากนัก การเพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิต

ของชาวนาให้สูงขึ้น ก็จะเป็นแนวทางในการ แก้ปัญหาของชาวนา ในการเพิ่มพูนประสิทธิ ภาพการผลิตนั้น จำเป็นที่จะต้องปรับปรุง หรือช่วยเหลือทางด้านต่าง ๆ อย่างน้อยที่สุด ๓ เรื่องด้วยกัน คือ

(๑) จะต้องจัดหาหรือส่งเสริมปัจจัย มูลฐานที่เกี่ยวกับการผลิตทางด้านการเกษตร อย่างพอเพียง สิ่งที่สำคัญได้แก่ ไร่ น้ำหรือ ระบบชลประทาน วัสดุที่ใช้ในการเกษตรและ การคมนาคม เป็นต้น

(๒) จะต้องจัดหาหรือส่งเสริมให้มี สิ่งที่ช่วยเหลือทางด้านกรเกษตรอย่างเพียงพอ ปัจจัยที่สำคัญต่าง ๆ เช่น การให้การศึกษา หรือการอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของ ชาวนา การค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับการผลิต การส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร และ การจัดหาสินเชื่อเพื่อขยายการลงทุนของชาวนา เป็นต้น

(๓) การช่วยให้ชาวนามิงานทำเต็มที่ นอกจากปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น นั้นแล้ว รัฐบาลจะต้องพยายามช่วยให้ชาวนา มีงานทำอย่างเต็มที่ กล่าวคือ พยายามช่วยให้ แรงงานในครอบครัวของเกษตรกร หรือชาวนา มีงานทำตลอดทั้งปี งานที่ทำนั้น นอกจากจะเป็นงานที่เกี่ยวกับการเกษตรแล้ว ก็ อาจจะเป็นงานที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมในครอบครัว หรืองานพัฒนาการในด้านอื่นๆ เป็นต้น

๒.๑.๒. ราคักราคาของผลิตผล

ปัจจัยที่มีความสำคัญ ไม่ยิ่งหย่อนกว่าทางด้านการผลิต ก็คือ ปัจจัยทางด้านการตลาดหรือระดับราคาผลิตผล เราจะต้องพยายามช่วยเหลือให้ผลิตผลที่ชาวนาหรือเกษตรกรผลิตได้นั้น สามารถขายได้หมด และในราคาที่สูงพอคุ้มค่าเหนื่อยและการลงทุนของชาวนา มาตรการทางด้านการรักษาระดับราคานี้ ก็เป็นเรื่องที่ยืดยาวเช่นเดียวกัน ซึ่งจะนำไปพิจารณาเป็นเรื่องหนึ่งต่างหาก อย่างไรก็ตาม ในที่นี้พอจะสรุปประเด็นสำคัญโดยทั่วไปไว้ได้ดังนี้

(๑) จะต้องพยายามรักษาระดับราคาผลิตผลทางการเกษตรให้มีเสถียรภาพและอยู่ในระดับที่สูงพอสมควร ซึ่งโดยปกติแล้วระดับราคาผลิตผลทางการเกษตรมักจะมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างมาก และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาการเกษตร ดังนั้น เราจึงต้องพยายามหามาตรการ ป้องกันหรือแก้ไขการผันผวนทางด้านระดับราคาดังกล่าว ซึ่งอาจจะทำได้ด้วยการมีโครงการรักษาระดับราคา หรือ ประกันราคาผลิตผล เป็นต้น

(๒) พยายามตัดทอนพ่อค้าคนกลางที่ไม่จำเป็นออกจากขบวนการจำหน่ายของผลิตผลทางการเกษตร ทั้งนี้เนื่องจาก การจำหน่ายผ่านคนกลางแต่ละช่วงนั้น คนกลาง

ย่อมต้องการแสวงหากำไร ซึ่งก็จะมีผลทำให้ผู้ผลิตขาย ได้ ในราคาที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้น จึงต้องพยายามตัดทอนคนกลางบางกลุ่มที่ไม่มีความจำเป็นออกเสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มพ่อค้าคนกลางที่อาศัยอิทธิพลหรืออำนาจผูกขาดในการทำการค้า

(๓) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของชาวนาหรือเกษตรกร เพื่อก่อให้เกิดอำนาจการต่อรองทางด้านการตลาด และด้านอื่นๆ ให้เข้มแข็งขึ้น ซึ่งก็จะเป็นการตัดพ่อค้าคนกลาง และช่วยให้ชาวนาสามารถขายผลิตผลของตนได้ในราคาที่ดีขึ้น

(๔) พยายามป้องกันมิให้ชาวนาถูกเอารัดเอาเปรียบในเรื่องเกี่ยวกับการ ชั่ง ตวง วัด ผลิตผลที่จำหน่าย และการที่ราคาคุณภาพของผลิตผลที่ตนจำหน่าย ทั้งนี้เนื่องจากว่า นอกจากชาวนาจะถูกกดราคาพืชผลที่จำหน่ายแล้ว ชาวนามักจะถูกพ่อค้าเอารัดเอาเปรียบในการที่ราคาคุณภาพของพืชผลที่ตนจำหน่ายอีกด้วย เช่นพ่อค้ามักจะบอกว่าคุณภาพของพืชผลที่ชาวนานำมาจำหน่ายนั้น คุณภาพต่ำจึงที่ราคาให้ต่ำเป็นต้น พ่อค้าจะสามารถเอารัดเอาเปรียบในเรื่องนี้ ได้มาก ถ้าหากเขามีอำนาจผูกขาดการซื้อขายในท้องถิ่นนั้น นอกจากนี้ยังปรากฏว่า ชาวนามักจะถูกพ่อค้าเอารัดเอาเปรียบในเรื่องที่เกี่ยวกับ การชั่ง ตวง พืชผลที่ตนจำหน่ายอีกด้วย อย่างไรก็ตาม การหามาตรการป้องกัน

กันการเอาวัดเอาเปรียบตั้งกล่าวเป็นสิ่งที่ทำได้ยากมาก นอกเสียจากว่าชาวไร่ชาวนาจะมีความฉลาดและมีอำนาจการต่อรองในการซื้อขายมากยิ่งขึ้น ทางหนึ่งที่จะทำได้ก็คือให้ชาวนารวมกลุ่มการซื้อขาย และพยายามตัดคนกลางออกไปตั้งที่ใดกล่าวไว้ข้างต้น

๒.๑.๓. พยายามช่วยให้สภาพการผลิตมีความแน่นอนมากขึ้น

สภาพการผลิตพืชผลทางการเกษตรนั้นจะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องที่ที่ขาดระบบการชลประทานที่ดีพอ การเกิดภัยธรรมชาติแต่ละครั้ง จะมีผลกระทบกระเทือนต่อรายได้ของเกษตรกรอย่างสำคัญและในกรณีที่ร้ายแรงจริง ๆ แล้ว จะมีผลทำให้ชาวนาต้องมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือในกรณีที่เกิดภัยธรรมชาติทำให้การเพาะปลูกไม่ได้ผลเป็นระยะเวลาดึกดำคร้อกันสองสามปี ก็ทำให้ชาวนาเป็นหนี้เป็นสิน และก็กลายเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวไปในที่สุด

รัฐบาลอาจจะหาทางป้องกันความไม่แน่นอนของธรรมชาติได้บ้างด้วยการสร้างระบบการชลประทานที่ดี หรือมีมาตรการที่จะช่วยเหลืออย่างได้ผลทันที เมื่อเกิดภัยธรรมชาติขึ้น อีกทางหนึ่งที่จะช่วยเหลือความเดือดร้อนของเกษตรกรในเรื่องนี้ได้ ก็ด้วยการมีโครงการประกันพืชผลที่เสียหายจากภัย

ธรรมชาติ โดยที่รัฐบาลอาจจะทำหน้าที่เป็นตัวกลาง รับประกันการเสียหายจากภัยธรรมชาติในแต่ละปี เมื่อเกิดการเสียหายขึ้นรัฐบาลก็จะจ่ายเงินทดแทนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด หลักการเกี่ยวกับการประกันพืชผลนี้ จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับหลักการประกันภัยนั่นเอง

๒.๒ องค์ประกอบทางด้านรายจ่าย

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวนาจะต้องก่อหนี้ขึ้น ก็คือ ความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายในค่าต่าง ๆ ทั้งที่เกิดขึ้นเนื่องจากการผลิตและการบริโภค ปีใดก็ตาม เมื่อชาวนามีความจำเป็นจะต้องใช้จ่ายมากกว่ารายได้ที่ตนได้รับ ในปีนั้นแนวโน้มที่จะก่อหนี้ก็มีมากขึ้น ดังนั้นในการศึกษาภาระหนี้สินของชาวนา เราจึงต้องวิเคราะห์ดูว่ารายจ่ายต่าง ๆ ของชาวนานั้นประกอบด้วยอะไรบ้าง ซึ่งในที่นี้พอจะแบ่งรายจ่ายของชาวนาออกเป็นสามประเภท คือ

- (๑) รายจ่ายที่เกิดขึ้นโดยปกติ
- (๒) การใช้จ่ายที่เกินฐานะของชาวนา และ
- (๓) รายจ่ายที่เพิ่มภาระให้แก่ชาวนา

๒.๒.๑ รายจ่ายที่เกิดขึ้นโดยปกติ

รายจ่ายที่เกิดขึ้นโดยปกติของชาวนาในที่นี้ เราหมายถึงรายจ่ายที่ชาวนาจะต้องจ่ายเป็นต้นทุนที่เกี่ยวกับการใช้จ่ายในการผลิตทางการเกษตรตามปกติโดยมิได้มีการลงทุนเป็นพิ

เศษ และรายจ่ายเพื่อการครองชีพตามปกติของชาวนา รายจ่ายดังกล่าวเป็นรายจ่ายหลักของชาวนาโดยทั่วไป ถ้าหากชาวนามีรายได้ไม่พอเพียงกับรายจ่ายดังกล่าวแล้ว ฐานะความเป็นอยู่ของชาวนาจึงต้องเลวลง ซึ่งจะทำให้ชาวนาไม่สามารถลงทุนปรับปรุงการผลิตของตนให้ดีขึ้น และเป็นเหตุให้ชาวนาจึงต้องเป็นหนี้เป็นสิน หรือต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนเองในที่สุด ในลำดับต่อไปเราจะได้พิจารณาถึงรายจ่ายดังกล่าวซึ่งพอจะแบ่งแยกได้ดังนี้

(ก) รายจ่ายเพื่อการผลิตทางการเกษตร

รายจ่ายเพื่อการผลิตในที่นี้หมายถึงรายจ่ายที่เกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตร เพื่อรักษาระดับการผลิตของตนให้ยังคงอยู่ในระดับเดิม รายจ่ายประเภทนี้ได้แก่ ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าไถหว่าน ค่าปุ๋ย ค่าวัสดุในการเพาะปลูก และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิตโดยตรง รายจ่ายเกี่ยวกับการผลิตต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นจะมีความแตกต่างกันตามกรรมวิธีการเพาะปลูก และการว่าจ้างแรงงานในแต่ละท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ ตัวอย่างเช่น ในท้องถิ่นที่ยังใช้วิธีการเพาะปลูกแบบโบราณ และมีการช่วยแรงงานระหว่างกัน รายจ่ายที่เป็นตัวเงิน เกี่ยวกับการผลิตประเภทนี้ก็จะมีไม่มากนัก แต่ในกรณีตรงกันข้าม หากเป็นการผลิตแบบใหม่และ

ท้องถิ่นนั้นเป็นเศรษฐกิจแบบใช้เงินมากแล้ว รายจ่ายเพื่อการผลิตที่เป็นตัวเงินก็จะสูงมาก ความแตกต่างระหว่างรายได้ที่ชาวนาได้รับจากการขายพืชผล กับรายจ่ายที่ใช้ในการผลิตนั้น จะเป็นเครื่องวัดสภาพความเป็นอยู่ของชาวนาโดยทั่วไป กล่าวคือ ถ้าหากชาวนาแต่ละครอบครัวมีรายได้สุทธิหลังจากการหักค่าใช้จ่ายในการผลิตแล้ว อยู่ในอัตราที่สูงชาวนาจึงจะสามารถมีความเป็นอยู่ดี หรือสามารถลงทุนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของตนให้ดีขึ้น ดังนั้นในการศึกษาฐานะความเป็นอยู่ของชาวนาเราจึงต้องทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างรายได้ที่เกิดจากการเกษตร กับรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เป็นเบื้องต้นก่อนที่จะวิเคราะห์รายได้รายจ่ายประเภทอื่นต่อไป

(ข) รายจ่ายเพื่อการครองชีพตามปกติ

รายจ่ายประเภทนี้ หมายถึง รายจ่ายที่ครอบครัวชาวนาจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเพื่อการครองชีพตามปกติของตนเอง ซึ่งก็ได้แก่ รายจ่ายประเภทอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และรายจ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย โดยปกติแล้ว รายจ่ายเกือบทั้งหมดมักจะใช้จ่ายเกี่ยวกับรายจ่ายประเภทอาหาร และเครื่องนุ่งห่ม รายจ่ายที่เกี่ยวกับการครองชีพดังกล่าวข้างต้นในบางครั้งอาจจะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการลงทุนก็ได้ ทั้งนี้เพราะว่า การผลิตของชาว

นาส่วนใหญ่ จะใช้แรงงานในครอบครัวเป็นกำลังสำคัญในการเพาะปลูก ดังนั้น การที่ครอบครัวชาวนาที่มีความกินอยู่ดี ย่อมจะหมายถึงมีแรงงานที่ดีในการทำงานด้วย อย่างไรก็ตาม ในประเทศที่ยากจนหรือล้าหลังนั้น ชาวนาส่วนใหญ่จะมีสภาพความเป็นอยู่ที่เลวมาก ซึ่งก็พลอยมีผลทำให้กำลังงานการผลิตทางการเกษตร มิได้ใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้การผลิตของประเทศอยู่ในระดับที่ล้าหลัง

๒.๒.๒ การใช้จ่ายที่เกินฐานะของชาวนา

นอกจากรายจ่ายที่ใช้จ่ายเพื่อการครองชีพตามปกติแล้ว ในบางกรณีชาวนาบางครอบครัวอาจจะมีการใช้จ่ายบางประเภทที่เกินกำลังฐานะของตนเองจนเป็นเหตุที่ทำให้ต้องไปกู้หนี้ยืมสินเขา และไม่สามารถชำระหนี้และดอกเบี้ยคืนได้ ซึ่งในที่สุดก็จะปล่อยให้ที่ดินหลุดเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าหนี้ รายจ่ายที่มีลักษณะเกินฐานะของชาวนานั้นพอจะแบ่งเป็นสองประเภท คือ การเปลี่ยนแปลงอย่างในการบริโภค และการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นโดยไม่มีระดับระวัง

(ก) การเปลี่ยนแปลงอย่างในการบริโภค

การเปลี่ยนแปลงอย่างในการบริโภค อาจถือได้ว่าเป็นรายจ่ายที่เกินฐานะของชาวนาและ

เป็นเหตุให้การใช้จ่ายเกี่ยวกับตัวเงินมีมากขึ้น ลักษณะการเปลี่ยนแปลงอย่างในการบริโภคนี้ เป็นลักษณะของการแพร่ขยายทางวัฒนธรรมที่ทำให้ชาวนามีความต้องการใช้สินค้าและบริการใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น รายจ่ายส่วนใหญ่มักจะมีแนวโน้มไปในทางฟุ่มเฟือย ที่ไม่จำเป็นต่อความเป็นอยู่ตามปกติมากนัก ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดได้แก่ การแต่งกาย เช่น คนในสังคมที่ร่ำรวย อาจจะเปลี่ยนแปลงอย่างจากชาวต่างประเทศ คนชั้นกลางจะเปลี่ยนแปลงอย่างคนชั้นสูง และแล้วชาวนาหรือคนที่อยู่ในชนบทก็จะเปลี่ยนแปลงอย่างของคนชั้นกลาง หรือคนที่อยู่ในเมือง เป็นต้น นอกจากการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในลักษณะประจำแล้ว ก็ยังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างในการใช้จ่ายบางประเภทที่มีลักษณะเป็นการประกวดประชันกันในระหว่างเพื่อนบ้านอีกด้วย เช่น การใช้จ่ายในการจัดการพิธีบางอย่างที่เกี่ยวกับศาสนา หรือเกี่ยวกับวัฒนธรรมบางอย่าง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ลักษณะการเปลี่ยนแปลงอย่างในการบริโภคของชาวนานั้น ย่อมจะมีความแตกต่างตามระดับของรายได้ และตามความเจริญของท้องถิ่นเป็นสำคัญ โดยปกติแล้วชาวนาที่มีฐานะปานกลางมักมีการเปลี่ยนแปลงอย่างในการบริโภคมากกว่าชาวนายากจน และชาวนาในท้องถิ่นที่เจริญมักจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างในการบริโภคมากกว่าท้องถิ่น

ที่ล้มลงเป็นต้น โดยทั่วไปแล้ว การเลียนแบบในการบริโภคที่เกิดขึ้นอยู่ตามปกติมักจะไม่เป็นสาเหตุสำคัญทำให้ชาวนาต้องก่อหนี้ แต่การประกวดประชันการจัดงานพิธีต่าง ๆ นั้น มักจะเป็นเหตุที่ทำให้ชาวนาก่อหนี้ขึ้น

(ข) การใช้จ่ายที่เกิดขึ้นโดยไม่ระมัดระวัง

รายจ่ายประเภทนี้เป็นรายจ่ายสำคัญที่ทำให้ชาวนาต้องก่อหนี้และไม่สามารถใช้หนี้และดอกเบี้ยคืนได้ รายจ่ายประเภทนี้ได้แก่ การเล่นการพนัน การเสพของเสพติด และรวมตลอดถึงการใช้จ่ายต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงฐานะและรายได้ของตน อย่างไรก็ตาม รายจ่ายประเภทนี้คงจะเกิดแก่ชาวนาเป็นจำนวนที่น้อยมาก และไม่ควรถือเป็นสาเหตุหรือข้ออ้างที่จะไม่ให้ความช่วยเหลือชาวนาในทางที่เป็นจริงแล้ว ถ้าหากสมมติว่าชาวนาของเรามีปัญหาในเรื่องนี้มากแล้ว ก็ยังเป็นความจำเป็นที่เราจะต้องเร่งหาทางช่วยเหลือและป้องกันในเรื่องเช่นนั้น

๒.๒.๓. รายจ่ายที่เพิ่มภาระให้แก่ชาวนา

รายจ่ายที่เพิ่มภาระให้แก่ชาวนา เป็นรายจ่ายที่เกิดขึ้นในกรณีที่ชาวนามีหนี้สิน และไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเอง รายจ่ายดังกล่าวเป็นรายจ่ายประจำที่เพิ่มภาระให้แก่ชาวนาจนทำให้ชาวนาดอกอยู่ในฐานะยากลำบากไม่

สามารถที่จะเขยิบฐานะของตนให้ดีขึ้น ทั้งดอกเบี้ยและค่าเช่าที่ชาวนาต้องเสียในอัตราที่สูงมากนั้น เป็นศัตรูตัวสำคัญของชาวนา ตราบใดก็ตามถ้าหากเราไม่สามารถที่จะจัดหรือลดภาระในเรื่องค่าเช่าและอัตราดอกเบี้ยได้แล้ว เราก็จะไม่สามารถแก้ไขปัญหของชาวนาที่ยากจนได้เลย เพราะภาระค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าเช่าและดอกเบี้ยนั้น จะเพิ่มทวีในอัตราที่รวดเร็วกว่ารายได้ที่ชาวนาสามารถจะเพิ่มขึ้นได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ฐานะความเป็นอยู่ของชาวนาจึงนับวันก็จะเลวลงทุกที จนกลายเป็นปัญหาของสังคม

การที่ชาวนาได้ก่อหนี้สิน หรือเป็นหนี้เป็นสินเพื่อนำเงินไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคหรือเพื่อรักษาระดับการผลิตเดิมของตนนั้นจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ชาวนาจะต้องแบกภาระเพิ่มขึ้น ภาระที่ชาวนาจะต้องรับจากการก่อหนี้สินนั้น พอจะแบ่งได้เป็นสองประเภทคือ (๑) รายจ่ายในเรื่องดอกเบี้ย และ (๒) การถูกเอาอรรถเอาเปรียบเพราะเป็นลูกหนี้

(ก) รายจ่ายในเรื่องดอกเบี้ย

ในกรณีที่ชาวนามีความจำเป็นต้องทำการก่อหนี้เพื่อการบริโภคหรือเพื่อรักษาระดับการผลิตเดิม และไม่สามารถหาเงินกู้จากรัฐบาลหรือสถาบันการเงินได้แล้ว ชาวนาจึงจะต้องกู้จากนายทุนเงินกู้ ในระดับท้องถิ่น และจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมาก การที่

ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงนี้จะเป็นภาระหนักสำหรับชาวนา ในกรณีที่ชาวนาไม่สามารถชำระคืนหนี้สินในปีแรกๆ ได้แล้ว รายจ่ายค่าดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้นในอัตราทบต้นนี้จะทำให้ชาวนาไม่สามารถหลุดพ้นจากการเป็นหนี้สินได้เลย และมักจะเป็นเหตุทำให้ต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนเองในที่สุด สำหรับในกรณีที่ชาวนาไม่มีที่ดินเป็นของตนเองด้วยแล้ว การกู้หนี้ยืมสินก็ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงยิ่งขึ้น ซึ่งก็มักจะทำให้ชาวนาต้องตกเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวตลอดไป

(ข) การถูกเอารัดเอาเปรียบเพราะเป็นลูกหนี้

ในกรณีที่ชาวนาไม่สามารถหาแหล่งของเงินกู้ได้โดยง่าย หรือมีฐานะเป็นลูกหนี้แล้ว ชาวนาจะต้องเสียเปรียบเจ้าหนี้มากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น ในท้องถิ่นที่นายทุนมีอิทธิพล และมีอำนาจผูกขาดในการปล่อยเงินกู้แล้ว ในการกู้ยืมเงินแต่ละครั้งนั้น ชาวนามักจะเสียเปรียบในการทำสัญญากู้ยืม เช่น นายทุนมักจะต้องการให้ชาวนานำที่ดินมาทำการขายฝากกับตน มากกว่าจะทำสัญญารับจำนอง นอกจากนี้ นายทุนยังมักเรียกดอกเบี้ยไว้ล่วงหน้าด้วยเป็นต้น

เมื่อชาวนาตกเป็นลูกหนี้แล้ว ชาวนามักจะตกในฐานะเสียเปรียบยิ่งขึ้น ในการติดต่อกับซื้อขายกับเจ้าหนี้ ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่

ที่ชาวนาจะต้องขายข้าวให้แก่เจ้าหนี้ หรือจะต้องชำระหนี้และดอกเบี้ยด้วยพืชผลแล้ว ชาวนาจึงจะถูกเจ้าหนี้เอารัดเอาเปรียบในเรื่องราคาคุณภาพของพืชผล และถูกโกงในเรื่องการชั่ง ตวงพืชผลที่ขาย ซึ่งเป็นกรณีที่ชาวนาไม่มีโอกาสเลือกขายได้ตามใจชอบ ในกรณีที่ชาวนาจะต้องซื้อปัจจัยการผลิตและเครื่องอุปโภคบริโภคจากเจ้าหนี้หรือพ่อค้าโดยวิธีเงินเชื่อด้วยแล้ว ชาวนามักจะต้องซื้อสินค้าเหล่านั้นในราคาที่แพงมาก ซึ่งเจ้าหนี้จะบอกดอกเบี้ยและความเสี่ยงในราคาสินค้านั้นด้วย

๒.๓. องค์ประกอบที่เพิ่มภาระแก่ชาวนา

การที่ชาวนาไม่มีที่ทำกินของตนเองนั้น ทำให้ชาวนาจะต้องมีภาระรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น และอาจจะมีผลกระทบกระเทือนต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของตนให้ดีขึ้น ซึ่งก็จะมีผลโดยตรงต่อรายได้ของชาวนาด้วย ซึ่งพอจะแยกพิจารณาได้ดังนี้

๒.๓.๑. ต้องเสียดำเช่าที่ดินในอัตราที่สูง รายจ่ายที่สำคัญที่สุดของชาวนาที่ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเองก็คือ รายจ่ายในเรื่องค่าเช่าที่ดิน ซึ่งชาวนาจึงจะจ่ายให้แก่เจ้าของที่ดินในรูปต่างๆ กัน เช่น จ่ายเป็นเงินสด จ่ายเป็นพืชผล หรือตกลงแบ่งพืชผลที่ผลิตได้ในแต่ละปี เป็นต้น โดยทั่วไปแล้วชาวนาจึงต้องเสียดำเช่าที่ดินในอัตราที่สูง

มาก บางแห่งอาจจะถึงร้อยละห้าสิบของผลผลิตที่ตนผลิตได้ การที่อัตราค่าเช่าที่ดินจะสูงมากน้อยเพียงใดนั้น ก็มักจะขึ้นอยู่กับสภาพการถือครองที่ดิน และกฎหมายควบคุมค่าเช่าที่ใช้บังคับ ในท้องถิ่นที่มีผู้เช่าเป็นจำนวนมาก และผู้เช่าไม่ค่อยมีอำนาจการต่อรองทางการเมืองด้วยแล้ว อัตราค่าเช่าจะสูงมาก และกฎหมายควบคุมค่าเช่ามักจะไม่ค่อยมีผลบังคับใช้ในทางปฏิบัติเพราะบรรดาเจ้าสัวที่ดินมักจะมีอิทธิพลเหนือชาวนา และเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ตลอดจนถึงมีอิทธิพลทางการเมืองเพื่อคอยรักษาผลประโยชน์ของตนเอง

๒.๓.๒ ขาดแรงจูงใจในการปรับปรุงการผลิต การที่ชาวนาต้องเสียค่าเช่าในอัตราที่ค่อนข้างสูงนั้น นอกจากจะทำให้ชาวนาต้องตกอยู่ในฐานะที่ยากจนแล้ว การที่ตนเองมิได้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ตนทำกิน หรือขาดหลักประกันการเช่าที่มั่นคงนั้น มักจะเป็นเหตุทำให้ชาวนาไม่สนใจที่จะปรับปรุงคุณภาพของที่ดินให้ดีขึ้น หรือทำให้ชาวนาขาดกำลังใจในการทำงาน และปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของตนให้ดีขึ้น ซึ่งลักษณะการดังกล่าว จะมีผลกระทบกระเทือนโดยตรงต่อรายได้ของชาวนา กล่าวคือผลผลิตต่อพื้นที่ของชาวนาอาจจะตกต่ำหรือน้อยกว่าของคนอื่น ซึ่งก็จะพลอยมีผลทำให้ชาวนามีรายได้ลดน้อยลงด้วย

๒.๔. สรุปโครงการสร้างการก่อกำหนดของชาวนา

จากรูปที่ ๑ ซึ่งแสดงเค้าโครงการก่อกำหนดของชาวนาอย่างกว้างนั้น เราพอจะสรุปได้โดยย่อไว้ดังนี้

(๑) การแก้ไขปัญหาค่าเช่าของชาวนานั้น เราจะต้องพิจารณาในด้านรายได้เป็นเบื้องต้น ซึ่งจะต้องพยายามให้ชาวนาสามารถผลิตได้มากขึ้น ขายได้ในราคาที่ดีขึ้น และมีความแน่นอนในการผลิตมากขึ้น หรือช่วยให้ชาวนามีงานทำเต็มปีตลอดปี ถ้าเราสามารถช่วยให้ชาวนามีรายได้เพิ่มขึ้นได้รวดเร็วกว่าการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายได้แล้ว การแก้ปัญหาค่าเช่าความยากจนและความเดือดร้อนของชาวนาก็มีทางทำได้สำเร็จ แต่ถ้าหากเราไม่สามารถเพิ่มรายได้ทันกับรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นแล้ว เราจะไม่มีความหวังแก้ปัญหามาได้เลย

(๒) ในการแก้ปัญหามาชาวนานั้น เราจะต้องแก้ทางด้านรายจ่ายด้วย โดยพยายามลดหรือขจัดรายจ่ายไม่จำเป็นบางประเภท เช่น การเลียนแบบอย่างในการบริโภค และการใช้จ่ายที่เกินฐานะของชาวนา แต่รายจ่ายที่สำคัญที่สุด คือรายจ่ายค่าดอกเบี้ยและการถูกเอารัดเอาเปรียบ ซึ่งเราจะต้องพยายามขจัดหรือลดให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

(๓) นอกจากการพิจารณาองค์ประกอบในเรื่องรายได้และรายจ่ายตามที่กล่าวข้าง

ต้นแล้ว เราจะต้องพยายามขจัดหรือลดภาระ
รายจ่ายที่เพิ่มภาระให้แก่ชาวนา ซึ่งได้แก่
รายจ่ายในเรื่องค่าเช่าที่ดินที่ชาวนาจะต้องเสีย
ในอัตราที่แพงมาก

การพิจารณาวางนโยบายหรือแก้ไขหน้
สินของชาวนานั้น เราจำเป็นต้องพิจารณา
องค์ประกอบทั้งสามควบคู่กันไป การแก้ไข
เพียงจุดหนึ่งจุดใด แต่ละเลยความสำคัญของ

จุดอื่นแล้ว จะทำให้การแก้ปัญหาชาวนาไม่
ได้ผล จากเค้าโครงการก่อกำหนดของชาวนา
โดยทั่วไปที่เราได้สร้างขึ้นมานี้ เราสามารถ
นำไปเป็นแนวทางในการศึกษาลักษณะการก่อก
หนดของชาวนาไทย ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถ
มองปัญหาของชาวนาได้แจ่มชัดยิ่งขึ้น จะทำ
ให้เราเห็นว่าความสำคัญของปัญหานั้นอยู่ที่ตรง
ไหน และควรจะใช้มาตรการชนิดใดมาแก้ไข

อ่าน

จตุรัส

สัมพันธ์ความจริง

ทุกวัน อังคาร

อินโดนีเซีย ระบบิกม ของ นายพล

นายัง แอร์ จันดา

กองทัพอินโดนีเซียต่างจากกองทัพอื่น ๆ ในเขตที่เลยเป็นอาณานิคมในเอเชีย เนื่องจากกำเนิดและประวัติของกองทัพเอง ประธานาธิบดีซูการ์โนได้กล่าวคำปราศรัยด้วยความรู้สึกอันแรงกล้าว่า รัฐไม่ได้สร้างกองทัพ แต่กองทัพกำเนิดขึ้นโดยฉับพลันด้วยความยินยอมพร้อมใจของทุกคน กองทัพเป็นกลไกของการปฏิวัติ^๑

เหตุการณ์สำคัญในปีแรก ๆ ของการได้รับเอกราชได้แก่ความสัมพันธ์อันยุ่งเหยิงระหว่างฝ่ายพลเรือนและทหาร ความยุ่งเหยิงที่พาไปสู่สภาพ “กึ่งรัฐประหาร” เมื่อ ๑๗ ตุลาคม ๑๙๕๒ กองทัพพยายามบังคับให้ประธานาธิบดีซูการ์โนสลายรัฐสภาและให้อำนาจประธานาธิบดีอย่างเต็มที่ ซูการ์โนได้ต่อต้านการบีบบังคับของกองทัพ ซึ่งมีหน่วยงานมากมาย และดำเนินการโจมตีจนต้องรามือไปในที่สุด^๒

๑ ซูการ์โน-อัตชีวประวัติตามการสดับฟังของซินตี อัดัมส์, กุนัง ฮากัว, ช็องกง, ๑๙๖๕, หน้า ๒๖๖

๒ จะศึกษาเหตุการณ์ละเอียดเกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ได้จาก แฮร์แบร์ท เฟลท์, การสลายตัวของระบอบประชาธิปไตยได้รับรัฐธรรมนูญในอินโดนีเซีย อิตตากะ ๑๙๖๖, หน้า ๒๕๐-๒๖๔

อย่างไรก็ดี สถานการณ์ที่เลวร้ายลงทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจทำให้ทหารเข้มแข็งขึ้นและทะเยอทะยานจะได้อำนาจทางการเมืองมากขึ้น เมื่อตระหนักถึงผลประโยชน์ที่อาจได้มา ฝ่ายทหารก็ประกาศให้ทราบเมื่อปี ๑๙๕๕ ว่าจะไม่ยอมให้ฝ่ายพลเรือนมาแทรกแซงในกิจการต่อไป (“กฎบัตรแห่งคีจอกจากร์ตา”)

การประกาศตั้งรัฐบาลฉุกเฉินเมื่อเดือนมีนาคม ๑๙๕๗ และการขบถแข็งข้อที่สุมาตรา และสุลาเวสี เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๑๙๕๘ ได้บ่งชี้ให้เห็นว่าฝ่ายกองทัพ ผู้บัญชาการทหารสามารถตั้งป้อมล้อมการบริหารของพลเรือนในประเทศได้ กฎอัยการศึกมีฐานะ “กฎบัตรทางการเมืองของกองทัพและเป็นรากฐานที่กองทัพจะเข้ามามีส่วนทางการเมือง”^๓ และไม่รื้อทิ้งจะเป็นกฎบัตรทางเศรษฐกิจ

เมื่อเดือนธันวาคม ๑๙๕๗ การรณรงค์เพื่อปลดปล่อยอียิปต์จากแอกของฮอตันคาทิวีความรุนแรงขึ้น พวกกบฏจ่างทาสบริ

ษัทยอลันตาในอินโดนีเซียก็เริ่มควบคุมธุรกิจของตนเอง กองทัพได้เข้ายึดขวางทันทีเพื่อระงับสถานการณ์และเข้าควบคุมบริษัทเหล่านั้น การขยายตัวเข้าแทรกแซงกิจการทางเศรษฐกิจครั้งนั้น ชี้ให้เห็นว่ากองทัพมีแนวโน้มจะเกี่ยวข้องกับองค์การทางการเงินที่สำคัญ ๆ นอกเหนือโครงการของรัฐบาล

การต่อสู้กับพวกฮอลันตาในอียิปต์ตะวันตกช่วยให้กองทัพสามารถผลักดันกลุ่มการเมืองได้แก่กลุ่มแนวหน้าชาตินิยมเพื่อจะปลดปล่อยอียิปต์ตะวันตกเมื่อเดือนมกราคม ๑๙๕๘ มีการมอบหมายตำแหน่งจอมพลให้แก่นายพลอับดุล ฮาริส นาสูเตียนและมอบตำแหน่งผู้ปกครองเขตต่างๆ ให้แก่ฝ่ายบังคับบัญชาทางหัวเมือง

อย่างไรก็ดีนายพลนาสูเตียนเห็นว่าวิธีที่แน่นอนที่กองทัพจะได้ “ตำแหน่งอันเป็นที่ยอมรับของสถาบันต่างๆ ในประเทศจะต้องกลับไปใช้รัฐธรรมนูญ ค.ศ. ๑๙๕๕ ซึ่งใช้อยู่ในช่วงที่ได้เอกราชใหม่ ๆ และอีกไม่กี่เดือน

๓ คาเนียล เอส. เลฟ, “บทบาททางการเมืองของกองทัพในอินโดนีเซีย” ใน *ข่าวเบซิปติก*, เมษายน ๑๙๖๓-๑๙๖๔, หน้า ๓๕๑

๔ เจ. ดี. เลกกี, *ซูการ์โน-อิตซิวประวัติทางการเมือง*, ลอนดอน, ๑๙๗๒, หน้า ๒๕๗

๕ ประธานาธิบดีซูการ์โนเห็นด้วยกับ “ประชาธิปไตยภายใต้การนำทาง” มาตั้งแต่ปี ๑๙๕๐ ซึ่งสนองความต้องการทั่วไปในอินโดนีเซีย ความคิดนี้ไม่ได้ตั้งอยู่บนรากฐานกฎหมายคมทาสแต่ตั้งอยู่บนมกิตและความยินยอมพร้อมใจทั่วไป (มุลจาวาราและมูฟากัท) ประธานาธิบดีได้แสดงว่าในระบอบ “ประชาธิปไตยภายใต้การนำทาง” การให้วิถีทางถือเป็นกฎเกณฑ์สำคัญ หลังจากที่ทำความเข้าใจในเรื่องที่ขัดแย้งกันทั่วไปแล้ว ผู้นำทางก็จะประมวลข้อขัดแย้งทั้งหลายมาสู่สภาพที่ประนีประนอมกันได้ บุคคลใดไม่อาจถือกันผู้นำทางไปจากบุคคลอื่น ๆ ได้: *อิตซิวประวัติ* หน้า ๒๗๔

ต่อมาก็มีระบบรัฐสภาเสรีนิยมมาแทน รัฐธรรมนูญฉบับนี้มอบหมายอำนาจอันไพศาลให้ประธานาธิบดี ซึ่งมีสิทธิ์ให้กองทัพดำเนินธุรกิจต่าง ๆ อย่างถาวร เมื่อเดือนกรกฎาคม ๑๙๕๙ นายพลนาสเตียน ได้ชักชวนวงกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ “ชั่วคราว” และให้ประธานาธิบดีซูการ์โนเซ็นประกาศให้อำนาจแก่รัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. ๑๙๕๕ อินโดนีเซียจึงเข้าสู่สมัย “ประชาธิปไตยภายใต้การนำทาง” กองทัพกลายเป็น “กลไกอำนาจชั้นสำคัญ”

กฎอัยการศึกยังผลให้กองทัพ (ABRI) มีกฎบัตรทางการเมืองได้แก่ รัฐธรรมนูญปี ๑๙๕๕ ส่วน “ระบอบประชาธิปไตยภายใต้การนำทาง” ก็ทำให้กองทัพมีฐานะเป็นตัวจักรสำคัญตัวหนึ่งในการใช้อำนาจอย่างเป็นทางการ ตำแหน่ง “ผู้บริหารชั้นสูงในสงคราม” ซึ่งแต่งตั้งขึ้นในสมัยจูกเจิน (๑๙๕๗-๑๙๖๓) ทำให้การแทรกแซงของทหารในกิจการพลเรือนชอบด้วยกฎหมาย มีการมอบตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดให้แก่นายพลนาสเตียนซึ่งเป็นรัฐมนตรีกลาโหมด้วยในปี ๑๙๕๙ ท้ายที่สุด เมื่อต้นปี ค.ศ. ๑๙๖๐ หลังจากที่สลายรัฐสภาที่เลือกตั้งขึ้นลงแล้ว ประธานาธิบดีซูการ์โนก็ตั้งรัฐสภาขึ้นใหม่ประกอบด้วยนายทหาร ๓๕ คน จากสามกองทัพและ

จากกรมตำรวจ

เพื่อพิสูจน์บทบาทให้โลกรู้ กองทัพนำทฤษฎี “จิว ฟุง ไส” หรือ “ตำแหน่งซ้อน” มาใช้ นายพลนาสเตียนถือว่ากองทัพก่อกำเนิดและพัฒนาในฐานะกำลังทหารและกำลังทางสังคมด้วยสิ่งนี้เป็นผลให้เกิด “จิว ฟุง ไส” ขึ้น” นายพลผู้นี้อธิบายว่า “บทบาททางสังคมของกองทัพก่อกำเนิดขึ้นในสมัยต่อต้านฮอลันดา เมื่อมีการประยุกต์ยุทธวิธีทำสงครามในท้องถิ่น กองทัพของชาติได้แบ่งเขตทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจเพื่อสร้างหน่วยอิสระที่สามารถสนับสนุนการทำสงครามกองโจรได้” นอกจากการเรียนรู้ที่จะปกครองมวลชน ทหารยังเรียนรู้วิธีกอบกู้เศรษฐกิจการผลิต และการแบ่งสรรโภคภัณฑ์ C.I.A.D. (กองพัสดุ) มีสภาพเป็นโรงเรียนฝึกการบริหาร สำหรับนายทหารที่ค่าผลประโยชน์อย่างแท้จริง วิวัฒนาการนี้ปรากฏรูปชัดขึ้นระหว่างสมัยกฎอัยการศึกและ “ระบอบประชาธิปไตยภายใต้การนำทาง”

การเสียดุลยภาพ

ฝ่ายทหารโดยเฉพาะนายทหารชั้นผู้ใหญ่ มักจะเฟื่องเต็งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (P.K.I.) ด้วยความไม่ไว้วางใจ เขาทำ

๖ คาเนียล เอส. เดฟ, หัวเลี้ยวหัวต่อของระบอบประชาธิปไตยภายใต้การนำทางการเมืองในอินโดนีเซีย ๑๙๕๗-๑๙๕๙, อิกตากะ ๑๙๖๖, หน้า ๕๘

๗ ประชาธิปไตยบัญญัติจากสภา-ปัจจุบันและอนาคต ก็จาการ์ตา, ๑๙๗๑, หน้า ๓๔

หนักที่พวกมันไม่นับถือศาสนา ถือนลัทธินาซา
ชาตินิยม และพยายามขบถแต่ไม่ได้ผลเมื่อ
ค.ศ. ๑๙๔๘ ทั้งที่พวกมันก็ทำการต่อต้านฮอ
ลันดาด้วย นับแต่นั้นมา ทหารก็เริ่มมีเหตุ
ผลต่อต้านพรรคการเมืองน้อยอย่างเป็นรูปธรรม
ขึ้น ฝ่ายคอมมิวนิสต์ซึ่งกุมสหพันธกรรมกร
(SOBSI) ที่เข้มแข็งเริ่มขัดแย้งกับพวกทหาร
ที่ค้าผลประโยชน์ ฝ่ายหลังไม่รีรอที่จะขัด
ขวางการนัดหยุดงานในธุรกิจสำคัญๆ มีการ
ตั้งหน่วยทหารเพื่อรักษาระเบียบในการทำงาน

เพื่อประชันกับ SOBSI กองทัพได้ตั้ง
สหพันธ์แรงงานขึ้นใหม่อีกแห่งหนึ่งคือSOKSI
นอกจากนี้ กองทัพก็เสนอ “โครงการปฏิบัติ
การทางด้านพลเรือน” มีโครงการสร้างถนน
เขื่อน สะพาน โดยอาศัยความช่วยเหลือจาก
อเมริกา นายพลนาสตีเยน ซึ่งคุมอำนาจอยู่
แสดงว่า “ข้าพเจ้าจะเจนนโยบายของเราให้
นายพลแมกซ์เวล เทเลอร์ทราบ” นายพลผู้
นี้กระตือรือร้นมาก ส่งนายทหารบางคนไป
ฝึกที่สหรัฐอเมริกาเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๓ ส่วน
ประธานาธิบดีชุการ์โนกลับสบถว่า “ดู!
ความช่วยเหลือของอเมริกา!” และก็เสริม
ต่อไปว่า “โครงการนี้น่าจะยุบไปได้แล้ว”

ตั้งแต่ต้นปี ค.ศ. ๑๙๖๐ บทบาท
ทหารที่เพิ่มขึ้นทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง

ทำให้เกิดการแตกร้าวกัน P.K.I ขบวนการ
ทางการเมืองที่สำคัญอีกขบวนการหนึ่ง ซึ่งเปลี่ยนแปลง
ความสัมพันธ์ระหว่างคอมมิวนิสต์ และ
ประธานาธิบดีชุการ์โน สัมพันธภาพที่ประธา
นาธิบดีมีต่อกองทัพในระยะแรกของกฎอัยการ
ก็กลายเป็นความสัมพันธ์ด้วยเหตุผล ชุการ์โนต้อง
การกำลังทัพค้ำจุนเพื่อควบคุมกลุ่มต่างๆพรรค
การเมืองและศาสนา กองทัพก็หิวกระหายใน
ลัทธิทางการเมืองตามกฎหมายที่ประธานาธิบดี
มอบให้ อย่างไรก็ตามฝ่ายกองทัพไม่ได้เห็น
อย่างเดียวกับชุการ์โนว่าคอมมิวนิสต์เป็นพวก
รักชาติ เพื่อจะหลีกเลี่ยงจากกับของฝ่ายทหาร
ประธานาธิบดีได้ผูกความสัมพันธ์ครั้งที่สอง
กับฝ่าย P.K.I. ซึ่งก็ต้องการให้ประธานาธิบดี
คุ้มกันพวกตนจากกองทัพ

ในความสัมพันธ์รูปสามเหลี่ยมนี้ อำ
นาจของชุการ์โนขึ้นอยู่กับดุลยภาพระหว่าง
กองทัพกับ P.K.I. ดังนั้นในปี ค.ศ. ๑๙๖๐
เมื่อทหารขัดขวางการดำเนินการของพรรค
การเมืองในเขตต่างๆ ของอินโดนีเซีย ชุการ์
โนได้เข้าหยุดยั้งการขัดขวาง และเพิ่มกำลัง
ควบคุมผู้บังคับบัญชาในเขตต่างๆ ตอนปลาย
ปี ผู้นำ P.K.I. ได้เป็นที่ปรึกษาฝ่ายบริหาร
ให้แนวร่วมชาตินิยม และประธานาธิบดีก็
ประกาศแต่งตั้งพวกคอมมิวนิสต์ในคณะรัฐ

๘ รัส แมคเวย์, “การเปลี่ยนแปลงในระยะหลังของกองทัพอินโดนีเซีย” ภาค ๒ ใน *อินโดนีเซีย*, โครงการ
ศึกษาอินโดนีเซียยุคใหม่ของคอร์เนล, เมษายน ๑๙๗๕, หน้า ๑๖๐-๑๖๒

มนตรี NASAKOM ซื่ออ่อน^๙ หมายถึงลักษณะสำคัญสามประการของการปฏิวัติในอินโดนีเซีย ได้แก่ ชาตินิยมที่ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ (nationalisme non communiste) ศาสนา (อกามา หรือ religieon) และคอมมิวนิสต์ (Kommuniste)^{๑๐} อย่างไรก็ดี ไม่มีการรักษาสัญญาที่ว่านี้

คุณภาพที่ล่อแหลมระหว่างกองทัพกับ P.K.I. ต้องสิ้นสุดลงอย่างโหดเหี้ยมที่สุดเมื่อคืนวันที่ ๓๐ กันยายน ๑๙๖๕ นายทหารหนุ่ม ๆ ได้จัดการลอบสังหารนายพลบางคน และพยายามตั้งหน่วยที่ปรึกษาทางด้านการปฏิวัติรอบข้างประธานาธิบดีซูการ์โน หลังจากที่ตั้งเลมานาน ในวันที่ ๒ ตุลาคม P.K.I. ก็สลายตัวลงเพื่อสนับสนุนโครงการวิวัฒน์นี้ รัฐบาลประหารครั้งนี้เป็นอุปายของคอมมิวนิสต์ตามที่ฝ่ายนายพลอ้างหรือ เป็นการปะทะกันระหว่างนายทหารตามที่ถูกเชื่อว่าชาวยุโรปหรือ^{๑๐}

ปรากฏการณ์จะทำให้ P.K.I. ต้องชะงักงันลงเสมอหรือเมื่อมีการประท้วงประหารผู้นำบุคคลในบัญชีและผู้สนับสนุนอย่างน้อยที่สุดครั้งละครั้ง

อุปสรรคสำคัญ ๆ ในการครอบงำของกองทัพยากที่จะมีการเหยียดตำแหน่งของประธานาธิบดีซูการ์โนต่อไป แต่นายทหารชั้นนำในกองทัพก็ตระหนักถึงความเป็นที่นิยมชมชอบอย่างกว้างขวางของบังการ์โน “ซูการ์โนผู้พี่” (Frere Soekaruo) และเตรียมการโค่นล้มทันที เนื่องจากขาดความสนับสนุนฝ่ายพลเรือนอย่างเพียงพอ ซึ่งนับว่าสำคัญสำหรับความร่วมมือประเทศที่มีลักษณะทางด้านภูมิภาคระจัดกระจายเช่นนี้ กองทัพจึงต้องพยายามหาวิธีให้การดำเนินการมีลักษณะชอบด้วยกฎหมาย

หลังจากที่มีการรณรงค์ต่อต้านประธานาธิบดีอย่างพลิกแพลงรอบคอบ^{๑๑} พวกเขา

^๙ ทรายละเอียดเรื่อง NASAKOM ได้จากเลกเก้, ซูการ์โน *อัตชีวประวัติ* หน้า ๓๒๔-๓๒๘ จะศึกษาการเติบโตของวิกฤตการณ์ระหว่างกองทัพกับ P.K.I. ได้จาก กาย.เจ. โพล์คเนอร์ “ทหารในอินโดนีเซีย” ใน *บทบาททหารในประเทศด้อยพัฒนา* ภายใต้วางควบคุมของจอห์น เจ.จอห์นสัน, พรินซ์ตัน, ๑๙๖๒ หน้า ๒๒๗-๒๓๖

^{๑๐} อ่านการสนับสนุนข้ออ้างเรื่องการป้องกันตัวของ P.K.I. ในอาร์โนลด์ ซี. แบร์กแมน, *การสันอำนาจของคอมมิวนิสต์ในเอเชีย* นิวยอร์ก, ๑๙๖๕ พวกผู้เชื่อว่าชาวอเมริกันก็แก่ บี.อาร์. แอนเดอร์สัน และรูธ ที. แมคเวย์ได้ตั้งคำถามที่ค่อนข้างเชื่อมั่นใน *การวิเคราะห์ขั้นพื้นฐานของเหตุการณ์รัฐประหารในอินโดนีเซีย* วันที่ ๑ ตุลาคม ๑๙๖๕, อิกทากะ ๑๙๗๑ หรือ คับบิว.เอฟ. แวร์เรียม “อินโดนีเซีย ก่อนและหลังรัฐประหารอันสูง” ใน *ข่าวแปซิฟิก*, ฤดูใบไม้ผลิ-ฤดูร้อน ๑๙๖๕

^{๑๑} นอกจากนี้ กองทัพได้สนับสนุนขบวนการต่อต้านคอมมิวนิสต์ของนักศึกษาอย่างเปิดเผยและตามที่นายพลนาสเตียน ยินันมา สถานีวิทยก็ได้รับคำสั่งให้กระจายข่าวของนายทหารที่ทำรัฐประหารเพื่อทำให้ชื่อเสียงของบังการ์โนในฐานะผู้นำที่ยิ่งใหญ่ตามสายตาของกอนันต์บ้าน ๆ คนเสื่อมไป

นายพลก็บังคับให้ชูการ์โน เช่นชื่อบังคับวันที่ ๑๑ มีนาคม ซึ่งยังให้นายพลชูซาร์โตมีอำนาจบังคับบัญชากฎหมายและระเบียบวินัยอย่างกว้างขวาง และมีฐานะเป็น “ผู้คุมกันประธานาธิบดี”

หลังจากรัฐประหารได้ ๕ เดือน พวกนายพลก็ก่อตั้งระบบใหม่ขึ้น นายพลอาลี มูร์โตโป ที่ปรึกษาใกล้ชิดที่สุดของนายพลชูซาร์โต ได้ตั้งข้อสังเกตอย่างตรงไปตรงมาว่า “ชัยชนะที่ประกาศจากรัฐธรรมนูญจะเป็นไปอย่างง่ายดายกว่าและอาจบรรลุผลสำเร็จก่อนที่จะมีการเซ็นชื่อบังคับวันที่ ๑๑ มีนาคม”^{๑๒}

เพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายที่สุด ที่ประชุมราษฎรก็รวมตัวกันในปี ๑๙๖๗ เพื่อถอดยศชูการ์โน ต่อมาก็แต่งตั้งนายพลชูซาร์โตขึ้นเป็นประธานาธิบดีในปี ๑๙๖๘ แน่นอนที่เดียว มีการระมัดระวังพอที่จะบรรจุตัวแทนจาก ABRI และแนวปฏิบัติการต่อต้านคอมมิวนิสต์เข้าในสภาครั้งนั้น เมื่อได้รับแต่งตั้งประธานาธิบดีชูซาร์โตก็เซ็นคำสั่งไม่ให้ ABRI จำกัดอำนาจของเขาในงานด้านการป้องกันและการรักษาความมั่นคง ฉะนั้นนายพลมูร์โตโปก็แถลงว่า “รัฐธรรมนูญ ๑๙๔๕ มีเนื้อหาสมบูรณ์ขึ้นจากการแปลความเชิงปรณัยและเป็นเหตุเป็นผล”

จากตำแหน่งประธานาธิบดีถึงหัวหน้าหมู่บ้าน

อนึ่ง กองทัพได้คุมครองพวกที่เข้าเป็นพรรคพวกด้วยคือ เซกบาร์ กอลการ์ (Sekbar golkar) สำนักเลขาธิการซึ่งประกอบด้วยกลุ่มกลไกกลุ่มต่าง ๆ หลังจากได้รับการก่อตั้งขึ้นในปี ๑๙๖๔ ในฐานะสัมพันธ์มิตร “กลุ่มกลไก” ซึ่งกองทัพบริหารอยู่เพื่อต่อสู้ต้านทานอิทธิพลคอมมิวนิสต์ในความคุ้มครองของแนวหน้าแห่งชาติสำนักเลขาธิการนี้ฟื้นตัวขึ้นอีกครั้งในการเลือกตั้งทั่วไปปี ๑๙๗๑ และมีฐานะมั่นคงขึ้นภายใต้การดูแลของ กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงกลาโหม (HAN KMA) นอกจากเป็นแกนกลางของระบบทหารและคณะปไตย สำนักเลขาธิการนี้ก็ยิ่งประกอบด้วยองค์การ การค้าและธุรกิจที่ไม่ถือหุ่นทั้งหลาย

นักหนังสือพิมพ์อินโดนีเซีย ตั้งข้อสังเกตว่า กอลการ์นี้มีฐานะคล้าย “พรรคการเมืองที่จะหยุดยั้งพรรคการเมืองทุกพรรค” ตอนแรก ๆ ขบวนการนี้ดำเนินไปตามรูปแบบและ “ถูกทำนองคลองธรรม” แต่สิ่งที่เห็นด้วยตานั้นไม่เพียงพอ นายพลอาลี มูร์โตโป ประธานกอลการ์ได้ยืนยันไว้ เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๑๙๗๒ ว่า “ข้าพเจ้าประสงค์ที่จะปกป้องวิธีการเมืองของอินโดนีเซีย จากฝ่ายปร

^{๑๒} ๒๔ ปีแห่งการเร่งรัดพัฒนาแผนใหม่ ศิการ์การ์ตา, ๑๙๗๓, หน้า ๗

บักซ์ของกอลคาร์เพื่อจะกันไม่ให้ฝ่ายปรักษ์ เหล่านั้นเคลื่อนไหวได้อีกต่อไป พวกนั้นจะ รุดหน้าไปไหนนะหรือ เหมือนกับเราล่า สัตว์ในทีบักกัน ถ้าเจ้าสัตว์นั้นหนีไปทาง เหนือก็ถูกฆ่า หนีไปทางใต้ก็ถูกฆ่าอีก จะ หนีไปทางตะวันตกหรือก็ตกที่หนึ่งแบบเดิม เจ้า สัตว์เหล่านั้นไม่มีหนทางอื่น นอกจากจะ ติดตามเรถ้ามันอยากเอาตัวรอด ถ้าไม่เช่น นั้นแล้ว มันก็จะถูกคาเบล-ลาห์ (คิตบัญญัติ) หรือ ไม่เราอาจจะพอใจที่จะฝึกมันให้เชื่อ (อินกู)”^{๑๓}

ดังนั้น พรรคการเมืองต่างๆ จึงต้อง หลอม หรือรวมตัวเข้าเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ “กลุ่มประชาธิปไตยและการพัฒนา” ซึ่งรวม ขบวนการ นิยมชาติ และศาสนาคริสต์ เข้าด้วย กัน และ “กลุ่มเอกภาพและการพัฒนา” ซึ่ง รวมกลุ่มอิสลามเข้าด้วยกัน

ในการเลือกตั้งเดือนกรกฎาคม ๑๙๗๓ กอลคาร์ได้ที่นั่ง ๒๒๔ ที่นั่งจาก ๓๖๐ ที่นั่ง ในสภา (D.R.P) เมื่อได้เป็นประธานแต่งตั้ง สมาชิกสภาร้อยคน ที่จริงแล้ว ABRI ก็คุม ที่นั่งถึง ๓๒๔ จาก ๔๖๐ ที่นั่งใน DRR.

ในทางตรงข้ามกับระบอบทหารที่พวก นายพลใช้ระบบคณะธิปไตยพลเรือนอำพราง อินโดนีเซียมีทหารทุกระดับชั้นตั้งแต่ตำแหน่ง

ประธานาธิบดีถึงตำแหน่งหัวหน้าหมู่บ้าน ที่ ยอดปิรามิตแห่งการควบคุมดูแล มีคอบแคม ทิบ (CKOPKAMTIB) หน่วยบัญชาการเพื่อ ระเบียบวินัยและความมั่นคง) หน่วยนี้มีอำนาจอันไพศาลที่จะสกัดจับ ชู่วัญ สอบถาม และลงโทษผู้ต้องสงสัย ว่ามีพฤติกรรมนิยม คอมมิวนิสต์หรือต่อต้านรัฐบาล ไม่มีแวดวงใด ในประเทศที่รอดพ้นอ้อมมือเหล็กแห่งคอบแคม ทิบไปได้ เมื่อนายพลสุมิโตรได้เป็นหัวหน้า หน่วยงานนี้ เขาบริหารงานถึงขั้นเข้าครอบงำ กิจกรรมต่างประเทศของคณะรัฐมนตรี แม้ใน ขณะที่ตัวรัฐมนตรีซึ่งเป็นพลเรือนปรากฏตัว อยู่ ขบวนการนี้อาจเข้าจับกุมนักหนังสือพิมพ์ หรือปิดโรงพิมพ์ในกรณีให้เห็นสมควร หนังสือพิมพ์จึงพอใจที่จะ “เข้าพบนายพลแห่ง คอบแคมทิบเพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติและข่าวสารเป็นระยะ ๆ”^{๑๔}

การที่ทหารกลายเป็นนักธุรกิจอีกครั้ง ไม่ได้เป็นความลับสำหรับใคร แต่ข่าวเกี่ยวกับกิจการของกองทัพรั่วไหลออกมาได้ลำบาก ยิ่ง เมื่อศึกษาความช่วยเหลือของอเมริกาจะ เห็นว่ามีลักษณะเป็นกลุ่มบริษัท ส่วนบุคคลที่ ดำเนินงานโดยกองทัพ ๒ กลุ่มด้วยกัน กลุ่ม หนึ่งคือ จาจาซัน ฮาร์มา ปุตรา ตรา (Jajasan Dharma Putra) เป็นบริษัทที่

๑๓ คำปราศรัยวันที่ ๒ มิถุนายน ๑๙๗๒ ใน *ฮาเรียน ทามิ* ๓ มิถุนายน ๑๙๗๒

๑๔ โรสตัน อันวาร์ ใน *เดอะไทมส์* ๑๗ สิงหาคม ๑๙๗๓

“ถือหุ้น” ในบริษัทส่วนบุคคลร่วม ๑๒ หุ้น มีโกสแทรก (Kortrad) หน่วยบังคับบัญชา ยุทธวิธีของกองทัพ เป็นประธานอยู่ มีสาขา ต่างๆ ประกอบด้วย ธนาคาร สายการบิน โรงงานผลิตรถไฟล์กสวาเก้น อีกกลุ่มหนึ่งที่ “ถือหุ้น” อยู่คือ พี. ที. ดี. อูซาสซา พัตติ เกี่ยว ข้องกับวงการใหญ่ๆ ทั่วไปในกองทัพ มีสาขา ๓๒ สาขา อยู่ในวงการหลายวงการด้วยกัน มีอุตสาหกรรมป่าไม้ สิ่งทอ การขนส่ง การบิน ธนาคาร^{๑๕} จากการปริมาณ ของ “เทมโป” (Tempo) นิตยสารรายสัปดาห์ ของอินโดนีเซีย วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๑๙๖๓ กลุ่มที่สองนี้มีทรัพย์สินเป็นมูลค่าราว ๑ พันล้าน รูปี (๑ รูปีอินโดนีเซีย = เฟรังก์)

อย่างไรก็ดี ธุรกิจของทหารที่เป็นที่ รู้จักกันดีที่สุดคือเพอร์ตามินา (Pertamina) ซึ่งเป็นบริษัทแห่งชาติในปัจจุบัน ในเดือน ตุลาคม ๑๙๕๗ นายพันอินนู สุโตโว ได้รับการอบรมจากผู้บัญชาการทัพ เพื่อจะก่อตั้งบริษัชน้ำมันขึ้น ในช่วงวันวิฤติปี ๑๙๖๕ เพอร์ตามินามีบทบาททางด้านการเงินที่สำคัญ ต่อปฏิบัติการต่อต้านคอมมิวนิสต์ ซึ่งกองทัพ ไม่อาจล้มบทบาทหลังได้^{๑๖} อย่างคร่าวๆ เพอร์ตามินามีรายได้ประจำปีราว ๖๐๐ ล้านดอลลาร์

เหรียญคอลลาร์ และสุทธิอีก ๒ พันล้านดอลลาร์ ผู้อำนวยการซึ่งเป็นนายพลประจำกองทัพได้แก่ อินนู สุโตโว กลายเป็นบุคคลที่ทรงอิทธิพลที่สุดในอินโดนีเซียรองจากนายพลซูฮาร์โตในปัจจุบัน

ความมั่งคั่งที่น่าสงสัยของนายทหารผู้มากยศบนพื้นฐานเศรษฐกิจที่กลอนแคลนของประเทศได้สร้างปัญหาขึ้น การจลาจลที่บันดุง เมื่อเดือนสิงหาคม ๑๙๖๓ และที่จาร์การ์ตา เมื่อมกราคม ๑๙๖๕ ชวนให้ขบคิดถึงความไม่พอใจของมวลราษฎรที่คุกรุ่นมาเป็นเวลานานแล้ว พวกนักศึกษาที่เคยสนับสนุนกองทัพในปี ๑๙๖๕ เริ่มวิพากษ์วิจารณ์อย่างเปิดเผยถึงอำนาจอันไม่เป็นธรรมที่คณะที่ปรึกษาของประธานาธิบดี (ASPRI) ได้แก่ มูร์โตโป ระเร็งร้านอยู่ นักศึกษาได้ประณามการฉ้อราษฎ์บังหลวงของพวกนายพล การสมคบคิดกับพวกนายทุนต่างชาติ และการสูญเสียอิสรภาพ และอย่างที่เรคาดการณ์ล่วงหน้าไว้ รัฐบาลก็ได้ตอบโดยการจับกุมและการบีตหนังสือพิมพ์ การจลาจลเหล่านี้ทำให้เกิดการต่อสู้แย่งอำนาจกันในกองพล นายพลสุมิโตรผู้มีอำนาจซึ่งถือเป็นคู่แข่งของนายพลมูร์โตโป ในการสืบตำแหน่งประธานาธิบดีได้กระเด็น

๑๕ อเล็กซิด วิฟเฟด, อนินคา เอส วีร์จาสบุตรรา, *ธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของในอินโดนีเซีย*, ความช่วยเหลือของอเมริกา อินโดนีเซีย ๑๙๖๒ หน้า ๓๗-๓๘

๑๖ หลุยส์ กราว, “ความผสมผสานอย่างน่าทึ่งของน้ำมันและชาตินิยมในอินโดนีเซีย” *ฟอร์ทูน* กรกฎาคม ๑๙๖๓

จากตำแหน่งผู้อำนวยการคอบแคมทิบ แม้ว่า กลไกแห่ง ASPRI จะถูกโค่นล้มไปแล้ว มัวร์ โทโปก็ยังคงคอยกันเสียงต่าง ๆ ไม่ให้รั่วไหลถึง ประธานาธิบดี ช้องโหว่ถูกถอด แต่จะเป็นไปได้สักกี่ปี

เผด็จการนิยม และ “สิ่งที่น่าพิศวงทาง เศรษฐกิจ”

การทวีจำนวนและอำนาจของเผด็จการแบบทหารและตำรวจในเอเชียเกี่ยวข้องกับอย่างแน่นแฟ้นกับยุคพัฒนาทางเศรษฐกิจของระบบทุนนิยมนานาชาติ ในระยะสิบปีที่แล้วมานี้ หลายประเทศในเขตนี้ต้องประสบกับภาวะ “การทรุดโทรมทางเศรษฐกิจ” อย่างถอนตัวไม่ขึ้น มีการขยายตัว “อย่างน่าพิศวง” ทั่วไปจากการก่อสร้างอุตสาหกรรมแปรรูปขนาดเบา (สิ่งทอและเครื่องไฟฟ้าสำคัญๆ) ซึ่งเป็นไปโดยการแทรกซึมชนานหนักของนายทุนต่างชาติ (เฉพาะอย่างยิ่งอเมริกาและญี่ปุ่น) การลงทุนซึ่งสัมพันธ์กับการแสวงหาผลกำไรแบบใหม่ๆ ของนายทุนนานาชาติบีบบังคับให้เกิด “เสรีนิยม” ทางเศรษฐกิจทั่วไป (การลดค่าเงินตรา การออกกฎหมายอนุญาตให้นำผลกำไรส่วนใหญ่กลับประเทศ การต่อต้านการจับจองทรัพย์สินเป็นของชาติ หรือแม้กระทั่งต่อต้านการแข่งขัน “ในชาติ” เองเป็นต้น) หนึ่ง การลงทุนนี้ยังทำให้เกิดแรงงานเพื่อและ

ควบคุมง่าย คนงานในโรงทำเสื้อผ้าสำเร็จรูป ยานป้องกันที่เซอูลร่วมหกหมื่นคน เป็นหญิงราว ๘๓% และโดยทั่วไปมีอายุน้อยกว่า ๑๗ ปี ต้องทำงานร่วม ๑๒-๑๓ ชั่วโมงต่อวัน ในสภาพที่ผู้คนทางตะวันตกจะคาดคิด โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนราว ๕๐ ฟรังก์ (ประมาณ ๒๕๐ บาท) คนงานเหล่านี้ไม่มีสิทธิ์จะนัดหยุดงานหรือก่อตั้งสหภาพแรงงาน ไม่มีการประกันสังคม ไม่ได้รับค่าตอบแทนในวันหยุด ชายหญิงร่วมล้านๆ คนในเซอูลและสิงคโปร์ต้องตกอยู่ในสถานการณ์แบบเดียวกันนี้

กรรมกรซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ (ในสิงคโปร์ ระหว่างปี ๑๙๖๓ - ๑๙๗๓ เพิ่มขึ้น ๕๐%) มาจากชนบทเป็นส่วนใหญ่ ตัวอย่างเช่น ที่เกาหลีใต้ ชาวนาลดจำนวนลง ๖๕% ในปี ๑๙๖๖ และ ๔๔% ในปี ๑๙๗๔ การระเห่ร่อนจากถิ่นฐานนี้เป็นผลโดยตรงของการเร่งรัดผลิตและการแบ่งสรรเกษตรกรรมเพื่อการยังชีพแบบเก่าของระบบทุนนิยม โดยการร่วมมือกับเจ้าของที่ดินตามท้องถิ่นซึ่งเป็นพวกอับชนาธิปไตย (oligarchie) บริษัททรัสต์ด้านอาหารของอเมริกา (ได้แก่ เกลมองท์เซฟเวย์) ก็ลงทุนอย่างหนักด้วยเหตุผลพิเศษบางอย่างกับพวกทรัสต์ทางด้านอุตสาหกรรม คนงานไร้อัยร่วม ๒๐๐,๐๐๐ คนใน

ฟิลิปปินส์ ได้ค่าจ้างเพียง ๕.๖๐ ฟรังก์ (ประมาณ ๑๘ บาท) ต่อวัน โดยต้องทำงานถึง ๑๒-๑๓ ชั่วโมง เนื่องจากยังอยู่ในระหว่างกฎอัยการศึก พวกเขาไม่มีสิทธิ์นัดหยุดงานได้

ภาวะการดิ้นรนดิ้นรนในสังคมได้ตามคิดเดียวโค้งแห่ง “การพัฒนา” ชาวนาควัวเล็กๆที่หวาดเกรงหรือประสพภาวะอดอยากซึ่งระบาคออกไปทุกที่ๆ ได้หันมาพึ่งองค์การใต้ดินหรือไม่กี่มาเฟียกำลังกัน ในเมืองหลวงที่สุขเลียดพวกเขาซึ่งมีสภาพคงคินเป็นที่มาจะระเบิดได้ทุกขณะ นอกจากนั้น “สิ่งที่น่าพิศวงทางเศรษฐกิจ” เหล่านี้อ่อนนวยบพที่จะจำนนต่อกฎการตลาด วิกฤตการณ์น้ำมันหรือ “การทำตามอำเภอใจ” ของบริษัทระหว่างชาติคณงานร่วมหมื่นคนอาจจะต้องมาระหกระเหินคามท้องถิ่นในวันรุ่งขึ้นได้ง่ายๆ ภาวะเงินเพื่อซึ่งมีประมาณ ๒๕% ในเขตนั้ทำให้สถานการณ์ดิ้นรนดิ้นรนในสภาพเช่นนี้ ไม่

เป็นที่น่าประหลาดใจเลยว่าในช่วงสองปีมานี้พวกนายทุนน้อยปัญญาชน (La petite bourgeoisie intellectuelle) อันได้แก่นักศึกษา ครูอาจารย์ นักบวช จะไม่ก่อการจลาจลซึ่งมีลักษณะเป็นการร้องทุกข์โดยทั่วไป ความหวาดกลัวการตกงานและสภาพเงินเฟ้อยังผลให้พวกเขาเกิดสำนึกกลับปล้นถึงความยุติธรรมในสังคม การบีบคั้นการปล้นสะดมทรัพย์สินของชาติ ไปพันตัวย่อมจะทำให้ความประสงค์ในอิสรภาพชะงักงันเป็นธรรมดา

เมื่อไม่สามารถจะแก้ไขข้อขัดแย้งต่างๆ เนื่องจากการตกตวงผลกำไรโดยไม่หยุดยั้งระบบทุนนิยมจะอยู่ได้ก็ในระบอบการปกครองที่ “แข็งแกร่ง” เท่านั้น (ซึ่งโดยทั่วไปแม้จะไม่แน่เสมอไปก็คือระบอบทหาร) ระบอบนี้จึงมีกลไกที่สนับสนุนการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางและระดับ “ความเติบโต” ของแบบแผนพัฒนาที่กำหนดขึ้นนั่นเอง ●

ประชาชน

หนังสือรายเดือน

เพื่อประชาชน

วางตลาดแล้วราคา ๙ บาท

จากมายจากพม่า

ขบวนการ นักศึกษาพม่า: วีรชนที่ถูกลืม

ทรงยศ แววหงษ์*

บทความนี้เกี่ยวกับการต่อสู้ของ นส. พม่าซึ่งกระทำร่วมกับประชาชน เพื่อต่อต้านรัฐบาลอังกฤษ ซึ่งเป็นเมืองแม่อาณานิคมในขั้นแรก และต่อมาก็ได้เลยไปถึง การปลดปล่อยตัวเองออกจากการปกครองของรัฐบาลกระดุมพ็อน และเนวิน ซึ่งโดย เหตุผลที่ว่าพวกปัญญาชนในสังคมบางกอนั้น มีพื้นฐานมาจากสิ่งแวดล้อม ตลอดจน ระบบการศึกษาซึ่งเป็นของพวกกระดุมพ็และอภิสัทธ ดังนั้น ชาติของความเป็นผู้นำ นิยมและนายทุน จึงเป็นตัวแปรซึ่งทำให้ถนนสายของการปฏิวัติเป็นไปได้ไม่ง่ายดายนัก เว้นเสียแต่นักศึกษาและปัญญาชนจะสามารถปฏิรูปชาติของความเป็นกระดุมพ็ได้สำเร็จ พวกเขาจึงจะสามารถเป็น วีรชน ผู้เป็น “ลูกหลานของประชาชน” ได้

* เก็บความจาก “The Student Movement and Civil War in Burma” จาก Ronin และเพื่อน ฉบับเดือนมกราคม ๒๕๑๗ ซึ่งตีพิมพ์วารสารชื่อ Khut Duang หรือ นกยูงต่อสู้ ของนักศึกษาพม่า ซึ่งเขียนขึ้นก่อนระยะที่พม่าจะเปลี่ยนตัวเองจาก “สหภาพพม่า” ไปเป็น “สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า”

มหาวิทยาลัยร่างกึ่งถือกำเนิดขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๖๐ ภายใต้อำนาจของ “พ.ร.บ. มหาวิทยาลัย” ซึ่งออกโดยรัฐบาลอังกฤษเจ้าอาณานิคมแห่งพม่า ระบบการศึกษาเกือบทั้งหมดมีเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของอังกฤษ นับตั้งแต่การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการศึกษา การศึกษาชีวิตและผลงานของเชคสเปียร์กวีอังกฤษ- ตลอดไปจนในปริญญาบัตร ซึ่งจะต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐบาลเจ้าอาณานิคมอังกฤษด้วย จึงจะสามารถก้าวหน้าในตำแหน่งของระบบราชการได้ ซึ่งทั้งหมดนั้นก็ล้วนแล้วแต่ถือแผนปฏิบัติมาจากมหาวิทยาลัย กัลกัตตาของอินเดียซึ่งเป็นเมืองในอาณานิคมของอังกฤษเช่นกัน และหลังจากวันประกาศ พ.ร.บ. นี้ประมาณ ๕ วัน นักศึกษามหาวิทยาลัยร่างกึ่งและวิทยาลัยจัดสัน (Judson) ก็ได้ร่วมกันทำกรั้วประท้วงเพื่อ “ต่อต้านความเป็นทาสทางการศึกษา ต่อสู้เพื่อการศึกษาแห่งประชาชาติ” ซึ่งต่อมาก็ได้ขยายตัวออกไปในระดับต่าง ๆ กลายเป็นพื้นฐานของการต่อต้านระบบเจ้าอาณานิคมของอังกฤษโดยมวลชนพม่า

นับแต่ที่อังกฤษเข้าครอบครองพม่า โดยการใช้กำลังทหาร การเคลื่อนไหวของบรรดาชาวนาในระดับท้องถิ่นก็เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวนับแต่ พ.ศ. ๒๔๒๘ จนถึง ๒๔๖๐ กระทั่งใน พ.ศ. ๒๔๗๐ จึงได้มี “การจลาจล

ครั้งใหญ่ของชาวนา” เพื่อต่อต้านการปกครองของอังกฤษ โดยมีรูปแบบของการต่อสู้ที่แตกต่างไปจากการต่อสู้ที่ผ่านมา ๆ มาก่อนหน้า นี้ ซึ่งมักยึดแบบของความสงบสันติเป็นสำคัญ สาเหตุที่ชาวنالุก่อขึ้นก็เนื่องมาจากการชู้ตอย่างรุนแรงของบรรดาประเทศเจ้าอาณานิคมซึ่งประสบกับภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจ อังกฤษเองกำหนดให้ชาวนาเพิ่มการผลิตข้าวในปริมาณมหาศาลเพื่อที่จะขายให้กับรัฐบาลในราคาที่ต่ำมาก ประกอบกับภาษีจุกจิกอีกมากมาย ทำให้ภาวะของความยากแค้นตกแก่ชาวนาทั้งสิ้น การลุกฮือครั้งใหม่ของชาวนาอยู่ภายใต้การนำของ Saya San โดยมีคำขวัญของการต่อสู้ว่า “จงปฏิบัติด้วยความรุนแรงเพื่อเอกราชของพม่า” จังหวัดสำคัญ ๆ ที่เข้าร่วมการจลาจลได้แก่ Thayawaddy, Insein, Henzada, Prome, Basein และ Pyapon ในการต่อสู้ครั้งนี้ นอกจาก นศ. มหาวิทยาลัยร่างกึ่งจะเข้าร่วมด้วยแล้ว ก็เป็นจุดกำเนิดขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยร่างกึ่งด้วย

การใช้มาตรการปราบปรามอย่างรุนแรงของรัฐบาล (โดยการใช้ทหารอินเดียเข้าฆ่าฟันประชาชน) ทำให้ผู้นำในการต่อสู้ตายเกือบ ๒๐๐ คน รวมทั้งตัว Saya San ด้วย ศีรษะของพวกเขาถูกตัดตีเสียบประจานไว้กลางเมืองเพื่อขู่ชาวพม่า (ซึ่งในอังกฤษเอง การกระทำที่ป่าเถื่อนแบบนี้สิ้นสุดลงในศตวรรษ

ที่ ๑๗ คือสมัยของวงศ์ ทิวคอร์ด)

จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๔๗๖ กลุ่มผู้รักชาติจึงได้ก่อตัวเป็นกลุ่ม “เราชาวพม่า” (DO Bama AHSI AH-Yonng) สมาชิกก็ได้แก่พวกบรรดาอาจารย์และปัญญาชนในนครย่างกุ้ง พวกเขาเรียกตัวเองว่าทะซินอันแปลว่านายเพื่อที่ให้เห็นว่าพม่าอันเป็นนายของตัวเองและคำขวัญของกลุ่มรักชาติกลุ่มนี้ก็คือ “พม่าเป็นของชาวพม่า” ความเคลื่อนไหวในกลุ่มของนักศึกษาพม่าอันเริ่มจากการตีพิมพ์วารสารของมหาวิทยาลัยชื่อ OWEI อันเป็นเสียงร้องของนกยูงในสำเนียงพม่า และต่อมาวารสารนี้ก็กลายมาเป็น *คุชดอง* (Khut Daung) ซึ่งแปลว่า *นกยูงต่อสู้* อันเป็นวารสารที่สหภาพองค์การนักศึกษาแห่งประเทศไทยพม่าออกต่อมาจนกระทั่งปัจจุบัน อองซานเองก็เคยเป็นบรรณาธิการของหนังสือเล่มนี้ เขาถูกไล่ออกจากสภาพความเป็นนักศึกษาก็เพราะปกป้องชื่อผู้เขียนบทความชิ้นหนึ่ง เช่นเดียวกับอู๋ซึ่งเป็นนายกองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยย่างกุ้งถูกไล่ออกเพราะอภิปรายต่อต้านอังกฤษ ผลลัพธ์ที่ได้ต่อมาก็คือการประท้วงและรวมตัวกันขึ้นเป็นสหภาพองค์การนักศึกษาแห่งประเทศไทยพม่า

การเคลื่อนไหวครั้งสำคัญที่เป็นจุดเปลี่ยนของขบวนการต่อต้านอังกฤษในพม่าก็คือการเคลื่อนไหวของกลุ่มกรรมกรบริษัทน้ำ

มันพม่าจำกัดใน พ.ศ. ๒๔๘๑ บริษัทนี้ก่อตั้งโดยบริษัทน้ำมันในเครือของอังกฤษใน พ.ศ. ๒๔๒๙ ตั้งอยู่ที่ตอนกลางของประเทศ ในระยะแรกการผลิตเป็นไปเพื่อการบริโภคภายใน เนื่องจากมีเทคนิคระดับต่ำ จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๔๔๗ ความก้าวหน้าจึงได้เพิ่มขึ้น และใน พ.ศ. ๒๔๕๑ ท่อส่งน้ำมันยาวถึง ๓๕๐ ไมล์ จึงได้ถูกวางเพื่อการลำเลียงน้ำมันจากเมือง Yenangyang ไปยังเมือง Syriam อันเป็นเมืองท่าใกล้ ๆ กับย่างกุ้ง สำหรับส่งน้ำมันดิบไปกลั่นในอังกฤษหรือไม่ก็อินเดียต่อไปใน พ.ศ. ๒๔๗๐ ปริมาณน้ำมันดิบที่ถูกสูบออกมาใช้มีประมาณ ๒๕๐-๒๘๐ ล้านแกลลอน และเขยิบขึ้นถึงล้านตันใน ๑๒ ปีถัดไป บริษัทน้ำมันพม่านี้มีคนงานถึง ๒๐,๐๐๐ คน ค่าแรงเป็นค่าจ้างได้ประมาณ ๕๕.๓ ล้านkyat ต่อปี (ประมาณ ๑๒๐ บาทต่อคนต่อเดือน)

การผลงงานประท้วงของกรรมกรบริษัทน้ำมันพม่าครั้งนี้นี้ยาวนานถึง ๑๑ เดือน จัดได้ว่าเป็นการรวมตัวครั้งที่ใหญ่ที่สุดของกรรมกรพม่า กรรมกรพากันเดินทางจากเมือง Yenangyang ซึ่งตั้งอยู่ตอนกลางประเทศลงไปสู่เมืองย่างกุ้งซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศระหว่างทางจำนวนของประชาชนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นับแต่กรรมกรเหมืองแร่ กรรมกรโรงถลุงเหล็ก ตลอดจนชาวนา บรรดา นศ. ในนครย่างกุ้งพากันหยุดเรียนเพื่อเข้าร่วมขบวนการนี้

ด้วย รัฐบาลอังกฤษใช้มาตรการรุนแรงเหมือนอย่างเคย โดยการจับกุมหรือคุมขังคนจำนวนพัน ๆ คน รวมทั้งนายกองตำรวจ นศ. มหาวิทยาลัยรังสิต BA SWE และประธานสหภาพองค์การนักศึกษาแห่งประเทศไทย BA HEIN ด้วย ความไม่พอใจของประชาชนพม่าและ นศ. ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง ข้อเรียกร้องทางฝ่ายประชาชนคือการปลดปล่อยผู้ต้องหา และการตอบสนองความประสงค์ของกรรมกร ส่วนการตอบสนองของรัฐบาลกระทำด้วยการจู่โจมมหาวิทยาลัยรังสิตของตำรวจ ออง คยอว์ เสียชีวิตลงเช่นเดียวกับการเสียชีวิตของพระสงฆ์ ๑๗ รูป ในกรุงมัณฑเลย์ (ซึ่งเคยเป็นเมืองสำคัญทางวัฒนธรรมเดิมของพม่า) ข้อสงสัยเกี่ยวกับสงฆ์ก็คือ สงฆ์ในพม่าก็มีอิทธิพลเช่นเดียวกับสงฆ์ในไทย ลาว กัมพูชา อุ เวียดนาม เป็นรูปปั้นของสงฆ์ในนครรังสิต อันเป็นสัญลักษณ์ของวีรชนผู้กล้าหาญของชาติ ซึ่งต่อต้านลัทธิอาณานิคม บทบาทของสงฆ์ดังกล่าวนี้แทบจะเรียกได้ว่า เป็นสิ่งตรงข้ามกับบทบาทในปัจจุบันโดยสิ้นเชิง แนวร่วมแนวใหม่ของขบวนการต่อต้านอังกฤษจึงเป็นแนวร่วมกันระหว่าง กรรมกร ชาวนา พระและนักศึกษา ชัยชนะในระยะแรก ๆ ของแนวร่วมได้รับในขอบเขตที่จำกัด คือผลักดันให้เกิดมีการเปลี่ยนตัวบุคคลในระดับบริหารบ้างเล็กน้อย

วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๒ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้ก่อกำเริบขึ้น และกลายเป็นแกนนำในการต่อต้านการใช้กำลังทหารของญี่ปุ่น และการต่อต้านรัฐบาลระงมพีแห่งคัต (ทั้งของอนุ และเนวินซึ่งเกิดขึ้นภายหลังได้รับเอกราชแล้ว) การนำของพรรคคอมมิวนิสต์เพื่อต่อต้านรัฐบาลกลางแห่งสหภาพพม่า นับแต่ พ.ศ. ๒๔๘๑ จนถึงปัจจุบันจึงกลายรูปแบบมาสู่การต่อสู้ในลักษณะของสงครามกลางเมือง

ก่อนที่จะกล่าวถึงบรรดาผู้นำในการต่อสู้ของพม่าต่อไป มีสิ่งที่น่าสนใจก็คือบทบาทของบรรดาผู้นำในรัฐบาลปัจจุบัน ระหว่างที่ญี่ปุ่นครอบครองพม่า (พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๘๘) ในระหว่างการกลับมามีของพวกอังกฤษใน พ.ศ. ๒๔๘๘ และเหตุการณ์สำคัญที่นำไปสู่การกู้เอกราชของสหภาพพม่าใน พ.ศ. ๒๔๘๑ เปรียบเทียบกับสมัยปัจจุบันนั้น บทบาทของพวกเขาเป็นสิ่งที่อยู่ตรงกันข้ามโดยสิ้นเชิงเลยทีเดียว

เนวินแตกต่างไปจากคนอื่น ๆ ตรงที่เขาแทบจะไม่เข้าร่วมในการเคลื่อนไหวในขบวนการนักศึกษาเลย แม้ว่าเขาจะอาศัยการสนับสนุนจากกลุ่ม นศ. เพื่อจุดหมายของเขาก็ตามที่ ในระยะ พ.ศ. ๒๔๘๐ ระหว่างที่พวก "กลุ่มเราชาวพม่า" ทำความตกลงกับอังกฤษ ซึ่งนำไปสู่การจัดตั้ง "ข้อบังคับของ ๘๑ กรม"

เนวินกลับเห็นว่าข้อตกลงดังกล่าวไม่อาจนำไปสู่เอกราชได้เลย เขาจึงมีความเห็นว่ากลุ่มไตก็ตามที่ เป็นศัตรูกับอังกฤษก็คือมิตรแท้ของพม่า ความสนใจของเขาจึงหันไปสู่แนวคิดของการ “ร่วมวงศไพบูลย์อันยิ่งใหญ่ของเอเชียตะวันออก” (Greater East Asia Co-prosperity Sphere) และยังเห็นว่าญี่ปุ่นจะเป็นมิตรแท้ที่ช่วยให้พม่าได้เอกราชอีกด้วย ดังนั้นกลุ่ม “เราชาวพม่า” จึงแตกแยกออกเป็น ๒ กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มพวกรักชาติ (patriotic) และกลุ่มชาวนิยมชาตินิยม (nationalistic) ซึ่งมี Ba Sein นำ และเนวินอยู่ในกลุ่มด้วยประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๒ สายของญี่ปุ่นก็ได้ทำการติดต่อกับกลุ่มชาตินิยมนี้ สมาชิกหลายคนของกลุ่มถูกอังกฤษจับได้รวมทั้งสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์ และพรรคสังคมนิยมด้วย ตัวองซานเองหนีไปจีนและเดินทางต่อไปที่ญี่ปุ่น ได้มีการฝึกฝนการทหารให้แก่สมาชิก ๓๐ คน ซึ่งต่อมาเหลือเพียง ๒๘ คน และเนวินก็อยู่ในกลุ่มคนพวกนี้ด้วย โดยใช้ชื่อปลอมว่าตาทากาซุกิ ซึ่งเป็นชื่อของขุนศึกในสมัยปฏิรูปเมอิจิของญี่ปุ่น

เนวิน เฝิกเฉยต่อมติของกลุ่มการเมืองที่ต่อต้านการเข้าร่วมกับญี่ปุ่น เขาเป็นคนดึงกองทัพแห่งพระจักรพรรดิญี่ปุ่นเข้าสู่พม่า และทำให้ชาวพม่าต้องทนทุกข์ทรมานอยู่ใต้ญี่ปุ่นนานถึง ๔ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๕

จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๘ เนวินเป็นนายทหารอยู่ในกองกำลังป้องกันส่วนกองพม่า (เนื่องจากญี่ปุ่นถือว่า ตนเป็นผู้ให้เอกราชแก่พม่า กองทัพพม่าจึงไม่ใช่กองทัพเอกราชของพม่าแต่อย่างใด) ซึ่งเป็นการแน่ชัดว่าฝ่ายพม่ามิได้มีอำนาจโดยแท้จริงเลย แม้แต่กลุ่มของเนวินตลอดจนกลุ่มขององซาน (ซึ่งมียศเป็นถึงนายพล) ผู้ซึ่งเป็นพันธมิตรกับกลุ่มต่อต้านกองกำลังญี่ปุ่นและอยู่ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยพม่า ในการต่อต้านพวกญี่ปุ่นนั้นประกอบไปด้วยกลุ่มตั้งนี้คือ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยพม่า พรรคสังคมนิยม พวกชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ โดยจัดตั้งเป็นองค์การร่วมกัน คือ สหพันธ์ต่อต้านฟาสซิสต์และเสรีภาพของประชาชน ทางอังกฤษได้ส่งกองกำลังและอาวุธเข้าร่วมกับสหพันธ์เพื่อโจมตีญี่ปุ่นด้วย การกลับเข้ามาของทหารอังกฤษใน พ.ศ. ๒๔๘๘ ทำให้สหพันธ์ต้องเผชิญกับปัญหาใหม่ กล่าวคือ สหพันธ์ควรจะมีแนวปฏิบัติอย่างไรต่อการเข้าครอบครองครั้งใหม่ของอังกฤษ เนวินเลือกแนวปฏิบัติเช่นเดิมคือการเพิกเฉยต่อมติของกลุ่มการเมืองอื่น โดยอ้างว่า จากบทเรียนทั้งในจีนและรัสเซีย ศัตรูที่แท้จริงในขณะนั้นคือพวกฟาสซิสต์ (โดยเฉพาะพวกญี่ปุ่น) และเนวินกับองซานก็หันเข้าหาอังกฤษ ส่วนพรรคคอมมิวนิสต์พม่าปรารถนาที่จะต่อต้านความพยายามเข้าครอบ

ครองของอังกฤษในขณะที่กลุ่มฝ้ายอู๋ และ Ba-Sure พยายามยึดแนวทางของการประนีประนอม และเนวินเข้าไปสู่การเป็นนายทหารของกองทัพอังกฤษภายใต้ลอร์ดเมานท์แบตเทน

พ.ศ. ๒๔๙๐ พวกชาวนาและพรรคคอมมิวนิสต์ได้อาศัยอาวุธซึ่งอังกฤษจัดให้ในการต่อต้านญี่ปุ่น ตลอดจนอาวุธที่ยึดได้จากญี่ปุ่นเองเพื่อต่อสู้กับอังกฤษ เนวินร่วมมือกับทหารอังกฤษทำการฆ่าฟันชาวนาในตอนกลางของประเทศพม่า ปรามปรามพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศพม่าและขจัดกิจกรรมใดๆ ของบรรดากลุ่มก้าวหน้าลง มีคนจำนวนไม่น้อยเลยที่ถูกส่งตัวเข้าค่ายกักกันของเนวิน

ส่วนอู๋นั้นแม้ว่าเขาจะเคยอาศัยกำลังสนับสนุนจากนักศึกษาจนได้เป็นประธานนักศึกษาขององค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยย่างกุ้ง ตลอดจนนายกรัฐมนตรีนองสหายแล้ว ได้รับเอกราช เขาเองกลับเป็นฝ่ายประนีประนอมกับอังกฤษ ในทางเลือกตั้งกล่าวนี้ เขาก่อตั้งพรรคเสรีนิยมในระบอบประชาธิปไตยโดยรัฐสภา และรักษาอำนาจของรัฐบาล โดยร่วมมือกับทหารพวกเนวินเข้าทำการปรามปรามขบวนการของพวกปฏิวัติและขบวนการของประชาชน

ภายหลังได้รับเอกราชรัฐบาลได้เรียกร้องให้ทุกกลุ่มวางอาวุธให้แก่รัฐบาลเสีย อย่างไรก็ตามก็ตีพวกพรรคคอมมิวนิสต์ปฏิเสธเพราะไม่

ไว้วางใจในความซื่อสัตย์รัฐบาล ในขณะที่พวกกะเหรี่ยงเองก็ปฏิเสธเพราะมีเหตุผลส่วนตัวที่ไม่ไว้วางใจรัฐบาลเช่นกัน ซึ่งจำนวนคนของพวกกะเหรี่ยงนั้นมีมากถึง ๘ เปอร์เซนต์ของประชากรพม่าทั้งหมด ตลอดจนพวกกะเหรี่ยงเองก็มีตำแหน่งทางการบริหารค่อนข้างจะสำคัญในสมัยที่อังกฤษครอบครองอยู่ด้วย

สืบเนื่องมาจากข้อตกลงใน พ.ศ. ๒๔๘๔ และ ๒๔๙๑ ซึ่งว่าด้วยความเท่าเทียมกันของบรรดาชนกลุ่มน้อย เนวินก็ได้อาศัยประโยชน์โดยค่อย ๆ กำจัดพวกกะเหรี่ยงออกไปในขณะเดียวกันก็สะสมอำนาจในการควบคุมรัฐบาล เช่นการกำจัด รมต. กลาโหมซึ่งเป็นกะเหรี่ยงออกจากตำแหน่งไป ดังนั้น พวกกะเหรี่ยงพรรคคอมมิวนิสต์แห่งพม่า ตลอดจนชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ จึงหันเข้าต่อต้านรัฐบาลโดยเริ่มจากจุดในชนบท และนี่เองเป็นจุดที่สงครามกลางเมืองของพม่าได้เริ่มขึ้น

ฝ่ายก้าวหน้าในสหภาพนักศึกษาแห่งประเทศไทยและองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยย่างกุ้งก็ได้เริ่มเคลื่อนไหวเข้าต่อต้านรัฐบาลตามคำกล่าวของ Ba Hein ผู้นำนักศึกษาที่ว่า “เราจะต้องไม่เพียงเรียนเท่านั้น เราจะต้องเข้าร่วมในการแก้ปัญหาของประเทศเรา ถ้าการต่อสู้ในครั้งนี้เป็นไปเพื่อทำลายการกดขี่

เราก็จะต้องเข้าร่วม ในการต่อสู้ด้วย”

Ba Hein เป็นผู้หนึ่งที่ร่วมก่อตั้ง พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยใน พ.ศ. ๒๔๘๑ เขาอุทิศทั้งชีวิตและร่างกายเพื่อปลดปล่อยความทุกข์ยากให้แก่ประชาชนพม่าจน เสียชีวิตแต่ยังหนุ่ม ประชาชนถือว่าเขาเป็น ลูกลานของตน และแม้กระทั่งทุกวันนี้ชื่อ ของเขาก็ยังคงเป็นตำนานที่ถูกกล่าวขวัญกัน ถึงในหมู่นักศึกษาและประชาชนชาวพม่า

นับแต่ พ.ศ. ๒๔๘๖ ถึง ๒๕๐๕ อำนาจ อยู่ในมือของอู๋และเนวิน นักศึกษาพม่า เรียกการศึกษาในระยนี้ว่า “ระบบการศึกษา ใหม่เพื่อความเป็นทาส” เพราะการศึกษาเป็น ไปเพื่อสร้างพวกผู้นำกลุ่มใหม่เท่านั้น ลักษณะ ของการศึกษาที่ยังคงเน้นที่ภาษาอังกฤษตลอด จนปริญญาบัตรเท่านั้นที่เป็นสิ่งประกันว่าจะมี ตำแหน่งในวงราชการ ยิ่งไปกว่านั้นการศึกษา เป็นเรื่องของคนรวยเท่านั้นที่สามารถจะเข้า ศึกษาได้ ระบบการศึกษาแบบนี้จึงทำได้ อย่างมากที่สุดก็คือการฝึกคนให้แปลความภาษาอังกฤษ ได้ เพื่อที่จะเป็นข้าราชการพม่าที่สมบูรณ์

พ.ศ. ๒๔๘๙ รัฐบาลได้อ้างว่ามี การ รั่วไหลของข้อสอบในระดับมัธยมศึกษา ยก เลิกคะแนนทั้งหมดที่ได้จากการสอบ ทางค่านักเรียน ได้มีการเคลื่อนไหวประท้วง และผล ของการประท้วงอันหนึ่งก็คือการตายของ แฮร์รี่ ทั้น นักเรียนชั้นมัธยม โดยฝีมือของตำรวจ

ซึ่งเชื่อมต่อไปยังการประท้วงทั่วประเทศ

พ.ศ. ๒๕๐๑ การคอร์รัปชันในวงการบริหาร ได้ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง และเศรษฐกิจ เนวินได้อาศัยกำลังทหารเข้า มาจัดการกับสถานการณ์ จัดตั้ง “รัฐบาลรัก ชาติสถานการณ์” ขึ้นปกครองพม่าต่อไปถึงปี ครึ่ง จากนั้นการปราบปรามฝ่ายตรงข้ามตาม หัวเมืองและพวกพรรคก้าวหน้าก็ดำเนินไป อย่างรุนแรง กิจกรรมของ นศ. ได้ถูกทำให้ ผิดกฎหมายด้วย (กฎหมายความมั่นคงแห่ง ชาติตามมาตรา ๕ ของรัฐธรรมนูญเอกราช) นักศึกษาถูกกวาดล้างครั้งใหญ่ ตัวแทนนัก ศึกษา ๒ คน ในสภามหาวิทยาลัยได้ถูกปลด แอก เพื่อให้ทหารเข้ามาแทนที่ ควบคู่ ด้ถูกแทนที่ด้วยคนของรัฐบาลเพื่อสอดส่องดูแล คำกลอนของนักศึกษา ความพยายามที่จะทำ ลายองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยร่างกึ่ง และ กลุ่มนักศึกษาหัวก้าวหน้า โดยการเนรเทศ ไปสู่เกาะร้างที่ชื่อโกโก

การปกครองโดยเผด็จการได้เพิ่มความ ไม่พอใจให้ขยายต่อไปในช่วงเวลา จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้มีการเรียกร้องให้ยกเลิกรัฐบาล รักษาสถานการณ์เสีย ผลการเลือกตั้งทำให้อู๋ ด้เป็นนายกรัฐมนตรีอีก เหตุการณ์ใน ระยะเวลาที่ดำเนินไปอย่างลุ่ม ๆ ดอน ๆ เช่นเคย พ.ศ. ๒๕๐๕ การคอร์รัปชันในวงราชการ ได้นำ ไปสู่วิกฤติทางการเมืองในขณะเดียวกันที่พวก

ชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ได้เรียกร้องสิทธิในการปกครองตัวเองโดยบริบูรณ์ด้วย ดังนั้นเนวินภายใต้ข้ออ้างของการปกป้องรักษาประเทศได้ทำการรัฐประหารขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๐๕ และประกาศแนวคิด “การไปสู่สังคมนิยมตามวิถีทางของพม่า” ขึ้น ภายใต้ระบบทหารของเนวิน องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยย่างกุ้งและสหภาพนักศึกษาแห่งประเทศไทยได้เริ่มต้นการปลุกสำนึกของประชาชน รัฐบาลของเนวินตอบโต้ด้วยการสร้างระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ขึ้นมากมายเพื่อยกเลิกสหภาพทั้งสองของนักศึกษาเสีย นักศึกษาจัดการชุมนุมประท้วงครั้งใหญ่ในวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๐๕ ขึ้นแแรกรัฐบาลได้อาศัยกำลังของพวกตำรวจจากนั้นก็อาศัยพวกหน่วยรบพิเศษที่เรียกว่า กองพันที่ ๑๐๖ ซึ่งเป็นพวกที่ป่าเถื่อนที่สุดในกองรบของพม่า (ใน พ.ศ. ๒๕๑๓ กองพันนี้พ่ายแพ้แก่การสู้รบกับกองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเกือบจะโดยสิ้นเชิงในการรบที่ภาคอีสานของประเทศไทย)

เวลา ๑๘.๑๕ น.

ประชุมมหาวิทยาลัย ได้ถูกกระหน่ำยิงจนทลายลงตามคำสั่งของเนวิน นักศึกษาเป็นแถว ๆ คนที่ถูกฆ่าตายนอกนั้นยังมีพวกกรรมการและผู้หญิงที่ถูกลูกหลงอีกด้วย

นักศึกษาได้รับคำสั่งให้กลับบ้านของตน ในขณะที่มหาวิทยาลัยทุกแห่งถูกสั่งปิด องค์

การนักศึกษามหาวิทยาลัยย่างกุ้งและสหภาพนักศึกษาประเทศพม่าถูกยกเลิกเสีย และในเย็นวันนั้นเอง เนวินก็ประกาศทางวิทยุว่า “เราจะต่อสู้ด้วย ดาบต่อดาบ และหอกต่อหอก โดยไม่มีการถอย” และในวันที่ ๘ ตอนเช้า กองรบพิเศษก็ได้ใช้ระเบิด ๆ ตีนักเรียนของสหภาพนักศึกษา ในขณะที่นักศึกษายังอยู่กันภายใน (คนเป็นจำนวนมากตายหรือไม่ก็บาดเจ็บ โดยรัฐบาลอ้างว่าไม่มีใครอยู่ในตึก) อาคารของนักศึกษาซึ่งสร้างขึ้นในสมัยการปกครองของอังกฤษซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการต่อต้านลัทธิอาณานิคมเพียงแห่งเดียว จึงถูกทำลายลงด้วยฝีมือของเนวิน เหตุการณ์ดังกล่าวดำเนินสร้างความสำเร็จทางการเมืองให้แก่นักศึกษาอย่างใหญ่หลวง นักศึกษาเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วงของกรรมกรและชาวนาต่อต้านสังคมนิยมของเนวินใน พ.ศ. ๒๕๐๖ การถูกจับกุมเป็นเรื่องปกติเสียแล้ว นักศึกษาเข้าร่วมในการจลาจลข้าวซึ่งเกิดขึ้นเพราะการขาดแคลนข้าวใน พ.ศ. ๒๕๑๐ นักศึกษาร่วมกันประท้วงทั้งในนครย่างกุ้งและหัวเมืองทั่วไประหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๒ จนถึง ๒๕๑๔ นักศึกษาได้เฝ้ารถและสถานที่ราชการมากแห่งตลอดจนนักศึกษาจากมะละแหม่งได้พยายามทำลายแนวปิดกั้นของตำรวจ ที่ล้อมนักศึกษาร่างกุ้ง นศ. จำนวนมากได้ถูกคุมขัง และหลายคนได้สาบสูญไป

อุทันทันได้กลายเป็นประเด็นถกเถียงต่างๆ มากมาย ศพของเขามีความหมายในเชิงการกระทำเพื่อประเทศพม่ามากกว่าที่เขากระทำ ในขณะที่มีชีวิตอยู่เสียอีก เข้าสมาคมกับอดีต นายกรัฐมนตรี. คนสำคัญของเนวินมากกว่าที่จะกระทำอะไรอันมีค่าเพื่อประเทศพม่าจริงๆ สำหรับเนวินเขาคงตั้งใจว่าจะจัดงานศพของอุทันทัน งามๆ ตามพิธีเมืองธรรมดาคา แต่ขนาดของนักศึกษาและพระที่เข้าร่วมชุมนุมกันนั้น มีขนาดใหญ่มากที่สุดเท่าที่เคยมีมาภายหลังการ ได้รับเอกราชของประเทศ

นักศึกษาเลือกประเด็นที่จะรณรงค์ได้ ถูกต้อง เพราะพวกเขาเชื่อว่า ความสนใจของคนทั้งโลกจะต้องจับตามองสิ่งแปลกปลอมต่างๆ ที่บังเกิดเกี่ยวเนื่องกับศพของอุทันทันด้วย ศพของอุทันทันถูกวางลงบนปะรำที่ขอบบางเหนือ ซากดึกที่เคยเป็นที่ตั้งของสหภาพนักศึกษา แห่งมหาวิทยาลัยย่างกุ้ง พร้อมด้วยธงของสหประชาชาติ ธงของศาสนาพุทธประจำพม่า และธงนกยูงต่อสู้ของสหภาพนักศึกษาแห่งประเทศพม่าเป็นเวลาถึง ๕ วัน ที่ชาวพม่า และชาวต่างประเทศไปแสดงความเคารพต่อศพของอุทันทันที่ซากดึกสหภาพนักศึกษา วันที่ ๑๒ ธันวาคม เนวินได้ประกาศกฏอัยการศึก และได้สั่งเอาประกาศห้ามการออกจากบ้านในยามวิกาลออกมาใช้พร้อมกับการตั้งนายพันเอก Khin Ohn เป็นผู้บริหารกฏอัยการศึกดังกล่าว

กองทหารกว่าพันคน ได้เข้าทำการ โจมตีมหา วิทยาลัยและชิงศพกลับไป เพื่อบรรจุใน เจดีย์หนึ่งในนครย่างกุ้ง การชุมนุมได้ถูก ห้ามมิให้กระทำเป็นเวลาหนึ่งเดือน รัฐบาล ยอมรับว่าได้ฆ่าคนถึง ๔ คนและทำร้ายคนถึง ๗๔ ราย ซึ่งตัวเลขที่แท้จริงอาจสูงกว่านั้น ผู้สื่อข่าวต่างประเทศถูกเตือนถึงการเสนอข่าว ในขณะที่เดียวกันที่สายการบินนานาชาติถูกห้าม แวะลงในประเทศเป็นเวลาถึง ๓ วันเต็มๆ รายงานข่าวเชื่อกันว่านักศึกษาและพระกว่า ๒,๐๐๐ คนถูกล้อมกรอบ โดยทหาร และตำรวจ สถานีตำรวจแห่งหนึ่ง ได้ถูกทำลายลงใน ระหว่างการประจัญหน้ากัน และสถานที่ราชการถูกโจมตี ตลอดจนรถยนต์และรถไฟ จำนวนไม่น้อยที่ถูกเผาผลาญในการประท้วงครั้งนี้ การปกครองโดยพลเรือนของพม่าดำเนินมา ได้เพียง ๘ เดือน ในขณะที่ทำการตีพิมพ์เรื่องนี้ อยู่ที่เป็นการยากที่จะพูดว่าการต่อสู้จะได้ ดำเนินต่อไปหรือจะถูกทำลาย โดยฝ่ายรัฐบาล เนวินจะสามารคมคุมสถานการณ์ได้และนัก ศึกษาดัง ๓๕ คนได้ถูกพิพากษา โดยศาล ภายใต้กฏอัยการศึก ในขณะที่เดียวกันที่ทาง ฝ่ายจัดงานศพที่ทหารย่างกุ้งอ้างว่ามีคนตายใน การชุมนุมนี้ ๔๔ ศพเป็นอย่างน้อย

สุนทรพจน์ของ ฯพณฯ (หน้า ๘๖ โรนิน NO. ๑๖)

พม่าได้กลับมาที่มีการปกครองแบบพล

เรือนอีกครึ่งในวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ นายพลเนวิน ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีของสภาแห่งรัฐ และในวันที่ ๕ เดือนเดียวกันเนวินก็ได้กล่าวสุนทรพจน์แรก ในฐานะประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า ในสาระดังต่อไปนี้

ในฐานะที่พรรคของเราคือ “พรรคโครงการสังคมนิยมพม่า” (Burmese Socialist Programme Party) รัฐบาลจึงเป็นรัฐบาลสังคมนิยมสมบูรณ์ โดยไม่ต้องการพรรคการเมืองอื่นใดอีก รัฐบาลของเราอยู่ภายใต้การชี้นำของพรรคโครงการสังคมนิยมพม่า และประกอบไปด้วยบุคคลซึ่งจะพูดและกระทำในฐานะ “ตัวแทน” ของประชา

ชน การพูดในระบบนายทุนใด ๆ ย่อมไม่อาจกระทำได้ นี่เป็นการปฏิวัติครั้งใหญ่ มนุษยชาติย่อมปรารถนาในสิ่งนี้ และผู้แทนราษฎรของเราจะไม่นำพาต่อข้อเรียกร้องเล็ก ๆ น้อย ๆ ใด ๆ แต่จักต้องกระทำด้วยความกล้าหาญเพื่อทำให้นโยบายของพรรคโครงการสังคมนิยมพม่าบรรลุซึ่งเป้าหมาย แม้ว่าเราจะมีผู้แทนราษฎรถึง ๔๐๐ คน แต่เราก็มีตำแหน่งเพียง ๑๐๐ ตำแหน่งเท่านั้น กล่าวคือ สภาแห่งรัฐ ๒๙ ตำแหน่ง รัฐมนตรี ๑๘ ตำแหน่ง เปรตติเคียม ๑๔ ตำแหน่ง และคณะกรรมการอื่น ๆ อีก ๓๐ ตำแหน่ง ดังนั้น ข้อขัดแย้งจึงอาจมีขึ้นในบรรดาผู้แทนราษฎร แต่พวกเขาจะต้องไม่ก่อเรื่องและต่อสู้เพื่อตำแหน่งทางอำนาจเหล่านั้น ●

อุทฺท : ในความทรงจำ (จาก U Thant : La Memoriam ในเพื่อน : Ronin no 16)

เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคมปีที่แล้ว นักศึกษาพม่าและสงฆ์กว่า ๒ หมื่นคนได้เข้าทำการข้อยกแย้งศพของนายอุทฺทเพื่อจะนำไปฝังยังสุสาน Kyam daw ในนครย่างกุ้ง ศพของนายอุทฺทได้ถูกส่งมาโดยเครื่องบินจากนครนิวยอร์กเพื่อพิธีการฝังในพม่า นักศึกษาได้จัดสร้างรูปจำลองที่เก็บศพขึ้นที่ตึกสหภาพนักศึกษามหาวิทยาลัยย่างกุ้ง ซึ่งถูกกองพันรบพิเศษของเนวินบุกเข้าวางระเบิดในขณะที่นักศึกษายังอยู่ในอาคารใน พ.ศ. ๒๕๐๕ (ขอให้ดูขบวนการนักศึกษาพม่าประกอบ)

=====จดหมายจากเวียดนาม=====

ไม่มีอะไรจะล้ำค่า

กว่า

เสรีภาพ

และ

เอกราช

อีกแล้ว

กอบชัย คปรักษ์

คงจะไม่เกินความจริง ถ้าจะกล่าวว่าพลังสำคัญที่คอยผลักดันประวัติศาสตร์ของชาวเวียดนาม รวมอยู่หมดแล้วในข้อความประโยคที่ว่า “ไม่มีอะไรจะล้ำค่ากว่าเสรีภาพและเอกราชอีกแล้ว” อดีตประธานาธิบดีโฮจิมินห์ ผู้นำสำคัญของชาวเวียดนาม กล่าวถ้อยคำประโยคนี้ ในการปราศรัยทางวิทยุกระจายเสียง เพื่อเรียกร้องให้ชาวเวียดนามทั่วประเทศ สวมัคักันต่อสู้คัดค้านการรุกรานของจักรวรรดินิยมอเมริกันในเวียดนามภาคใต้ พร้อมทั้งย้ำว่า “ยอมตายเสียดีกว่าที่จะกลับไปเป็นทาสของชาวต่างชาติ”

ประวัติศาสตร์ทั้งหมดของเวียดนามเคลื่อนไปด้วยพลังผลักดันจากความมุ่งมั่นในช่วงชิง “เสรีภาพและเอกราช” ดังกล่าวนี้ หลังจากถูกจักรวรรดินิยมฝรั่งเศสยึดครองเมืองต่างๆ ในปี ๒๔๐๔ (ค.ศ. ๑๘๖๑) แล้ว ขบวนการต่อต้านการยึดครอง ก็ก่อหวอดทำการซัดขวาง คัดค้านการยึดครองดังกล่าวอย่างทรหด อุตุน และยืนหยัด นักประวัติศาสตร์ฝรั่งเศสบันทึกเหตุการณ์สมัยนั้น ในหนังสือชื่อ “History of the 1861 Cochinchina Expedition” ไว้ว่า “ความเป็นจริงมีอยู่ว่า ศูนย์กลางของการต่อต้านมีอยู่ทุกหนแห่งสามารถแบ่งออกไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด จำนวนของศูนย์กลางจะมีเท่าๆ กับจำนวนชาวอันนัม(Annamese) ที่มีชีวิต มันจะเป็นการถูกต้องมากกว่าถ้าจะคิดว่า ชาวอันนัมแต่ละคนที่กำลังผูกมัดเพื่อนำวอยู่ นั่นคือศูนย์กลางของการต่อต้าน” วีรชนชาวเวียดนามเกิดขึ้นคนแล้วคนเล่า และการซัดขึ้นต่อต้านก็ยังคงดำเนินอย่างไม่หยุดยั้ง เหนียวตรงตรึก ผู้รักชาติชาวเวียดนามตะโกนก่อนจะถูกยิงเป้าในปี ๒๔๑๑ (๑๘๖๘) ว่า “ตราบไตที่หญ้ายังขึ้นเขียวบนผืนแผ่นดินของเราตราบนั่นก็จะยังมีผู้คนที่จะซัดขึ้นต่อต้านผู้รุกราน” และกาลเวลาก็ได้พิสูจน์ถ้อยคำอันนี้ ประวัติศาสตร์เวียดนามเป็นประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้ปลดแอกประชาชาติที่ยิ่งใหญ่ที่สุด

หลังจากที่ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ ได้ทำการประกาศอิสรภาพเวียดนามที่ฮานอยเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๔๘๘ (๑๙๔๕) อันเป็นการสิ้นสุดของความเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสกว่า ๘๐ ปี แต่ฝรั่งเศสก็ยังคงตั้ง และไม่ละทิ้งความคิดที่จะยึดครองเวียดนามต่อไป ผลที่สุดสงครามระหว่างรัฐบาลเวียดนามภายใต้การนำของโฮจิมินห์ กับจักรวรรดินิยมฝรั่งเศสก็ระเบิดขึ้นในปลายปี ๒๔๘๙ (๑๙๔๖) อันเป็นจุดเริ่มต้นของสงครามต่อต้านฝรั่งเศส ซึ่งกินเวลาถึง ๙ ปี เพื่อ “เอกราชและเสรีภาพ” ที่สมบูรณ์ ชาวเวียดนามต้องจับอาวุธขึ้นสู้กับผู้รุกรานอีกครั้ง “ผู้ที่มีปืนจะใช้ปืน ผู้ที่มีดาบจะใช้ดาบ ผู้ที่ไม่มีดาบจะใช้จอบ เสียมและท่อนไม้ ทุกคนจะต้องรวมพลังต่อต้านนักล่าอาณานิคมเพื่อกู้ชาติ . . . ชัยชนะจะต้องเป็นของพวกเรา”* และ ๙ ปีหลังจากนั้น คือในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ (๑๙๕๔) ฝรั่งเศสจักรวรรดินิยมที่แข็งแกร่งที่สุดประเทศหนึ่งก็ต้องประสบความพราชัยอย่างย่อยยับ ที่สมรภูมิตีเยนเบียนฟู ต่อชาวเวียดนามซึ่งอุทิศชีวิตทั้งชีวิตสู้เพื่อปฏิเสธความเป็นการที่ฝรั่งเศสจะมายึดเย็ดให้อีก

ด้วยประวัติศาสตร์แห่งการทำสงครามซัดขึ้นต่อต้านนักล่าอาณานิคมมานานทำให้ชาวเวียดนามรู้ซึ้งถึงความอดในข้ออในกระ

*คำประกาศเรียกร้องของโฮจิมินห์ เมื่อ ๑๙ ธ.ค. ๒๔๘๘

ถูกของฝ่ายจักรวรรดินิยม ได้เป็นอย่างดีหลังจากพิชิตศึกที่เทียนเบียนฟูแล้ว ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ ได้มีจดหมายแสดงความยินดีในชัยชนะพร้อมทั้งกล่าวเตือนว่า “ชัยชนะครั้งนี้เป็นชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ แต่เป็นเพียงชัยชนะเบื้องต้นเท่านั้น พวกเราจะต้องไม่หลงพอกพอกใจกับชัยชนะนี้ ต้องไม่มองปัญหาแบบอัตวิสัย (subjectively) และไม่หมิ่นกำลังของศัตรูเป็นอันขาด พวกเรากำลังเสริมสร้างความตั้งใจมั่นในอันที่จะต่อสู้อย่างถึงที่สุด เพื่อเอกราชบูรณภาพแห่งชนชาติ ประชาธิปไตยและสันติภาพ การต่อสู้ไม่ว่าจะโดยทางทหารหรือโดยทางการทุกก็ตาม จะต้องกินเวลานาน และจะต้องประสบความลำบากอย่างยิ่ง กว่าที่เราจะได้ชัยชนะอย่างสมบูรณ์ได้”

และเหตุการณ์ก็ได้เป็นดังเช่นที่โฮจิมินห์กล่าวเตือนไว้ ชัยชนะของชาวเวียดนามที่ได้จากการยืนหยัดต่อสู้อย่างทรหดและกล้าหาญเป็นเวลานานถึง ๘ ปี ถูกจอมโจรอเมริกาปล้นไปอย่างไร้เงาอาย รัฐบาลอเมริกาได้สนับสนุนให้ประธานาธิบดีโงคินห์เดียมขึ้นเป็นประธานาธิบดีของเวียดนามใต้ และสนับสนุนให้ประธานาธิบดีโงคินห์เดียมปฏิเสธการเลือกตั้งทั่วประเทศเพื่อที่จะรวมเวียดนามกลับเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในปี ๒๔๘๘ (๑๙๕๖) อันเป็นการละเมิดสนธิสัญญาที่เจนีวาอย่างร้ายแรง จุดประสงค์ของสหรัฐ ฯ ก็คือ ต้อง

การสร้างประเทศเวียดนามภาคใต้ (ความจริงอันนี้มีอยู่ในเอกสารลับของเพนตากอน) เพื่อจะสนองลัทธิล่าอาณานิคมแบบใหม่ของตน เพราะถ้าปล่อยให้มีการเลือกตั้งทั่วประเทศตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาเจนีวาแล้ว “๙๐% ของชาวเวียดนามทั้งหมดคงลงคะแนนให้โฮจิมินห์” (บันทึกของประธานาธิบดีไฮเซนเฮอวาร์) ซึ่งเป็นสิ่งที่จักรวรรดินิยมสหรัฐ ฯ ทำไม่ได้

แต่เหล่าเพชฌฆาตของอเมริกา ไม่ใช่ของใหม่สำหรับชาวเวียดนามเลย ในการต่อสู้อันยาวนานชาวเวียดนามได้เรียนรู้แผนการอัน “แบ่งแยกแล้วปกครอง” มานับครั้งไม่ถ้วน และในรูปแบบที่ต่าง ๆ กัน ฝรั่งเศสก็เคยพยายามที่จะแบ่งแยกเวียดนามตอนใต้ (Nam Bo) ออกจากเวียดนาม แต่ถูกตอบโต้จากผู้นำเวียดนามอย่างเด็ดเดี่ยว ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ประกาศว่า “พี่น้องของเราในนามโบ (Nam Bo) เป็นพลเมืองของเวียดนาม ถึงแม้แม่น้ำจะแห้งขอดลง ถึงแม้ภูเขาจะสีกกร่อนไปหมด แต่ความจริงอันนี้จะคงอยู่ชั่ววันรันคร” และชาวเวียดนามก็ต้องจับปืนขึ้นมาอีกครั้งใช้เวลาร่วม ๒๐ ปีที่จะพิสูจน์ให้จักรวรรดินิยมอเมริกันนักปล้นระดับโลกับรู้อีกครั้งหนึ่งว่าเวียดนามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ความสามัคคีอันยิ่งใหญ่

ในการทำสงครามเพื่อปลดแอกประชา

ชาติของเวียดนาม รากฐานสำคัญที่สุดอันหนึ่งก็คือ “ความสามัคคีอันยิ่งใหญ่” โฮจิมินห์ย้ำถึงความสำคัญของความสามัคคีอยู่เสมอและคำขวัญหลักอันหนึ่งในการต่อสู้กับนักล่าอาณานิคมฝรั่งเศสที่โฮจิมินห์ย้ำอยู่เสมอ ก็คือ “ความสามัคคี ความสามัคคี ความสามัคคีอันยิ่งใหญ่ ความสำเร็จ ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่” ในเวียดนามมีชนชาติหมื่นน้อยมาอาศัยอยู่กันอย่างมากมาย โดยเฉพาะในเวียดนามภาคเหนือมีอยู่ถึง ๓๐ ชนชาติ และซึ่งพลเมืองรวมเป็นถึง ๑๕% ของพลเมืองทั้งหมดในภาคเหนือ การที่จะต่อสู้ขับไล่จักรวรรดินิยมฝรั่งเศสออกไปได้นั้น สิ่งแรกที่ผู้นำเวียดนามจะต้องแก้ไขให้ได้ ก็คือจะต้องสามารถสามัคคีชนชาติหมื่นน้อยเหล่านี้ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สร้างแนวร่วมสู้รบประกอบด้วยชนชาติต่าง ๆ ที่นับถือศาสนาต่าง ๆ ที่มีระดับเศรษฐกิจต่าง ๆ กัน เพื่อทำการสู้รบปลดแอกประชาชาติให้ได้ ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ เข้าใจถึงความสำคัญของการสามัคคีนี้ ได้เป็นอย่างดีและมองทะลุซึ่งถึงรากเงาของการที่ฝรั่งเศสพยายามยุยงให้ชนชาติหมื่นน้อยเหล่านี้เป็นศัตรูต่อกันและกัน โฮจิมินห์กล่าวว่า “เพื่อทำการยึดครองประเทศใดประเทศหนึ่งพวกจักรวรรดินิยมต้องใช้นโยบายแบ่งแยกอยู่เสมอ โดยพยายามกระพือความแตกแยกให้ขยายขึ้น ด้วยการอาศัยความแตกต่างทางศาสนาหรือทางชน

ชั้น” ในกรณีที่เป็นชนชาติต่างกัน ถ้ามีชนชาติใดที่หัวแข็งหน่อย (พวกจักรวรรดินิยม) จะใช้วิธีให้ความช่วยเหลือแก่ชนชาติอื่นให้เป็นศัตรูทำลายชนชาติที่กดขี่ อย่างนี้หรือไม่ก็ยุงให้ชนชาติที่อาศัยอยู่ในเขตที่ราบ กับชนชาติที่อาศัยอยู่ในเขตภูเขาต่างดูแลซึ่งกันและกัน และเป็นศัตรูต่อกัน “เพื่อต่อสู้กับนโยบายเช่นนี้ สิ่งที่เราต้องทำก็คือ ต้องป้องกันการค้าแยกในทุกวิถีทาง และสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้น ศัตรูแท้จริงที่สร้างความทุกข์ยากลำบากขึ้นนั้น ไม่ใช่เกิดจากความแตกต่างระหว่างชนชาติ หากคือพวกผู้กดขี่อัน ได้แก่ นักล่าอาณานิคมและพวกจักรวรรดินิยมที่ใช้ความแตกแยกอันนี้ต่างหาก”

นายกรัฐมนตรีฟามวันดงของเวียดนามภาคเหนือกล่าวว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เวียดนามสามารถต้านทานการรุกรานของจักรวรรดินิยมที่มีกำลังทหารแข็งแกร่งที่สุดในโลกเช่นสหรัฐฯ อยู่ได้จนถึงที่สุด ก็คือความสามัคคีและความสำเร็จในการสร้างแนวร่วมสู้รบนั่นเอง ในการให้สัมภาษณ์กับผู้สื่อข่าว น.ส.พ. ต่างประเทศฉบับหนึ่ง ฟามวันดงกล่าวว่า “ปัญหาอยู่ที่ ‘ระดับ’ ของความสามัคคีและการสร้างแนวร่วม และอยู่ที่ว่าอะไรเป็นหลักในความสามัคคี และแนวร่วมดังกล่าวนี้ผมคิดว่าในระดับที่ลึกที่สุดสิ่งนั้นคือ จิตใจรักชาติของประชาชน จิตใจสู้รบเพื่อเอกราชและ

เสรีภาพ และความตั้งใจอย่างเด็ดเดี่ยวที่จะไม่ยอมกลับไปเป็นทาสอย่างเช่นอดีตโดยเด็ดขาด ไม่ว่าจะต้องเสียสละสิ่งใดก็ตาม ถ้าไม่มีความตั้งใจนั้นคงถึงกล่าวแล้ว ก็จะไม่สามารถร่วมสมัครกิจการสร้างแนวร่วมต่อสู้ได้ นอกจากนี้ วิชาการและยุทธวิธีในการก่อตั้ง จะต้อง มีธงชัยที่จะชี้นำมวลชน และธงชัยที่ว่านี้ ก็หมายถึงพรรคซึ่งชี้นำนโยบายที่ถูกต้องให้”

สงครามประชาชน

และบนรากฐาน “สามัคคีอันยิ่งใหญ่” นี้แหละที่ผู้นำเวียดนามและชาวเวียดนามทั้งหมดสามารถทำสงครามประชาชนเพื่อขับไล่ผู้รุกรานอย่างได้ผล สงครามประชาชนเพื่อต่อต้านฝรั่งเศส สร้างความปั่นป่วนและบั่นทอนกำลังรบของทหารฝรั่งเศสได้อย่างมหัศจรรย์ นายพลเพลเลตของฝรั่งเศสกล่าวถึงสภาพตอนนั้นว่า “ศัตรูมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง ไม่มีแนวรบที่ต่อเนื่องกัน ไม่มีแนวป้องกันที่แน่นอนซึ่งเราจะสามารถใช้อาวุธที่ทรงพลังและทันสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจจะมีศัตรูหลบซ่อนตัวอยู่ในกอไม้ไผ่แต่ละกอ หรือในกระท่อมแต่ละหลัง ทหารของเรามีประสาทที่ตึงเครียดมาก เพราะต้องอยู่ท่ามกลางศัตรูที่ไม่ปรากฏตัว ในทุกแห่งและทุกเวลา” สภาพเช่นเดียวกันนี้เกิดกับทหารอเมริกาในเวียดนามภาคใต้ นายแมคนามารา รมต. กลาโหมของสหรัฐฯ รายงานไว้ในเอกสารเพนตากอนว่า

“โครงสร้างพื้นฐานทางการเมืองของเวียดนามพัฒนาเติบโตในชนบทแทบทุกแห่ง ทำให้ฝ่ายศัตรูเป็นฝ่ายได้เปรียบทางด้านข่าวสารอย่างมหัศจรรย์ ไม่มีที่ใดปลอดภัยอย่างเต็มที่เลย (ปัจจุบันแม้แต่แนวหลังของทหารเรืออเมริกาและในไซ่ง่อนก็ตาม) ในเขตชนบทฝ่ายศัตรูดูเหมือนจะสามารถควบคุมทุกอย่างในยามกลางคืนได้อย่างหมดสิ้น”^{*} ฝ่ายของเวียดนาม (หรือแนวร่วมปลดแอกแห่งชาติเวียดนามภาคใต้) มีอยู่แม้ในกองทัพของรัฐบาลไซ่ง่อน และคอยทำหน้าที่ส่งอาวุธยุทโธปกรณ์ใหม่ ๆ รวมทั้งข่าวสารต่าง ๆ ให้กับทางฝ่ายเวียดนาม

สงครามประชาชนเป็นอาวุธทรงพลังที่สุดของประชาชนในประเทศเล็กที่จะใช้ต่อสู้กับทหารผู้รุกรานที่แข็งแกร่ง ถ้อยคำที่ว่า “ทำสงครามประชาชนร้อยครั้ง ก็ชนะทั้งร้อยครั้ง” ได้รับการพิสูจน์มาแล้วครั้งแล้วครั้งเล่า สงครามประชาชนหาได้แสดงพลังออกมาได้เฉพาะในการรบทางบกเท่านั้น แต่หากยังมีผลมากในการทำสงครามกับการโจมตีทางอากาศด้วย

ในเวียดนามภาคเหนือ นอกจากจะมีหน่วยปืนต่อสู้อากาศยาน หน่วยจรวดขีปนาวุธแล้ว ยังมีการจัดตั้งหน่วยปืนไรเฟิลขึ้นอีกด้วย หน่วยปืนไรเฟิลดังกล่าวเป็นกองกำลัง

* บันทึกนี้เขียนขึ้นในปี ๑๙๖๖ ขณะที่ทหารอเมริกาในเวียดนามมีอยู่ถึง ๓๒๕,๐๐๐ คน - ผู้เขียน

ของประชาชนทั่ว ๆ ไป จัดตั้งขึ้นในสถานที่ทำงานแต่ละแห่ง เช่น ในโรงงาน ในนารวม เป็นต้น หน่วยนี้จะทำหน้าที่เลี้ยงเครื่องบินทิ้งระเบิดที่กำลังบินปักหัวลงมาเพื่อจะทำการทิ้งระเบิด กล่าวกันว่า รัฐบาลเวียดนามภาคเหนือแจกปืนไรเฟิลเพื่อจุดประสงค์เช่นนี้แก่ประชาชนเวียดนามนับแสนกระบอก ดังนั้นปืนจากหน่วยไรเฟิลก็เป็นสิ่งที่น่ากลัวอันหนึ่งของนักบินสหรัฐฯ จากสถิติของรัฐบาลเวียดนามเหนือ พบว่า ในจำนวนเครื่องบินที่ถูกยิงตกในเมืองไฮฟอง ๒ เครื่องนั้น ถูกยิงตกด้วยปืนเช่นนี้ถึง ๑๖ เครื่อง

นอกจากนี้ ประชาชนเวียดนาม ยังมีส่วนช่วยแก้ปัญหาทางค้ำขนถ่ายเสบียงและเส้นทางขนส่งเป็นอย่างดี เช่นเมื่อสะพานถูกทิ้งระเบิดพังไป ชาวบ้านแถบนั้นจะรีบทำการสร้างสะพานลอย ทำด้วยไม้ไผ่ขึ้นมาใหม่อีก ๒-๓ สะพาน เพื่อไม่ให้เกิดการขนส่งเสบียงต้องหยุดชะงัก เครื่องบินรบราคารานับล้าน ๆ เหรียญอเมริกา จึงต้องมาเสียเวลากับการทำลายสะพานลอยไม้ไผ่ ที่แทบจะหาค่าไม่ได้ เช่นนี้ โดยยังต้องเสี่ยงกับการถูกยิงตกอีกด้วย

การเล่นเอาเถิดกับเครื่องบินเจ็ตที่มีความเร็วสูง ๆ ที่น่าสนใจ ก็คือการเล่นเอาเถิดของรถบรรทุกอาวุธและสัมภาระกับเครื่องบินเจ็ต การที่เครื่องบินมีความเร็วสูงนั้น เป็นลักษณะเด่นประการหนึ่ง แต่ในอีกด้านหนึ่ง

ก็เป็นลักษณะด้อย เมื่อจะเข้าโจมตีรถบรรทุก กล่าวว่่า เมื่อขบวนรถบรรทุกลำเลียงอาวุธ และเสบียงรู้สึกว่าคุณเครื่องบินทิ้งระเบิดตรวจพบ รถบรรทุกหัวขบวนจะเปิดไฟ (รถบรรทุกปกติขนส่งเสบียงตอนกลางคืน) และวิ่งต่อไป ขณะที่รถคันอื่น ๆ หยุดกับที่รถคันหัวขบวนก็ทำการหลอกล่อเครื่องบินทิ้งระเบิด รากานับล้านเหรียญด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น วิ่งเร็วเต็มที่ แล้วเบรคกะทันหัน บิดเปิดไฟวิ่ง ๆ หยุด ๆ เป็นทวงซิกแซก ซึ่งเครื่องบินทิ้งระเบิดความเร็วสูง จะหมดความหมายไปทันที เมื่อเจอสภาพเช่นนี้เข้า

เสียงเพลงของการก่อสร้าง จะกลบเสียงระเบิด

สิ่งหนึ่งที่นักข่าวต่างประเทศซึ่งไปถึงเวียดนามใหม่ ๆ รู้สึกประหลาดใจก็คือใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสของประชาชนเวียดนามภาคเหนืออันผิดไปจากภาพพจน์ที่คาดคิดกันไว้ว่า ภายใต้การทิ้งระเบิดทางอากาศที่ป่าเถื่อนอย่างหนักหน่วงเป็นเวลาดึกดึกยาวนานจะมีผลทำให้สภาพชีวิตแร้นแค้น สิ่งที่นักข่าวต่างประเทศส่วนใหญ่คาดหวังถึงก็คือใบหน้าที่เศร้าหมอง

สำหรับชาวเวียดนาม ถึงจะต้องประสบกับความยากลำบากจากการโจมตีทางอากาศบ้างก็ตาม แต่โดยทั่ว ๆ ไป สภาพการใช้ชีวิตของชาวเวียดนามดีขึ้นเรื่อย ๆ จากการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ซึ่งไม่มีแม้แต่แผ่นดิน จะอยู่

อาศัย ชาวเวียดนามได้ต่อสู้เพื่อปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น ถึงเวียดนามจะไม่ได้รับการปลดแอกโดยสมบูรณ์ แต่อย่างน้อยเวียดนามภาคเหนือก็เป็นดินแดน ของ *ชาวเวียดนาม* โดยสมบูรณ์แล้วจากการวางแผนการผลิตแบบสังคมนิยม สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นมีเพียงพอ อันเป็นสิ่งที่ไม่มีใครจะคาดคิดได้ในสมัยอาณานิคม ชาวเวียดนามมีรัฐบาลที่ยืนหยัดปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนซึ่งเป็นแกนหลักที่สร้างความเชื่อมั่นในชัยชนะให้มากขึ้น

ถึงแม้การโจมตีทางอากาศจะบ้าเถื่อนเพียงไร แต่โดยการวางแผนป้องกันอย่างเต็มที่ก็สามารถลดจำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตลงได้น้อยที่สุด ในเวียดนามภาคเหนือจะมีการขุดหลุมหลบภัยทางอากาศเล็ก ๆ ไว้ในที่ต่างๆ นักข่าวต่างประเทศรายงานว่า *ตามถนน* ในชานอัยจะมีหลุมหลบภัยดังกล่าวยาวเป็นระยะๆ และมี ๒ ข้าง ตลอดไปจนถึงเมืองไซพอยซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ ๑๔๐ กิโลเมตร คาดกันว่าหลุมหลบภัยดังกล่าวมีจำนวนมากว่าประชากรชาวเวียดนามภาคเหนือเสียอีก นอกจากนี้ ในสถานที่ประกอบอาชีพต่างๆ เช่น ตามเมือง โรงงานผลิตไฟฟ้า โรงพยาบาล นารวม ก็พบหลุมเช่นว่านี้ทั่วๆ ไป เมื่อมีการโจมตีทางอากาศ ชาวเวียดนามก็จะหลบเข้าหลุมนี้ ซึ่งส่วนใหญ่จะปลอดภัยถ้า

ไม่โดนระเบิดอย่างจัง และเมื่อเครื่องบินทิ้งระเบิดบินผ่านไปแล้วก็ออกจากหลุมประกอบอาชีพต่อไป ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าการทิ้งระเบิดแบบปูพรม และด้วยอาวุธร้ายแรงต่างๆ แทบไม่สามารถหยุดยั้งขบวนการสร้างสรรค์ของชาวเวียดนามได้แต่ประการใดเลย

เด็ก ๆ จะถูกย้ายออกไปกระจายอยู่ตามชนบททั้งนี้เพื่อไม่ให้การศึกษาของเด็กต้องหยุดชะงักไปเพราะการทิ้งระเบิด ประธานาธิบดีโฮจิมินห์กล่าวว่า “ถึงแม้จะมีการโจมตีเป้าหมายพลเรือนก็ตาม นักเรียน ๓ ล้านคนของเราก็ยังไปโรงเรียนเช่นปกติ ในมหาวิทยาลัยและใน โรงเรียนอาชีวะมีนักศึกษาอยู่นับแสนคน” เวียดนามไม่ได้ต่อสู้เพื่อความอยู่รอดสำหรับวันนี้เท่านั้น แต่เวียดนามต่อสู้เพื่อความอยู่รอดสำหรับพรุ่งนี้ด้วย ผู้นำเวียดนามรู้ดีว่า การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราชและเสรีภาพนั้นยากยิ่ง แต่การต่อสู้เพื่อรักษาเอกราชและเสรีภาพที่ได้มานั้นจะยากยิ่งกว่านัก

ขณะที่การทิ้งระเบิดดำเนินไปอย่างบ้าเถื่อนในบริเวณต่างๆ ในเวียดนามภาคเหนือ การก่อสร้างยังคงดำเนินต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง การให้การศึกษาเด็ก สำหรับวันพรุ่งนี้. การเร่งผลิตธัญญาหารสำหรับเลี้ยงประเทศ การขุดถ่านหินสำหรับแหล่งพลังงาน การผลิตสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต จากพื้นฐานที่มั่นคง

อันนี้แหละที่จะทำให้ชาวเวียดนามทุกคนมีความมั่นใจในชัยชนะเบื้องต้นสุดท้ายของตนอย่างไม่สั่นคลอน โฮจิมินห์กล่าวแทนชาวเวียดนามทั้งประเทศว่า “ประชาชนของเราพร้อมที่จะต้อนรับชัยชนะผู้รุกรานอย่างเต็มที่ เราสามารถจะต่อสู้ต่อไปอีก ๕ ปี ๑๐ ปี หรือมากกว่านั้นก็ได้ถ้าจำเป็น”

บทสรุป สงครามเวียดนามโดยพื้นฐานแล้วเป็นสงครามปลดแอกประชาชาติแต่มีลักษณะพิเศษบางประการ คือ มีบริเวณส่วนหนึ่งของประเทศที่ได้รับการปลดแอกอย่างสมบูรณ์และกำลังก่อสร้างประเทศบนรากฐานของระบบสังคมนิยมขณะที่อีกส่วนหนึ่งอยู่ภายใต้การยึดครองของอเมริกาในรูปแบบการล่าอาณานิคมแผนใหม่ สหรัฐฯ ตั้งใจเอาลักษณะพิเศษชิ้นมากกว่าโจมตี เพื่อกลับกลอนลักษณะพื้นฐานเสียหมด เพื่อที่จะบิเบนมติมหาชนทั่วโลกให้ยอมรับการรุกรานเพื่อครอบครองของอเมริกาในเวียดนาม

ภาพพจน์ทั้งหมดของเวียดนามภาคเหนือ ถูกสร้างขึ้นจากความจำเป็นดังกล่าวทั้งสิ้นเพื่อจะหลอกหลวงชาวโลกทั้งหมดให้เห็นความจำเป็นของสหรัฐฯฯ ที่ต้องป้องกัน “โลกเสรี” ภาพของเวียดนามจึงต้องถูกป้ายให้ว่าเกลียดน่ากลัว ให้เป็นจอมอัมธพาลที่เกเรระรานชาวบ้าน เพื่อที่จะปกปิดลักษณะพื้นฐานของสงคราม ที่เป็นสงครามต่อต้านการ

รุกราน สหรัฐฯฯ ก็ต้องประโคมข่าว “การรุกรานจากทางเหนือ” อย่างเอาเป็นเอาตาย และเพื่อที่จะประกันได้ว่า สภาพการแบ่งแยกดินแดนเวียดนามเป็นภาคเหนือภาคใต้จะคงอยู่ต่อไป แม้เมื่อสหรัฐฯฯ ถอนตัวออกไปแล้ว นโยบายให้ชาวเอเชียฆ่าชาวเอเชีย ให้ชาวเวียดนามฆ่าชาวเวียดนาม ของนิคสันจึงถูกนำมาประยุกต์ใช้

สหรัฐฯฯ สามารถบิเบนความจริงได้เพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น เพราะ “ท่านไม่สามารถหลอกทุกคน ได้ตลอดเวลา” ในที่สุดสังคมนิยมก็สามารถพิสูจน์ตัวเอง หลังก่อนที่อัมธพาลระดับ โลกครอบงำและควบคุมมติมหาชนของโลกมาเป็นเวลาห้าสิบปี บัดนี้มติมหาชนของโลกแจ้งชัดแล้วว่า ใครคือผู้รุกราน และทุกคนเข้าใจซึ่งแล้วว่า “เสรีภาพ” ที่สหรัฐฯฯ พยายามบ่อนกั้นในเวียดนามนั้นคืออะไร หน้ากากนักบุญของอัมธพาลถูกฉีกออกแล้ว

ประเทศไทย มีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดในการสนับสนุนการรุกรานของอเมริกาในเวียดนาม เครื่องบินทิ้งระเบิดจากฐานทัพอากาศในเมืองไทย ถูกใช้ในการโจมตีทั้งระเบิดเวียดนามทั้งภาคเหนือและใต้ ฆ่าทำลายชีวิตและทรัพย์สินสมบัติของชาวเวียดนามอย่าง ประมาทค่าไม่ได้ ทหารรับจ้างของไทย เข้ามีส่วนร่วมในการทำสงครามรุกรานนี้ด้วย อาชญา

กรรมที่รัฐบาลไทยในอดีตทำ เราจะปฏิเสธ
ง่ายๆ ว่า “นั่นไม่ใช่รัฐบาลของประชาชน
และชาวไทย ไม่ได้เห็นด้วยกับการกระทำ
นั้น” เท่านั้น ไม่ได้แน่นอน ประ
ชาชนชาวไทยที่รักชาติและรักความเป็นธรรม
จะต้องแสดงสิ่งนั้นด้วยการปฏิบัติออกมาให้
เห็น ว่าเราไม่เห็นด้วยกับอาชญากรรมนั้น
จริงๆ การเดินขบวนครั้งใหญ่เมื่อวันที่ ๑๗
พ.ค. นี้ เพื่อประท้วงการละเมิดอธิปไตยของ
สหรัฐ ฯ เป็นก้าวแรกแห่งความพยายามนี้
และเราจะต้องพยายามอีกต่อไป ในรูปแบบ
ต่างๆ กันอย่างต่อเนื่องและอดทน เพื่อเสริม
สร้างความเข้าใจอันดี ที่ถูกบดขยี้ไป เพราะ
นโยบายชาตินิยมของรัฐบาล และการรุกราน
ล่องล้าอธิปไตยจากอเมริกา

นโยบายของอเมริกาในภูมิภาคแถบนี้
ชี้ให้เห็นได้ว่าสหรัฐ ฯ ไม่ต้องการเห็นสันติ
ภาพและความปรองดองเกิดขึ้น ในภูมิภาคนี้
เลย นี่เป็นเนื้อหาของลัทธิให้ชาวเอเชียฆ่า
กันเองหรือลัทธินิคสัน และนี่เป็นจุดประสงค์
แท้จริงของชาวจักรวรรดินิยมอเมริกา การ
สร้างสถานการณ์กรณีเรือมายาเกซก็ดี การ
ขโมยเรือของเวียคนามภาคใต้ออกจากอู่ตะเภา
ไปก็ดี เป็นการเพาะเชื้อความบาดหมางขึ้นใน

ระหว่างประเทศต่างๆ ในภูมิภาคแถบนี้ทั้งสิ้น
สิ่งที่อเมริกากำลังเกรงที่สุด ก็คือความสามัคคี
ปรองดองกัน ในหมู่ประเทศเอเชียอาคเนย์
เพราะนั่นหมายถึงการสิ้นสุดของยุคสมัยแห่ง
การกดขี่ของจักรวรรดินิยมอเมริกาในแถบนี้
ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียอาคเนย์มีทรัพยากร
ธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีแหล่งเพาะปลูกที่ดี
เยี่ยม ถ้าเพียงประเทศต่าง ๆ เหล่านี้สามารถ
หันหน้าเข้าหากัน ร่วมมือกันช่วยเหลือกัน
บนพื้นฐานความเสมอภาคละก็ ความเจริญ
มั่งคั่งก็จะเกิดแก่ประเทศในภูมิภาคแถบนี้ ซึ่ง
ก็หมายถึงว่าอเมริกาจะไม่สามารถจะขูดรีด
ทรัพยากรจากแถบนี้ไปใช้ได้สะดวกเช่นอดีต
นั่นเอง

ยุคสมัยแห่งการกดขี่ขูดรีดของจักร
วรรดินิยมกำลังจะใกล้จวบ ยุคสมัยแห่งการ
ปล้นสะดมประเทศเล็กๆ จะไม่มีวันกลับมาอีก
แล้ว นี่เป็นยุคที่ประเทศชาติต้องการเอกราช
ประเทศชาติต้องการการปลดแอก และประ
ชาชนต้องการการปฏิวัติ

ขอเรามาช่วยสร้างสรรค์ความสัมพันธ์
อันดีในหมู่ประเทศเอเชียเถิด ความสัมพันธ์
อันดีของประเทศต่างๆ ในเอเชีย จงเจริญ ●

วรรณกรรมวิจารณ์

วิจารณ์

“ทมิฬนิตี”

ฉบับที่ ๑๔ ตุลาคม

ถึงปัจจุบัน

รศมี เผ่าเหลืองทอง

ลำดับความเคลื่อนไหวในช่วงเวลาดังแต่
๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ถึงปัจจุบัน ความเคลื่อนไหวทางวรรณกรรมของ “ทมิฬนิตี” แบ่ง
ออกได้เป็นสองช่วง

๑) หลังตีพิมพ์ครั้งแรก ที่เรียกว่า “ควนระเบิดหรือแก่น้ำตายยังไม่ทันจาง”

วิจารณ์ยังเป็นที่น่าิยมชมชอบ หนังสือเพื่อการ
ก้าวอย่าง *สกุลไทย* ก็ต้องวิ่งตามยุคสมัยด้วยการ
ทำตัวเหมือนนิตินักศึกษาด้วยการลงรูป ชาว
สัมพันธ์ ทั้งเป็นตัวบุคคลและกิจกรรมต่าง ๆ
ทมิฬนิตี ถึงแม้จะมีได้ทำตามกระแสเพื่อ
นักศึกษาแบบที่ เพ็ญแข วงศ์สง่า ได้เขียน

นวนิยายเรื่อง *ทับถวิล* โดยการฉวยโอกาสเอา ข้อมูลจากกระแสเหตุการณ์ที่คนทั่วไปกำลังให้ความสนใจและสนใจมาใส่ไว้ในนวนิยายของตนอย่างผิด ๆ ถูก ๆ แต่ก็มีได้ทำตัวคัดค้าน ขบวนการนักศึกษาอย่างในยุคหลัง คงสร้างงานนวนิยายหน้าเน่าธรรมดาที่มุ่งเนื้อหาให้คนอ่านเพลิดเพลินจนลืมตัวจากสภาพเป็นจริงชั่วขณะ คงจะดูได้จากเรื่อง *ทวงรัก* และ *ทิพย์* ซึ่งอยู่ในช่วงหลังสิบสี่ตุลามาจนถึงต้นปี ๒๕๑๗ ทมยันตีจะไม่พูดถึงเรื่องราวเหตุการณ์บ้านเมืองไว้ในนวนิยายของตนเลย ซึ่งวิเคราะห์ได้เป็นสองประการ คือ

ก. ทมยันตีอาจจะรู้สึกคัดค้านขบวนการนักศึกษาประชาชนมานานแล้ว แต่ไม่กล้าทวนกระแสความตื่นตัวของประชาชนทั่วไปที่ให้ความยกย่องต่อเหตุการณ์เดือนตุลาคมที่สามารถขับไล่ตัวสัญลักษณ์ของระบบเผด็จการทหารออกไปได้ถึงสาม เพราะแม้ก่อนหน้าสิบสี่ตุลา ทมยันตีก็ถูกปฏิเสธจากฝ่ายก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา ในฐานะผลิตภัณฑ์ที่ไม่รับผิดชอบต่อประชาชน

ข. นอกจากการวิจารณ์ในเรื่องวรรณกรรม ซึ่งหลังสิบสี่ตุลาคมใหม่ ๆ ยังไม่มีการเน้นหนักในทันที เพราะเป็นช่วงที่นักศึกษากำลังร่นวอยอยู่กับการรวมกลุ่มรวมตัวกันศึกษาข้อบกพร่องที่ผ่านมา เพื่อหาทางปรับปรุงให้งานของขบวนการแข็งแกร่งยิ่งขึ้น ทม

ยันตีและเพื่อนนักเขียนค่าย *สกุลไทย* จึงยังไม่รู้สึกว่าจะมีผลกระทบอะไรมากนักกับสถาบันของพวกเขา จึงยังไม่แสดงบทบาทต่อต้านออกมา

๒) ช่วงตั้งแต่ประมาณกลางปี ๒๕๑๗ เป็นต้นมา เมื่อความเห่อวีรชนของ *สกุลไทย* เริ่มคลายลง ขบวนการนักศึกษาประชาชนทวีความแหลมคมมากขึ้น ต่อสู้มากขึ้นกับสิ่งที่เห็นว่าไม่ถูกต้อง และพร้อมกันนั้นก็พยายามแสวงหาความรู้ทั้งทางทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการเปลี่ยนแปลงสังคมอันไม่เป็นธรรมที่เป็นอยู่ ซึ่งเป็นความเจริญเติบโตที่ฝ่ายปฏิกริยาไม่อาจทนดูได้อีกต่อไป เพราะจะทำให้พวกตนต้องสูญเสียประโยชน์ไปทั้งสิ้น ดังนั้น ยิ่งขบวนการนักศึกษาประชาชนก้าวรุดหน้าไปมากเท่าใด ฝ่ายปฏิกริยาก็ต้องพยายามต่อต้านและฉุครั้งไว้มากเท่านั้น

เรื่อง *ทิพย์* ที่ทมยันตีเขียนลงใน *สกุลไทย* จึงเริ่มแทรกเนื้อหาของการพูดถึงบรรยากาศทางการเมือง และความเป็นไปในสถานการณ์ปัจจุบันของเมืองไทยในแง่วิพากษ์วิจารณ์ทางลบโดยตลอด พอ ๆ กับที่เรื่อง *สันสวาท* ของทมยันตี ก็ถูกสร้างขึ้นเพื่อการนี้ โดยเฉพาะ เป็นการเขียนขึ้นมาเพื่อให้ฝ่ายซ้ายอย่างเอาจริงเอาจัง ทั้ง ๆ ที่โครงเรื่องไม่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองเลย เพราะเป็นเรื่องของลูกชายเศรษฐีเจ้าสำราญที่เที่ยวไปมี

ความสัมพันธ์กับหญิงสาว ในวงสังคมทั้งหลาย แต่แล้วผู้เขียนก็จะพาออกนอกเรื่องไปพบผู้คนต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้ที่เป็นแอกทวิสต์ทำงานอยู่ในขบวนการฝ่ายซ้าย เพื่อสร้างภาพพจน์ที่เสียหายให้แก่บุคคลพวกนี้ ไม่ว่าจะคนไหนที่พระเอกเข้าไปรู้จักหรือกล่าวถึง จะมีที่ท่า "เปลือกนอก" ที่ดูเป็นสังคมนิยม (ตามที่ผู้เขียนคิดว่าแสดงตัวกันอยู่ตามธรรมชาติศาสนาหลวง หรือ เวทีไฮด์ปาร์คอื่น ๆ) แต่ลึก ๆ แล้ว คนที่ทมยันตีวาดภาพให้เห็นแรงเห็นกาประกาศนโยบายอุดมการณ์สังคมนิยมอยู่นี้กลับเป็นพวกที่ไม่มีความแน่ใจหรือมั่นใจอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่ตัวเองพูด เหมือนกับว่าพูดกันไปตามแฟชั่นเป็นสิ่งที่ตรงข้ามที่ซัดกันอยู่ในตัวนักสังคมนิยมเหล่านั้น หรือไม่ก็ให้เป็นพวกมีเบื้องหลังส่งไปเลย อย่างให้ตัวละครตัวหนึ่งในเรื่อง ทิพย์ เป็นประธานสหพันธ์กรรมกรที่มีอาชีพเป็นแมงดาเกาะเมียกิน แล้วก็หาเรื่องสไตรค์เพื่อหาเงินเข้ากระเป๋าตัวเอง หรือให้ตัวละครเป็นนักศึกษาสาวผู้มีที่ท่าซันแซ็งในการทำงาน แต่ผลสุดท้ายก็หนีขบวนการออกไปเรียนเมืองนอกเพราะเกิดมองเห็นสังคมนิยมที่ทมยันตีสร้างขึ้นให้จนสามารถเปลี่ยนความคิดจากสังคมนิยมไปเป็นปฏิกิริยาได้อย่างง่าย ๆ หรือกล่าวถึงดอกเตอร์สาวแอกทวิสต์อีกคนที่ท่าทางซิงซังเด็ดเดี่ยวกับอุดมการณ์ แต่ในที่สุดก็ต้องชมซานมาขอคำปรึกษาจาก

พระเอกเพลย์บอย เพราะเกิดไปท้อกับเด็กแอกทวิสต์ในวงการเดียวกันเข้า แล้วเด็กคนนั้นเกิดไม่รับผิดชอบขึ้นมาด้วยการอ้างว่าเป็นเรื่องส่วนตัวไม่มีความสำคัญ จะต้องให้ความสนใจน้อยกว่าเรื่องของส่วนรวม เป็นต้น

เหล่านี้ล้วนเป็นลักษณะที่มุ่งจะบิดเบือนภาพของขบวนการนักศึกษาประชาชนด้วยการใช้ความสามารถทางการประพันธ์มาโน้มน้าวคนอ่านด้วยการให้ร้ายป้ายสีและตั้งตัวเป็นศัตรูต่อความก้าวหน้าของสังคมอย่างแท้จริง

วิเคราะห์สาเหตุแห่งบทบาทของทมยันตี

การที่ทมยันตีเปลี่ยนจากนักเขียนหน้าเฝ้าธรรมคาไปสู่การชูธงรบกับผู้หวังจะเปลี่ยนแปลงสภาพบ้านเมืองเพื่อสนองชีวิตที่ดีกว่าของคนส่วนใหญ่ นั่น อาจวิเคราะห์ออกได้เป็นสามข้อ คือ

ก. ทมยันตีเป็นนักเขียนคนหนึ่งที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักตลอดมา จากนักวิจารณ์ฝ่ายก้าวหน้าซึ่งเน้นมากถึงความไม่รับผิดชอบของนักเขียนอย่างทมยันตีต่อผู้อ่านซึ่งทมยันตีก็มักจะโต้กลับเสมอว่า นักเขียนไม่มีหน้าที่แสดงสิ่งถูกผิดในสังคม ไม่มีหน้าที่ชี้แจงอะไรต่ออะไรให้ผู้อ่านได้รู้มากขึ้นกว่าเดิม เพราะงานศิลปะนั้น สิ่งสำคัญอยู่ที่ความงาม อยู่ที่รูปแบบว่าจะจับใจคนอ่าน ทำให้

คนอ่าน “คิด” หรือจิตใจได้มากแค่ไหน
ทมยันตีกลัวนักกลัวหนาว่างานเขียนจะถูกกลด
ค่าลงไปเป็นเพียงเครื่องมือสนองจุดมุ่งหมาย
ทางการเมือง ต้องสูญเสียคุณค่าในฐานะงาน
ศิลปะอันแสนบริสุทธิ์ เมื่อถูกโจมตีโดยตรง
หนักเข้า จึงก่อให้เกิดความรู้สึกที่จะต้องตอบ
โต้เพื่อป้องกันตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่นักเขียนสังกัด
ค่ายสกุลไทย ใช้อยู่ตลอดเวลาที่ได้รับการวิ
พากษ์วิจารณ์

ข. ต้องดูแนว โนม์ของหนังสือที่ทม
ยันตีสังกัดเป็นนักเขียนประจำอยู่ก็คือหนังสือ
ฉบับใดบ้าง ซึ่งเท่าที่สามารถติดตามได้ ได้
พบว่าขณะนี้ อย่างน้อย ทมยันตีเป็นนักเขียน
ประจำให้กับหนังสือสองฉบับ คือ *ลลนา* และ
สกุลไทย นำแปลกที่บทบาทของทมยันตีซึ่ง
แสดงออกในหนังสือสองฉบับเป็นบทบาทที่
แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เมื่อเขียนเรื่อง
รอยลิขิต ให้กับ *ลลนา* ทมยันตีมิได้เอ่ยถึง
เรื่องราวความเคลื่อนไหวทางการเมืองในทำ
นองจงใจทำลายขบวนการนักศึกษาประชาชน
อย่างที่เคยเขียนลงในหนังสือ *สกุลไทย* เลย นี่
เป็นข้อน่าสังเกตว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น จะ
แสดงได้ใหม่ว่า บทบาททั้งที่แฝงอยู่และทั้งที่
แสดงออกของหนังสือ *สกุลไทย* มีส่วนส่งเสริม
ผลักดันให้ทมยันตีต้องทำหน้าที่นักเขียนปฏิ
วัติกรรมเต็มตัวออกมาเด่นก่ากวางปีกปกป้องฝ่าย
ขวาจัดที่กลัวการเปลี่ยนแปลงเช่นนั้น เพราะ

ไม่เพียงแต่เรื่องยาวของทมยันตีเท่านั้น ที่
เป็นการเปิดแนวรบทางด้านวรรณกรรมเอา
กับฝ่ายก้าวหน้า หากยังมีนวนิยายและคอลัมน์
อื่นๆ อีกมากที่แสดงที่ท่าเดียวกันในการฟาด
ฟันขบวนการนักศึกษาประชาชน ไม่ว่าจะ
เป็นการประณามนายวิชา มกรพงศ์ กรณี
เทมโก้ ประณามพรรคการเมืองแนวทาง
สังคมนิยม การต่อสู้เรื่องดังแดงของนักศึกษา
การต่อสู้ของชาวนา กรรมกร รวมไปถึงการ
ต่อต้านจักรวรรดินิยมและอื่นๆ อีกมากมายที่
อยู่ในแนวทางประชาชน ซึ่งเสนอไว้ในรูป
การตอบคำถามที่มีผู้อ่านส่งเข้ามา คอลัมน์
กลอน บทบรรณาธิการ คอลัมน์สารคดี
และนวนิยายปลุกผีคอมมิวนิสต์อีกหลายเรื่อง
เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกที่บ้านเมืองวุ่นวายอยู่ทุก
วันนี้ เป็นเพราะฝีมือของนักศึกษาและประ
ชาชนกลุ่มน้อยที่พยายามจะสร้างสถานการณ์
และพยายามจะเอาประเทศไทยไปเป็นเมืองขึ้น
ของรัสเซียหรือจีนแดง ซึ่งหนังสือสกุลไทย
เห็นว่าเป็นประเทศต้นแบบของการปกครอง
ระบอบคอมมิวนิสต์

จากข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ *อิริ
บัตย์* ฉบับประจำวันที่... พฤษภาคม ๒๕๑๘
นอกจากนักเขียนหลายคนในสังกัด *สกุลไทย*
เช่น นางกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจและทมยันตี
แล้ว นางสุภัทร สวัสดิรักษ์ ซึ่งทำหน้าที่
บรรณาธิการของหนังสือสกุลไทย เป็นสมาชิก

ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบสำคัญคนหนึ่ง ในหน่วย
นवलที่มีนายวัฒนา เขียววิมล เกี่ยวข้องใน
การปลุกระดมให้ฝ่ายขวา นอกจากนี้ยังเป็น
ผู้ที่ทำงานให้กับสำนักข่าวสารอเมริกันอย่าง
ใกล้ชิดอีกด้วย ซึ่งเมื่อสำรวจอย่างวิเคราะห์
ให้มากไปกว่านั้น **สกุลไทย** เคยลงบทความ
แนะนำเชิงสัมภาษณ์นายสท กุระโรหิต ผู้
ประกาศตัวอย่างอาชญาว่าตนเป็นคนหนึ่งใน
หน่วยนवल และแสดงความเห็นว่าประเทศ
ไทยควรมีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะทางด้าน
เศรษฐกิจ คือปรับปรุงกันในด้านสหกรณ์
อันเป็นแนวความคิดที่นักเศรษฐศาสตร์ได้
วิเคราะห์ไว้ว่า เป็นความพยายามที่จะบิดเบือน
การต่อสู้ของมวลชนให้หันมุ่งไปอยู่แต่ด้าน
เศรษฐกิจอย่างเดียวแล้วก็หยุดอยู่แค่นั้น โดย
ไม่ต้องสนใจกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง
ทางการเมือง ซึ่งมองดูอย่างผิวเผินแล้วอาจ
ทำให้หลงเชื่อได้ว่าเป็นความหวังดี แต่แท้
จริงแล้วก็คือกลไกที่รักษาสถานะของชน
ชั้นปกครองให้สามารถคงอยู่ได้นั่นเอง

กับความคิดหรือแนวทางดังกล่าว นอก
จากจะออกมาในการสัมภาษณ์นายสท กุระโร
หิต แล้ว ในบทบรรณาธิการของ **สกุลไทย**
ฉบับที่ ๑๐๗๑ เดือนเมษายน ๒๕๑๘ ยังเรียกร
้องว่า ถ้าจะมีการแก้ไขสังคมละก็ ขอให้ใช้
วิถีทางสหกรณ์ เพราะมันคือ “ทางสายกลาง
ระหว่างทุนนิยมกับสังคมนิยม” และอีกหลาย

ครั้งที่มีข้อความดังกล่าว ปรากฏอยู่ในสกุลไทย
ซึ่งคงจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็น ความเกี่ยวพันอัน
แนบแน่นระหว่างหนังสือเล่มนี้กับหน่วยงาน
ดังกล่าวของนายวัฒนา เขียววิมล ได้เป็น
อย่างดี

ค. เมื่อมองดูสถานะของทมิฬใน
สังคมไทยปัจจุบัน ก็จะจัดประเภทได้ว่า ทมิ
ฬยืนอยู่ในพวกกฏมพิที่ เป็นปฏิกริยา คือมีผล
ประโยชน์อยู่แล้วในสังคม ซึ่งหากการเปลี่ยนแปลง
เกิดขึ้นเมื่อใด ทมิฬก็จะสูญเสียผล
ประโยชน์หลาย ๆ อย่างที่ตนเคยได้รับทันที
สังคมทุนนิยมแบบเสรีจึงเป็นสังคมที่ทมิฬ
จะต้องปกป้องรักษาไว้จนสุดความสามารถ
เพราะความคิดขั้นพื้นฐาน ในการรับผิดชอบ
ต่อสังคมหาไม่มุ่งแต่จะเอาตัวรอดไปคนเดียว
นั้น ทมิฬก็ไม่มีเสียแล้ว ดังที่เคยถกเถียง
เรื่องหน้าที่ ของนักเขียนต่อสังคมกับฝ่ายศิลปะ
เพื่อชีวิตมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน

นอกจากนั้นการมีสามีนายพัน
ตำรวจแห่งสันติบาลกองสอง ก็เป็นปัจจัย
สำคัญอีกอันหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่าทำไมทมิ
ฬนี้จึงมีความผูกพันอย่างมากมายอยู่กับฝ่าย
ชนชั้นปกครอง จนไม่อาจทนเห็นความ
เปลี่ยนแปลงของโครงสร้างสังคมจากที่เป็นอยู่
ไปสู่สังคมใหม่ได้

บทบาทในค่านต่าง ๆ ของทมิฬ

นอกจากการเขียนหนังสือแล้ว ทมิฬ

ก็ยังพยายามขยายบทบาทของตน ในการต่อสู้ กับฝ่ายก้าวหน้าด้วยการพูดหรืออภิปรายตามที่ ต่าง ๆ รวมไปถึงการจัดรายการวิทยุเป็นประจำ จวบจนสถานีวิทยศึกษา ซึ่งหัวข้อก็มักจะวน เวียนอยู่ในแนว พรรณกรรมหน้าเน่าจริงหรือ พรรณกรรมให้อะไรกับสังคม ก่อรวรรณ คติหรือไม่ บทบาทนักเขียนต่อสู้สังคม ฯลฯ ซึ่งทุกครั้ง ทมยันตีก็มีได้ทะเลาะที่จะถล่มลง ปรบประณามคนที่วิพากษ์วรรณคดีทั้งใหม่และ เก่าว่าเป็นพวกอับปัญญาที่มองไม่เห็นความลุ่ม ลึกและสุนทรีย์ของงานศิลปะเหล่านั้น และ ในฐานะ สมาชิกหน่วยนวลพล ทมยันตีก็มี หน้าที่เป็นนักพูดให้กับการอบรมตามที่ต่าง ๆ ของหน่วยนี้อีกด้วย

วิเคราะห์งานเขียนของทมยันตี

ทมยันตีเป็นคนหนึ่งที่มีความสามารถ ในการใช้ภาษาได้เป็นที่ถูกอกถูกใจคนอ่าน มี คนอ่าน "ติด" งานของทมยันตีเป็นจำนวนมาก เพราะสำนวนที่มีชีวิตชีวา ไม่ราบเรียบหรือ หยดนิ่งอยู่กับที่ แม้จะมีความซ้ำซากปรากฏ ออกมาบ่อยๆ แต่คนอ่านก็ยังพอใจที่จะติดตาม เราจะปฏิเสธไม่ได้เลยว่า ยิ่งทมยันตีเขียนหนังสือได้เก่งมากเพียงไร อันตรายที่จะเกิดขึ้น ก็มีมากเพียงนั้น เพราะทมยันตีจะสามารถ โน้มน้าวคนอ่านส่วนหนึ่งให้คล้อยตามความเห็นของตนไปได้ไม่ยากนัก

จะไม่ขอกล่าวถึงเรื่อง รอยลิขิต ที่ ทมยันตีเขียนให้กับหนังสือ สลนท เพราะห่วง ทำนองของการแสดงออก ไม่ผิดกับยุคที่ผ่านมา แต่จะขอกล่าวเน้นถึงนวนิยายสองเรื่องใน หนังสือสกุลไทย เรื่องหนึ่งชื่อ ทิพย์ พยายาม ที่จะให้เป็นนิยายปนิทยาศาสตร์ ว่าด้วยอำนาจลึกลับที่มาจากโลกอื่น ตัวเอกของเรื่อง เป็นผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งมาจากโลกดังกล่าว โลก ที่อยู่กันอย่างเป็นระบบระเบียบ แต่คนที่นี่ ไม่มีหัวใจ ไม่มีความรู้สึก ได้แต่ทำหน้าที่ ผลิต เมื่อหมดประโยชน์แล้วก็ต้องตายหรือ ถูกเอาไปทำปุ๋ยอะไรทำนองนั้น การบรรยาย หลายๆตอนพยายามโยงให้เข้ากับสภาพของสัง คมคอมมิวนิสต์ในความคิดของผู้เขียน ซึ่งแน นอน ไม่มีวันดีไปได้ ส่วนอีกเรื่องหนึ่งชื่อ สันสวาท ก็เป็นนิยายรักคาดๆ ของคนที่วันๆ ไม่ต้องทำอะไร และได้อาศัยบรรยายกาตสนุกๆ ของเรื่องมาเสียดสีกระทบกระเทียบ นักศึกษา ชาวนา กรรมกร และประชาชนที่หัวก้าวหน้า ทั้งหลาย

วิธีการของทมยันตี นอกจากจะ วิจารณ์ตรงๆ แล้ว ก็ยังใช้วิธีเหน็บแนม เสียดสีต่างๆ นานา ไม่ว่าจะเป็นการเอาคำ ศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้กันอยู่ในการพูดหรือเขียน ของฝ่ายซ้ายมาใช้ในเรื่อง เช่น "เรามันพวก ไอ้โตโนเสาร์เต่าพันปี เชื้อ คำซ่าคำซากอยู่ ชุดเดียว ไม่ยกหาคำคำแปลกๆ ใหม่ ๆ บ้าง

ซึ่งจะแย่งส่งเสียทำอะไรหมกมุ่นปัญหา หรือไม่ คำตำหนิใหม่ทางพรรค (หมายถึงพรรคคอมมิวนิสต์จีน) เขายังไม่ได้อนุมัติให้นำออกมาใช้” (เรื่อง สั้นสวาท)

หรือการตีความหมายของศัพท์ให้ออกไปในทางตลกขบขัน หรือพยายามให้ความหมายที่ผิดไปแบบชักใบให้เรือเสีย เช่นพูดถึงคำ “คัดค้านลัทธิตำรวจ” ก็ตีความไว้ว่า “จำได้ไหม คุณเคยว่าคนอื่นมีอัตวิสัยแห่งนายทุน บัดนี้คุณคงได้รู้แล้วว่าคุณก็มีอัตวิสัย “คัดค้านลัทธิตำรวจ” คือไม่ว่าตำรวจเก่าแก่ ไม่ว่าคำสั่งสอนผู้ใหญ่ คุณจะคัดค้านอย่างไม่ลืมหูลืมตา สิ่งใดที่เป็นอยู่และเป็นไป คุณคัดค้านมันทั้งนั้น” (จากเรื่อง สั้นสวาท)

วิเคราะห์ทัศนคติต่าง ๆ ในงานเขียนของทมยันตี

๑) ทัศนคติที่มีต่อลัทธิฝ่ายซ้าย ซึ่งทมยันตีใช้ศัพท์ต่างๆ กัน ไม่ว่าจะเป็น มาร์กซิสม์ เมอซิสม์ สังคมนิยม หรือคอมมิวนิสต์ แต่รวมความไว้ในพวกเดียวกันหมดคือเป็นแนวความคิดที่ทมยันตีจะต้องคัดค้าน ทั่วๆ ที่ตัวทมยันตีเองไม่สามารถชี้หรืออธิบายลงไปให้ชัดเจน แสดงถึงความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่าลัทธิเหล่านั้นคืออะไรหรือเป็นอย่างไร เรียกก่ายๆ ว่าทมยันตีไม่สามารถโต้แย้งทางทฤษฎีของฝ่ายซ้ายได้ จะช่วยรู้หรือรู้แล้วได้

ไม่ขึ้นก็ตามแต่ แต่ผลที่ออกมาก็คือ ทมยันตีต้องเอาจุดเล็กๆ น้อยๆ ที่เป็นเพียงเศษหรือกระพี้ของความคิดเหล่านั้นมากล่าวถึงเพื่อใช้เป็นเป้าโจมตี โดยมีรากฐานความเชื่ออย่างมั่นคงว่าลัทธิฝ่ายซ้ายไม่เหมาะสมสำหรับสังคมไทย คนเราไม่มีวันเท่าเทียมกันได้

การกระแนะกระแหนของทมยันตีต่อผู้มีความคิดแนวทางซ้าย เช่น “เดี๋ยวนี้คนไทยบางกลุ่มชอบกินน้ำชากับขนมเปียะ หรือ ว้อคก้ากับคาเวียร์ แทนกาแฟกับขนมเค้ก” (สั้นสวาท) และยังเขียนไว้ด้วยว่าพวกนักศึกษาหัวเอียงซ้ายชอบ “ใส่เสื้อคอจีน กางเกงกุยเฮง ลากเกี้ยว” (สั้นสวาท) เพื่อเลียนแบบประธานเหมาหรือคนจีนบนผืนแผ่นดินใหญ่ ซึ่งทมยันตีขี้嫉เคียดให้คนอ่านรู้สึกว่าการกระทำตัวแบบนี้เป็นการแสดงถึงความเป็นสังคมนิยม เพราะเหอแพ้นั้น ทำนองว่าพวกนี้เป็นซ้ายรูปแบบต้นๆ ที่อยากเป็นซ้ายตามยุคสมัยเพื่อความโก้เท่านั้นเอง

๒) ทัศนคติที่มีต่อนักศึกษาและนักทำกิจกรรมหัวก้าวหน้า ทมยันตีจะใช้คำว่า “ทาสปัญญา” เพื่อขี้ลัทธิของคนที่เหล่านั้นว่าเป็นพวกถูกตำราและอคติสยทรมอมเมาจนมิได้คำนึงถึงสภาพเป็นจริงที่จะเป็นไปได้ในสังคมไทย เช่น “นักเขียนนั้น คุณอย่าคิดว่าเขามีกระดาษกับปากกาก็คุ้มหน้าคุ้มตาเขียนได้

แท้จริงนักเขียนทุกคนเป็นทั้งนักอ่าน นักค้น
แล้วจึงคว้ามานาเขียน . . . คิฉินนั้นอ่านตั้งแต่
ความคิดของเหมา เจ๋อตุง เซ กุวารา เทคนิค
การรัฐประหาร กรรมกรในระบบนายทุน
เรียกว่าอะไรที่วางลงบนแผงหนังสือเป็นตะลุม
อ่านคะ หากอ่านแบบคิด มิใช่อ่านแบบเป็น
“ทาสปัญญา” คือเชื่อไปหมดทุกอย่าง . . .
คิฉิน ไม่เคยกลัวคอมมิวนิสต์ถ้าคนเป็นคอมมิ
นิสต์ด้วยอุดมการณ์ เพราะคนมีอุดมการณ์ทุกคน
ย่อมเป็นคนดี เมื่อเขาเห็นสิ่งที่ดี เขาก็จะให้
ความดีแก่ประเทศเรา และหากเรามีอะไรดี
เขาย่อมจะร่ำรังไว้ แต่คิฉินกลัวคอมมิวนิสต์
ที่เห็นแก่เงิน เห็นแก่อำนาจ และคอมมิวนิสต์
ทาสปัญญา พวกนี้ไม่มีอุดมการณ์ ไม่มีอะไรเลย
นอกจากความมั่งงายกับความโลภเห็นแก่ได้
แต่เอาอย่างอื่นมาบังหน้า คิฉินไม่กลัวอื่นใด
นอกจากขอให้ประเทศไทยคงอยู่ ขอให้คน
ไทยได้ผลประโยชน์ และขอให้พระเจ้าอยู่หัว
ประทับเป็นจักรกัณเฑาะ์ตลอดไป” (จาก
คอลัมน์ตอบจดหมายผู้อ่าน “สนทนาพาทิ”)

นอกจากนั้น ทมยันตีพยายามยกประ
วัติศาสตร์ขึ้นมาเป็นข้ออ้างเพื่อโจมตีและประ
ณามฝ่ายซ้ายโดยพูดถึงการปฏิวัติในฝรั่งเศส
ไว้ว่า “พวกพรรคจาโคเบงส์ซึ่งเป็นพรรค
ฝ่ายซ้ายเสนอให้ประหารชีวิตพระเจ้าหลุยส์ที่
๑๖ ทั้งครอบครัว ทั้งๆที่พรรคฝ่ายขวาคือ
พรรคจักรองแดง ไม่เห็นด้วยแต่คัดค้านไม่สำ

เร็จ เห็นไหมคะ ลงถ้ำฝ่ายซ้ายเอียงกระเท่เร่
ทรงอำนาจขึ้นมาเมื่อใด ความย่อยยับย่อมนมา
สู่ประเทศมากเท่านั้น” (ทางรัก)

นี่คือวิธีปลุกผีฝ่ายซ้ายของทมยันตี
ด้วยการวาดภาพให้คนทั่วไปรู้สึกว่ายฝ่ายซ้าย
เป็นพวกกระหายเลือด นิยมความรุนแรง
เพื่อคนทั่วไปจะได้รู้สึกหวาดกลัว แล้วช่วย
กันก็ตกใจไม่ให้ขึ้นมาจับตาท่อบ้านเมือง

และท้ายที่สุด นักศึกษาซึ่งเป็นเป้า
โจมตีใหญ่ที่สุดที่ทมยันตี จ้องฟาดฟันก็ได้รับ
คำอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมของพวกเขาไว้ว่า
“รุ่นผมมักจะคลั่งเป็นคารา แต่เขาว่า..เด็ก
รุ่นใหม่ชอบเล่นเป็น เซ กุวารา อีกหน่อยพอ
โตขึ้นก็คงเวทนาตัวเองเหมือนรุ่นผมกระมัง”
(สันสวาท)

๓) ทักษะคู่อุตริเพศและเหยียดหยาม ความเคลื่อนไหว ในการเรียกร้องความ เสมอภาคระหว่างเพศ

ทมยันตียอมรับทักษะเก่า ๆ ที่กดผู้
หญิงไว้ไม่ให้โง่หัวขึ้นมาจับตาท่อบ้านเมืองกับผู้
ชาย ยอมรับว่าคนเพศเดียวกับตนต้องมีฐานะ
เป็นวัตถุทางเพศโดยให้ตัวละครในนวนิยายมี
ลักษณะพอใจที่จะถูกกดขี่และพอใจที่จะกดขี่
อย่างไร้จิตสำนึก และด้วยน้ำเสียงสนุกสนาน
รื่นเริงด้วยซ้ำ ทำให้ผู้อ่านส่วนใหญ่ซึ่งเป็นผู้
หญิงพลอยรู้สึกสนุกสนานรื่นเริงและรับเอา

การมอมเมาไปโดยไม่รู้ตัว และว่าลักษณะ ค้อยต่าง ๆ ของเพศหญิงเป็นลักษณะที่ติดตัว มาแต่กำเนิด แก้ไขไม่ได้ เช่น “ผู้หญิง... จะอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ หรือมีปัญญาหา บัณฑิตฟุ้งห้าย เป็นชอบทำนายทายทักโชค ชะตาทุกคนชี้นำ...” (สันสวาท) หรือ ตัวอย่างหนึ่งที่ยอมรับความไร้สมรรถภาพของ เพศตัวเองโดยไม่คิดหาทางแก้ไขเพราะถือเป็น สิ่งที่ธรรมชาติให้มาก็คือ “สิ่งหนึ่งที่ผู้หญิง เรียกร้องแทบตายก็ไม่มีวันได้มากก็คือ สิทธิ แห่งการเป็นผู้ตัดสินใจได้อย่างเฉียบขาด และ รวดเร็ว” (สันสวาท)

นอกจากนี้ยังมีบิดเบือนการต่อสู้เรื่อง ความเสมอภาคทางเพศว่า หากผู้หญิงเรียกร้อง สิทธิให้เท่าเทียมชายก็ต้องไปขอผู้ชายแต่งงาน เหล่านี้ล้วนเป็นความพยายามทำให้กลายเป็น เรื่องตลกไปก็หาไร้สาระไปเสียเลย

๔) ทักษะที่ผิดธรรมดา ผู้นำกรรมกร และขบวนการกรรมกร

เป็นทักษะที่ถูกเหยียดหยามผู้ ใช้แรงงานอย่างไม่น่าให้อภัย เช่นหาว่าผู้นำกรรมกร ที่เข้ารับการประท้วงนัดหยุดงานนั้น เป็นพวก มีจิตใจไม่บริสุทธิ์ หวังกอบโกยผลประโยชน์ จากบทบาทของตน จะได้รับอามิสสินจ้างทั้ง จากฝ่ายนายจ้าง ฝ่ายลูกจ้างรวมทั้งจาก “มือ ที่สาม” เช่น

“ถ้าเราค่านายทุน เราต้องค่าถึงพ่อ แม่ นายทุน ชุติญาติโกโหดขึ้นมาได้เท่าไร คนฟุ้งจะล้อมใส่เราเท่านั้น เพราะคนไทย ชอบฟุ้งลำตัดอยู่แล้ว ตอนนั้นละ... เราจะได้ รับสถาปนาเป็นผู้แทนเข้าไปเจรจากับนายทุน เงิน.. เงิน... มันจะไหลมาเทมากี่ตรงนี้ หากนายทุนไม่ยอมตกลง คิดจะลอยแพคน งาน เราก็แอบไปกระซิบบว่า ถ้าผมหากคน ใหม่มาให้ ขอค่านายหน้าผมหัวละห้า หัว ละสิบนะครับ ถ้าเผื่อเขายอมรับ คนงานได้ ค่าแรงขึ้น เราก็ขอหัวละซักสี่ห้าห้าสิบบต่อ เดือนซิ เห็นไหม ทำมาค้าคล่องแค่นี้” (สันสวาท)

นอกจากนั้น ทมยันตี ยังเขียนให้ตัวละคร ตัวหนึ่งในเรื่อง ทิพย์ เป็นประธานสหพันธ์ กรรมกรที่มีเบื้องหลัง เป็นแมงดา เกาะเมียกิน แล้วคอยรับจ้างสไตรค์ ส่วนกับมวลกรรมกร ที่เข้าร่วมในการประท้วง ทมยันตีก็ว่าพวก หนึ่งเป็นแบบ “พวกมากลากไป” ไม่ได้มี จิตสำนึกหรืออุดมการณ์ อีกพวกหนึ่งเป็นพวก หวังมามั่วร้ายฟรีกินข้าวฟรี สรุปแล้วก็คือ ทมยันตีไม่เคยเอ่ยถึงขบวนการกรรมกร ในแง่ ดีเลย มีแต่กล่าวในทางร้ายตลอดเวลา เพราะ เห็นว่าเป็นพวกเรียกร้องไม่รู้จักพอ เห็นแก่ ได้ และไม่รู้จักเห็นใจนายทุน ยิ่งว่าไปถึง ขนาดว่า การชูศรีคนนั้นหาใช้นายทุนชูศรีคือผู้ใช้ แรงงานแต่อย่างเดียวไม่ โดยอธิบายว่าการ

ชู้ตริคระหว่างมนุษย์กระทำกันเป็นวัฏจักร
ดังนี้ “ทำไมคุณคิดว่ามีแค่รัฐบาลกับนายทุน
เท่านั้นที่ควรเสียสละ ทำไมคุณคิดว่าคนเป็น
นายทุนสบายทุกคน และข้าราชการคอร์รัปชัน
ทุกคน การชู้ตริคมีเป็นลำดับชั้น เป็นวัฏฏ
เรื่อยไป ชาวไร่ชาวนาถูกคนกลางชู้ตริค คน
กลางถูกผู้ขนส่งชู้ตริค ผู้ขนส่งถูกตำรวจชู้ตริค
ตำรวจถูกนักการเมืองชู้ตริค นักการเมืองถูก
หัวคะแนนชู้ตริค หัวคะแนนถูกคนลงคะแนน
คือพวกเราๆ ชาวไร่ชาวนานี้แหละชู้ตริค
คล้ายๆ พระตฤกษิษย์ ลูกศิษย์เตมะแวม แวม
กัถ์ไก่ ไก่จิกมอด แล้วมอดก็ไช้จิวรพระ”
(ตอบจดหมายผู้อ่านใน “สนทนาพาทิ”)

๕) **ทัศนะทางเศรษฐศาสตร์และทัศนะ
ทางชนชั้น** ซึ่งทมยันตีออกตัวไว้ว่า “สมัย
ที่เรียนหนังสือฉันต้องเรียนเรื่องทุนแรงงาน
กำไร ฉะนั้น ฉันทันทีต้องเรียนทฤษฎีของ
คาร์ลมาร์กซ์ ทั้งในด้านข้อดีและข้อผิดพลาด
ของมาร์กซ์ ในยุคนี้ มีคนรู้จักทฤษฎีของ
มาร์กซ์มากก็จริง แต่ฉันทันยังไม่เคยได้ยินใคร
นำความผิดพลาดของมาร์กซ์ในด้านนี้มาตีแผ่
บ้างเลย ที่ฉันทันพูดถึงมาร์กซ์ก็เพราะพวกชิด
เลนช้ายมกัถ์นับถือมาร์กซ์ประคอง “เทวดา”
จนปฏิเสธ “เทวดา” อันหมกมิดไช้หรือ”
(ตอบจดหมายผู้อ่านใน “สนทนาพาทิ”)

และทัศนะทางเศรษฐศาสตร์ของผู้ที่

อ้างว่าเคยเรียนเศรษฐศาสตร์มาก็คือ “คนจน
เพราะความขี้เกียจ” (ทางรัก) เป็นการสรุป
อย่างง่าย ๆ ว่าคนจนที่ใคร ๆ พากันบอกว่า
เป็นคนที่ถูกชู้ตริคมากที่สุดนี้แหละเป็นพวก
มักได้ เห็นแก่ตัวอย่างที่สุด จะใช้เล่ห์เหลี่ยม
สารพัดเอาเปรียบคนรวยหรือชนชั้นกฏุมพีที่มี
มนุษยธรรมทั้งหลายจนคนเหล่านี้เอือมระอา
และเซ็งเซ็งก็จะให้ความช่วยเหลืออีกต่อไป ทม
ยันตีคัดค้านอย่างหัวเด็ดตีนขาดในเรื่องการ
วิเคราะห์ด้วยผลประโยชน์ทางชนชั้น แต่กลับ
พูดว่า “ถ้าชนกลุ่มหนึ่งไม่ฟุ่มเฟือย (หมาย
ถึงเข้าไปกินอาหารในภัตตาคารหรูหรา) ชน
อีกกลุ่มหนึ่งจะมีงานทำหรือ” (สิ้นสวาท) และ
เสนอให้ทุกคนแก้ปัญหาค้นคว้าการแข่งกันได้
บันไดเศรษฐกิจขึ้นมาว่า “ทำไมเราไม่ลด
ช่องว่างด้วยการดึงบุคคลระดับพื้นฐานขึ้นเป็น
ชนชั้นนายทุนล่ะ คุยอย่างเยอรมัน ญี่ปุ่น ถ้า
ชนชั้นสูงโค่นล้มลงมาหมด เราจะเหลืออะไร”
(ทางรัก)

๖) **การแสดงทัศนะชาตินิยมอย่างผิด ๆ**
ที่พยายามจะแบ่งแยกคนมีเชื้อชาติไทยแท้
เป็นต่างหากพวกหนึ่งไม่ปะปนกับพวกอื่น
และว่าคนไทยแท้เหล่านี้แหละที่มีหน้าที่จะ
ต้องปกป้องรักษาชาติไว้ไม่ให้ตกไปเป็นทาส
หรืออาณานิคมของประเทศอื่น ซึ่งในที่นี้
ทมยันตีหมายเน้นถึงประเทศสาธารณรัฐประ
ชาชนจีนนั่นเอง ทมยันตีจะพยายามชักจูงให้

คนอ่านเข้าใจว่าคนที่มิเชื่อสายอื่นปะปนมานั้น เป็นพวกที่จะวางใจไม่ได้ เพราะพวกนี้จะมุ่ง ร้ายเอาประเทศไทย ไปเป็นเมืองขึ้นของประเทศตั้งเดิมของตนเสมอ เช่นกระแนะกระเหน ว่านักศึกษาแก้วหน้าที่มีบทบาททั้งหลายเป็น พวกที่พ่อแม่อพยพมาจากแผ่นดินใหญ่ กำลังพยายามเอาลัทธิคอมมิวนิสต์ของจีนเข้าครอบงำไทยเพื่อนำประเทศไทยไปรับใช้เมืองแม่ของตน เป็นการปิดประเด็นการต่อสู้ ให้คนทั่วไปมัวแต่สนใจเรื่องเชื้อชาติและความเป็นชาตินิยมอย่างผิดๆ เพื่อจะได้ลืมเรื่องของการต่อสู้ทางชนชั้นอันมีเรื่องของการเมืองและเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

๗) **ทัศนะที่มีต่อสังคมไทยโดยทั่วไป**
ทมิยันต์มองสังคมอย่างหยุดนิ่ง อย่างไม่ต้อง การให้มีการพัฒนาก้าวรุดหน้าไป มองทุกอย่างที่ถูกต้องกำหนดขึ้นในสังคมว่าเป็นสิ่งที่ จะต้องยอมรับโดยคุณนี้ ไม่ว่าจะมันจะดีหรือเลว โดยเฉพาอย่างยิ่งเรื่องของกฎหมายที่ทมิยันต์ คิดว่าทุกคนต้องเคารพ หากใครเดินขบวน ประท้วงทมิยันต์ก็จะโยกว่าคนพวกนี้ใช้กฎหมาย ทมิยันต์มองวัฒนธรรมเก่าว่าทุกคนต้องนับถือ ซึ่งเหล่าเหล่าคือลักษณะทาสที่ไม่ยอมถูกปลด ปลดปล่อย กว้างเหตุนี่สภาพเหล่านี้เป็นสภาพที่ จะทำให้วิถีชีวิตของทมิยันต์มั่นคงไม่สั่นคลอน ให้เสรีภาพที่จะทำอะไรเสียดสีใครก็ได้ ให้เสรี ภาพที่จะเขียนนวนิยายหลอกคนอ่าน ได้อำนาจ

ละหกเจ็ดเรื่อง จะได้มีชีวิตอยู่อย่างสบายโดย ไม่ต้องรับผิดชอบกับเพื่อนร่วมสังคมอีกเป็น จำนวนมากที่ต้องออกมือกินมือ แม้ว่าจะได้ทำ งานอย่างหนักจนสายตัวแทบขาดแล้วก็ตาม

ทมิยันต์วิจารณ์การเคลื่อนไหวในการ เดินขบวนประท้วงเรียกร้องความเป็นธรรม อันถูกต้องว่า “คุณไม่รู้หรือ เมืองไทยเรามี สองสภา แต่ไม่ใช่วุฒิสภากับสภาผู้แทนหรือ กแต่เป็นสภาทางการกับสภาปิตินที่สนาม หลวงต่างหาก” (สันสวาท) และ “เราเลือก ส.ส. เข้าไปเป็นตัวแทนเราในสภาแล้วเราคิด จะเผาสถาบันที่เราอุทิศกำลังชีวิต เพราะไม่ ชอบเสียนอนกินบางตัว ผมว่าเราไม่ควรสร้าง สภาให้เปลืองอัฐเลย ใช้แค่สนามหลวงก็ได้ รวมสภาประชาชนแบบกรีก พุดๆ ง่ายๆ กัน เข้าไปแล้วลงประชามติ ชาติจะได้สูญหายล่ม จมไปอย่างกรีกเสียเลย” (สันสวาท)

นอกจากนั้น ทมิยันต์ยังมีทัศนะแบบ อนุรักษ์นิยม พยายามยึดประเพณีเก่า ๆ ที่ นับถือสืบทอดกันมาอย่างหลับหูหลับตาโดยไม่ ดูเหตุผล เช่น แสดงความเจ็บแค้นต่อการเสนอ ทัศนะใหม่ระหว่างครูกับนักเรียนว่า ไม่จำเป็น ต้องเชื่อทุกสิ่งที่ครูพูดจะไป แต่ให้ฟังเฉพาะ สิ่งที่เราเห็นว่าเหตุผลถูกต้องเท่านั้น ทมิยันต์ก็ ลูกขึ้นปกป้องสถาบันครูอันศักดิ์สิทธิ์และไม่ ฟังแต่ต้องในฐานะที่เคยทำอาชีพครู อยู่หลาย ปีว่า “พวกเราที่ยังไม่เคยลุกขึ้นประกาศป่าวๆ

ว่า “ครูมีฐานะเป็นเพียงลูกจ้างชนิดหนึ่งเท่านั้น เพราะเมื่อเราเรียนอยู่ชั้นมัธยม ครูก็กินเงินเดือนจากค่าเทอมของเรา ครั้นมาถึงชั้นมหาวิทยาลัย ครูก็กินเงินเดือนจากภาษีอากรของรัฐบาล” . . . คนพุ่มชื่อ “ตั้ง” แห่งยุคท่านประกาศก้องในห้องประชุมใหญ่ ในวาระอะไรรู้ไหม . . . มันไหวครูค่ะ . . .” (ทางรัก)

๔) **ทัศนคติงานวรรณคดีและวัฒนธรรม**
ศักดิ์นา ทมยันตีในฐานะอดีตอาจารย์สอนภาษาไทยที่คิดว่าตนเองเป็นผู้ผูกขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงแก่นของวรรณคดีไทยได้กางปีกออกปกป้องวรรณคดีเก่า ๆ ของไทยอย่างเต็มที่ โดยพยายามตีความหมายงานวรรณคดีหลาย ๆ ชิ้นออกมาชี้ให้เห็นว่ามันมีคุณค่ามหาศาลเพียงไร ผู้มองไม่เห็นคุณค่าเหล่านั้นหรือผู้ไม่เห็นด้วยกับทมยันตีก็จะกลายเป็นพวก “อับปัญญา” ไป เป็นพวกมีสันดานหยาบซ่าขาดความเข้าใจในคุณค่าแห่งศิลป์แล้วก็เลยพาลตำสั่ง พร้อมกันนั้น ทมยันตีก็พยายามจะขยายภูมิปัญญาของตนในการตีความหมายวรรณคดีเพื่อเทิดทูนวรรณคดีให้สูงส่งต่อไป เช่นกับเรื่อง *ไตรภูมิพระร่วง* ก็นำข้อความต่าง ๆ มาเปรียบเทียบและตีความหมายในแง่ของวิทยาศาสตร์ ว่ามีการอธิบายถึงกำเนิดมนุษย์ได้อย่างเป็นระบบนำอัจจรรย์ หรือ

พูดถึงรหัสยลัทธิในเรื่องกามนิต ก็ว่ากฎแห่งความว่างของวาชศรพคือการอธิบายเรื่องเซลล์นี้เพื่อโต้แย้งกับฝ่ายที่วิจารณ์ว่าวรรณกรรมเหล่านี้ ไม่รับใช้ชีวิตของมวลชนด้วยการยกเอาคุณค่าทางวิทยาการที่ตนอุทิศส่ำหีตีความหมายขึ้นมาหักล้าง

สำหรับงานวรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ไม่ว่าจะ *โอเหนา พระลย์ รามเกียรติ์* หรืออื่นๆ ทมยันตีก็ให้เหตุผลที่ก้าวร้าว เช่นในเรื่องพระลอที่ถูกคนรุ่นใหม่วิจารณ์ว่ามีแต่เรื่องทางเพศนั้น ทมยันตีก็กล่าวหาทันทีว่าผู้ที่วิจารณ์เช่นนั้นเป็นผู้มีจิตใจต่ำช้าอยู่แล้วโดยสันดานจึงไม่รู้จักมองสุนทรีย์ของศิลป์ไปมองแต่เรื่องเพศ

ในการแสดงทัศนะทางชนชั้นและทางเศรษฐกิจศาสตร์เหล่านี้เอง ทมยันตีก็ได้แสดงถึงทัศนะที่ไร้มนุษยธรรมของตนออกมาด้วยเช่นกัน โดยกล่าวถึงกรณีของการเหยียดผิวไว้ว่าคนไทยเรามัวแต่แบ่งแยกถูกฝ่ายอธรรมหลอกให้ประณามการเหยียดผิวโดยหารู้ไม่ว่าแท้ที่จริงนั้นคนผิวดำซึ่งเป็นตัวอย่างหนึ่งของคนที่ถูกคนกดขี่นั้นมีลักษณะดังนี้

“นิวยอร์กเคลื่อนไปด้วย ไอ้ดำ ไอ้ดำ และไอ้ดำ มันร้ายขนาดไหนให้ดูจากคำแนะนำของตำรวจว่า หากท่านออกจากบ้านเวลากลางคืน จงอย่าพกเงินเกิน ๒๐ เหรียญ และถ้าถูกจับ จงให้เงินไปทั้งหมด เพื่อชีวิตของท่าน . . . เห็นไหม ถ้าที่ได้อันธพาลเป็น

ใหญ่ ตำรวจเทศาภิบาลที่ไหนก็ช่วยไม่ได้ ตอน อยู่เมืองไทย เราเคยเห็นใจพวกไอ้คำ เรา ประณามการแบ่งแยกผิว แต่เมื่อมาถึงนี้ เราจึงเข้าใจปัญหาหนักซึ้ง เพราะรัฐบาลให้ ความช่วยเหลือไอ้คำมาก เช่น มีลูกคน ให้ เงินช่วย ๕๐ เหรียญต่อเดือน พวกนี้จึงผลิต แก้วลูก แพลตที่ทางรัฐบาลให้พวกไอ้คำพัก พวกนี้ก็สามารถจะทำแพลตใหม่ ๆ เฟิงสร้าง ในหนึ่งปีให้กลายเป็นแพลตเก่าอายุราวสิบปี ได้ ด้วยการขีด เขียน ทูบ หัก จนทรุด โทรมเป็นสลัม เวลานี้พวกผิวขาวเริ่มถอยหนี ขึ้นเหนือ และดูท่าว่าอีกไม่ช้าไม่นาน พวกไอ้ ขาวจะไม่มีทางหนีอีกต่อไป คราวนี้จะถึงสง ครามกลางเมืองอีกกรรมัง” (สิ้นสวาท)

ข้อความข้างต้นน่าจะแสดงให้เห็นคนอ่าน ที่มีใจเป็นธรรมเห็นได้ว่า ทมยันตีถูกครอบ คลุมด้วยอวิชชา และด้วยความคิดปฏิกิริยา เสียจนสามารถแสดงความคิดที่ไร้มนุษยธรรม ออกมาได้อย่างกล้าหาญและไม่รู้สึกผิด การที่ ทมยันตีเอาตัวเองไปเข้าข้างคนอเมริกันผิวขาว ที่เหยียดผิว ด้วยการสนับสนุนให้กดคนผิว คำไว้ใต้ฝ่าเท้าต่อไปเรื่อย ๆ นี้แสดงให้เห็นจุด มุ่งหมายสองประการ คือ

๑. ทมยันตีต้องการชี้ให้เห็นว่าคนผิว คำเลวโดยสันดาน มีสันดานของความเห็นแก่ ตัว สันดานของการทำลาย หาได้ตระหนัก ไม่ว่า คนเหล่านี้เป็นผลิตผลของสังคมน ถูก

บีบรัดจากการถูกเหยียดหยามของคนผิวขาว หล่อหลอมสภาพจิตใจของพวกเขาให้ตั้งคั่น รนต่อสู้อยู่ และต่อต้านแรงกด ตามทฤษฎี “ที่ ไคมีแรงกด ที่นั่นย่อมมีแรงต้าน” ซึ่งทุก คนที่มองสังคมน่าจะมีเหตุผลแล้วก็คงเข้าใจถึง ปัญหาที่คนผิวดำเหล่านี้ต้องเผชิญได้ดี

๒. ทมยันตีต้องการเอาเรื่องคนผิว ขาวผิวดำมาเปรียบเทียบกับชนชั้นปกครองที่ กดขี่ กับฝ่ายประชาชนที่ถูกกดขี่ เพื่อโยง เรื่องให้เข้ากับสภาพการณ์ในเมืองไทยตามสาย ตาอันมีคัมภีร์ช่วยผลประโยชน์ที่จำต้องคั่นรน รักษาไว้ของทมยันตี โดยยกให้เห็นความเลวร้ายของฝ่ายถูกกดขี่ว่าสมควรอย่างไรที่จะต้อง คงสภาพแห่งการกดขี่เอาไว้ ซึ่งที่จริงแล้ว การ เปรียบเทียบที่ทมยันตียกมาในเรื่องคนผิวขาว ผิวดำนั้นเป็นการเปรียบเทียบที่เห็นชัด เพราะ ความละม้ายคล้ายคลึงกันในสภาพการณ์ แต่ เนื่องจากจุดยืนการมองปัญหาของทมยันตีเป็น ฝ่ายกดขี่ที่ปฏิกิริยาเสียแล้ว การเปรียบเทียบ จึงมิได้วางอยู่รากฐานความคิดที่ถูกต้อง หาก เป็นการช่วยทำลายความมีมนุษยธรรมของผู้ คนให้หมดสิ้นไปมากกว่า

๓) ทักษะที่มีต่อหน้าที่และความรับผิดชอบของนักเขียน ทมยันตียืนยันทันอย่างเด็ด ขาดที่จะไม่รับผิดชอบต่อเนื้อหาที่ตนเสนอไว้ ในงานเขียนด้วยการอ้างว่าตนเคารพในวิจารณ์

ญาณของผู้อ่าน จะไม่บังคับให้ผู้อ่านเชื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพราะคิดว่าเมื่อผู้อ่านอ่านงานเขียนชิ้นใดแล้วก็จะเลือกเชื่อแค่นั้นสิ่งที่ถูก ถ้าสิ่งใดในงานเขียนเป็นสิ่งไม่ถูก ผู้อ่านก็จะไม่เชื่อและจะไม่นำไปปฏิบัติใช้ ลักษณะการแก้ตัวของทมยันตี เพื่อให้พ้นจากการวิพากษ์วิจารณ์นั้นเป็นการแก้ตัวไปอย่างน่าขุ่น ๆ เป็นลักษณะที่พยายามผลักดันให้คนมองทุกสิ่งทุกอย่าง อย่าง จิตนิยม ไม่มองสภาวะจริงๆ ที่เป็นอยู่ในสังคม ไม่มองเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ครอบคลุมเราอยู่ คิดแต่ว่ามนุษย์ต้องมีวิจรรย์ญาณของตนเอง โดยไม่คำนึงความเป็นไปได้ของแต่ละบุคคลว่าแตกต่างกันมากน้อยเพียงไร

ทมยันตีเองเคยสารภาพไว้ในเรื่องของการทำงานว่า “สมัยเป็นนักเรียน เรามักจะมีอุดมคติกันทุกคน เพราะตอนนั้นพอถึงเวลากิน เรามีคนหาข้าวให้กิน พอต้องการเงินแบบมือขอได้ ต่อเมื่อเราต้องออกมาหาข้าวกินเอง หาเงินใช้เอง เราจึงจะรู้ว่าศิลปการหาเงินให้พอใช้เป็นศิลปอันสูงสุด และจากนั้นเราก็ก้มหน้าก้มตาคิดหาศิลปในขั้นนี้ จนคำว่าอุดมคติค่อย ๆ เลือนหายไป จนกว่าจะมีคนมาทำให้เรามีเงินเต็มกระเป๋า มีข้าวรอกหม้อ เราจึงคิดว่าอุดมคติขึ้นมาตะโกนโหวก ๆ อีกครั้งหนึ่ง” (ทางรัก)

นี่คือเหตุผลที่แท้จริงในการเขียนหนังสืออย่างไม่รับผิดชอบต่อคนอ่านของทมยันตี

หาใช่เหตุผลอื่นอย่างที่เจ้าตัวพยายามยกมาไม่

จากบทบาทที่ยืนอยู่ในแนวหน้าของฝ่ายปฏิกริยา ทฤษฎี “ศิลป์เพื่อศิลป์” ที่ทมยันตีและนักเขียนฝ่ายตนเคยประกาศไว้ก็พิสูจน์ตัวเองแล้วว่าไม่มีอีกต่อไป หากสังคมนิยมเป็น “ลัทธิ” ที่ฝ่ายนักเขียนค่ายสกุลไทยหรือหนังสืออื่นในประเภทเดียวกันกล่าวหาว่านักเขียนฝ่ายก้าวหน้างานวรรณกรรมไปใช้เป็นเครื่องมือ ระบบทุนนิยมกึ่งเมืองขึ้นที่นักเขียนปฏิกริยาเหล่านี้พยายามปกป้องอยู่ก็เป็น “ลัทธิ” อีกลัทธิหนึ่งเช่นกัน ประชาชนล้วนมีชีวิตอยู่ภายใต้ระบอบการเมืองระบอบใดระบอบหนึ่งอย่างแน่ชัด งานวรรณกรรมซึ่งเป็นผลิตผลที่สะท้อนถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในสังคม ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะมีความเชื่อมโยงกับการเมืองไม่ทางตรงก็ทางอ้อม สิ่งที่น่าจะพิจารณากันจึงมิใช่ประเด็นที่ว่างานเขียนชิ้นใดประกาศลัทธิไหนหรือไม่ แต่น่าจะมากไปกว่านั้นว่ามีประโยชน์ต่อประชาชนมากแค่ไหน มอมเมาและขัดขวางความก้าวหน้าของประชาชนหรือไม่ เพียงไร ทมยันตีและเพื่อนนักเขียนคนอื่น ๆ อาจจะสามารถเรียกความนิยมชมชอบจากคนอ่านได้ด้วยรูปแบบทางภาษาที่น่าติดตาม แต่พัฒนาการทางความคิดของมนุษย์ไม่เคยหยุดยั้ง เมื่อใดที่สังคมนั้นปรากฏออกมาให้ทุกคนได้เห็น รูปแบบทางภาษาที่สวยงามก็ไม่อาจปกปิดความเป็นยาพิษ

ที่ซ่อนอยู่ในงานเขียนนั้นได้

ดังนั้น การมองงานของนักเขียนแต่ละคนอย่างวิเคราะห์วิจารณ์ จึงเป็นสิ่งควรกระทำเพื่อเป็นการคอยช่วยกันตรวจสอบมิให้งานเขียนที่มีผลกระทบในทางลบต่อประชาชนถูกผลิตออกมาช่วยกันเบียดเผยวัตถุประสงค์แท้

จริงของนักเขียนปฏิกริยาเหล่านั้น และหาทางกำจัดให้หมดสิ้นไป หาไม่แล้วประชาชนส่วนหนึ่งอาจต้องพัฒนาความคิดของตน ไปเข้าข้างฝ่ายกคชี่มากขึ้นอย่างไม่รู้ตัว และสงครามประชาชนก็คงจะต้องยืดเยื้อยาวนานออกไปอีกโดยไม่จำเป็น

สำเนาพิมพ์ ดวงกมล

หนังสือที่สำนักพิมพ์ดวงกมลจัดพิมพ์จำหน่าย

๑. มนุษย์สองหน้า	กุลจันทร์ (แปล)	ราคา	๑๒	บาท
๒. ขอบฟ้าขลิบทอง	อชเชนี, นิต นรารักษ์	„	๓๐	„
๓. วิธิตำเนิการประชุม	จำนงค์ สมประสงค์	„	๓๓	„
๔. โฉมหน้าอาฟริกา	ดร. ไพฑูรย์ คัสเซ่	„	๓๓	„
๕. พุดศหรือพุดเก้ง เล่ม ๑	มยุร วิเศษกุล	„	๓๓	„
๖. พุดศหรือพุดเก้ง เล่ม ๒	มยุร วิเศษกุล	„	๑๑	„
๗. แหม่มในเมืองแขก	อมราวดี (แปล)	„	๑๒	„
๘. พรรคการเมือง	ดร. หยุต แสงอุทัย	„	๖๖	„
๙. คนไม่มีเงา	ฉอง ปอล ชาร์ตร์	„	๒๒	„
๑๐. ประชาธิปไตยกับการวัดมติมหาชน	สวัสดิ์ สุคนธรังษี	„	๑๖	„
๑๑. รวมกันเรายู่	เมธี กุลยจินดา	„	๒๒	„
๑๒. จากกรรมกรมารดาถึงสุสาน	เมธี กุลยจินดา	„	๑๔	„
๑๓. จงหันหน้าเข้าหากัน	เมธี กุลยจินดา	„	๑๔	„
๑๔. วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น	รัญจวน อินทรกำแหง	„	๒๔	„
๑๕. อุปสรรคของระบอบประชาธิปไตย	ดร. ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์	„	๒๒	„

และหนังสือที่กำลังจัดพิมพ์อยู่ในขณะนี้ ๒ เล่ม เล่มแรก คือ แล้งเข็ญ เล่มที่ ๒ คือ ถนนสายไปสู่ความตาย ทั้งสองเล่มเป็นชุดวรรณกรรมสำหรับคนรุ่นใหม่ โดยมี สุชาติ สวัสดิ์ศรี เป็นบรรณาธิการประจำชุด

เลือดสีขาว

เขาเพิ่งกลับจากการเดินทาง
การเดินทางที่ยาวนาน
การเดินทางที่ตัวตนเป็นเดิมพัน
ระหกระเหิน ทูรันทุราย
แต่ไม่รู้สักเบอหน่าย

เขากวาดสายตาไปรอบรอบ
บ้านเรือน สถานเรียงรายก็คล้ายหมด
นอกจากเขา ไม่มีสิ่งมีชีวิตเลย
ลมพัดหวิว ๆ จนรู้สึกหวิว ๆ

ซากศพขบดินระเกะระกะ
กลิ้งควากละกลิ้งทกลอของอากาศ
เลือดสีดำเรยราดไปทั่วพื้น
เลือดสีขาววันไหลเป็นทาง

เสียงรถแทรกเตอร์ดังสนั่น
มันกำลังกวาดศพมารวมกัน
เขายกมือห้ามไว้
ขอให้แยกคนเลือดสีขาวจากคนเลือดสีดำ

ฉ ทเลือดสีขาวและสีดำพบกัน
ไม่มีสุนัขนำแห่งการผสมผสาน
เลือดสีดำจะขอปนกับเลือดสีขาว
แต่เลือดสีขาวรังเกียจ ขยะแขยง

เขากับเลือดสีขาวใส่ชุด
แล้วเริ่มเดินทางต่อไป
ตนไม่ทกตนทเริ่มเป็นทารกในวันนี้
เขาจะให้เลือดสีขาวเป็นอาหาร

ประสิทธิ์ รุ่งเรืองรัตนกุล

คนกับหนังสือ

อังเดร มาลโรซ์
กับ
ทฤษฎีไม่ร่วมกอล

จารุณี เขมียวาท

อังเดร มาลโรซ์เคยเป็นคอมมิวนิสต์ นักปฏิวัติ นักคิด นักศิลปนิยม และนักเขียน
ตำแหน่งทางการเมืองหลังสุดของมาลโรซ์คือตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมในชุด
รัฐบาลของประธานาธิบดีเดอโกล และยังคงได้รับนับถือว่าเป็นนักปราชญ์สำคัญที่สุดของฝรั่งเศส
และของสมัยปัจจุบัน

มาลโรซ์มีความสนใจในมนุษยชาติและเห็นค่าของความเป็นคนอย่างยิ่ง เขาเขียน
หนังสือไว้หลายเล่มเพื่อวิเคราะห์หาข้อสรุปเกี่ยวกับมนุษย์ ทั้งโดยการพิจารณาศิลปะในรูปแบบ
ลักษณะต่าง ๆ กันจากหลายแหล่งอารยธรรม และโดยการสร้างงานศิลปะของตัวเองในรูปแบบของ
วรรณกรรม

หัวใจในงานเขียนของมาลโรซ์โดยส่วนรวม คือความเชื่อในวิญญูของการเปลี่ยนแปลง เขาเชื่อว่าสรรพสิ่งทั้งปวงก้าวหน้าไปพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลง มนุษย์ซึ่งเป็นสัตว์ที่รู้จักมีความสำนึกถึงจุดจบของทุกสิ่งที่มีการตั้งต้น ปรรวณความมั่นคงถาวรอย่างแรงกล้า ตัวเอกในนวนิยายของมาลโรซ์เจ็บปวดทุกครั้งเมื่อรู้สึกว่างเปล่าที่กำหนดวิถีชีวิตที่ตนกำหนดกับชีวิตของเขาอย่างที่ได้ทำกับคนอื่นมาแล้วและจะไม่หยุดยั้งให้ใครเลย ไม่มีใครอธิบายต้นสายปลายเหตุของสิ่งที่ต้องเกิดกับทุกคนนี้ได้ ตัวละครของมาลโรซ์พยายามแยกตัวออกจากสังคมที่เขาเห็นว่าไร้จุดหมาย จึงตัวออกจากคัลลองของประวัติศาสตร์เพื่อหลบเลี่ยงภาวะของการเป็นผู้ถูกกระทำ โดยการผนวกความคิดของปาสกาล ที่ว่ามนุษย์มีทั้งความยิ่งใหญ่และความน่าสมเพชเวทนา เข้ากับคำสอนของเซนที่ออกัสตินเกี่ยวกับธรรมชาติของจิตใจมนุษย์ที่มีทั้งด้านดีและด้านเลว มาลโรซ์บรรจงสร้างตัวละครที่สำนึกว่าศักดิ์ศรีของชายชณะต้องไม่ใช่การแตกทำลายเพราะความรุนแรงของปฏิกิริยา ตัวละครที่จะรับบทผู้สร้างประวัติศาสตร์ ไม่ใช่เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ไร้ความสำคัญของประวัติศาสตร์ เขาจะต้องลงมือกระทำการเพื่อฝากรูปรอยของการมีชีวิตอยู่เป็นคณชนิตที่มีความคิดและวิจารณ์ญาณไว้ เขาจะต้องเผชิญอุปสรรคที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคือความขัดแย้งในตัวเอง อย่างไรก็ตามมาลโรซ์มีความหวังว่าในที่สุดกรรมในใจของคน คือพระเจ้าจะเป็นฝ่ายมีชัย นำให้บรรลุถึงการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีสันติสุข

แม้ว่ามาลโรซ์จะไม่ได้ใช้ตัวละครชุดเดียวกันในงานที่จัดว่าเป็นนวนิยายของเขา เราถือเอาจุดได้ว่า *การัน แบร์แกง แซน คีโย คาทาว กาสเนอร์ มานูเอล และ แบร์แยร์* พ่อลูกประมวลเอาความสำนึก ความทะเยอทะยาน ความแข็งแกร่งและความเปราะบางอันเป็นธรรมดาของคนจริง ๆ จะเป็นทีไหนเมื่อไหร่ก็ตามไว้ทั้งหมด สัญลักษณ์เด่นชัดไม่ในเรื่อง *เลส์ นัวเยส์ เดอ ลาดแตนบูร์ก* เป็นแกนของความคิดเกี่ยวกับการเกิด การแตกดับ การเกิดใหม่ การเปลี่ยนแปลงเพื่อความก้าวหน้าและการคงรูปของสิ่งที่เป็นแก่นแท้แน่นอน มนุษย์จะมีวิวัฒนาการไปในทิศทางใด เป็นเวลานานเท่าใดแล้วก็ตาม ทุกคนต่างก็แตกแขนงมาจากกอไม้เดียวกัน คืออาดัมกับอีฟ

การถือศาสนาอย่างเคร่งครัดของมาลโรซ์ มิได้เป็นอุปสรรคแก่งานสืบเสาะหาเนื้อแท้ของคนที่เป็นพลโลกแต่ประการใด เขาศึกษาอารยธรรมของชาติอิจิปต์โดยเปรียบเทียบกับอารยธรรมของกรีก และมีความเห็นว่าคนอิจิปต์เชื่อในความเป็นนิรันดร์ของชีวิต เมื่อมีแตกดับก็ย่อมมีเกิดใหม่อยู่เป็นวงจร ร่างกายของผู้ที่เสียชีวิตไปแล้วจึงยังถูกเก็บไว้ในสภาพที่ตีเลิศ

ส่วนชาวกรีกนั้นเชื่อในอมตภาพของมนุษย์ กล่าวคือเชื่อว่ากาลเวลาเดินเป็นเส้นตรง มนุษย์อาจจะแสวงหาความเป็นอมตได้โดยการสร้างงานศิลปะที่จะอยู่คู่กาลเวลา เมื่อตัวตายไปแล้วรูปสลักฝีมือช่างสมัยกรีกยังคงความเป็นเลิศทั้งในด้านความงามและเชิงศิลปะมาตราบนานทุกวันนี้ ก็เพราะเหตุนี้มาลโรซ์ได้ศึกษาศิลปวัฒนธรรมของจีน เขมร ญี่ปุ่นและอินเดียอย่างลึกซึ้ง คนตะวันตกกับคนตะวันออกมีความคิดต่างกันหลายอย่าง แต่ในฐานะที่เป็นคนเหมือนกันก็ย่อมประสบปัญหาบางอย่างเหมือนกัน ในนวนิยายเรื่องแรกของมาลโรซ์ที่เราอาจแปลชื่อเป็นไทยได้ว่า *มนต์เสน่ห์ตะวันตก* เขาหยิบยกภาวะวิกฤติที่ตะวันตกและตะวันออกต้องเผชิญขึ้นมาพูดภาวะวิกฤตินี้คือวิถีของการเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีใครยับยั้งได้ ที่สำคัญที่สุดคือการเปลี่ยนแปลงในตัวของคนนั่นเอง คนจีนเพิ่งจะตื่นจากการนอนหลับอันยาวนานในขณะที่ชาวตะวันตกพยายามแสวงหาตัวเองจนแทบจะเสียดสี (หนังสือเล่มนี้ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๙๒๖)

หนังสือเล่มนี้เป็นการเขียนจดหมายโต้ตอบระหว่างคนจีนที่มาเที่ยวยุโรปกับคนฝรั่งเศสในระหว่างการเยือนประเทศจีน จดหมายซึ่งมีอยู่ไม่กี่ฉบับถือเป็นการแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างคนที่มาสัมผัสกลิ่นไอของวัฒนธรรมต่างแดน คนจีนเชื่อว่าคนเราเกิดได้หลายครั้ง ในแต่ละภพวิญญูณจะมาซ้ำร่างใหม่ มีชีวิตใหม่อย่างปราศจากความทรงจำเกี่ยวกับชีวิตที่ผ่านมาไป วัฏจักรที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา^๕คือความจริงแท้แน่นอนเพียงอย่างเดียว ชีวิตของแต่ละคนเป็นเพียงส่วนประกอบเล็กน้อยเกินกว่าจะเข้าใจได้โดยตลอด และความพยายามจะเข้าใจดีของความเปลี่ยนแปลงในโลกนี้เองที่เป็นความโง่เขลาของคนจีนหรือชาวพุทธ มรรควิธีที่จะนำไปสู่ความรู้^๖นั้นคือหนทางไปสู่นิพพาน ตัวละครที่เป็นคนจีนในเรื่อง คือ หลิง สรุพบว่าความคิดที่ว่าคนเป็นเพียงส่วนประกอบของวงจรอันยั่งยืนนี้ มีส่วนทำให้การยึดถือในปัจจุบันบุคคลทางตะวันออกรุนแรงน้อยกว่าทางตะวันตกมาก คุณลักษณะที่คนจีนเห็นว่ามีค่าและพยายามฝึกใจเพื่อให้ได้มาคือความฉลาดลึกซึ้งและความสงบ

ในความเห็นของ เอ.ค. ซึ่งเป็นคนฝรั่งเศสในท้องเรื่อง ถือว่าคนตะวันตกต้องการมีผลงาน ต้องการฝากกรูปรอยไว้ในโลกมนุษย์อันยุ่งเหยิง ต้องการสร้างระเบียบด้วยมือของตัวเอง ต้องการหยุดการเปลี่ยนแปลงด้วยการสร้างสิ่งที่จีรังและมีเสถียรภาพขึ้นมา แต่เขาก็ต้องค้นหาสิ่งที่จีรังใหม่อยู่เสมอเพราะกาลเวลาเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เขายึดถืออยู่ตลอดเวลา

ความแตกต่างระหว่างตะวันตกกับตะวันออกสิ้นสุดลง เมื่อคนตะวันตกยอมรับว่าชีวิตคือการเปลี่ยนแปลงอันไม่รู้จบ แต่ตะวันตกก็มีเสน่ห์ที่รุนแรงไม่น้อย คนรุ่นใหม่ของจีน

เสื่อมศรัทธาในลัทธิขงจื้อ พวกเพียรแสวงหาตัวเอง หากความเข้าใจกระจ่าง หากสิ่งที่จะยึดไว้ เป็น “ที่สุด” ของชีวิตอย่างทรนทราย

เลส์ กอง เกรองส์ (๑๙๒๘) แสดงให้เห็นว่าคนจีนที่ได้รับอิทธิพลของความคิดแบบตะวันตก เริ่มต่อต้านจักรวรรดินิยมทางเศรษฐกิจของอังกฤษที่มีผลประโยชน์อยู่ในฮ่องกง เป็นอันมาก เหตุการณ์สำคัญคือการนัดหยุดงานเพื่อประท้วงและการขับไล่อ่างอย่างรุนแรงในปี ค.ศ. ๑๙๒๕ โดยกรรมกรชาววางคังที่สำนึกในค่าของความเป็นคนมากขึ้น ชาวยุโรปช็อกกรีน ทำหน้าที่ปลุกระดมบรรดาผู้รับจ้างให้ตื่นตัวและวางแผนการนัดต่อสู้ กรีนเป็นคนที่ใช้ตัวเองเป็น เครื่องวัดหาความหมายชั้นยูกิ เขาจึงปลีกตัวออกจากสังคม เดินทางออกจากบ้านเกิดเมืองนอน ที่นที่ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม เขาพอใจจะใช้อำนาจไปในทางทำลายเพื่อคานสัสมอันไร้แก่นสาร ผลลัพธ์ก็คือสังคมคอมมิวนิสต์บนความปรักหักพังของอาณานิคมตะวันตก แม้ความรุนแรงจะนำชัยชนะมาสู่ชนชั้นกรรมกรชีพ กรีนยังมีได้สิ่งที่เขาแสวงหา ไม่มีศัคคัศรีสำหรับคนที่ แยกตัวอยู่ห่างจากคนอื่นในสังคมแบบที่เขามีส่วนทำให้เกิดขึ้น

ใน *ลา วัว รว้ยาล* (๑๙๓๐) ตัวละครที่เป็นตัวแทนของมาลโรซ์ คือ โคลด ทำนายว่าฝรั่งเศสจะเสียผลประโยชน์ในอินโดจีนให้แก่เจ้าของประเทศภายในเวลาไม่เกิน ๓๐ ปี เหตุการณ์สำคัญของเรื่องคือการบุกป่าเขมรเพื่อสืบหาตำแหน่งแน่นอนของรูปสลักอัสตราสองนางอัน เป็นปฏิมากรรมชิ้นเอกของศิลปะเขมร นี่คือนี่ที่โคลดเชื่อว่าเป็นรูปรอยที่คนอาจสร้างขึ้นเพื่อเอาชนะโชคชะตาได้ เวลาเป็นประหนึ่งเครื่องกำกับชีวิตว่าทุกคนเกิดมาแล้วต้องตาย มนุษย์ติดกับ อยู่ในเรือนร่างที่จะต้องแตกทำลายไป เพื่อนร่วมทางของโคลด คือแปร์แกง มีความคิดหมกมุ่นอยู่กับความตายที่เขาเห็นเป็นศัคคัศหมายเลขหนึ่ง แปร์แกงเหมือนกรีนตรงที่นิยมการมีอำนาจเหนือผู้อื่นเพราะตั้งตัวไว้เป็นที่สุดแห่งค่านิยมทั้งหลายตามแบบฉบับคนตะวันตก ความน่าเวทนาทวีขึ้นถึงจุดสูงสุดเมื่อแปร์แกงพยายามจะสลักตัวเองออกจากสังขารที่ถึงอายุขัย คำพูดสุดท้ายของเขา คือ “ความตายนั้นไม่มีหรอก มีแต่ตัวฉันที่กำลังจะตาย” (หน้า ๑๗๘)

เหตุการณ์ใน *ลา กองดิชียง อูแมน* (๑๙๓๓) ดำเนินต่อจาก เลส์ กอง เกรองส์ คือ การลุกฮือของพวกคอมมิวนิสต์ในเซียงไฮ้ในปี ค.ศ. ๑๙๒๗ มาลโรซ์รับความคิดของมองเตญ์น มาใช้ กล่าวคือในโลกที่มีเวลาเป็นปัจจัยสำคัญ สิ่งที่ยิ่งตัวเพียงอย่างเดียวคือการเปลี่ยนแปลง ผู้ที่ยอมสละชีวิตตนเพื่อยังความเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นแก่สังคมอย่าง คีโย หรือ คาทาว ย่อมได้ชื่อว่าเป็นนายเหนือโชคชะตา มิใช่เป็นเพียงเหยื่ออย่างแปร์แกง แทนที่จะเป็นเครื่องย้ำความ

ไร้แก่นสารของชีวิต ความตายกลับเป็นสิ่งที่ให้ความหมายและคุณค่า เพราะเป็นหนทางที่คนอาจเลือกเดินเพื่อให้บรรลุถึง “ที่สุด” ของความเป็นคน คือการยอมรับความเปลี่ยนแปลงอย่างไรก็ตาม ความเหลวไหลไร้สาระจะเกิดขึ้นทันทีหากบุคคลยอมให้ “ที่สุด” นั้นเป็นเพียงวิธีที่จะสนองความต้องการส่วนตัว เช่น ได้กำชีวิตตนไว้ในอุ้งมืออย่าง แชน ผู้ยินดีตายเพราะระเบิดสังหารที่ตัวโยนเข้าไปในรถของเจียงไคเช็ค แชน เป็นตัวเอกสุดท้ายของมาลโรซ์ที่ตายอย่างไรก็ตามก็เพราะไม่ได้มุ่งให้เกิดผลดีแก่ผู้อื่นเลย ความคิดอีกอย่างหนึ่งที่มาลโรซ์เสนอในเรื่องนี้คือ “ที่สุด” ที่มนุษย์พยายามหาและยึดไว้นั้นไม่มี เพราะสิ่งเดียวที่จริงคือความเปลี่ยนแปลงและมนุษย์มีความสามารถเพียงแค่กระทำการบางอย่างได้บ้างเท่านั้น จึงจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันฉันท์พี่น้อง

เราอาจจัดตัวละครสำคัญในนวนิยายสามเรื่องหลัง คือ การ์วิน แปร้แกง กับ แชน ไว้ในประเภทนักผจญภัยได้ ชาตรีอธิบาย “นักผจญภัย” ว่าเป็นผู้ที่มีเหตุผลส่วนตัวจำต้องฝ่ากชีวิตไว้กับ “การลงมือกระทำการ” บางสิ่งบางอย่าง ไม่ใช่เป็นเพราะแรงกระตุ้นจากภายนอก เขามักแยกตัวจากผู้อื่นด้วยเกรงจะเสียความเป็นตัวของตัวเองที่ไม่เหมือนใคร มีความนับถือตัวเองสูง จะพยายามหลีกเลี่ยงการมีความรักเพราะนั่นหมายถึงการหลอมตัวเองให้เข้ากับอีกคนหนึ่งให้ได้ เขาจะถึงขั้นเดินสวนทางกับคนอื่นแม้รู้ว่ากำลังเดินไปสู่หายนะ สิ่งเดียวที่อาจเปลี่ยนใจเขาได้ คือการมีความสัมพันธ์ฉันท์พี่น้อง ได้ร่วมเป็นร่วมตายกับคนอื่น

นวนิยายอีกสามเรื่องของมาลโรซ์ คือ เลอ ตองคู เมพริส (๑๙๓๕) แลส บัวร์ (๑๙๓๗) และ เลส นัวเยส คาลแตนบวร์ก (๑๙๔๓) เสนอตัวละครที่ยอมให้ผู้อื่นเป็นส่วนประกอบชีวิตตนด้วย กาสเนอร์ ยอมสละชีวิตเพื่อปกป้องเพื่อนร่วมงานและเขาก็ได้ชีวิตคืนมาเพราะการเสียสละของผู้อื่นอีกเหมือนกัน เราได้เห็นชีวิตกันของมาลโรซ์ที่วิวัฒน์ไปพร้อมกับตัวละครที่เขาสร้างขึ้น ธรรมชาติที่เคยเป็นภยคุกคามอย่างใน ลอ วิว รวยาส เปลี่ยนมาเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงชีวิต ทารกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการลงมือ “กระทำการ” ของเฮมเมลริชใน ลอ กองดิซียอง อูแมน กลับมาให้ความหมายในทางดี กาสเนอร์เห็นการให้กำเนิดชีวิตใหม่เป็นวิธีการหนึ่งที่จะบรรลุถึงความเป็นอมตของมนุษย์ในภพนี้

หลังจากที่หมกมุ่นอยู่กับความตายที่มีอำนาจคุกคามที่แน่นอน แม้จะมองไม่เห็นตัวมาลโรซ์หันมาผูกเรื่องให้เห็นโอกาสที่วงจรชีวิตจะโค้งมาบรรจบครบวงแล้ว พร้อมจะตั้งต้นใหม่ เขาใช้จำนวนเก้าให้ความหมายเทียบได้กับระยะเวลาเก้าเดือน ก่อนที่ทารกจะถือกำเนิดจาก

กรรมมารดา กาสเนอร์ถูกจำจองอยู่ในค่ายกักกันของนาซี ๘ วันจึงได้ออกมาพบชีวิตใหม่
มานูเอล (ใน แลสบัวร์) อยู่ในสมรภูมิของสงครามกลางเมืองสเปนถึง ๘ เดือนกว่าจะเรียนรู้ว่า
หนทางที่มนุษย์จะเดินฝ่าฟันความชั่วช้าไปถึงความดีงามอย่างที่เซนต์ออกัสติน หวังไว้ นั้นจะ
ต้องเต็มไปด้วยความเสียสละ ความตั้งใจแน่วและการผูกไมตรีเป็นพี่เป็นน้องกัน แบร์แยร์ผู้ถูก
ใน เลส์ นัวเยส์ คาลแตนบวร์ก ฝึกวิริยยุทธอยู่ถึง ๘ เดือน เหมือนกันก่อนที่จะเข้ารับในสงคราม
โลกครั้งที่ ๒ และจบลงด้วยการเรียนรู้ว่า คุณลักษณะที่ไม่มีวันเปลี่ยนแปลงของคนคือ การ
ยืนกรานฝ่าฝืนที่จะหลุดพ้นจากเครื่องพันธนาการของโชคชะตาที่ปาสกัลกล่าวถึงไว้

เรื่อง เลส์ นัวเยส์ คาลแตนบวร์ก เป็นการท้าวความในอดีตโดยแบร์แยร์ผู้ถูกเป็น
คนเขียนเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่บิดา คือ แวงซองต์ แบร์แยร์ หลังจากที่แวงซองต์ไปช่วย
ทำงานรวมประเทศตุรกีและประสบความล้มเหลว เขากลับมายุโรปพร้อมกับได้ข่าวการตายของ
บิดา น้องชายของแวงซองต์ ซ็อลเตอร์ จัดการอภิปรายขึ้นที่วัดอัลแตนบวร์ก หัวข้อการ
อภิปรายคือสิ่งที่คงตัวและสิ่งที่แปรสภาพในมนุษย์ การตายของบิดาผู้เคยเป็นนักประท้วงความ
ไม่เป็นธรรมที่เข้มแข็งยังอยู่ในใจของแวงซองต์ ก่อนจะเสียชีวิตบิดาของเขาพูดว่าไม่เสียใจเลย
ที่ได้ดำเนินชีวิตมาอย่างนั้น ประเด็นนี้จึงเป็นจุดตั้งต้นของการอภิปราย ว่าประวัติศาสตร์ของ
มนุษย์เป็นเรื่องของเจตจำนงที่เลือกได้ หากการปล่อยตัวไว้กับโชคชะตาจริงหรือไม่ มาลโรซ์
ไปไกลกว่าปาสกัลตรงที่ว่า มนุษย์อาจอาศัยอำนาจบางอย่างในตัวมาหักโง่ที่จ้องจำเขาไว้
ได้ อำนาจนั้นทำให้มนุษย์มีฐานะเทียบเท่าพระเจ้า คือ เนมิตได้ ตัวอย่างงานเนมิตของ
มนุษย์คือ ปฏิมากรรมกรีก รูปศิระชายหนุ่มที่เก่าแก่ที่สุดอยู่ในพิพิธภัณฑสถานอโครโพลิส
“รูปสลักชิ้นแรกเป็นส่วนที่เป็นใบหน้าคนเท่านั้นเอง . . . คน ที่ไม่เป็นเหยื่อของอสุร ของ
ความตาย หรือของเทพองค์ใดอีกต่อไป วันนั้นเป็นวันที่มนุษย์ดึงมนุษย์ออกจากปลักทม
(จุพระเจ้า) . . . สิ่งทีลึกลับที่สุดคือการทำที่มนุษย์สามารถประคองรักษาภาพของตัวเองอันอาจหักล้าง
ความไร้ความหมายของตัวเสียได้ . . .” (หน้า ๗๒)

มาลโรซ์เน้นอยู่เสมอว่า ในด้านความคิด ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติเป็นประวัติ
ของการต่อสู้กับมृत และในทางด้านความคิดก็เหมือนกัน สิ่งทีคงตัวไม่มีวันผันแปร คือ
ความทะเยอทะยานที่จะหลุดพ้นจากภาวะการเป็นคน ความคิดทำให้คนต่างจากสัตว์ ศิวสง่า
ของมนุษย์อยู่ตรงที่เขาสามารถตั้งคำถามต่อแบบแผนที่เป็นอยู่ในโลกทั้งโลกได้

ค้นวอลนัทที่มองเห็นจากสถานที่จัดอภิปรายถูกใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อเทียบเคียงวิถีของชีวิตคนกับวิถีของธรรมชาติ แวงซองต์เห็นว่าเจตจำนงอันไม่มีที่สิ้นสุดเป็นตัวการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ความเปลี่ยนแปลงทั้งของคนทีมองเห็นในวิวัฒนาการแบบต่างๆ และของต้นไม้ ที่เห็นได้จากรูปลักษณะของกิ่งก้านที่ไม่ซ้ำแบบกัน เป็นเพียงการแตกแขนงออกไปจากลำต้นที่คงรูปเดิมอยู่เสมอ ผลนัทสุกแล้วร่วงอยู่บนพื้นดินใกล้ๆ กับหน่อที่แทงขึ้นมาใหม่ อุปมาเหมือนคนที่ต้องมีการตายและการเกิดใหม่อยู่เป็นวงจรไม่รู้จบ มาลโรซ์อุปมาอุปไมยต่อไปอีกว่า ท่อนไม้เปรียบเหมือนคนเดือน รูปที่แกะจากไม้เนื้อคือคนที่เจริญแล้ว และแบบอย่างการแกะสลักคืออารยธรรมแบบต่างๆ นั่นเอง

จะเห็นได้ว่ามาลโรซ์เป็นนักมนุษยธรรมในทั้งสองความหมาย คือ เป็นนักศึกษาวัฒนธรรมของกรีกและโรมัน และเป็นนักศึกษารื่องมนุษยชาติ ก่อนที่จะสรุปได้ทฤษฎีไม่ร่วมกอบมา เขาเริ่มด้วยการพิจารณาหน่วยที่เล็กที่สุดคือชีวิตของแต่ละบุคคลโดยรับความคิดของปาสกาลและเซนต์ออกัสตินมาใช้ ในนวนิยายที่กล่าวถึงแล้วโดยสังเขป เขาศึกษามนุษย์ร่วมสมัย ส่วนมนุษย์ในอดีตมีเหลืออยู่ให้ทำความรู้จักก็แต่ในพิพิธภัณฑ์ คือต้องศึกษาจากศิลปะที่ได้อักร่องความคิดและเจตจำนงของผู้สร้างเอาไว้ มาลโรซ์ต้องศึกษาต่อไปถึงจิตวิทยาของศิลปะ เรื่องต่อไปคือประวัติศาสตร์ สะพานเชื่อมอดีตกับปัจจุบันอย่างที่รู้จักกัน บนถนนสายประวัติศาสตร์ เรารู้ถึงการเกิดของอารยธรรมที่ไม่ซ้ำแบบกันเลยและที่ต่างก็ได้สร้างศิลปะแบบของตนที่มีความหมายต่างกันออกไปในแต่ละที่แต่ละเวลา เมื่อศึกษาประวัติศาสตร์อย่างจริงจัง มาลโรซ์มีความเห็นว่าประวัติศาสตร์ไม่ควรมีแต่เพียงหน้าที คือบันทึกปรากฏการณ์และการเปลี่ยนแปลง แต่ควรมีเป้าหมายด้วย มาลโรซ์เห็นว่าประวัติศาสตร์ควรจะเตรียมอดีตและปัจจุบันไว้ให้เป็นพื้นฐานของอนาคต เมื่อมนุษย์สามารถชำระล้างความไม่ยุติออกไปได้หมดและพร้อมที่จะหันหน้าเข้าหากันแทนที่ต่างคนจะต่างเดินไปบนเส้นทางของตัวเอง

อังเดร มาลโรซ์ เป็นนักเขียนที่ยิ่งใหญ่ เส้นห์ของเขาอยู่ตรงที่สามารถรักษาความมากน้อยระหว่างความคิดและการกระทำไว้อย่างพอดีได้แทบทุกครั้ง ปัญหาที่มาลโรซ์หยิบยกมาในเรื่องของเขาเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในท้องที่และในช่วงเวลาที่ระบุไว้อย่างแน่นอน และเขาสามารถผลักดันให้ผู้อ่านมีความคิดคำนึงต่อไปถึงปัญหาหลักของชีวิตของคนโดยไม่จำกัดชั้นวรรณะ ชาติ หรือศาสนา อนึ่ง งานเขียนของมาลโรซ์และชีวิตของเขานั้นต้องถือว่าอธิบายให้ความกระจ่างต่อกันและกัน เขาเป็นคนที่ลงมือกระทำตามความคิดที่ได้จากประสบการณ์

เขาเคยเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ที่ทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจให้แก่อุดมการณ์ เขาเห็นว่าลัทธินี้มุ่งจะแปลความคิดออกมาเป็นการกระทำจริงๆ อย่างไรก็ตาม เขาก็เห็นว่าลัทธิคอมมิวนิสต์ลิดรอนสิทธิหลาย ๆ อย่างที่บุคคลพึงมีตามธรรมชาติ เขาคิดหวังกับผลงานของเมาเซตุง เมื่อกลับไปเยือนประเทศจีนอีกครั้งหนึ่งในฐานะรัฐมนตรีในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ ในการเดินทางเที่ยวนี้ เขาแวะประเทศอินเดียด้วย อินเดียสามารถทำให้มาลโรชยอมรับนับถือได้เพราะหลักจริยธรรมที่แปลกใหม่สำหรับผู้ที่ยึดมั่นอยู่กับทฤษฎีการเมืองของแมคเคย์เวลล์ คือการต่อสู้ด้วยสันติวิธีอย่างมีผล ●

จุดสารโครงการตำรา สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ บรรณาธิการ

มีเรื่องน่าสนใจ คือ
รัชชีย์วิเคราะห์ไทย
ทหารกับการเมืองไทย
ข้าหลวงใหญ่อังกฤษกับวิกฤตการณ์วังหน้า
ในสมัยรัชกาลที่ ๕

ฉบับเดือนเมษายน วางตลาดแล้ว

คนกับสิ่งแวกล้อม

แก้วพลิต้ออกซิเจน

ของ

กรุงเทพ ๔

สุชาติพิชัย อินทร

ใครจะว่าสีแดงสวยที่สุด เพราะเป็นสีกาชาด หรือสีของประธานมา หรือบางคนจะว่าสีน้ำเงินสวยที่สุด เพราะเป็นสีของราชันกุล หรือบางคนจะว่าสีเหลืองสวยที่สุด เพราะเป็นสีของจักรพรรดิ หรือใครจะว่าสีขาวเป็นสีที่สวยงามที่สุด เพราะเป็นสีแห่งความบริสุทธิ์

แต่หลายคนล้มไปว่าสีเหล่านั้นไม่มีความสำคัญต่อการหายใจอยู่รอดของมนุษย์ เพราะมีแต่สีเขียวของพืชนั้นแหละที่สามารถทำให้มนุษย์มีอากาศหายใจอยู่ทุกวันนี้ สีเขียวสวยที่สุดในโลก ยังชีวิตในเมืองเต็มไปด้วยต้นไม้เขียวขจีไปหมด อากาศก็จะบริสุทธิ์ และมีออกซิเจนมากจนเกินไป

ประเทศที่เป็นผู้นำทางปฏิวัติอุตสาหกรรมเช่น อังกฤษ จัดได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่อนุรักษ์ต้นไม้ในเมืองในระดับดีที่สุดในประเทศหนึ่งในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะอังกฤษเรียนรู้จากบทเรียนของการถากถางที่ดิน โคนต้นไม้เพื่อสร้างแหล่งอุตสาหกรรมว่า ทำให้อากาศสกปรกมากยิ่งขึ้น และเป็นอันตรายต่อชีวิตทุก ๆ นาที จากบทเรียนอันนี้ทำให้มหานครลอนดอนมีสวนสาธารณะที่เขียวชอุ่ม และมีการรณรงค์ปลูกลต้นไม้ตามท้องถนนจนปัจจุบันนี้ ต้นไม้สูงใหญ่มากกว่าอีกหลาย ๆ เมืองหลวงในโลกนี้ และยังส่งผลสะท้อนให้ประเทศเมืองขึ้นของอังกฤษ เช่น มาเลเซียและสิงคโปร์ต้องยอมรับหลักการอนุรักษ์ต้นไม้ตามท้องถนนเอาไว้ด้วย โดยเฉพาะที่สิงคโปร์ซึ่งชาวอังกฤษมาตั้งบ้านพักตากอากาศอยู่สมัยยึดครอง ได้ออกกฎหมายตัดต้นไม้ทุกต้นตามท้องถนน และเพียง ๔๐ กว่าปีให้หลัง ทำให้เราเห็นเมืองสิงคโปร์กลายเป็นประเทศที่สวยงามด้วยต้นไม้เขียวชอุ่ม รวากับสวนในฝันในปัจจุบัน

ประเทศอุตสาหกรรมอื่น ๆ ต่างก็เรียนรู้จากบทเรียนของการบุกเบิก การพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมว่า การตัดต้นไม้ถางป่าเพื่อสร้างตึกรามและถนนอันจอแจมีแต่จะทำให้อากาศเป็นพิษมากขึ้น และปอดมนุษย์จะสะสมแก๊สพิษซึ่งต้นไม้ น่าจะช่วยให้

นั้น ที่สหรัฐ ฯ นักศึกษาและประชาชนได้ปลูกลต้นไม้ตามถนนกันตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๗ หลังจากที่เยาวชนและนักศึกษาหันมารักและเข้าใจธรรมชาติมากขึ้น โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ เช่น นิวยอร์ก รถยนต์ถนนที่เป็นบริเวณที่อยู่อาศัย เพิ่งมีการปลูกลต้นไม้กันใหญ่สองฟากถนน และถ้าถนนใดมีแนวต้นไม้อยู่ ราคาเช่าจะแพงขึ้นมากเกือบเท่าตัว และตามรัฐที่ปลูกลผลไม้ เช่น แคลิฟอร์เนีย ออเรกอน วอชิงตัน ก็จะมีปลูกลต้นไม้ปลูกล ๒ ข้างถนนด้วย บางทีก็มีต้นไม้หลาย ๆ ชนิดไม่ว่า เซซีลนัท, วอลนัทหลายสิบชนิดปลูกลอยู่ริม ๒ ข้างถนน เวลาถึงฤดูที่ผลของมันโตขึ้น ก็จะร่วงหล่นอยู่ข้างถนนนั่นเอง ใครทิวและเดินอยู่แถว ๆ นั้นก็เก็บกินได้ ไม่มีกฎหมายจับผู้กินผลไม้ของหลวงแต่อย่างใด

ที่มอสโคว์ก็เพิ่งมีการรณรงค์ปลูกลต้นไม้ปลูกล เมื่อประมาณ ๑๐ กว่าปีเอง เขาปลูกล ๔ แถวตามถนนสายต่าง ๆ คือ ซ้าย ๒ แถว ขวา ๒ แถว เวลาแอปเปิ้ลสุกจะมีลูกแดงหรือทองเต็มต้น ใครเก็บก็ไม่มีกรจับกุมหรือฟ้องร้อง นอกจากนี้ ยังมีการรณรงค์ปลูกลไม้ตามสวนสาธารณะ และบาทวิถี โดยการจัดวันหนึ่งในสัปดาห์ที่ประชาชนจะไปปลูกลต้นไม้ ต้นไม้ชาวบ้านในละแวกเดียวกันจะมาพิจารณาว่าจะปลูกลไม้ชนิดใด แล้วบอกทางรัฐไป รัฐจะส่งต้นไม้ตามจำนวนที่ต้องการ จากเรือน

เพาะชำมาให้ ชาวบ้านก็มาลงมือปลุกด้วยตนเอง ด้วยวิธีการทำลายต้นไม้จะไม่เกิดขึ้น เพราะทุกคนมีส่วนปลุกต้นไม้กับมือตนเองเสียแล้ว

ที่ปักกิ่งก็มีต้นไม้ปลูก ๒ ข้างถนน ถึงค่านละ ๒ แถว เช่นกัน ซึ่งเห็นได้จากภาพยนตร์ที่นำมาฉายนอกประเทศนั้น ต้นไม้มีอายุอย่างมากไม่เกิน ๓๐ ปี แสดงว่าเพิ่งได้รับการสนับสนุนให้ปลุกหลังจากรัฐบาลของเมาก็ขึ้นครองอำนาจนั่นเอง

ที่ประเทศอินเดีย ก็มีการปลุกต้นไม้ ข้างถนนฟากละ ๒ แถวเช่นกัน และอาจเนื่องจากประชาชนออกอยากมาก จึงปลุกต้นไม้ม่วง ขึ้นอยู่ ๒ ฟากถนน แม้เนื้อจะไม่อร่อยเท่ามะม่วงไทยแต่ก็พอประทังความอดโซ่ได้เป็นอย่างดี

สำหรับกรุงเทพฯ นั้น นิยมตัดต้นไม้เพื่อสร้างตึก สร้างถนน มิฉะนั้นบ้านเราจะถูกหัวว่า “ด้อยพัฒนา” ยังมีต้นไม้มากก็เป็นชาวป่า ชาวกรุงนั้นต้องอยู่ป่าคอนกรีต ดังนั้น ต้นไม้ที่ปลุกจึงเน้นเรื่องของความสวยงาม เน้นถึงศิลปะที่จะต้องเข้ากันกับสถาปัตยกรรม รูปร่างแปลก ๆ แม้แต่ต้นไม้ข้างถนนก็ไปเน้นที่ดอก เพื่อเชิดหน้าชูตาประเทศไทย เนื่องจากเราขายอาหารตาแก่นักท่องเที่ยวทาง ททท. และเทศบาลไม่รู้ว่กัสมัย์มา จึงเสาะแสวงหาไม้ที่มีดอกสวย ๆ มาปลุกไม่ว่า

ต้นไม้จะเป็นต้นไม้ล้มลุกหรือไม่ ไม่ว่าจะต้นไม้ที่ไม่มีรุ่มใบเลยหรือไม่ หรือไม่ว่าต้นไม้จะผลัดใบ โกร่นเป็นเวลานานหลายเดือนหรือไม่

เทศบาลกรุงเทพฯ โดยมิกองสวนเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงกับการปลุกต้นไม้ในที่สาธารณะ หมายถึงตามสวนสาธารณะตลอดจนสวนหย่อม (เช่น วงเวียน) และสวนตามถนน (คือต้นไม้ข้างถนน) หากได้ตั้งเป้าหมายจากการปลุกต้นไม้ในเมืองไม่ ถ้าหน่วยงานนี้จะถามสักนิดว่าเราปลุกต้นไม้ในกรุงเทพฯ ทำไม รับรองได้ว่า คนชั้นรุดเมล์ซึ่งต้องเดินต๊อก ๆ ฝ่าแดดยามเที่ยงวันจากต้นไม้หรือไปยังต้นถัดไป จะตอบได้ทันทีว่าเราปลุกต้นไม้ในกรุงเทพฯ เพื่อความสวยงามจากดอกโดยไม่ว่าคำนึงถึงใบรุ่ม เราปลุกต้นไม้เพื่อเป็นเขตถนน เช่น แนวสนที่เกาะกลางถนนพญาไท เราปลุกต้นไม้ห่าง ๆ กันเพื่อไม่เกาะกะขวางตาคนขับรถ เราปลุกตามอย่างลอกเองเจดิส เพราะเขาให้เงินมาพัฒนา เราก็เลยมาปลุกต้นไม้ ให้เขาเห็น

ความจริง สำหรับเมืองร้อนที่แดดจ้าจนแสบตาถึง ๘-๙ เดือนใน ๑ ปี เช่น เมืองหนาวของเรา เขาจำเป็นต้องการ ความร่มจากต้นไม้เป็นปัจจัยสำคัญสุด ถัดลงมา คือ หน้าที่โดยตรงของต้นไม้ที่จะหายใจเอาอากาศรอบ ๆ ต้นเข้าไป ซึ่งช่วยลดการสะสมของ

ควันพิษ และละอองน้ำมันจากท่อไอเสียรถที่ปล่อยควันคาร์บอนมอนนอกไซด์ และสารมีพิษอื่นๆ ออกมา แล้วต้นไม้ก็จะหายใจออกมาเป็นออกซิเจนในเวลากลางวัน ทำให้เพิ่มปริมาณของก๊าซที่มีความจำเป็นในการอยู่รอดของเรา และประการสุดท้ายก็คือ ความมั่งคั่งสำหรับนักสถาปัตยกรรม หรือประชาชนที่ *ทาศิลป์* เสียจนยอมรื้อนระอุกลางถนนเพื่อดูความสวยของดอกไม้แทนความร่ม

ตามท้องถนนต่าง ๆ ของกรุงเทพฯ ในปัจจุบันปรากฏว่ามีการปลูกต้นไม้อย่างขอลไปที หรือปล่อยให้เทวดาเลี้ยง หลักการในการพิจารณาปลูกต้นไม้ตลอดจนวิธีดูแลรักษา ยังสับสนอยู่มาก เห็นได้จากสภาพของต้นไม้ในปัจจุบันที่ขึ้นอย่างสับสน และซังกะตายอยู่ และถ้าถามว่า เราควรปลูกต้นไม้ใด เราก็ต้องพิจารณาว่านอกจากเงาใหญ่ใบร่ม ลดการสะสมแก๊สพิษ ผลิตออกซิเจน เน้นร่มรื่นงดงามท้ายสุด ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการพิจารณาชนิดของพืชเขียวที่จะปลูกตามบาทวิถีแล้ว ยังมีปัจจัยเรื่องของ *สภาพแวดล้อม* ต่อต้นไม้ที่ควรพิจารณาในการปลูกต้นไม้ อีก ซึ่งสภาพดังกล่าว ได้แก่ ความอดทนต่อความสั่นสะเทือนของถนน ระดับน้ำใต้ดิน น้ำร้อน ๆ จากร้านก๋วยเตี๋ยวและหาบเร่ เกลือแร่ซึมขึ้นจากบ่อด่างระสุมขึ้น น้ำมันจากร้านฟิตและล้างรถ สภาพและแผนกของท่อต่าง ๆ

เช่น ท่อประปา ท่อระบายน้ำทิ้ง และยังมีพวกสายระโยงระยาง จำพวกสายไฟฟ้า โทรศัพท โทรเลข เป็นต้น

แน่นอน เรื่องท่อทั้งเหล็กและคอนกรีตที่ฝังอยู่ใต้บาทวิถีหรือเกาะกลางถนนย่อมเป็นอุปสรรคต่อรากของต้นไม้ ดังนั้น ควรพิจารณานำเอาต้นไม้ที่มีรากตั้งลงมากกว่าราก *แผ่ออก* สำหรับบริเวณที่มีแผนกที่ท่อต่าง ๆ ได้ดินวางระเกะระกะซับซ้อน ต้นไม้ที่มีรากแผ่ออกจำพวกมะพร้าวหรือปาล์มขวิด มิควรนำมาปลูกในบริเวณเหล่านั้น

ส่วนเรื่องสายระโยงระยางเกาะกะบริเวณพุ่มใบนั้น ก็ควรพิจารณานำเอาต้นไม้ที่มีกิ่งก้านแข็งแรงและไม่แตกออกเป็นกิ่งฝอยมาก ทั้งนี้ เพื่อทาง กทม. จะได้จัดการตัดกิ่งบางกิ่งที่คาดว่าจะไปเกี่ยวพันกับสายไฟออกเสีย และเมื่อตัดกิ่งบางกิ่งออกแล้ว พุ่มไม้ก็ยังคงใหญ่เท่าที่เราต้องการ

สำหรับไม้ที่มีผล จำพวกสาเก ขนุน นั้น ต้องพิจารณาเป็นพิเศษว่า ข้ออ้างของฝ่ายไม่สนับสนุนหลักการปลูกไม้ผลเป็นจริงในทางปฏิบัติเพียงใด เช่นในข้ออ้างที่ว่า ผลไม้จะโตจนเมื่อหล่นลงมาตอนสุกและแก่จัด อาจทำอันตรายต่อคนและรถที่สัญจรไปมาได้ นั้น ก็น่าจะพิจารณาในทางความเป็นจริงว่า ต้นไม้เหล่านี้ไม่ได้รับการบำรุงด้วยปุ๋ยหรือรดน้ำสม่ำเสมอจนจะมีลูกใหญ่ๆ ได้อย่างสวนแถบ

บางทหรือเมืองนนท์ อย่างตึกมีลูกแกนๆ ออกมาประปราย และส่วนมากผลเหล่านี้ก็ถูก ชาวบ้านที่เดินผ่านป็นเก็บกินตั้งแต่ลูกยัง จี๋ว ๆ อยู่

แต่เมื่อคิดถึงร่มใหญ่และประโยชน์อื่น ๆ ที่ต้นไม้เหล่านี้จะมอบให้กับถนนแล้ว ก็ไม่น่าที่จะตัดไม้ผลออกไปจากชนิดของพันธุ์ ไม้ที่สมควรปลูกตามท้องถนนอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ค่าใช้จ่ายจากกองสวนสาธารณะของ กทม. ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอที่จะให้พิจารณานำเอาไม้ผลมาปลูกตามบาทวิถี เหตุผลก็คือ เคยมีการทำร้ายกันขึ้นในหมู่ "ชาวบ้าน" ที่แย่งกันเก็บผลไม้ จนถึงกับเป็นความกันเืองในศาล

แต่ กทม. ก็ปลุกต้นไม้มะพร้าว ไม้ผลที่คงทนมากและให้ลูกง่ายกว่าพันธุ์อื่น ๆ แม้จะอยู่ในสภาพที่ไม่เอื้ออำนวย, ตลอดจนพหลโยธินจนถึงลาดพร้าวได้

สำหรับปัญหาที่เกินเลยขอบเขตของชนิดต้นไม้ แต่จำเป็นต้องนำมาเสนอให้พิจารณา คือ เรื่องที่ร้านค้าบางแห่งจงใจทำลายต้นไม้ที่ทาง กทม. รับผิดชอบปลูกหน้าร้านเขา ทั้งนี้ ก็ด้วยสาเหตุที่เจ้าของร้านค้าเหล่านี้ยังมองเห็นถึงประโยชน์จากการถอนทำลายต้นไม้หน้าบ้าน ดีกว่าการที่จะปลูกเอาไว้จนโต สาเหตุสำคัญมี ๒ ประการ คือ

๑) กลัวว่าต้นไม้ขึ้นๆ เมื่อโตขึ้นถึง

ชั้นหนึ่งจะบดบังซุ้มห้อยและป้ายโฆษณาวัน ขัดขวางการหามาค้าขึ้นของเขา ซึ่งปัญหา นี้พอจะเสนอทางแก้ไขได้ คือ ทาง กทม. จะ อดุดูแลงมูย เพื่อเร่งการเติบโตภายในช่วง ๒-๓ ปีแรกที่เริ่มลง และจัดการถากใบ, ตัด กิ่งบ้าง โดยเฉพาะการริดกิ่งล่างๆ ให้หมด เพื่อให้ต้นโตสูงพ้นป้ายชื้อร้าน ยิ่งถ้าปลุกต้นไม้ติดๆ กัน ความดีมากๆ จะยิ่งทำให้ต้นไม้ ต้นตัวเองสูงเร็วขึ้นเพื่อแย่งแดด

๒) กลัวว่าเมื่อต้นไม้สูงใหญ่แล้ว ขโมยจะใช้ต้นไม้เป็นหนทางปีนเข้ามาในห้อง แถว เพื่อขโมยสิ่งของไป สำหรับปัญหานี้ ก็ขึ้นอยู่กับว่า การรณรงค์ให้เจ้าของบ้านเรือน ร้านค้าข้างถนนที่มีแก๊สพิษตระหนกถึงคุณ ประโยชน์ของต้นไม้ได้ผลเพียงใด ทั้งนี้ ถ้า มนุษย์กลัวความตายมากกว่ากลัวขโมย หรือ เห็นประโยชน์ของต้นไม้มากกว่าประโยชน์จากการไม่ยอมลงทุน คัดซีกรงเหล็กที่หน้าค่าง ห้อง แถวแล้ว แสดงว่า กทม. เองก็ยังไม่ตระหนัก ถึงซีตอันตรายจากอากาศเป็นพิษบนท้อง ถนนที่เราทุกคนกำลังหายใจอยู่ จึงทำการ รณรงค์ไม่สำเร็จ

สำหรับข้อเสนอทางแก้ของปัญหานี้ ก็คือ การรณรงค์ที่ได้ผล ที่จะชี้ให้ทุกคนเห็น ประโยชน์ของการปลูกต้นไม้ ถึงกับยอมซื้อ ซีกรงเหล็กมาติดที่หน้าค่างห้องนอน นอก จากนี้ การปลูกต้นไม้ดี ๆ หน้าห้องแถวจะ

สร้างปัญหาให้กับขโมยที่จะต้องตัดสินใจว่าจะ
ขึ้นต้นไม้ไหนดี ประกอบกับถ้าเจ้าของบ้านทั้ง
หลายตระหนกถึงอันตรายจากขโมย ก็จะช่วย
ยามช่วยกันระมัดระวังให้กันและกันด้วย ทั้งนี้
ภายใต้ข้อแม้ที่ว่า ทุกคน **ต้องการ** ต้นไม้

เมื่อพูดถึงชนิดของต้นไม้ที่ควรปลูก
ริมบาทวิถีในกรุงเทพฯ ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะ
พิจารณาถึงต้นไม้ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบัน โดย
เฉพาะต้นไม้ที่ **ไม่ควร** ปลูกอย่างยิ่งในเมือง
เทวดาเลี้ยงแห่งนี้

ชนิดแรกที่มองเห็นอย่างเด่นชัดเพราะ
ต้นสูงละลิ่ว คือ ต้นปาล์มขวด (ดูได้ที่ถนน
พญาไทและถนนอื่นๆที่มีความร้อนสูงผิดปกติ)
ทั้งนี้ เพราะเป็นพืชที่มีอายุไม่ยืนยาว เพียง
๗๐-๘๐ ปีเท่านั้น เมื่อถึง ๗๐ ปีต้นก็เริ่มจะ
ผุและเอียงล้มลงได้ง่าย เพราะทรงชะลูดมาก
มีพุ่มใบอยู่ตอนบนสูงสุด ทำให้ต้นลมได้
อย่างคึกเมื่อแก่จัด ลมพัดมาเบาๆก็จะโค่นลง
ง่าย

นอกจากนี้ พุ่มใบก็ทรมานแหริ่มเสีย
จนไม่สามารถจะทำให้เกิดความร่มเย็นได้ ประ
กอบกับใบรากเป็นชนิดแผ่กว้าง ซึ่งต้องการยึด
เนื้อที่มาก ไม่เหมาะจะปลูกตามบาทวิถีหรือ
เกาะกลางอย่างยิ่ง แม้จะมีส่วนที่อยู่เพียงส่วน
เดียว คือ ต้องการการดูแลน้อยที่สุดแม้ใน
เรื่องการรดน้ำก็ไม่จำเป็น แต่เมื่อนึกถึงว่า
เนื้อที่ปลูกต้นไม้ในกรุงเทพฯ มีจำกัด เราก็

ไม่ควรสละเนื้อที่ผลิตอีกซิเงินมาทำฟาร์ม
ปาล์มขวดอย่างที่เขากำกันที่ลอสแอนเจลิส
(ซึ่งประชาชนต้องการแควมากกว่ากรุงเทพฯ
หลายเท่า) หรือว่าเรายังแสดงออกไม่พอว่า
เราเป็นเมืองขึ้นของอเมริกันในหลายๆด้านจึง
อยากอวดว่าเมืองเทวดาของเราก็เหมือนเทวดา
ของเขา แต่เราลืมไปว่า ไม่ช้าเมืองเทวดา
ของเราก็อาจวิ่งตามเมืองเทวดาของเขาในเรื่อง
อากาศเป็นพิษ ซึ่ง แอล เอ กำลังครอง
ตำแหน่งที่หนึ่งในโลกอยู่

ถัดจากปาล์มขวดก็ได้แก่ต้นหางนกยูง
เนื่องจากพุ่มใบเบาบางมาก ถ้าเข้าไปยืนใต้ต้น
หางนกยูงจะมองเห็นดวงอาทิตย์ได้สทิสทีเดียว
ยิ่งฤดูผลัดใบใช้เวลานานหลายเดือนด้วยแล้ว
การปลูกต้นหางนกยูงก็เหมือนได้ใช้ประโยชน์
เพียง ๒-๓ เดือนใน ๑ ปี และรากยังลอย
ทะลุคอนกรีตขึ้นมามากด้วย ทำให้บาทวิถีและ
ถนนไปนเป็นหลุมบ่อขรุขระ ดังนั้น ประ
โยชน์ของต้นหางนกยูงจึงคำนึงถึงความสวย
งามของดอกเป็นหลัก โดยไม่คำนึงว่าแม้แต่
ดอกก็ร่วงพรุพอกับใบที่ร่วงหล่น หางานให้
คนกวาดถนนต้องเจียดเวลามาทำความสะอาด
โดยไม่คุ้มค่า

ต้นไม้ชนิดหนึ่งที่ปลูกอยู่บนเกาะ
กลางถนน คือ มะพร้าวและพวกหมากต่างๆ
ไม้ชนิดนี้ขึ้นง่าย แต่ไม่ให้ร่มใบบน และราก
ก็เป็นชนิดแผ่ออก ซึ่งต้องการพื้นที่มาก ถ้า

มีพื้นที่น้อยก็จะไม่โต

สำหรับกระถินทรงก้นนั้น ขึ้นเร็วน่าใจหาย แต่ใบหอมแฉิมเช่นเดียวกับหางนกยูง และกิ่งก้านระเกะระกะไม่เป็นระเบียบ มีกิ่งเล็กกิ่งน้อยมากมาย ยากแก่การริดให้กิ่งพันสายไฟได้ ใบก็ร่วงจนโกร๋นต้นเมื่อถึงฤดูใบร่วง และลำต้นตลอดจนถึงกิ่งก้นไปมาไม่ขึ้นตรงอายุก็เพียง ๗๐-๘๐ ปี ไม่เหมาะอย่างยิ่งที่จะปลูกเป็นแนว ก-ก-ก-ก ตลอดฟากถนน เพราะไม่ให้ความร่มเท่าที่ควร ถ้าจะปลูกแซมในแบบ ก-ช-ก-ช กับพวกพุ่มหนาที่บิที่ขึ้นช้าๆ เช่น พิกุล และไว้ตัดโคนทั้งเมื่อไม้พิกุลอายุ ๑๐ กว่าปี เพื่อเอาต้นพิกุลใหม่ลงแทนกระถินก็ได้

จามจุรีก็เป็นไม้ที่โตเร็วและให้พุ่มใหญ่

ดี แต่กิ่งก็แตกฝอยมากมาย ยากแก่การริด สำหรับป้องกันสายไฟ และอายุก็เพียง ๕๐-๖๐ ปีเท่านั้น ทำให้ต้องคอยระวังต้นแก่จะล้มทับคน

นอกจากนี้ ต้นไม้ที่ไม่ควรปลูก คือ ต้นไม้ประเภทที่ใบร่วงหมดเวลาออกดอก เช่น ต้นคอกสีชมพู (ทาเปบูย่า) ที่ปลูกบนถนนหน้ามหาวิทยาลัยมหิดล ฤดูสลัดใบจะกินเวลานาน และทั้งระยะหนึ่งก่อนดอกจะออก และดอกก็ออกมาเพียง ๒-๓ อาทิตย์ก็โรย หล่นลงระเกะพินถนน โดยเฉพาะใบร่วง หนักร้อน และเป็นพันธุ์ไม้ต่างประเทศด้วย ย่อมไม่เหมาะกับเมืองไทยเท่ากับเมืองแม่ของเขา เราควรสนับสนุนการปลูกไม้ไทยสวยๆของเราซึ่งมีอยู่มากมาย

เราควรพิจารณาปลูกต้นไม้ตามถนนชนิดใดบ้าง

<p>แกล <i>Sesbania grandiflora</i>, Pers. (วงศ์ Leguminosae)</p>	<ul style="list-style-type: none">- ถิ่นกำเนิด - อินเดีย, เวสต์อินดีส- ไม้พุ่มกลาง สูง ๒๐-๓๐ ฟุต ใบฝอยเล็ก ดอกเป็นรูปแบน ๆ ใหญ่ราว ๔-๕ นิ้ว คล้ายดอกบัว แต่โตกว่า เกสรตัวผู้ยาว ออกตามกิ่งพุ่ม มีดอกขาวดอกแดง ในต่างประเทศ เช่น ฮาวาย สหรัฐฯ ลังกา ปลูกเป็นไม้ประดับ ดอกงาม ยอดอ่อนและคอกรับประทานเป็นผักจิ้มและแกงได้
--	---

<p>พิกุล (Mimosops) Mimosops elengi, Linn. (วงศ์ Sapotaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้พุ่มใหญ่ ยอดแผ่พุ่มกว้าง ใบหนาใหญ่เป็นมัน ดอกเล็ก ๆ สีขาวงามสะอาดตา ริมดอกเป็นจัก บานเวลาใกล้รุ่ง กลิ่นหอมแรงทนทานแม้กระทั่งแห้งแล้ว ดอกแห้งเป็นสีน้ำตาลออกดอกตลอดปี - ดอกใช้ปรุงเครื่องหอม - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>เกต Manilkara hexandra, Dubard syn. Mimosops hexandra, Roxb. (วงศ์ Sapotaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ถิ่นกำเนิด-ไทย-อินเดีย - เป็นไม้วงศ์เดียวกับละมุดสีดา พิกุล เป็นไม้ต้นใหญ่ ใบใหญ่ยาว ปลายใบแหลม สีเขียวแก่ มีเส้นใบกลาง ดอกสีเขียวปนขาว มีกลิ่นหอมเล็กน้อย เป็นไม้ที่ถือว่าสำคัญในพระพุทธประวัติ เพราะเมื่อพระพุทธเจ้าสำเร็จและประทับอยู่ที่ใต้ต้นโพธิ์ ๗ วัน แล้วจึงมาประทับใต้ต้นไทย ต้นจิกและต้นเกต ต้นละ ๗ วัน - ไม้ที่ใช้ในการก่อสร้าง - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>รวก (ไม้รวก) Thyrsostachys siamensis, Gamble. (วงศ์ Gramineae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้พุ่มไม้ไผ่ แต่ลำเล็ก ขึ้นเป็นกอ - ขยายพันธุ์ด้วยการแยกหน่อ
<p>ไผ่ Bambusa sp. (วงศ์ Gramineae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้ยืนต้น เกิดเป็นกอ - ใช้ประโยชน์มากมาย - ขยายพันธุ์ด้วยหน่อ แยกกอ ใช้ลำปักชำ

<p>อโศกน้ำ <i>Saraca bijuga</i>, Prain. (วงศ์ Leguminosae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้พุ่มกลางใบใหญ่ยาว ปลายใบแหลม แตกเป็นพุ่มหนา ทึบ ใบอ่อนขาว ดอกสีแสดอมเหลืองแล้วกลายเป็นสีแดง ดอกช่อใหญ่ - ถิ่นกำเนิด-ภาคใต้ของไทย-ชอบขึ้นตามน้ำ - ดอกใช้แกงรับประทานได้ - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด - ใคร ๆ เรียกผิดว่า "โศก" ความจริงวรรณคดีหลายเรื่อง เรียกว่า "อโศก" แปลว่า ไม้โศก เช่นวาทิตถุฎีไปวอนตามข่าวกามนิทที่ต้นอโศก นางทมยันตีจากพระนลก็ไปวอนตามข่าวพระนลที่ต้นอโศก และนางสีดาที่ผูกพระศอที่ต้นอโศก แต่ทว่าหนุมานบังเอิญไปแก้ทัน และอาจเกิดจากเรื่องสุดท้ายนี้แหละที่ทำให้คนไทยไม่นิยมปลูกต้นไม้ในบ้าน
<p>พยอม <i>Shorea floribunda</i>, Kurz. (วงศ์ Dipterocarpaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้พุ่มใหญ่ เนื้อแข็งสีเหลืองอ่อน ดอกสีเหลืองแกมเขียวอ่อน ๆ เวลาออกดอกดก มักออกเต็มต้น กลิ่นหอมแรงส่งกลิ่นไกล ออกดอกฤดูร้อน - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>แก้วกาหลง <i>Hydnocarpus anthelmintica</i>, Perr. (วงศ์ Flacourliaceae)</p>	<p>เป็นไม้พุ่มใหญ่ ใบเขียว หนา ดอก ทรงพุ่มงาม ดอกเหลืองนวลอมเขียว กลิ่นหอมแรงยากจะหากลิ้นดอกไม้อื่นมาเทียบ ออกดอกฤดูหนาว บางครั้งออกฤดูฝนด้วย ผลกลมขนาดผลมะขวิด</p> <ul style="list-style-type: none"> - เนื้อในผลหนึ่งรับประทานกับน้ำกะทิสดคล้ายเผือกน้ำกะทิ เมล็ดใช้ทำยาแก้โรคผิวหนัง โรคเรื้อน - การขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด

<p>จำปา <i>Michelia champaca</i>, Linn. (วงศ์ Magnoliaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้พุ่มกลางใหญ่ ใบโตยาวคล้ายใบมะม่วง ดอกเป็นกลีบยาว สีส้มหรือแสด บานเต็มที่ตอนเช้า มีกลิ่นหอม ออกดอกเกือบตลอดปี ชอบที่ดินลูกรัง ถ้าปลูกในที่ดินเหนียว ควรใช้อิฐหักกากปูนเทใส่ในหลุมให้มาก - ดอกใช้ทำพวงอุบะ มาลัย สรรพคุณทางสมุนไพร เบื่ออกของรากใช้ได้มากอย่าง ดอกมีรสขม ใช้รักษาโรคเรื้อน หิด ผี คอกและเมล็ดใช้ทำยาแก้ไข้ แก้โรคธาตุเสีย กลิ่นเหียนวิงเวียน ในต่างประเทศใช้ประโยชน์ทางยามากอย่างเหมือนกัน - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>บับ (Indian Cork Tree) <i>Millingtonia hortensis</i>, Linn. (วงศ์ Bignoniaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ดินกำเนิด-ไทย-อินเดีย - เป็นไม้พุ่มขนาดกลาง สูงได้ถึง ๔๐ ฟุต ใบเล็ก ปลายใบแหลม ดอกสีขาวเป็นรูปแตร ยาว ๒-๓ นิ้ว ปลายดอกมี ๕ แฉก เกสรเหลืองอยู่กลางช่อ ดอกแตกจากปลายกิ่งกิ่งห้อยเหมือนโคมระย้า กลิ่นหอมแรงมาก ออกดอกเดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม - สรรพคุณทางสมุนไพร ใช้รากปรุงเป็นยาบำรุงโลหิต บำรุงปอด แก้วัณโรคและปอดพิการ ซึ่งมีอาการหอบและเหนื่อย - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด หรือสกัดทางไหล
<p>บุนนาค (ไทย) นาคบุตร (ใต้) <i>Mesua ferrea</i>, Linn. (วงศ์ Guttiferae)</p>	<p>เป็นไม้พุ่มใหญ่ ทรงพุ่มแหลม ใบเล็กยาว เสี้ยว รูปหอก ใบอ่อนสีแดง ดอกมีกลีบสีขาว ๕ กลีบ เกสรเหลืองเป็นกระจุก หอมเย็น ออกดอกฤดูหนาว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดอกใช้เป็นสมุนไพร และกลั่นทำน้ำหอม - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด

<p>ลูกอิน (จันทร์) <i>Diospyros pacminni</i>, Clark. (วงศ์ Ebenaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่ ใบแข็ง เขียวดกหนาที่บดลักษณะใบคล้ายใบไทร เปลือกต้นสีดำ มีดอกเล็ก ๆ เป็นช่อ มีกลิ่นหอม ผลกลมโตเป็นคล้ายลูกพลับ ผลสุกสีเหลืองนวล มีกลิ่นหอมรสหวาน ฝาดเล็กน้อย - ผลสุกใช้รับประทานกับน้ำกะทิ สรรพคุณทางสมุนไพร เนื้อไม้มีรสขมหวาน บำรุงประสาท บำรุงเนื้อหนังให้สดชื่น แก้ตับ ปอดพิการ แก้อ่อนในกระหายน้ำ แก้เหงื่อตกหนัก ขับพยาธิ - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด-ตอน
<p>สารภี <i>Ochrocarpus siamensis</i>, (วงศ์ Gittogerae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็น ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่ ทรงพุ่มกว้าง ใบใหญ่เป็นมัน หนาแข็ง ปลายแหลม มีดอกเป็นช่อสีขาว เกสรเหลือง กลิ่นหอมแรง ออกดอกกระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม - มีสรรพคุณทางสมุนไพร ใช้ดอกปรุงเป็นยาหอม แต่งกลิ่นบำรุงหัวใจให้ชุ่มชื้นชุ่มกำลัง - ขยายพันธุ์ด้วยการตอนและเพาะเมล็ด
<p>หว่า <i>Eugenia cumini</i>, Druce. (วงศ์ Myrtaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่ ใบโตหนาที่บด ใบแข็ง ไม้รมัด ดอกเล็กเป็นช่อ คล้ายช่อมะม่วง ผลกลมหนาขนาดนิ้วก้อย - ประโยชน์ทั้งทำอาหารและทางสมุนไพร - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>ตะโก <i>Diosyros rhodocalyx</i>, Kurz. (วงศ์ Ebenaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้ยืนต้นขนาดกลาง เปลือกหนาสีน้ำตาล ใบค่อนข้างกลมรี บ้างเล็กน้อยขนาดใบช้อย ผลกลมเท่าลูกมัจจุขนาดเล็ก ผลมีรสหวานปนฝาด - ใช้ทำไม้ค้ำ มีสรรพคุณทางสมุนไพร มีรสฝาดขม ผลแก้

	<p>ท้องร่วง ท้องเสีย ตกโลหิต แก้วม แก้วพยาธิ แก้วผีเน่า เปื่อย ปลุกลูกเผาให้เป็นถ่านแะทำให้เกิดกำลัง เปลือกบึง ไฟจนกรอบ ต้มรับประทาน แก้วโรคกามตายค้ำน</p> <p>- ขยายพันธุ์ ด้วยการเพาะเมล็ด</p>
<p>โมกใหญ่ <i>Wriithia tomentasa,</i> Roem & Schult. (วงศ์ Apocynaceae)</p>	<p>- ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบเล็กขนาดใบมะยมเชิงุงๆ ตก หนา เป็นไม้ร่มที ออกดอกเป็นช่อสีขาว ฝักยาวเป็นคู่คล้ายโมกบ้านแต่ยาวกว่า เนื้อไม้ขาวนวลและเหนียวตีมาก</p> <p>- ใช้ทำพาย เปลือกทำให้ธาตุเป็นปกติ ใบขับน้ำเหลืองสำหรับคนท้องมานให้ตก ดอกทำตายพรตัก ลูกใช้ฆ่าแมลงกินพื้น เปลือกแก้โรคไต ฆ่าเชื้อคุดทะราด กระพี้แก้ตีพิการ แก่นใช้ขับเลือด รากแก้ลมสันคาล</p> <p>- ขยายพันธุ์ ด้วยการเพาะเมล็ด</p>
<p>จำปี <i>Michelia alba, Do.</i> (วงศ์ Magnoliaceae)</p>	<p>- เป็นไม้พุ่มกลางถึงใหญ่ ทรงพุ่มยอดแตกเป็นพุ่มกว้างใหญ่ ดอกเป็นกลีบยาวสีขาว กลิ่นหอมแรง ออกดอกตลอดปี</p> <p>- ขยายพันธุ์ ด้วยการเพาะเมล็ด หรือตอน</p>
<p>ประคู้ <i>Pterocarpus macrocarpus,</i> Kurz. (วงศ์ Leguminosae)</p>	<p>- ไม้ขนาดใหญ่ ไม้แตกพุ่มกว้างเหมือนองุ่นสะนา เปลือกอ่อน ข้างดำ ดอกสีเหลือง ดอกเป็นช่อสั้น ๆ ใบแตกแขนง ช่อ ดอกหอมไปไกลมาก</p> <p>- ขยายพันธุ์ ด้วยการเพาะเมล็ด หรือตอน</p> <p>- สำหรับประคู้อินเดียนั้นใบออกเป็นแผงใหญ่ แผ่กว้างนำคุด ดอกเป็นช่อใหญ่แตกแขนง</p>
<p>อ้อยช้าง (แคเปาะ, บับทอง) <i>Mayodendron igneum,</i></p>	<p>- ไม้พุ่มใหญ่สูงได้ถึง ๖๐ ฟุต แตกกิ่งใบเหมือนต้นบับ แต่กิ่งโค้งเป็นพุ่มงาม ใบเหมือนใบบับแต่ใหญ่กว่า ขอบใบ</p>

<p>(วงศ์ Bignoniaceae)</p>	<p>ไม่มีจัก ใบเขียวเป็นมัน แตกกิ่งหนาทึบ ดอกเป็นรูปกระบอก แต่กลีบรองปลายเป็น ๕ แฉก ดอกสีทองเหลืองทั้งต้น ออกดอกติดกับลำต้นและกิ่งเป็นดอก ๆ ในดินแห้งแล้ง ใบจะร่วงเวลาออกดอก บางแห่งก็ออกดอกฤดูหนาวถึงร้อน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขยายพันธุ์ ด้วยการเพาะเมล็ด สักตราบ ทางไหล ตอน - ถ้าอ้อยช้างชนิด <p>วงศ์ Bignoniaceae เป็นไม้ขนาดใหญ่ เนื้อไม้มีรสหวานแต่ดอกไม่งาม</p>
<p>หูกวาง (Singapore Almond) Terminalia catappa, Linn. (วงศ์ Combretaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ต้นตั้งตรงแตกกิ่งเป็นชั้น ๆ ใบใหญ่คล้ายใบรักม่วง ไม้ใหญ่เป็นพุ่มหนา ไม้ร่ม ผลเป็นเหลี่ยม มีน้ำฝาด - ขยายพันธุ์ ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>ตาเสือ (มะอ้า) Amoora polystachya, Hook f. & Jackson (วงศ์ Meleaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่ ดอกเหลืองหอมคล้ายดอกประยงค์ แต่เชื่องกว่า เมื่อผลแก่แตก้าออก เห็นเมล็ดแฉงข้างในคล้ายตาเสือ มีเยื่อสีแฉงหุ้ม เป็นไม้ร่มดี เนื้อเหนียวแข็ง เคยใช้ทำใบพัดเครื่องบิน - สรรพคุณทางสมุนไพร ไม้ตาเสื่อรสฝาด เปลือกใช้กล่อมเสมหะและขับโลหิต ผลใช้แก้ปวดตามข้อ ใบใช้แก้บวม - ขยายพันธุ์ ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>ยาง Dipterocarpus alatus, Roxb. (วงศ์ Dipterocarpaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้สูงใหญ่ เกิดเป็นหมู่ ๆ ในป่าดิบและที่ต่ำชัน - ใช้เจาะทำน้ำมันยาง ใช้ก่อสร้างในร่ม ทำเครื่องเขียน - ขยายพันธุ์ ด้วยการเพาะเมล็ด

<p>ตะเคียน Hopea oborata, Roxb. (วงศ์ Dipterocarpaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้สูงใหญ่มาก เนื้อไม้สีหม่นหรือน้ำตาลอมเหลือง เส้นมีกลิ่น เนื้อละเอียด แข็งเหนียว ทนทาน - ใช้ทำบ้านเรือน สะพาน เครื่องเรือน ใช้ทำเรือขุด - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>รัง Pentacme suavis, A.Dc. (วงศ์ Dipterocarpaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่ ใบกว้างใหญ่ เส้นใบเล็ก - ใช้ทำไม้ก่อสร้าง เครื่องมือกลึงกรรม และอื่น ๆ - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>ข่อย Streblus asper, Lour. (วงศ์ Moraceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบเล็กหนา แข็ง และสากกายคล้ายกับกระดาษทราย ดอกเล็กสีเหลือง ๆ ขาว ๆ เมล็ดกลมคล้ายเมล็ดพริกไทยร้อนสีขาว เปลือกใช้ทำกระดาษข่อยหรือทำสมุดไทย เก็บไว้ได้ทน ๑๐๐ ปี - สรรพคุณทางสมุนไพร รสเอือเมา เปลือกใช้ขับพิษในกระตักและเส้นเอ็น แก้โรคทางฟัน แก้พยาธิผิวหนัง หุงเป็นน้ำมันแก้ริดสีดวง ใช้ฆ่าแมลงได้ ชาวอินทญูใช้กิ่งข่อยขบสีฟัน ฆ่าแมลงทำให้ฟันทน - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>สน (สนสามใบ) Pinus khasya, Royle. (วงศ์ Coniferae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้ขนาดใหญ่ ใบเล็กเป็นฝอย กิ่งก้านสาขางาม ผลขนาดใหญ่ ไม้มีกลิ่นฉุน ๆ ต้นแข็งแรง แก่นชุ่มไปด้วยน้ำมัน มีกลิ่นหอมร้อน ๆ น้ำมันสนกลั่นออกจากแก่นไม้ - มีสรรพคุณทางสมุนไพร กิ่งสนมีรสขมเผ็ด รับประทานแก้ไข้เสมหะกระจายลม กระพี้แก้ไข้สันนิบาต แก้ดวงจิต ฟุ้งซ่าน น้ำมันสนใช้ทาถูนิ้วแก้เกล็ด แผลง ยอก ฯลฯ - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด

<p>พะวา Garcinia cornea, Linn. (วงศ์ Guttiferae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ใบเป็นพวงใบมะคั้น เนื้อไม้สีน้ำตาลแกมแดง เนื้อหยาบแข็ง เหนียว - ใช้ทำเสา, หลักเข็ม, กระจานพิน, รอค, กาน - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>ขานาง Homalium tomentosum, Benyh. (วงศ์ Annonaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้ต้นขนาดใหญ่ ลำต้นกลม สูงตรง ผิวเปลือกขาว นวลเรียบ - ใช้ทำคาน, เกวียน, เครื่องเรือน, คราด, กระจาน - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>มัตกา Bridelia siamensis, Craib. (วงศ์ Euphorbiaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบกลมโตขนาดเท่าใบกระท่อม ออกดอกสีเหลืองเล็กตามก้านใบ - ประโยชน์ทางสมุนไพรมีมาก ใบใช้หนึ่งมวนบุหรี่ - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>จวง Cinnamonum parthen Ox- glon, Meissn. (วงศ์ Luaraceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ใบดกหนาทึบ ไม้รมอย่างดี เนื้อไม้สีขาว มีกลิ่นหอม เป็นเครื่องเทศ กลิ่นเอาน้ำหอมจากเนื้อไม้ได้ ทำเป็นการบูรได้ ใบใช้ปรุงอาหารได้ - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>โพธิ์ Ficus riligiosa, Linn. (วงศ์ Moraceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ถิ่นกำเนิดคือ อินเดีย - ใช้ปลูกริมถนนให้ร่มเงาดี - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>ลำพู Sonneratia casealaris, Engl. (วงศ์ Sonneratiaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ต้นไม้สูง ๗๐ ฟุต วัคโดยรอบลำต้น ๕ ฟุต ชอบขึ้นในเลนที่น้ำท่วมถึง มีรากงอกขึ้นเหนือพื้นดิน ผลดิบมีรสเปรี้ยว ใช้ทำน้ำซ้อส - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด

<p>แดง Xylocarpus xylocarpa, Taub. (วงศ์ Leguminosae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ถิ่นกำเนิดในไทยและพม่า - ไม้เนื้อเหนียวแข็ง - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>นนทรี Peltophorum dasyrachis, Kurz. (วงศ์ Leguminosae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ต้นไม้ขนาดกลาง ทรงพุ่มตรงสวย ใ้ร่มดี ไม้ใช้ในการก่อสร้าง - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>การบูร Cinnamomum camphora, Fries. (วงศ์ Lauraceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ทุกส่วนของต้นสับย่างออกมาเป็นการบูร - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>กุน (Golden Shower) Cassia fistula, Linn. (วงศ์ Leguminosae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้พุ่มใหญ่ ใบใหญ่ ดอกสีเหลืองเป็นช่อห้อยยาวงาม ออกดอกปลายฤดูฝนถึงฤดูหนาว ในที่แห้งแล้ง เวลาออกดอกไม่มีใบ - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด
<p>ปริง, มะปริง Bouea macrophylla (วงศ์ Anacardiaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ต้นใบคล้ายมะปราง แต่ใบใหญ่กว่า ผลเล็กกว่า - สรรพคุณทางสมุนไพร ใช้รากเป็นยาถอนพิษ - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด หรือตอน
<p>ปราง, มะปราง Bouea burmanica, Griff. (วงศ์ Anacardiaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบเล็กเป็นพุ่ม ผลสุกสีเสดก ผลคล้ายไข่ไก่, ผลใช้รับประทานเป็นผลไม้ สรรพคุณทางสมุนไพร ใช้รากทำยา - ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด หรือตอน

<p>ลำไย Nephelium longana, Linn. (วงศ์ Sapindaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นไม้ร่วม ใบเล็กยาว หนาทึบ ออกดอกเป็นช่อเล็ก ๆ ผลโตกลมขนาดผลตะขบไทย เปลือกผลสีน้ำตาล - ผลใช้เป็นอาหาร สรรพคุณทางสมุนไพร รากแก้เสมหะ ลม - ขยายพันธุ์ด้วยการตอน ต่อ ทาบกิ่ง
<p>มะขาม (Tamarind) Tamarindus indica, Linn. (วงศ์ Leguminosae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ใบเล็ก เป็นฝอยคล้ายใบสนหรือโสน กิ่งก้านสาขาแตกแผ่ออกไป เป็นไม้ร่วมได้ดี ออกดอกเป็นช่อเหลือง ๆ ปนแดง ฝักยาว ดอก ใบอ่อนใช้รับประทานได้ดี บางชนิดมีรสหวาน - สรรพคุณทางสมุนไพร ใบแก้มีรสเปรี้ยวฝาด ประุงเป็นยาขับเสมหะในลำไส้ แก้บิด แก้ไอ ใช้ตำร่วมกับหัวหอมโกรกที่ศรีระเด็ก แก้หวัดคัดจมูก เนื้อฝักมะขามเปียกรสเปรี้ยวจัด มีกรดส้ม เรียกว่า ทาทาริกเอเชีย ประุงเป็นน้ำส้มได้ ประุงอาหารแกงส้ม ละลายน้ำอุ่นกับเกลือสวนทวารแก้ท้องผูกได้ เนื้อมะขามผสมกับปูนแดงเกลือผงได้ น้ำส้มมะขามเปียกกับน้ำข้าวใสเกลือเล็กน้อย
<p>ลิ้นจี่ Nephelium litchi, Camb. (วงศ์ Sapinaceae)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ถิ่นกำเนิด-ประเทศจีน - เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่ เนื้อไม้แข็ง ใบเล็กยาว เป็นมัน ผลกลมและรี ผิวเปลือกคล้ายหนามขรุขระ เนื้อสีขาวหุ้มเมล็ดใน เปลือกสีชมพูแดง คำ รสเปรี้ยวอมหวานถึงหวาน แล้วแต่ชนิดพันธุ์ - ขยายพันธุ์ด้วยการตอน ต่อ

นอกจากนี้ยังมีต้นไม้อื่นๆอีกหลายชนิดที่ควรได้รับการพิจารณาปลูกริมถนนเพื่อจุดประสงค์ในเรื่องเงาใหญ่ใบร่ม ลดการสะสมแก๊สพิษ, ผลิ้ออกซิเจนและเน้นร่มความทึบสุด ได้แก่ ต้นองุ่น ใสนา เสนา สาละ กร่าง ทองหลางต่าง นมแมว จันทน์กะพ้อ ลำควน จำปูน ตะแบก เหล่านี้เป็นต้น เพราะเป็นไม้ที่ให้ร่มทรงสวย มีร่มใบที่ดี โดยเฉพาะชนิดที่มีดอกส่งกลิ่นหอม ควรปลูกสลับกับไม้ใบที่ไม่มีดอก โดยคำนวณถึงระยะเวลาตัดใบให้สลับกัน

สำหรับไม้ผลอื่น ๆ ที่ควรพิจารณาได้แก่ ขนุน และสาเก ที่ให้ร่มหนาที่บ แต่สาเกมีรากลอย ซึ่งเหมือนกับต้นหางนกยูง จึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเฉพาะกรณีไป เช่น อาจปลูกต้นสาเกซึ่งให้ร่มเร็วมากควบคู่ไปกับการปลูกต้นพิกุลที่ให้ร่มช้า แล้วค่อยฟันสาเกทิ้งเพื่อปลูกพิกุลแทน เมื่อสาเกเริ่มจะมีรากงอกลอยขึ้นมาเกาะเกาะ ซึ่งจะเป็นเวลาเดียวกันกับที่พิกุลตัดไปเริ่มมีพุ่มใหญ่พอสมควรก็ได้ เป็นต้น

บางส่วนของบทความนี้รวบรวมมาจากหนังสือที่มีคุณค่าของท่านอาจารย์หลวงบุเรศ บำรุงการ ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกการปลูกต้นไม้ตามที่สาธารณะอย่างมีหลักการ ตลอดจนการศึกษาและบันทึกลักษณะต่าง ๆ ตลอดจนการบำรุงรักษาพันธุ์ไม้ไทยที่มีค่าแทบทุกชนิด เพื่อทรงมรดกการักษาพันธุ์ที่กำลังจะสูญหายไปจากแผ่นดินไว้ให้ลูกหลานไทยดูแลต่อไป

<h1>อภิปัตย์</h1>
<h2>ยื่นหยัดเคียงข้างปวงชน</h2>

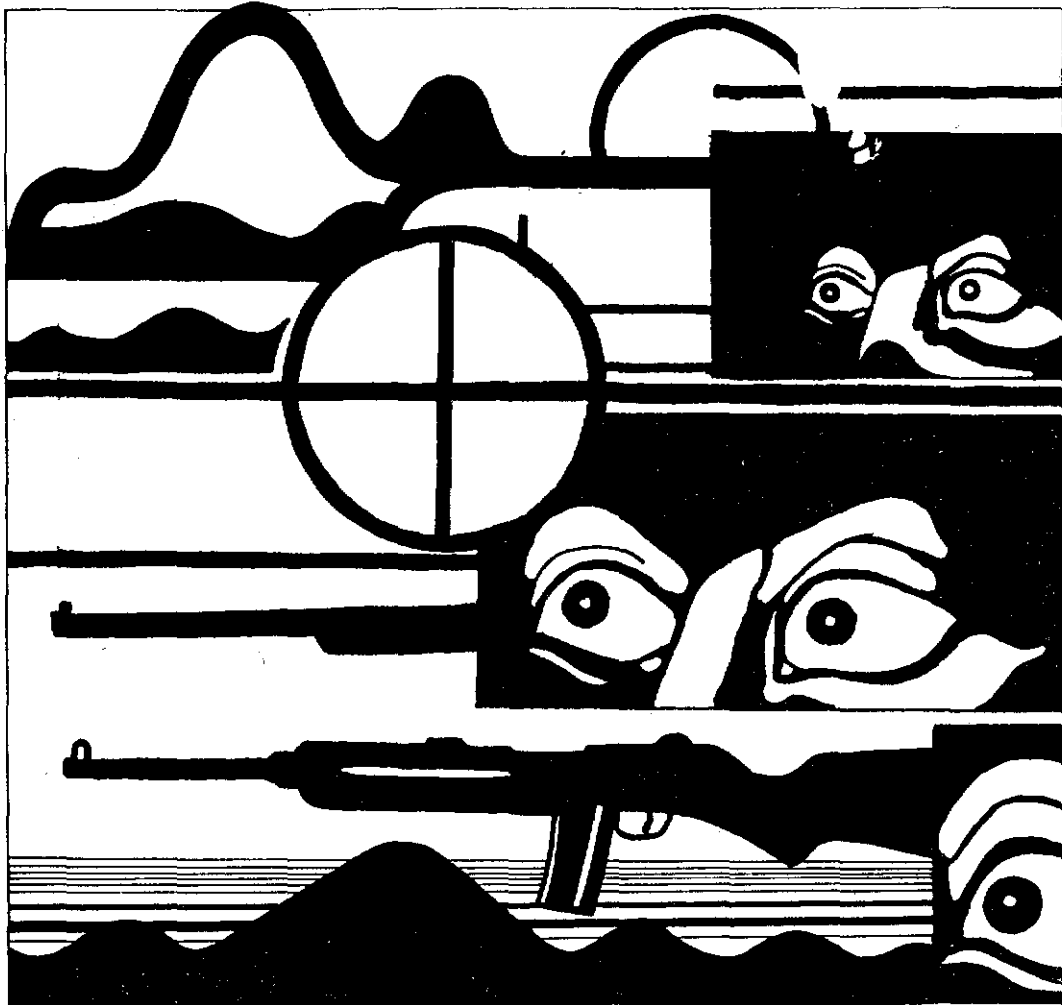
เรื่องสั้น

ปล้น

ศรีศักดิ์ นพรัตน์

เหมตึนนอนเมื่อก่อนฟ้าสว่าง เสียงเมียดตีไฟหุงข้าวกุกก้อยู่ในครัว ข้างๆ
ตัว ลูกน้อยวัยสามเดือนยังหลับสนิทอยู่บนเบาะ ถัดไปลูกหญิงคนโตเพิ่งย่างเข้าสอง
ขวบก็นอนอยู่อย่างไรเดี๋ยงสา

อากาศเดือนอ้ายค่อนข้างเย็น เหมจึงลุกขนนึ่งหยิบผ้าอ้อมห่มกายกระจ๊อย
ของลูกคนเล็กอีกชั้นหนึ่ง แล้วหยิบผ้าผวยเก่าๆ ตัดครึ่งผืนคลุมกายให้ลูกสาวคนโต
สะบัดคอไล่ความง่วงงุน แล้วเหมก็ค่อยๆ ลอดมุ้งออกมา ไข่มือกวนหาตะเกียง
กระป๋องจุดมันขึ้น เปลวไฟเหลืองระโหยโหยกลั่นน้ำมันที่ชาอันคุ้นเคย หยิบกระ
ป๋องชาเส้นตีคมือ ออกมานั่งอยู่ชานหน้าบ้าน มวนชาด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์ที่
เมียดตัดเป็นแผ่นเล็กๆ ไว้ให้ เหมเหม่อมองออกไปในความสลัวของฟ้าที่เริ่มสว่าง
ดูบยาและกรุ่นคิด

“ตื่นแล้วเรอะ พี่” เสียงเมียดกักทาย
มาจากในครัว

เหมตอบรับ เสียงเมียดพูดตามมาอีก
“ไม่รู้ว่าจะไปเที่ยววันนี้จะได้มาอย่างที่หวัง
เรอะเปล่า”

“เขานัดหมายมันเหมาะ ไม่น่าจะ
พลาด” เหมตอบ

“ไม่แน่ เผื่ออาปลั่งแกไม่มีเงินล่ะ”
เสียงเมียดยังไม่คลายวิตก

เหมนิ่งไปครู่หนึ่ง จึงพูดอย่างสุขุม
ตัดบทว่า

“อย่าเพิ่งไปเดาอะไรล่วงหน้าดีกว่า
เราคงไม่ใช่คร้ายอะไรนักหนา”

ท้องฟ้าทางทิศตะวันออกเริ่มใสแสง
สว่างเรืองขึ้นมาทีละน้อย กอไฟหน้าบ้านเริ่ม
มองเห็นตะกุ่มวาง ๆ ขึ้น ทาวประกายพริ้วจาง
แสงและจวนจะจางจากฟ้า เหมคิดถึงพ่อที่ตาย

ไปแล้ว คิดถึงที่นาที่เป็นของพ่อและตกทอดมาถึงตน คิดถึงความอุดมสมบูรณ์ในอดีตอันยาวนานและคิดถึงความคับแค้นอยากในปัจจุบัน เหมนึกตำหนิตัวเองที่รักษาสมบัติของพ่อไว้ไม่ได้ แต่ก็ไม่รู้ว่าจะโทษโชคชะตาหรืออะไรดี ปีนีเขามีเคราะห์ นึกถึงคำหลวงปู่สมภารที่วัด แล้วเขาก็อดนึกเถียงอยู่ในใจว่า ปีที่แล้วกูก็มีเคราะห์ ปีก่อนนู้นก็มีเคราะห์แล้วไอวัน ไอเพิ่ม ไอ... ฯลฯ ทุกคนในหมู่บ้านนั้นก็มีเคราะห์กันทั้งนั้น จะยกเว้นอยู่บ้างก็คงเฉพาะอี่เจียรนัย เจ๊กเจ้าของร้านค้าของหมู่บ้าน ที่มันมีเงินให้กู และมีข้าวสำหรับตก เพราะแทบจะทุกบ้าน มีแต่เงินลง ๆ ขณะที่อี่เจียรนัยรวยขึ้น ๆ

ดินฟ้าอากาศก็ดูเหมือนไม่เคยช่วยหมู่บ้านเราเลย เขาคิดอย่างเจ็บปวด มีหน้าชา สองปีมานี้ โจรผู้ร้ายยังชุกชุมขึ้นอีก หมู่บ้านนี้เคยอยู่อย่างสงบ ก็ถูกปล้นไปแล้วถึงสามครั้ง เรื่องขโมยควายนั้นไม่ต้องพูดถึง หายไปแล้วถึงสิบกว่าตัว ของเขาเป็นรายล่าสุดหายเมื่อสามเดือนที่แล้วคู่หนึ่ง และนี่เป็นสาเหตุที่มาเพิ่มพูนความจนยาก ที่ทำให้เขาต้องตัดสินใจขายที่นาที่เป็นมรดกตกทอดจากพ่อ จากปู่ตายาย เสมือนคนไร้ความสามารถที่รักษาสมบัติไม่ได้

“เป็นไรไปวะ คนอื่นที่เขาไม่มีสมบัติ จะขายยังมีเย่กว่าเรอีกหรือ มีหน้าพวกที่ไม่

เสียเหลี่ยมถูกเขาโกงไป ก็อีกหลายราย” เหมปลอบใจตัวเอง และตัดใจ

กินข้าวกินปลาเสร็จ เหมกับเมียและลูกออกเดินทาง ที่นาที่จะขายเป็นนาอีกทุ่งหนึ่งที่อยู่ในอำเภอติดต่อกันกับอำเภอที่หมู่บ้านของเหมตั้งอยู่ ที่ทุ่งโน้นเป็นดินเก่าที่พ่อของเหมเกิดและเติบโตมา ต่อมาจึงได้กับแม่ของเหมที่หมู่บ้านใหม่ที่เหมเกิดและเติบโตขึ้น ทุ่งโน้นให้อาปลั่งकुแล และส่งข้าวที่เป็นค่าเช่าจากคนอื่นที่เขาเช่าทำอยู่ ทักให้แกบังเป็นสินน้ำใจค่าकुแล มาปีนี้ฐานะเหมทรุดลงหนัก เพราะถูกปล้นครั้งหนึ่งเกือบเอาชีวิตไม่รอด ต่อมาปีนี้ข้าวที่ได้ก็ไม่ดี ทั้งนาตน และนาที่ให้เช่าเช่า ไอการจะชูศรีตจากคนที่เช่ามาอย่างที่คนอื่นเขาทำกัน เหมนึกว่าเป็นหัวอกเดียวกันแล้วก็ทำไม่ได้ มีหน้าชาควายก็มาหายไปอีกคู่ ควายเดียนกำลังทำงาน ราคาตัวละร่วมหมื่น เหมได้ยินมาว่าเดียนนี้ทางการเปิดให้ไปตัดที่ในป่าสงวนในดงทำไร่ได้ พวกบ้านนี้และบ้านใกล้เคียง ก็ไปทำกันมาก และสูงโป๊ะที่บ้านนี้ก็ไปทำจนร่ำรวยมา

“หาเงินไปลงทุนทำไร่เถอะวะเหม” แกชวน “ปลูมมันสำปะหลัง ปลูข้าวโพคเดียน พวกญี่ปุ่นมันเข้ามาตั้งโรงงานรับซื้อบดเป็นแป้งมันถึงในประเทศเรา ราคาที่ดีด้วย ข้าวโพคก็มีพ่อค้ารับซื้อส่งออกนอกเยอะแยะ ลงทุนปีเดียวก็เห็นผล ลงมากก็ได้มาก เชื้อ

ข้าเถอะวะ ทำนาไปไม่รอดหรอก บ้านเรา . . . เอ็งก็เห็นแล้วว่า สีห้าปีมานี้ มันแล้ง ยังกะอะไรดี”

เหมจึงคิดอยากจะลงทุน ขยับขยาย ความเป็นอยู่บ้าง พอดีกับอุปสรรคแยกได้ ที่ตรงนั้นขึ้นมา

“เอ็งหลานบ้านนี้ก็จริง แต่เอ็งก็ไป ทิ้งรกรากอยู่เสียที่โน่นแล้ว ชายให้ข้าเสียเถอะวะ ข้าพอมีเงิน ก็จะมีซื้อไว้ให้เด็ก ๆ มัน ก็ต้อง เอ็งนั่นแหละ”

แกเพียรขอซื้อมานานแล้ว เมื่อความ จน ความแห้งแล้งมากระหน่ำชีวิต เขาจึงตัดสินใจไปหาอามื่ออาทิตย์ที่แล้ว และนั่นมา มอบโฉนดซื้อชายกันวันนี้

กว่าจะเดินทางถึงหมู่บ้านต่างอำเภอ ก็ ใกล้ค่ำ หลังจากนั่งรถสองแถวเข้ามาตัวอำเภอ หนึ่ง ต่อรถบัสมาอีกอำเภอ แล้วต่อสองแถว อีก เดินอีกประมาณ ๔๐ เส้น เหมจึงถึงบ้าน อ่า

หมู่บ้านนี้ผิดกับสมัยพ่อมีชีวิตอยู่ โดยเฉพาะในวัยเด็กของพ่อ เท่าที่พ่อเล่าให้ฟัง เมื่อก่อนนั้น ที่นี้มีแต่ความสงบสุข สันติ ลูก บ้านมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างสงบเสงี่ยม มีกิน มีอยู่เพียงพอแก่อัตภาพ เสร็จหน้าบ้านมีข้าว เหลือเก็บไว้ในยุ้งฉาง หลังจากที่เขาไปเพื่อมี เงินพอเพียงที่ซื้อเครื่องนุ่งห่ม ปีจยอื่น ๆ และ

เหลือสำหรับทำบุญที่วัดประจำตำบล ถึงหน้า ตรุษ เสียงโทน ปี่ โทน ๆ โทน ๆ ปี่ คัง กรีกครั้นตลอดหัวบ้านท้ายบ้าน สีหน้าสีตาผู้ คนก็ยิ้มแย้ม ความสามัคคีมีอยู่กันเอง โดย ไม่ต้องมีใครมาบอกกล่าวสั่งสอน บ้านไหน ชาติพริก มะเขือ เกลือ ก็แบ่งปันกันไป ถึง คราวมีงานแต่งงาน ยกเรือนหอ ก็เรียกแขก มาลงแรง ร่วมมือกัน โดยไม่ต้องเสียค่าจ้าง ค่าอน

แต่นั้นมันนานมาแล้ว ตั้งแต่สมัยพ่อ เป็นเด็ก เคียงนี้ เหมได้ทราบว่าคุณคนที่ผิดคิด ไปจากเดิม โดยเฉพาะความอำมหิตโหดเหี้ยม หมู่บ้านนี้และบ้านใกล้เคียง ได้ชื่อว่าเป็นชุมชน เสือ ผู้ปกครองที่มาจากการเลือกตั้ง ทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ล้วนเป็นผู้มีอิทธิพลทางนักเลง และการเงิน การแข่งขันชิงตำแหน่งผู้นำนั้น ซอกันด้วยเงินและชีวิตเสือดนือ เป็นที่เล้า ลือทั่วไปในชนบทของจังหวัดนี้ว่า กำนัน ตำบลสนเลียงโจร มีอิทธิพลเหนือโจร ที่มี เขตบ้น้อยอยู่ตลอดอำเภอนี้ และอีกสองอำเภอ ใกล้เคียง ว่ากันว่า ชุมโจรใหญ่อยู่ที่ตำบลแห่งนี้เอง และว่ากันว่า กำนันอิทธิพลที่นี่ มีอิทธิ พลเหนือเจ้าหน้าที่ตำรวจและนายอำเภอเสียอีก

อาของเหม ก็จัดอยู่ในชั้นนักเลงใหญ่ คนหนึ่ง มีผู้คนนับถือเกรงกลัวไม่น้อย และเป็นผู้สนิทสนมคุ้นเคยกับเหล่าผู้มีอิทธิพลของ บ้านนี้เป็นอย่างดี เหมไม่ชอบใจฐานะเช่นนี้

ของอานัก แต่เมื่อที่บ้านมาถูกปล้นครั้งหนึ่ง
เหมจึงเริ่มจะรู้สึกว่ ฐานะอย่างอดีตไปอย่าง
ที่อย่างน้อยพวกโจรผู้ร้ายก็ไม่กล้ามาอวแ และ
ในการเดินทางครั้งนี้ พออย่างเข้าถันนักเลง
เหมก็ได้ยึดเอาฐานะนักเลงของอาเป็นเครื่อง
ทำความอุ่นใจ ถึงแม้เขาจะยังมีวามสงสัย
อยู่ว่ ทำไม สังคมของคนจึงจะต้องอยู่ร่วมกัน
ในสภาพเช่นนี้ด้วย วามอดมสมบูรณ์ วาม
อารีอารอบในจิตใจมนุษย์ที่เคยมีในสมัยพ่อแม่
ป่วยาตายหายไปไหนหมด และอะไรหรือใคร
เป็นผู้กำหนดสภาพการณเหล่านี้

ระหว่างที่นอนค้างอยู่ที่บ้านอาถันนั้น
เหมถามจนในตอนหนึ่งว่

“อาปล้ง บ้านนี้เคยถูกปล้นบ้างไหม”

อาปล้งมองหน้าเขาครู่หนึ่ง แล้วก็
ตอบย้ม ๆ ว่

“หึ ไม่เคยหรวก . . .”

และย้อถามว่

“เอ็งถามทำไมวะเหม”

“ที่บ้านฉันถูกปล้นไปแล้วสามครั้ง ปี
ก่อนนั้นครั้งหนึ่ง ปีที่แล้วตติ ๆ กันสองครั้ง
บ้านฉันก็โดน อย่างที่อากรู้” เหมตอบ
ไม่ตรงคำถาม

“อ้อ ชักี่รู้” อาพูดเรียบ ๆ แต่เหลือบ
สายตา มองซ้ายที่ขวาที่ออกไปนอกบ้าน ราว
กับกลัวว่จะมีใครมาแอบฟังอยู่

“ระหว่างที่ฉันเดินทางมานี้ ได้ยินว่

เมื่อวาน ที่บ้านวัง ถูกปล้นคววยกกลางวันแสก ๆ
สิบห้าหลังคาเรือน” เหมพูดต่อไปเรื่อย ๆ

“ฮ่า จริงหรือวะ” อาปล้งร้อง เหม
พยักหน้า

“เอากันขนาดนั้นแล้วหรือวะ . . .”
เสียงอาดังขึ้นเล็กน้อย แล้วบ่นพึมพำ “กลาง
วันแสก ๆ”

เหมมองหน้าอา พลังนึกในใจ วาม
จริงอกก็เป็นคนดี และวามจริงคนหมู่บ้าน
นั้นก็เป็นคนดี . . . แต่ทำไมสังเหล่านี้จึงเกิด
ขึ้นทำไมบ้านนี้จึงเป็นที่รำลือว่เป็นชุม โจรที่
ออกไปอาละวาดทำความเดือดร้อนให้แก่คนหมู่บ้าน
อื่น . . . ทำไม คนดี ๆ จึงสวมหัวใจ
โหดร้ายได้ . . .

“เขาว่โจรบ้านนี้แหละปล้น” เหม
พูดตรง ๆ อาปล้งถึงแก่สะกึ่งเซือก

“เบา เหม เบา ๆ” แกพูดอยู่แก่นั้น
แล้วก็มองฝ่วามมีคออกไปข้างนอก มีสีหน้า
ครุ่นคิดอย่างเอาจริงเอัจ

เหมหยิบกระบี่องยา บรรจงมวนด้วย
กระดาษหนังสือพิมพ์ที่ตัดเป็นแผ่นเล็ก ๆ วาม
เงียบเข้าครองบรรยากาศอยู่ชั่วขณะ เหมมอง
ออกไปข้างนอกบ้าง ถันนั้นเป็นคืนเดือนมืด
ดวงดาวน้อยใหญ่ทอแสงระยิบระยับอยู่บนท้อง
ฟ้า ลมหนาวพัดอู่มา นาน ๆ ครั้งหนึ่ง แล้ง
นี้ไม่มีเสียงโทน เสียงเข้าแม่ศรี และเข้าทรง
นางไข่ปลาเหมือนสมัยอดีต มีแต่ความเงียบ

และความมืด หนุ่มสาวไม่ออกมาจุดไฟเล่น
ตะบ้ำ หรือราวเหมือนก่อน มันคงพากัน
เข้านอน เพราะเห็นคั่นน้อยจากงานกรรมกร
ที่โรงทอในอำเภอ เขมคิด

เขมเคยเข้าไปในเมือง พบว่าเดี๋ยวนี้
บ้านเมืองเจริญขึ้น ตึกรามปลูกสร้างกันล้วน
แต่ใหญ่โต และสูงถึงสี่ห้าชั้น ห้องแถวไม้
สองชั้น ซึ่งแต่ก่อนก็เรียกกันว่าตึก เพราะ
ถือว่าสูงแล้วนั้น เดี่ยวนี้แทบจะไม่มีเหลือ
ทำยา ในเมืองมีรถเมลวิ่งส่งคนเป็นระยะๆ
หลายสายด้วยกัน มีทั้งเมลล์เหลือง เมลล์แดง
เมลล์ฟ้า เมลล์ชมพู เขมได้ยินพวกหนุ่มๆ ที่ไป
ทำงานที่โรงทอเขาเล่ากันว่า ในเมืองมีผู้หญิง
รับจ้างอาบน้ำถูขี้โคลนให้ด้วย เขาเรียกว่าพวก
อาบอบนวด หนุ่มๆมันเล่าว่า ผู้หญิงพวก
นั้นพอพาเราเข้าห้องมันก็จับแก้ผ้า แล้วพา
ลงอ่างน้ำถูขี้โคลนให้เหมือนเด็ก ๆ จากนั้นก็เอา
ขี้ดินเตียงโรยแป้ง แล้วก็นวดให้ จับโน้น
จับนี้ให้ แต่ราคาชั่วโมงหนึ่ง เขมฟังแล้ว
ก็ใจหาย ชั่วโมงละหกสิบบาท “ข้าวเกือบ
ถึงเชียวนะมึง” เขมคิด แต่ที่ใจหายยิ่งกว่า
นั้นก็คือ ข้าวที่ทราบว่าคุณสาวของเพื่อนบ้าน
ก็ไปทำงานแบบนี้ในเมืองด้วย เขมเคย
ถามพ่อของเด็ก แต่ก็ได้รับคำตอบว่ามันทำ
เงินได้ดี และส่งมาให้ทางบ้านได้ใช้สอย
“มันจะต่างอะไรกับซื้อคอกาวีวะ” เขมนึกในใจ
ท้องนาถูกทอดทิ้งให้คนเฝ้าคนแก่

และคนกลางคนอย่างเขาทำ คนหนุ่มคนสาว
เข้าไปทำงานในเมืองกันเสียเป็นส่วนมาก เขม
คิดว่านี่กรรมก็คือความวิบัติ แต่มันก็น่าเห็น
ใจ เพราะการทำนานั้น ดูเหมือนว่าเป็นอาชีพ
ที่โตคนเดียว และยากจนลงทุกวัน ๆ ค่าที่ไหน
จะฝนแล้ง ไหนจะถูกกดราคาจากพ่อค้าคน
กลาง แต่ส่วนสินค้าที่มาจากในเมืองแต่ละสิ่ง
แต่ละอย่าง มันช่างแพงไปเสียทั้งนั้น เขม
เคยคิดอย่างคั่งแค้นว่า ข้าวของเราเมื่อมันถูก
เก็บเกี่ยวออกไปจากนา ทำไมมันมีราคาถูก
นัก แต่เมื่อสีเสร็จเป็นข้าวสารกลับมาขาย
พวกเรา ทำไมมันแพงนัก แพงยังกับทองคำ
ทำไมผู้ผลิตอย่างพวกเขาจึงไม่ร่ำรวย เขม
เคยคิดว่า ถ้าสภาพการณ์ยังดำรงต่อไปเช่นนั้น
เมื่อชวานาละทิ้งที่นากันหมด ใครจะทำข้าว
ให้คนทั้งประเทศได้กินกัน โรงสีในเมืองนั้น
มันจะเอาอะไรมาสีเป็นข้าว หากว่าปราศจาก
ข้าวเปลือกจากแรงงานของชวานา

และลูกหลานของพวกเขาก็เข้าไปเป็น
คนงาน เป็นคนใช้ เป็นกะหรี หมอนวด
และเมียเช่าฝรั่ง เงินทองอาจจะดูว่าหาง่ายขึ้น
แต่ว่า นี่หรือ นี่หรือ คือชีวิตที่ดีกว่า...
เขมไม่เข้าใจเลย... การทำงานในโรงงานนั้น
เล่าก็มีกำหนดเวลา ต้องตื่นแต่ตีสามตีสี่ เขามี
รถมารับที่ทางหลวง พวกเด็กหนุ่มในหมู่บ้าน
เดินออกไปขึ้นรถ แล้วเขาก็ขึ้นไปทำงาน
เหมือนชนวัวชนควายไปโรงฆ่าสัตว์ ทำงาน

ตลอดทั้งวัน หากขาดไปเขาก็หักเงิน เหม
เคยคิดว่า ถ้าเขาเหล่านั้นมาทำอย่างเก่า
ท้องทุ่งอันไพศาลจะเต็มไปด้วยหนุ่มสาววัย
ฉกรรจ์เหล่านี้ ผลผลิตที่ได้ก็จะมากมาย
เพียงแต่ใครหรืออะไรสักอย่างหนึ่งจะทำให้
ราคาข้าวเปลือกมีนัยธรรมขึ้นมากกว่านี้ ให้
สัมพันธ์กับราคาข้าวสารสักหน่อย เหมเชื่อว่า
งานทำนาต้องเป็นที่พิสมัยกว่างานตามโรงงาน
ในเมือง และน่าจะเห็นคเห็นน้อยน้อยกว่ากัน
แต่ว่า ใครหรืออะไรสักอย่างนั้น เหมก็ไม่รู้
เหมือนกันว่า มันคืออะไร เขาเคยปรารภ
กับเมีย

เมียตอบว่า บางทีจะเป็นเทวดามา
โปรตกระมัง หรือไม่ก็อาจต้องรอยุคพระ
ศรีอารีย์....

นานไปชั่วขณะหนึ่ง อาปลั่งจึงหัน
หน้ามา แกรเริ่มพูด

“มันก็อย่างที่รู้ ๆ กันนั่นแหละ เหม
บ้านนี้กำนันเขามีอิทธิพล และผู้ใหญ่บ้าน
ก็เป็นเกลอกัน เขาเป็นเพื่อนกันมาแต่เด็ก
เคยบวชเรียนมาด้วยกัน ผู้ใหญ่เป็นเสื่อปล้น
มาก่อน กำนันนะไม่เท่าไร แต่เขามีผล
ประโยชน์ต้องดูแลมาก ทั้งที่นี้และในเมือง
เขาก็ต้องเลี้ยงพวกนี้ไว้เป็นมือเป็นตีน”

“ผลประโยชน์อะไร” เหมถาม

“ก็เงินกู๋ หลักฐานพวกโฉนดจำนำ

จำนองต่าง ๆ นอกจากนั้นเขาก็ค้าขาย มีรด
สองแถวขนส่งสินค้า และรับผู้โดยสาร ถ้า
เขาไม่มีอิทธิพลบ้าง ก็ต้องถูกโกง ถูกกลั่น
แกล้ง”

ต่อสู... เหมคิดในใจ นี่คือการ
ต่อสู... แต่คนเหล่านี้ต่อสูเพื่อใคร เพื่อ
ตัวเอง เพื่ออะไร เพื่อความร่ำรวย เหมคิด
เปรียบเทียบกับตัวเขา และชาวบ้านธรรมดาๆ
อีกหลายร้อย หลายพัน และอีกหลายล้านคน
ทั่วประเทศ คนเหล่านี้ต่อสูเพื่อความ
อยู่รอด เพียงเพื่อให้มีข้าวใส่ท้องไปวันหนึ่งๆ
กับคนเหล่านี้ซึ่งต่อสูเพื่อรักษาผลประโยชน์
อันมากมาย เพื่อแข่งขันความร่ำรวยกัน แต่
กลับพร้อมมูลไปด้วยอุปกรณ์การต่อสู มีหน้า
ซ่า...

“แรก ๆ เขาก็ขุนเจ้าพวกนี้ไว้เป็นกำ
ลังตามธรรมดา แต่ต่อมาไอ้พวกนี้ก็ซึกเพิ่ม
เพราะมีอิทธิพลกำนันคอยคุ้มกัน ก็ออกวิ่งแก
ชาวบ้าน เป็นหัวไม้ธรรมดาก่อน ต่อมา
เพลึกเพลินหนักขึ้น ทั้งความโลภ... ความ
อยากร่ำรวยเหมือนเจ้านายบ้าง มันก็คนจนๆ
เหมือนเรานี้แหละ เหม ไอ้พวกมือตีนเขานี้
และอีกอย่างความคะนองที่มีลูกพี่ มันก็ออก
ปล้น ต่อมาเมื่อเขารู้เข้า ก็ต้องช่วยเหลือ
และต่อ ๆ มามันก็เป็นรายได้ อีกทางหนึ่งของ
เขา...”

“ก็เลยบัญญัติการเสียเอง” เหมเล็ก
คว

“กั้ง” อابلั้งตอบ

“แล้วตำรวจไปมโขงอยู่เสียที่ไหน”

“เขาก็แบ่งให้กินบ้าง เรื่องมันก็เจ็บ
รู้แล้วก็เหยียบเสียที่นี่ เหม เขามีอิทธิพล เข้า
ได้ถึงผู้กองถึงนายอำเภอ”

“แล้วพวกตำรวจ พวกนายอำเภอ
นี่มันไม่เปลี่ยนชุดกันบ้างหรือ”

“เปลี่ยน แต่ว่าใครไปใครมา ก็เข้า
เขาหมด ของอย่างนี้ใครจะไม่ชอบ ได้เงิน
และไม่ต้องเหนื่อยไม่ต้องเสี่ยง แถมยังได้
ความนับหน้าถือตา”

“คนดี ๆ ไม่มีบ้างหรือไง” เสียง
พูดของเหม เต็มไปด้วยอารมณ์ อ่อนโยนที่จะ
บรรยาย

อابلั้งส่ายหน้าอย่างเห็นเดเห็นน้อย น่า
จะเห็นเดเห็นน้อยกับความดีอันของเหมมากกว่า

“ก็อาจจะมึบ้าง แต่ใครละจะกล้าเสี่ยง
กับการที่อาจถูกเก็บเงิน และไม่ได้ดีอะไร
กับอยู่เฉย ๆ ปลอดภัย แล้วได้เงิน”

เหมหนึ่งบ้าง เขาบอกตัวเองไม่ถูกว่า
เขากำลังคิดอย่างไร รู้แต่ว่าซักจะหงุดหงิด
เสียงอابلั้งพูดต่อไป

“อย่าไปสนใจอะไรเลยดีกว่านะ เหม
เขามีอิทธิพลมากนะ นี่เขาก็เข้าพรรคการเมือง
และลงสมัครผู้แทนราษฎรแล้วด้วย พรรค

ที่เขาสมัคร นี่ว่ากันว่าจะได้เป็นพรรครัฐบาล
ด้วย”

“ก้านเอิบนี่นะระอะ จะเป็นผู้แทน”

เหมพูดเยาะ ๆ

“อ้าว เขามีหวังนะ เอ็งอย่าไปประ
มาท เขามีเงินมาก ชื่อเสียงเลื่องลือเสีย
หน่อย ก็ได้”

“ใครจะเอาใจไปเป็นผู้แทน” เหม
ส่ายหน้า

“ก็ไม่รู้ละ แต่ข้าก็ว่าเขาคงได้ สมัยนี้
เงินตัวเดียวไว้วัย เหม เอ็งดูคราวเลือกก้าน
นั่นปะไร เขาได้คะแนนตั้งท่วมท้น”

กั้นนั้น กว่าเหมจะหลับก็คึกโข เขา
นึกถึงภาพก้านเอิบเดินเข้าสภา ในตำแหน่งผู้
แทนราษฎร ห้อมล้อมด้วยโจรผู้ร้ายสะพาย
ปืนเต็มป่าเต็มไหล่ ถ้าก้านเอิบได้เป็นผู้
แทนจริง พวกโจรผู้ร้ายคงยิ่งเหิมเกริมขึ้น
อีก เหมคิดถึงการค้าคคะเนของอาแล้วก็รู้สึก
หวาดวิตก ถึงแม้เหมจะไม่ชอบข้อสรุปของ
อابلั้ง แต่เขาก็ต้องยอมรับว่า ที่แกพูด มี
ส่วนเป็นไปได้จริง อย่างดีที่สุดที่เขาทำได้ก็
คือก่อนถามตัวเองว่า เดียวนี้บ้านเมืองมันเป็น
อย่างไร ไปเสียแล้ว

รุ่งขึ้น เป็นวันทำสัญญาซื้อขายและ
มอบเงินกัน อابلั้งไปรับผู้ใหญ่บ้านมาทำ
สัญญากันแต่เช้า และลูกบ้านอีกคนหนึ่งเพื่อ

เป็นสักขีพยาน นางุ้งที่จะขายนั้นมี ๑๑ ไร่ ตก
ลงกันจะขายในราคาสามหมื่นบาท แต่อาปลั่ง
มีเงินสดเพียงสองหมื่นบาท จึงตกลงทำกัน
แบบจำนำ อามอบเงินสองหมื่นบาทนั้นให้
เหมเอาให้เมียเก็บไว้ในกระบุงพริกแห้ง เพื่อที่
จะกันเวลาเดินทาง ไม่เป็นที่สังเกต เสร็จ
การทุกอย่างก็ร่วมสองโมงเช้า อาปลั่งชวน
กินข้าวก่อน ผู้ใหญ่บ้านและพยานกลับไป
แล้ว อาปลั่งจึงเอาปืนออกมาให้กระบอกหนึ่ง
เป็นปืนสั้น ขนาด ๑๑ ม.ม. ที่ทะเลลักมาจาก
สงครามอินโดจีน ที่มีชื่อชายและใช้กันเกลื่อน
อยู่ในละแวกนั้น

“ยู.เอส. เซียวนะเหม” แกบอก “เขา
ซ้อชายกันกระบอกละสองพันกว่า แต่ข้าไม่
เอาอะไรกับเอ็งหรือเก็บไว้ใช้ป้องกันตัว”

เหมรับมาถือ น้ำหนักมันมากอย่าง
ที่เขาคิดไม่ถึง พิจารณาอยู่ครู่หนึ่ง ก็ส่งคืนให้
อา

“ขอบใจามาก แต่ฉันไม่เอาหรอก”

“เฮ้ย! เอาสิ” อาปลั่งมีสีหน้าประ
หลาดใจและคำหั้น

เหมส่ายหน้า

“ทำไม่ล่ะ” อาปลั่งถาม

“ฉันไม่ชอบ” เหมตอบ

“เอาไปป้องกันตัว เจาะที่เยว่นก็ยังมี
ดี” อาปลั่งคะยั้นคะยอ

เหมลังเลอยู่ครู่หนึ่งแล้วก็ตัดสินใจ

“ไม่เป็นไรหรอกอา ฉันไม่ถนัด และ
ไม่เคยคิดจะฆ่าใครด้วย” เหมมองอาอย่างเข้า
ใจ “คงไม่มีอะไร คนดี... พระคงคุ้มครอง...”

อาปลั่งมองเหมเขม็งครู่หนึ่ง แล้วจึง
พูดว่า “ตามใจเอ็ง”

เมียหาบกระบุงพริกและจูงลูกคนโต
เหมอ้อมลูกคนเล็ก ไหล่ซ้ายสะพายห่อผ้า สอง
ผัวเมียกับลูกเดินคุ่มมาตามทางเกวียน เพื่อไป
ขึ้นรถสองแถวที่หมู่บ้านถัดไป

อากาศตอนเช้าสดชื่น ท้องฟ้าในฤดู
หนาวปราศจากเมฆหมอกเป็นไผ่ผ้า แสงแดด
อ่อนๆ ทำให้คลายความหนาวเย็น และรู้สึก
อบอุ่น บ้าละเมาะสองข้างทางแลเห็นเป็นทิว
สีเขียวสด ใบบ่ออ่อนๆ เบียดน้ำค้างจากเมื่อคืน
ยังไม่หมด แลดูสดชื่น และเป็นประกายแวบ
เมื่อต้องแสงแดดยามอรุณ เสียงนกกาที่บินออก
หากิน ร้องจุกจิกๆ บินผลจากยอดไม้ในสู
ยอกไม้โน้น มีไม้ใหญ่ขึ้นแซมสลัดตลอดทาง
เป็นระยะๆ สองผัวเมียเดินทางอย่างปกติ
ไม่รีบร้อน พร้อมๆ กับที่พระอาทิตย์ฉายแสง
กล้าขึ้น บอกเวลาที่ผ่านไปทุกขณะ

“พี่ เราจะไปทำอะไรจริงๆ เอะ” เมีย
ถาม

“จริงสิ แถงอ่อน ทำไมรี”

“เปล่าหรือ... ฉันกลัวนะพี่”

“กลัวอะไร” เหมถาม

แดงอ่อนอีกอีกไปพักหนึ่งจึงพูดว่า
“ฉันได้ยินมาว่าที่ตงนั้น ฆ่ากันตาย
ไม่เว้นแต่ละวัน”

“มันจะฆ่ากันเรื่องอะไร” เหมรู้สึก
หงุดหงิด

“ก็เรื่องอะไรซึ่งกรรมสิทธิ์ที่ดินกันนะ
ซีพี...” แแดงอ่อนพูดอย่างเกรงใจผิว แต่ก็
พูดต่อไป “และอีกอย่างเข่าว่าที่ไปทำๆ กัน
นะมันป่าสงวน ถึงเวลาพิพาทกันขึ้นมาทาง
การก็ตัดสินไม่ได้ ที่ทำกันอยู่ได้ก็ต้องช่วยตัว
เอง ต้องนักเลงพอตัว... ไม่งั้นพอตกถาง
ที่เสร็จก็มักจะมีคนอื่นมาอ้าง มาจับมือเปิบ”

“แล้วที่เขาทำๆ กัน เขาอยู่กันได้อย่างไร
งู ลุงโป๊ะ ตาแหวง พี่เอี่ยม ก็เห็นรวยๆ
กันมาทงนั้น”

เดินมาได้ประมาณยี่สิบเส้น เหลืออีก
ครึ่งทางก็จะถึงที่หมายว่าจะไปขึ้นรถ พลันก็
มีชายฉกรรจ์สามคนโผล่ออกมาจากละเมาะไม้
ข้างทาง ทุกคนถือปืนยาว มีผ้าขาวม้าคลุมหน้า
เหมสะดุ้ง แแดงอ่อนหวีดเสียงร้อง

“หยุดเดี๋ยวนี้” เสียงเหี้ยมสั่งพร้อม
ทั้งผ้ามือข้างซ้ายตบหน้าแดงอ่อนเสียงดังผิวจะ
เหมถลันเข้าไปที่ตงน้อยอยู่ในอ้อมแขน ไอ้
โจรอีกคนเสยพานท้ายปืนเข้ากระทบใบหน้า
อย่างจังเขาหมุนคว้าง พอลงหลังได้เท้าขวา
เตะบ้ายไปเองโดยตกใจมากกว่าตั้งใจ ยังผล
ให้พานท้ายปืนตามมาอีกที่หัว กกหู หัวไหล่

และตามล่าตัวอีกไม่รู้ว่ากี่ครั้ง เหมจำได้แต่
เพียงว่าเขารัดตุงน้อยและพยายามงอตัวเพื่อ
ปกบ้องไม่ให้ทหารต้องโดนเจ็บ สำหรับบอก
เพียงว่า ลูกเขาอาจจะตายถ้าโดนเข้าแม้เพียง
ทีเดียว

แดงอ่อนยื่นตัวสั่นนั่งก เหมปวด
ร้าวไปทั่วทั้งตัว เหมือนกระดูกจะแหลกตะ
เอียดหมดแทบทุกชิ้น มีนหัวต้อขณะที่ไอ้โจร
คนหนึ่งตรงเข้าโอบกระบุงพริกอย่างตั้งอกตั้ง
ใจ อีกสองคนยืนจังก่า กระชับปืนคุมเชิงอยู่

มันไม่พบห่อเงิน เพราะเหมแอบยัก
ย้ายมาไว้ในกระเป๋ากางเกงเมื่อคล้อยหลังจาก
บ้านอา เมื่อเสร็จจากการค้น ด้วยความผิ
หวัง ไอ้โจรหันมาถามเขาเสียงกรรโชก

“เงินสองหมื่นบาทอยู่ที่ไหน”

เหมสะดุ้ง ทำไมมันรู้จำนวนเงินเหม
ย่า เข้มมองหน้าภายใต้ผ้าขาวม้าคลุมหน้า

“ว่าไง ไอ้ทิด” เขาตบท้ายชกเข้าที่
หน้าอีกหมัด ถูกปากครึ่งจมูกครึ่ง เลือดกำเดา
สาด

เหมกลืนเลือดเค็มๆเข้าปากอย่างเคือง
แค้น ไอ้คนนั้นตรงเข้ามากันตัวเขา อีกคน
เข้าคั่นเมีย ลูกสาวคนโตถูกผลัดกระเด็น ร้อง
ให้จ้า เหมกัดฟันกรอด เลยโดนเข้าอีกหมัด
ที่ตองน้อย

เมื่อพบห่อเงินแล้ว โจรทั้งสามบังคับ
ให้เขากับเมียเดินย้อนกลับ ไปอีกประมาณสาม

เส้น มีพวกของมันอีกคนโผล่ออกมาให้สัญญา
ญาณ มันจึงปล่อยตัวเขากับลูกและเมียแล้ว
หลบหนีไป

เหมกับเมียนั่งกอดเข่าเจ้าจุกอยู่นาน
อย่างคนหมดหนทาง กระแจะคนร้ายคงไป
ไกลแล้ว เขาจึงตัดสินใจพาเมียย้อนกลับไป
ที่บ้านอาอีก

อาพาไปแจ้งความที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน ผู้
ใหญ่บ้านสอบที่เกิดเหตุแล้ว จึงบอกให้เขาไป
แจ้งที่หมู่บ้านโน้น เพราะว่าที่ที่ถูกปล้นเข้าไป
ในเขตบ้านโน้นแล้ว

ผู้ใหญ่บ้านโน้นไม่ทำอะไรมากไปกว่า
รับฟังเรื่องราวทั้งหมด แล้วแนะนำให้เขาไป
แจ้งความกับตำรวจที่อำเภอ

กว่าเหมจะถึงสถานีตำรวจภูธรประจำ
อำเภอ ก็ร่วมเย็นแล้ว ไปนั่งคอยผู้กองอยู่จน
กระทั่งหัวค่ำ ก็ได้รับคำบอกเล่าจากนายสิบ
ตำรวจแก่ ๆ ว่า ผู้กองเข้าไปในเมืองยังไม่กลับ
ให้มาแจ้งความใหม่ พรุ่งนี้เช้า

รุ่งขึ้นอีกวัน เหมไปที่โรงพักแต่เช้า
ผู้บังคับกองตามได้เรื่องราว แล้วก็บอกให้ไป
ที่โต๊ะเสมียนเวร เพื่อลงประจำวัน นายสิบ
ตำรวจที่เขียนประจำวันพยายามตัดรายละเอียด
ออกไปให้มากที่สุดที่จะทำได้ ก่อนที่จะเขียน
อะไรลงไป เหมพยายามอย่างยิ่งที่จะให้ตำรวจ
บันทึกข้อสังเกตของเขาสองประการ คือ การ

ที่โจรมาถึงกรือคั่นกระบุงพริกทันที ครั้นไม่
พบก็ตามถึงเงินโดยระบุจำนวนสองหมื่นบาท
ได้ชัดเจน แต่ปรากฏว่าตำรวจไม่สนใจ เหม
ทักท้วงในข้อนี้ถึงสองครั้ง จึงได้รับการทวาด
ชี้แจงว่า นี่เป็นวิธีของตำรวจ อย่าสู้รู้ เหม
รู้สึกถึงความหวังของเขาเลือนลอย

เหมกินไม่ได้ นอนไม่หลับ หลาย
วันผ่านไป เขาฝ่ายผอมลงจนค้ำตา แดงอ่อน
พยายามปลอบใจ แต่เหมไม่คลายความหมก
มุ่น เขาไม่พูดอะไรเลย จนกระทั่งวันหนึ่ง
เขาก็ผลุนผลันบอกเมียว่าจะไปหาอา เขาหาย
ไปหนึ่งคืน รุ่งขึ้นก็กลับมา

“เป็นไงจะพี่ อาว่าไง?” เมียเขา
ถามประโยคแรก

เหมส่ายหน้า เดินไปตักน้ำฝนในโอ่ง
กิน แล้วจึงกลับมานั่งขัดสมาธิตรงหน้าเมีย
ลูกสาวคนโตนั่งอยู่ใกล้ ๆ เขาตั้งเข้ามาโอบ
กอด

“อาบอกว่า เงินยังเหลืออยู่ที่แกอีก
หมื่น แกจะรีบหามาให้ไว ๆ เราจะได้ไปลง
ทุน แต่ไอ้ที่เราถูกปล้นไปนั้น แกบอกว่า
ไม่มีทาง ถึงจับผู้ร้ายได้ ก็ไม่ได้เงินคืน”

“ทำไมยังงั้นล่ะพี่”

“อาบอกว่า มันไม่ใช่ทรัพย์สินที่เป็น
สิ่งของ อาไปปรึกษาพวกทนายแล้ว
ทนายเขาบอกว่าเว้นแต่เราจะสืบได้ว่ามันเอาไป

ข้ออะไรที่เป็นสิ่งของ เช่น บิน หรือ ควาย
อะไรยังงี้ เราก็เอาของนั้นได้ แต่ทนายเขา
ก็บอกอีกว่า จะสืบได้อย่างไร ใครมันจะ
บอกว่ามันเอาเงินเราไปซื้อ”

“เขาไม่มีวิธีอื่นหรือพี่”

“ไม่มี กฎหมายทำได้แค่นั้น”

“แล้วถ้าเขาสืบไปถึงต้นตอที่ส่งมา
ปล้นเราได้ เราจะเรียกร้องเอาจากไอ้ตัวการ
ได้ไหมพี่ เมื่อตำรวจเขาสืบได้” แตงอ่อน
ยังไม่อยากสนหวังง่าย ๆ

“ไม่ได้หรอก อย่างมากก็เอาเข้ามา
คุกด้วยกัน”

“ทำไมถึงเป็นอย่างงั้นล่ะพี่”

“กฎหมายไม่ได้เขียนไว้อย่างงั้นนี่ ไม่
ได้เขียนไว้ให้ผู้ร้ายต้องคืนเงิน” เหมมอง
หน้าเมียอย่างสงสาร

แต่แตงอ่อนยังไม่ยอมหมดความสงสัย

“ถ้ามีคนที่ถูกปล้นถูกจับ ก็ไม่มีทาง
ได้ทรัพย์สินคืนเลยสิ ถ้าเป็นเงินสด ๆ หรือ
หากแม้เป็นของ เมื่อมันเปลี่ยนมือไปแล้ว
เราก็ยากจะได้คืน . . .”

“ก็งั้นนะซี แตงอ่อน”

“ถ้าในเวลาเราถูกปล้น เราจะต้องไป
แจ้งความตำรวจทำไมล่ะพี่ เราก็อยู่เฉย ๆ
เสียไม่ดีกว่าหรือไม่ต้องเสียเวลา ไม่ต้องเสีย
เงินค่ารถเพิ่มอีก”

เหมไม่ตอบคำถามของเมีย เพราะคำ
พูดของแตงอ่อนเป็นคำตอบอยู่ในตัวเองแล้ว
เขามองผ้าเปลวแตกออกไปข้างหน้าอย่างไม่
มีจุดหมาย ถนนทรายสีแดงสะท้อนเปลวแตก
อยู่ระยิบระยับ เสียงรถสองแถวดังมาแต่ไกล
หน้านี้เป็นฤดูซื้อของขวัญ ถนนเลี้ยว ๆ ที่ตัด
ผ่านเข้ามาในหมู่บ้าน เคี้ยวนี้เหมรู้แล้วว่า มัน
มิใช่สัญลักษณ์ของความเจริญอย่างที่เขาสง
ชาวบ้านหลายคนเคยคิดหรือก แต่มันถูกตัด
เข้ามา เพื่อให้พวกพ่อค้าในเมืองเข้ามาปล้น
ผลผลิตจากพวกเขาได้สะดวกสบายขึ้นเท่านั้น
เอง

“คนอย่างเราจะทำอะไรได้บ้างวะ
แตงอ่อน” เขาหันไปตระโกนถามเมียอย่าง
ไม่มีปี่มีขลุ่ย แล้วแหงนหน้าขึ้นฟ้า หัวเราะ
อย่างคลุ้มคลั่ง เมื่อสิ้นเสียงหัวเราะแล้วก็มี
แต่ความเงิบงั้น และเสียงร่ำไห้กระซิก ๆ
เบาแผ่วของแตงอ่อน ●

ศึกษาคถุทฐิ และวรรณกรรม

ประชา อุดลย์ธรรม เขียน

วิทยานิพนธ์สะท้อนความเคลื่อนไหวของคถุทฐิ

อัฐวินิบาตกรรม

บันทึกคำวิงวอนถึงปฏิภิกขิตของแนวทาง
บนเส้นทางสี่ดำที่คุณเลือก
การหลังเลือดได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง
หยดหนึ่งเกาะเกี่ยวกับอีกหยดแนบแน่นเป็นสาย
ให้พฤติกรรมนี้จึงเคลื่อนไหวไปเหมือนสายเลือดนั้นเกิด
การเลือกที่จะตัดสิ้นใจสวมบพฆาตกรของคุณ
ช่วยผ่อนคลายความยุ่งยากของนักประวัติศาสตร์รุ่นต่อไปได้มาก
เชื่อว่าคุณสามารถสร้างเงื่อนไขที่เหมาะสมได้ตามความจำเป็น
อาวุธกลต่างชนิด แม้อบติเหตุ
ทุกอย่างล้วนทรงประสิทธิภาพทงนั้น
ง่ายอย่างแสง ง่ายอย่างนิสิต ง่ายอย่างประชาชนผู้บริสุทธิ์

บันทึกคำวิงวอนถึงปฏิภิกขิตของแนวทาง
ยังไม่มีกลิ่นอายแห่งความตายจากศพทุกศพ
จงมองดูหยดเลือดที่เกาะเกี่ยวกันแนบแน่นเป็นสายเป็นแบบอย่าง
แล้วตัดสิ้นใจเร่งรัดประวัติศาสตร์ต่อไป
หม่าจนกว่าความตายที่แท้จริงจะมาสู่
จนกว่าภารกิจจะลุล่วง
จนกว่าการกระทำอัฐวินิบาตกรรมของคุณจะเสร็จสมบูรณ์

สุพจน์ คัญทัพ

วิจารณ์กันมีสื่อ

ปรัชญาประวัติศาสตร์

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ
สุชาติ สวัสดิ์ศรี } บรรณาธิการ
(โครงการหนังสือเล่มอันดับ ๘ กอง บ.ก. สังคม
ศาสตร์ปริทัศน์) ๒๕๔ หน้า ๑๕ บาท

เมื่อคนหนุ่ม ๒ คน คือ ดร. ชาญวิทย์ เกษตรศิริและคุณสุชาติ สวัสดิ์ศรี ซึ่งเป็นนักวิชาการที่มีความปรารถนาจะทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่วงวิชาการ ได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน หนังสือเล่มหนึ่งจึงได้ปรากฏเป็นรูปเล่มออกมา มีชื่อว่า *ปรัชญาประวัติศาสตร์*

บรรณาธิการทั้งสองได้กล่าวไว้ในบทนำว่า “วิชาประวัติศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เก่าแก่ที่สุดศาสตร์หนึ่งในประเทศไทย เรามีการขีดเขียนและบันทึกประวัติศาสตร์กันตลอดมาไม่ว่าจะเป็นศิลาจารึก พงศาวดาร ตลอดจนถึงการศึกษและการมีสถาบันต่างๆ ในสมัย

ปัจจุบัน ซึ่งทั้งนี้เราก็อาจกล่าวได้อีกเช่นกันว่า วิชาประวัติศาสตร์ที่ปรากฏอยู่ในประเทศไทยนั้นยังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก เพราะยังขาดความสนใจที่แท้จริง ขาดสถาบันที่จะสนับสนุนอย่างแท้จริง ขาดคำรับตำราที่จะช่วยประกอบในการศึกษาและที่สำคัญที่สุดก็คือขาดแนวทางและหลักการที่จะศึกษา”

ถ้าจะว่าไปแล้วอยากจะขมขื่นสำนวนที่ว่าหนังสือเล่มนี้เป็น “เหล้าเก่าในขวดใหม่” เนื่องจากบรรณาธิการทั้งสองมีความประสงค์ที่จะออกช่องโหว่ดังกล่าวข้างต้นดังนั้นจึง “ได้ร่วมกันทำงานรวบรวมบทความต่างๆ ที่ตีพิมพ์ในทางประวัติศาสตร์ ซึ่งส่วนใหญ่กระจัดกระจายอยู่ทั่วไปยากแก่การติดตามค้นคว้า โดยนำมารวมไว้ในที่เดียวกัน” บทความดังกล่าวเขียนโดยนักวิชาการชาวไทยและชาวต่างด้าว ดังนี้

สมศักดิ์ ชูโต	ประวัติศาสตร์
แถมสุข นุ่มนนท์	ประวัติศาสตร์
สุเทพ สุนทรเกสัช	ความสำคัญเกี่ยวกับอดีตของมนุษย์
นิธิ เอียวศรีวงศ์	ข้อคิดเกี่ยวกับวิชาประวัติศาสตร์
สืบแสง พรหมบุญ	ปรัชญาประวัติศาสตร์
เตช บุนนาค	วิธีการของประวัติศาสตร์
ชาญวิทย์ เกษตรศิริ	ประวัติศาสตร์และปรัชญาของตะวันตก
แฟรงค์ จี วิลลิสตัน	ขอบเขตและความมุ่งหมายของประวัติศาสตร์
สุกิจ นิมมานเหมินทร์	การใช้และความสามารถที่จะใช้ประวัติศาสตร์
ขจร สุขพานิช	วิชาประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์ไทย
ชาญวิทย์ เกษตรศิริ	ปรัชญาประวัติศาสตร์ไทย

ที่กล่าวว่าหนังสือเล่มนี้เป็น “เหล้าเก่าในขวดใหม่” เพราะบทความทุกชิ้น ยกเว้นบทความสุดท้าย ได้ถูกตีพิมพ์มาก่อนแล้วในหนังสือและวารสารทางวิชาการของสถาบันต่าง ๆ แต่บรรณาธิการทั้งสองก็ได้ทำสิ่งที่ประโยชน์ และยังไม่มีใครจัดทำมาก่อน โดยการรวมเอาบทความเหล่านี้มาเป็นหนังสือชุด การทำเช่นนี้เท่ากับเป็นการเผยแพร่ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ให้กระจายไปสู่ประชาชนที่สนใจศึกษา โดยเฉพาะบทความที่ปรากฏในหนังสือ *ปรัชญาประวัติศาสตร์* เล่มนี้เป็นบทความที่มีคุณค่าควรแก่การอ่าน เป็นอาหารทางสมองที่ควรแก่การชิมลอง

ทั้งนี้ไม่เฉพาะแต่นักศึกษา หากแต่เป็นประโยชน์แก่ทุกคนที่รักการใฝ่หาความรู้

โดยเฉพาะวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญยิ่งต่อมนุษยชาติทั้งมวล “ถ้าหากประวัติศาสตร์นั้นคือเข็มทิศ คุณค่าของประวัติก็เปรียบได้กับดาวเหนือ トラบไตที่เข็มทิศยังชี้ไปทางดาวเหนือ トラบนั้นคุณค่าของประวัติก็เปรียบได้กับเข็มทิศที่ชี้ทางออกมิให้มนุษยชาติเดินหลงทางหรือเล่นเรือเข้าไปเกยหินโสโครก” (บทกล่าวนำ *ประวัติศาสตร์และปรัชญาประวัติศาสตร์*)

ในบ้านเราประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ถูกมองข้ามความสำคัญ ในสถาบันชั้นอุดมศึกษาเกือบทุกสถาบันวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ประสงค์จะเรียนเป็นวิชาเอก และจบออกมาเป็นผู้ที่มีความรู้ทางประวัติศาสตร์โดยสมบูรณ์ วิชาประวัติศาสตร์

ในบ้านเราเริ่มถูกต่อต้านว่า เป็นวิชาที่ไม่สามารถจะเอาไปทำอะไรได้ เรียนจบมาแล้วไม่มีงานทำ เป็นการเรียนตามคำบอก เกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตอันน่าเบื่อหน่ายสมัยโลกล้านปี สรุปแล้วหาประโยชน์ไม่ได้จากวิชาประวัติศาสตร์ จริงหรือที่ว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นเช่นนั้น อาจารย์ขจร สุขพานิชกล่าวในบทความ *วิชาประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์ไทย* สรุปได้ว่า วิชาประวัติศาสตร์บ้านเรายังไม่มีจุดมุ่งหมายในการวางหลักสูตร การเขียนและการสอนประวัติศาสตร์ ซึ่งทำให้ดูเหมือนว่าการเรียนประวัติศาสตร์ ไม่ได้ทำอะไรแก่ตัวเราเลย ซึ่งผิดกับประเทศทางตะวันตก ซึ่งมีจุดมุ่งหมายว่าเขียน หรือเรียนประวัติศาสตร์ เพื่อให้เกิดความรักชาติ หรือวัตถุประสงค์อื่น ๆ ดังนั้นจึงเขียนประวัติศาสตร์ให้ออกมาตามจุดมุ่งหมายนั้น ๆ

ผู้ที่อ่านหนังสือ *ปรัชญาประวัติศาสตร์* เล่มนี้แล้ว อาจจะเลิกล้มความคิดที่ว่าวิชาประวัติศาสตร์ ไม่ได้ให้ประโยชน์และคุณค่าอย่างใดลงได้ และในที่สุดก็จะเห็นด้วยตัวเองว่า ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีคุณค่าต่อมนุษย์เพียงใด ผู้เขียนบทความได้พยายามชี้ให้เห็นและตีความว่าประวัติศาสตร์คืออะไร มีขอบเขตและจุดมุ่งหมายอย่างไร วิชาการของประวัติศาสตร์มีอย่างไร ทฤษฎีประวัติศาสตร์มีอะไรบ้าง หลักฐานทางประวัติศาสตร์หาได้จากที่ไหน จะศึกษาประวัติศาสตร์ ได้ด้วย

วิธีใด นอกจากนั้นก็มีการศึกษาและการเขียนประวัติศาสตร์ของตะวันตกเปรียบเทียบกับประวัติศาสตร์ไทย บทความเกือบทุกบท ผู้เขียนพยายามโยงเข้าหาเรื่องที่ใกล้ตัวเราคือประวัติศาสตร์ไทย

วงการประวัติศาสตร์บ้านเราไปได้ไม่ไกลเท่าที่ควร ไม่จำเป็นต้องไปเปรียบกับประเทศทางตะวันตก เพียงแต่เปรียบกับประเทศบ้านใกล้เรือนเคียง เราก็ยังน้อยหน้าเขา ปัญหาส่วนหนึ่งก็เป็นอย่างที่บรรณาธิการทั้งสอง ได้กล่าวไว้ในบทนำซึ่งยกมาข้างต้น อย่างน้อยหนังสือเล่มนี้ก็ได้เป็นก้าวแรกที่จะช่วยจัดปัญหาการขาดความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ในบ้านเราให้ดีขึ้น *ปรัชญาประวัติศาสตร์* เล่มนี้มีคุณค่าในตัวเองอย่างสมบูรณ์ เป็นหนังสือที่ให้ประโยชน์แก่ผู้ไม่หาความรู้ทุกระดับชั้น เกี่ยวกับวิชาวรรณคดีไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้มีการบังคับอ่านหนังสือนอกวงการผลิตของกระทรวงศึกษาธิการผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องทางสาขาสังคมศึกษาในระดับเดียวกัน ควรจะลองอ่าน เพื่อว่านักเรียนระดับ ม.ศ. ๔-๕ อาจจะได้มีหนังสือที่มีคุณค่าทางสังคมศาสตร์ไว้เป็นหนังสือบังคับกับอ่านสักเล่มหนึ่ง และจะได้เข้าใจว่าวิชาประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อมวลชนเช่นไรในยุคสมัยที่คำว่ามวลชนกำลังติดอันดับอยู่ทุกวันนี้

อรุณา สมชาติ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

โดย อ. พิบูลสงคราม

(โรงพิมพ์มนตรี พ.ศ. ๒๕๑๘) ๒๘๘ หน้า ๓๐ บาท

ในบรรดาหนังสือใหม่ที่ออกสู่ท้องตลาดเมืองไทยขณะนี้ เห็นจะไม่มีเล่มใดดึงดูดความสนใจจากนักอ่านหนังสือมากไปกว่าหนังสือเรื่อง “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” หนึ่งเล่มจะมีเหตุผลอยู่สองประการ ประการแรกชื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม ย่อมเป็นประกันถึงความสำคัญต่อการเมืองไทยในฐานะนักการเมืองผู้ยิ่งใหญ่ ดังที่ผู้เขียนเขียนไว้ในอารัมภบทว่า “ไม่มีใครที่จะกล่าวถึงประชาธิปไตยไทยโดยเว้นไม่กล่าวถึงลินคอล์นฉันใด ก็ไม่มีใครที่จะกล่าวถึงประชาธิปไตยของประเทศไทยโดยไม่กล่าวถึง จอมพล ป. พิบูลสงครามฉันนั้น” (หน้า ๒) ประการที่สองชื่อผู้เขียนซึ่งใช้นามว่า “อ. พิบูลสงคราม” หมายถึงความใกล้ชิดในฐานะเครือญาติกับนักการเมืองผู้ยิ่งใหญ่ท่านนี้ คงจะต้องทำให้หนังสือมีอะไรดี ๆ แตกต่าง ไปจากหนังสือที่เกี่ยวกับจอมพล ป. พิบูลสงครามเล่มอื่น ๆ

“จอมพล ป. พิบูลสงคราม” เล่ม ๑ เป็นหนังสือขนาด ๑๖ หน้ายก รูปเล่มกะทัดรัด หนาเกือบ ๓๐๐ หน้า ด้วยสนนราคาที่ย่อมเยาสูงกว่าหนังสือทั่วไปคือ ๓๐ บาท พลตรีอนันต์ พิบูลสงคราม บุตรชายคนโตของจอมพล ป. เป็นผู้เขียน เนื้อเรื่องของหนังสือ

มีรวมทั้งสิ้น ๒ ตอน ตอนแรกเป็นสมัยภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช และตอนหลังนับจากสมัยใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึงก่อนจอมพล ป. เป็นนายกรัฐมนตรีสมัยที่ ๑ ใน พ.ศ. ๒๔๘๑ ผู้เขียนแบ่งเรื่องเป็นบทนำและบทย่อยในตอนใหญ่อีกตอนละหนึ่งบท โดยกล่าวถึงอารัมภบท ความมุ่งหมายในการเขียนและเล่าเรื่องชีวิตจอมพล ป. สมัยแรกเริ่มคือจากเกิดถึงการเข้าศึกษา แล้วก็ตามมาพูดถึงเหตุการณ์ทางการเมืองนับจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ โดยยึดถือเรื่องการปฏิบัติงานตลอดจนชัยชนะของผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสำคัญ สำหรับวิธีการเขียนนั้น ผู้เขียนพยายามเขียนในเชิงวิชาการ มีเชิงอรรถแสดงหลักฐานอ้างอิงข้อความ

ผู้วิจารณ์ใคร่ขอแสดงความเห็นอย่างไม่อ้อมค้อมว่า เมื่ออ่านหนังสือเล่มนี้จบลงจากที่ได้ร้อคอยมาเป็นเวลานาน ก็เกิดความรู้สึกผิดหวัง เพราะผู้เขียนมิได้ “มีแนวคิดเขียนผิดแผกแตกต่างไปจากการเขียนของผู้อื่น” ตามที่ผู้เขียนแสดงไว้ในความมุ่งหมาย (หน้า ๓๑) และผู้วิจารณ์ในฐานะที่ “มิได้เป็นทั้งมิตรทั้งศัตรูของจอมพล ป. พิบูลสงคราม แต่มีความสนใจในเรื่องราวชีวิตของท่านตามความเป็นจริง” (หน้า ๓๒) และเมื่อเหตุการณ์ในหนังสือนี้จบลงใน พ.ศ. ๒๔๘๑ ผู้วิจารณ์

องมีอายุได้เพียง ๓ ขวบ ก็มีได้ทราบเรื่องราวของจอมพล ป. พิบูลสงคราม จากหนังสือเองดูเล่มนี้มากกว่าหรือพิเศษกว่าที่เคยทราบมาแล้ว จึงอดจะเสียใจไม่ได้ว่าในเมื่อผู้เขียนเป็นบุตรชายคนโตของจอมพล ป. ได้มีโอกาสสัมผัสกับชีวิต ‘คุณพ่อ’ โดยใกล้ชิดทั้งในยามรุ่งโรจน์และในยามตกอับมาเป็นเวลาถึง ๕๖ ปี (ในหน้า ๔๔ ผู้เขียนเขียนไว้ว่าตนเองอายุ ๕๖ ปี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗) มิได้แนะนำ ‘คุณพ่อ’ ให้ผู้อื่นได้รู้จักลึกไปกว่าคนนอกที่ไม่มีโอกาสประเสริฐเช่นคุณอนันต์

ที่น่าเสียดายที่สุดคือหลักฐานที่นำมาอ้างอิงในหนังสือตลอดทั้ง ๒๘๘ หน้า มิได้มีหลักฐานชั้นต้นของจอมพล ป. นักการเมืองผู้ยิ่งใหญ่ใน ‘ยุคประชาธิปไตย’ แม้แต่ชั้นเดียว แต่กลับกลายเป็นหลักฐานชั้นสองที่เขียนโดยคนอื่น และหลายชั้นเป็นหลักฐานใหม่ๆ เมื่อปีหนึ่งหรือสองปีนี่เอง เช่น “บันทึกเรื่องการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕” ของ พล.ท. ประยูร ภมรมนตรี ตีพิมพ์เมื่อปีกลาย (พ.ศ. ๒๕๑๗) เรื่อง “คนห้าแผ่นดิน” ของผู้เขียนคนเดียวกันในนิตยสารฟ้าเมืองไทยที่ตีพิมพ์นับจาก พ.ศ. ๒๕๑๗ เรื่อยมา หรือหนังสือ “เบื้องแรกประชาธิปไตย” พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ส่วนหลักฐานที่อายุเกิน ๒ ปีขึ้นไปก็มี เช่น “ชีวิตและผลงานของ ดร. ปรีดี พนมยงค์” ของนายสุพจน์ อำนตระกูล “๘

นายกรัฐมนตรีน” ของนายศิริ เปรมจิตต์ “๑๐ นายกรัฐมนตรีน” ของ ไทยน้อย “๓๗ ปีแห่งการปฏิวัติ” ของนายสว่าง ฉานเหลือ สำหรับหลักฐานชั้นต้นนั้นมีอยู่เพียง ๔-๕ แห่ง ได้แก่รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๗๖ คำพิพากษาศาลพิเศษ พุทธศักราช ๒๔๘๒ และบันทึกของผู้เขียนจากการพิจารณาคดีอาชญากรรมสงคราม พ.ศ. ๒๔๘๙ สรุปความแล้ว ผู้เขียนเขียนหนังสือเล่มนี้โดยตัดตอนมาจากหนังสือที่เคยเขียนโดยผู้อื่นมาแล้วแทบทั้งสิ้น และในเมื่อผู้เขียนลูกแท้ๆ ยังต้องอาศัยข้อมูลที่เขียนโดยผู้ที่อยู่ห่างไกลจากเหตุการณ์บ้าง หรือแม้จะอยู่ในเหตุการณ์แต่เพิ่งมาเขียนทบทวนความจำหลังจากที่เรื่องราวเหล่านั้นผ่านมาแล้วเกือบ ๔๐ ปีบ้าง ก็ออกจะเป็นการจ้องใจที่จะทำให้ผู้ที่อ่านหนังสือ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” เห็นคล้อยตามไปด้วย หรือจะได้ “ประโยชน์ที่จะพึงมีแก่ผู้อ่าน” (หน้า ๓๑) แต่ประการใด

มีหลายตอนที่ผู้เขียนควรจะใช้หลักฐานชั้นต้นของจอมพล ป. แต่กลับไม่ใช้ หันไปใช้ของคนอื่น เช่นตอนเรื่องคิดเปลี่ยนแปลงการปกครองของกลุ่มคนหัวก้าวหน้าในฝรั่งเศส (หน้า ๖๘, ๖๙ และ ฯลฯ) หรือตอนที่ จอมพล ป. ได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้เป็นรองผู้บัญชาการทหารบก (หน้า ๑๗๕) ที่น่าตกใจมากกว่าก็เห็นจะเป็นเมื่อผู้เขียนกล่าวถึง

จดหมายของจอมพล ป. ถึงนายปรีดี พนมยงค์ (เช่นหน้า ๑๖๐, ๑๖๕) แทนที่จะอ้างหลักฐานจากนายปรีดี หรือ จอมพล ป. เอง กลับไปอ้างจากหนังสือของ พล.ท. ประยูร ภมรมนตรี และของนายสุพจน์ คำนาคระกุล ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก การใช้หลักฐานอย่างขาดความพินิจพิเคราะห์และขาดน้ำหนักเช่นนี้ ย่อมไม่ทำให้เกิด “ความเชื่อถือได้ โดยปราศจากข้อสงสัย” ตามจุดมุ่งหมายของผู้เขียน (หน้า ๓๑) และยังชวนให้ผู้อ่านเกิดความวิตกกังวลด้วยว่า ถ้าสมาชิกของครอบครัวพิบูลสงครามมิได้เห็นคุณค่าหรือใช้เอกสารของจอมพล ป. ให้ก่อประโยชน์เองแล้ว ก็ยากนักที่จะให้ผู้อื่น “รู้จัก” จอมพล ป. พิบูลสงคราม

สำหรับจุดมุ่งหมายของผู้เขียนที่ “จะเขียนโดยเป็นกลางที่สุด” (หน้า ๓๑) นั้น ขอแสดงที่กันว่าได้ล้มเหลวโดยสิ้นเชิง มีหลายแห่งหลายตอนในหนังสือเล่มนี้ที่ผู้เขียนจงใจ “สะกิด” ผู้ที่มีได้อยู่ฝ่ายจอมพล ป. ในทางความคิดและในการกระทำ รวมทั้งผู้ที่แสดงวาทหรือสติปัญญาวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของพรรคพวกจอมพล ป. และบางครงการสะกิดก็ออกจะรุนแรงจนกลายเป็นการ “กล่าวหา” ผู้อื่นอย่างชัดแจ้ง และเนื่องจากมีกรณีเช่นที่ว่านี้หลายแห่ง จึงขอยกตัวอย่างแต่เพียงบางกรณีเช่น ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ถูก “สะกิด” โทษฐานที่เรียกจอมพล ป. ว่าจอม

พลแปลก ซึ่งไม่เป็นที่สบอารมณ์ท่านจอมพล ป. (หน้า ๕-๖) ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ถูก “สะกิด” โทษฐานที่สู้ “อุทิศให้เดินทางจากกรุงวอชิงตันไปยื่นคอยต้อนรับ” บุตรีชายบุตรสาวของจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี “ที่ทำเรื่องกรุงนิวยอร์คในตอนเข้ามีตขณะอากาศกำลังหนาวจัด” (หน้า ๒๑๐) รวมทั้งโทษฐานที่แสดงสติปัญญาวิจารณ์การเมืองไทย (หน้า ๒๐๘) พระยามโนปกรณนิติธาดาถูก “กล่าวหา” โทษฐาน “บังอาจกระทำการบีบคั้นผู้แทนราษฎรและงัดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตราทำให้ประชาธิปไตยเมืองไทยต้อง ‘ล้ม’ เป็นครั้งแรก” (หน้า ๑๔) ส่วนผู้ที่นำส่งสารที่สุดเห็นจะได้แก่พระยาทรงสุรเดช เพราะถูกรุกเสียดเงินล้มคตทุกสถาน นับตั้งแต่ “ขอบคตูกคน” “ตั้งการบริหารงานในตำแหน่งสำคัญๆ ทั้ง ๆ ที่ตัวไม่มีความรู้” “เป็นคนรุนแรงแตกหัก” “เอาใจตนเองเป็นใหญ่” จนที่สุดได้รับการเปรียบเทียบให้เป็น “พระยาจักรี” ผู้เป็นไต้ศึกสำคัญที่ทำให้กรุงศรีอยุธยาแตกใน พ.ศ. ๒๑๑๒ (หน้า ๑๔๐-๑๔๒ และ ฯลฯ)

ผู้วิจารณ์ มิได้มีเจตนาจะตั้งตนเป็นทนายแก้ข้อหาเหล่านี้ เพราะมิได้มีผลประโยชน์ร่วมแต่ประการใด แต่ใคร่ขอเรียนท่านผู้เขียนว่า การจะกล่าวหาพาดพิงหรือวิพากษ์วิจารณ์ผู้ใดนั้น ถ้ากระทำไปโดยใช้อารมณ์

เหนือเหตุผล หรือโดยปราศจากหลักฐานที่
เชื่อถือได้อย่างชัดเจนแล้ว ก็มีได้ทำให้ผู้อ่าน
ชื่อหรือเห็นคิดเห็นงามตามไปด้วย ตรงกัน
ข้ามกลับทำให้คิดว่า เบื้องหน้าเบื้องหลังที่
จริงของเรื่องเป็นอย่างไรกัน จึงได้ช่วยกัน
ปกปิด ประคับประคองและแก้ตัวให้กันนัก

ในด้านความแน่นอนของเนื้อหา ใน
หนังสือเล่มนี้นั้น เนื่องจากผู้เขียนมีเจตนา
แอบแฝงอย่างแน่วแน่ว่า จะให้จอมพล ป. เป็น
นักการเมืองที่บริสุทธิ์ผุดผ่อง หาข้อบกพร่อง
มิได้ จึงมีข้อความหลายตอนที่ค่อนข้างจะ
ห่างไกลจากความจริง และอีกหลายตอนที่
อ่านแล้วไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง เช่นตอนที่ว่า
“...ถ้าจะถามว่าใครเป็นคนที่ยกเลิกรัฐธรรมนูญ
ฉบับที่ฉบับเป็นครั้งแรก ก็ได้รับคำตอบว่า
นายควง อภัยวงศ์ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช
และนายปรีดี พนมยงค์ ผู้ ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรี
พลเรือนคนที่ ๔, ๖ และ ๗ ตามลำดับ
ล้วนแต่เป็นนักการเมืองฝ่ายพลเรือนทั้งสิ้นที่
เป็นผู้นำในเรื่องนี้หาใช่ทหารไม่” (หน้า ๑๙)
อันที่จริงผู้ที่ถูกกล่าวนามทั้ง ๓ ท่านนี้มีได้
เป็นคนยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับแรกเพื่อต้อง
การจะล้มประชาธิปไตย แต่เป็นการเลิกเพื่อ
ต้องการทำให้ “การปกครองประชาธิปไตยมี
ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น” จึงได้นำรัฐธรรมนูญ
ฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๘ มาใช้แทนฉบับ พ.ศ.
๒๔๗๕ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญของคณะราษฎร

โดยคณะราษฎร และเพื่อคณะราษฎรโดย
เฉพาะ และข้อที่ว่าคณะรัฐประหาร พ.ศ.
๒๔๙๐ ยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๘
เสียบ้าง “ตามตัวอย่างที่นักการเมืองฝ่ายพล
เรือนได้เคยทำไว้” (หน้า ๒๐) ก็ดูจะฟัง
ไม่ขึ้น เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่า การที่คณะ
รัฐประหาร พ.ศ. ๒๔๙๐ ได้นำรัฐธรรมนูญ
ฉบับที่คุ้มเกล้ามาใช้ขึ้น ก็ด้วยเหตุผลที่ต้อง
การจะให้คณะรัฐมนตรีมีอิทธิพลเหนือรัฐสภา
เพราะมีการบัญญัติไว้ว่า ให้วุฒิสภามาตรัฐ
ธรรมนูญฉบับนี้มาจากการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์เท่านั้น ซึ่งถ้าพิจารณาให้ดีจะเห็นว่า
ฝ่ายรัฐประหาร ได้นำประชาธิปไตยโดยถอยหลัง
เข้าคลองไปอีก หลังจากที่ฝ่ายพลเรือนประ
คับประคองกันออกมาจากคลองได้เพียงปีเศษๆ
และก็ได้ถอยเข้าไปจนติดคลองอีกครั้ง เมื่อ
จอมพล ป. ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.
๒๔๗๕ ใหม่ใน พ.ศ. ๒๔๙๕ นำประเทศเข้า
สู่ยุค “เผด็จการโดยรัฐสภา” ได้สมความ
ปรารถนา และถ้าหากพิจารณาจากพระนิพนธ์
ของพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิ
ยากร ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในเวลา
นั้น ก็จะได้เห็นได้ว่าได้มีการใช้อำนาจเผด็จการ
ล้มรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๘๒ ซึ่งถือกันว่าเป็น
ฉบับที่เป็น ประชาธิปไตยมากที่สุดเท่าที่ ไทย
เคยมี กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากรทรงเล่าว่า
“ถึงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๔

เวลาข้าราชการบางคนมาหา ขอให้ลงชื่อลี้ม รัฐธรรมนูญที่กำลังใช้อยู่ ตามเหตุก็บอกรวมๆ ว่ามันใช้ไม่ได้ เพราะไม่มีทางจะปราบปราม คอมมิวนิสต์ได้พอเพียง ได้ชี้แจงว่าเทศมันไม่น่าจะอยู่ที่รัฐธรรมนูญกระมัง และถึงอย่างไรก็ขอให้ระลึกว่าอีกสามวันเท่านั้นพระเจ้าอยู่หัวก็จะเสด็จกลับถึงพระนคร ไม่ควรจะทำลงไป ไว้ถวายให้ท่านทรงพระราชวิจารณ์จะดีกว่า ทางรัฐบาลไม่ยอม แม้ตอนตีกันนายกรัฐมนตรีน (จอมพล ป. พิบูลสงคราม) จะได้มาเองก็ไม่ยอมรอลงชื่อ ครั้นวันรุ่งขึ้นมีประกาศทางราชการว่า “คณะรัฐมนตรีชั่วคราวถืออำนาจแทนพระเจ้าแผ่นดิน ได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญแล้ว” (โปรดดู *อัตชีวประวัติพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร*, โรงพิมพ์ตีรณสาร, พ.ศ. ๒๕๑๗ หน้า ๑๔๖ ข้อความในวงเล็บเป็นผู้วิจารณ์)

มีข้อความในหนังสือหลายตอนอ่านแล้วเข้าใจยาก เพราะผู้เขียนไม่ได้ให้ความกระจ่าง เช่น เมื่อพูดถึงกรณี จอมพล ป. ถูกลอบยิงและถูกลอบวางยาพิษ จับผู้ต้องสงสัยได้ ๕๒ คน และศาลพิเศษซึ่งตั้งโดยความเห็นชอบของรัฐสภาในระบอบประชาธิปไตยสมัยจอมพล ป. พิจารณาพิพากษาประหารชีวิต ๑๘ คน ใน พ.ศ. ๒๔๘๒ ผู้เขียนกล่าวว่า “การกระทำของบุคคลเหล่านี้กระทบกระ

เทือนต่อประชาธิปไตย ไม่รุนแรงถึงกับ “ลี้ม” เพราะเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองของรัฐบาลนับตั้งแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยกา ตลอดจนศาลพิเศษ ได้ช่วยกันปราบปรามระงับไว้” (หน้า ๑๘) หรือตอนที่ว่า “ข้าพเจ้าใคร่จะกล่าวว่าเมื่อสมัยที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ยังมีควมรับผิดชอบต่อชาติบ้านเมืองอยู่นั้น ประชาธิปไตยก็ “ลี้ม” บ้าง เป็นปกติธรรมดาของประเทศที่เริ่มเป็นประชาธิปไตยในระยะแรกๆ แต่จอมพล ป. พิบูลสงครามก็ได้สามารถทำให้ ‘ลู่’ ขึ้นมาได้ทุกครั้ง ครั้นเมื่อท่านพ้นจากความรับผิดชอบไปแล้ว ประชาธิปไตยก็ยัง “คลุกคลาน” ตั้งสภาพที่เห็นกันอยู่” (หน้า ๒๕) ข้อเขียนบางตอน เช่น การนำเรื่อง “การตัดหัวรายสุดท้าย” มาตีพิมพ์ยาวถึง ๘ หน้า (หน้า ๒๗๗-๒๘๕) ก็ไม่ทราบว่าจะเขียนเพื่อประสงค์อะไร เช่นเดียวกับที่คุณอนันต์ไม่เข้าใจจุดประสงค์ของผู้เขียนบทความเรื่อง “ข้าพเจ้าเห็นการยิงเป้า” ในหนังสือเบื้องต้นแรกประชาธิปไตย (หน้า ๒๘๖)

อย่างไรก็ตาม หนังสือเล่มนี้ได้ให้เกร็ดประทับใจแก่ผู้อ่านเหมือนกัน เช่นทำให้ทราบว่า จอมพล ป. เป็นเด็กชู้รื่อง เลี้ยงยาก เป็นคนขยัน ชอบพูดคำว่า “ฉันจะต้องไปทำงานใหญ่” กับท่านผู้หญิงละเอียด ส่วนรูปภาพหลายรูปในเล่มนี้เป็นภาพที่หาดูยาก โดยเฉพาะภาพหลายภาพที่ผู้เขียนนำมาแสดง

เกี่ยวกับบาดแผลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม คราวถูกนายพุ่ม ทับสายทอง ยิง ทำให้ผู้อ่าน คลายความสงสัยเกี่ยวกับข่าวลือเรื่อง 'สร้าง สถานการณ์' ไปได้บ้าง

ผู้วิจารณ์ขอตั้งความหวังที่จะเห็นหนังสือ "จอมพล ป. พิบูลสงคราม" เล่ม ๒ ออกมาในลักษณะที่หนักแน่นด้วยหลักฐาน ตามความเป็นจริงมากขึ้น อย่าให้เป็นลักษณะของการปกป้องหรือแก้ตัว เพื่อให้ผู้อ่านได้มีโอกาสใช้วิจารณญาณของเขาเองว่าจะไว้วางใจอะไรผิด เพราะทุกคนทราบกันดีว่า ความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย ☉

แถมสุข นุ่มนนท์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

สงครามระหว่างข้าพเจ้ากับ C.I.A.

นโรดม สีหนุ วิลเฟรด เบอร์เชตต์ เขียน
สุทธิพันธ์ แปลเรียบเรียง
สำนักพิมพ์ปัญญาชน ๑๙๔ หน้า ๒๑ บาท

"คุณนี่ซี จักรพรรดิเขาได้ไง คุณนี่
ตอนนั้นอ้วนท้วนและหล่อเหลาเอากัน ท่าน
อยู่อย่างเจ้านายหรืราก็คนหนึ่ง เธอและฉัน
นี่แหละที่เสียภาษีให้ท่านอยู่ได้อย่างนี้" (หน้า
๒๑) ข้อความข้างบนนี้เป็น "คำนิทาน" ซึ่ง
เจ้าสีหนุ ได้ยินจากปากของชาวฝรั่งเศสในขณะ
เดินอยู่ที่ริเวรียาของฝรั่งเศส คำนิทานนี้แม้
จะเป็นการมองผิดคน แต่ก็ทำให้เจ้าสีหนุรู้
สึกอายพอที่จะไม่คิดหลบหนีภัยการเมือง

ไปนอนเล่นในฝรั่งเศส และจากนั้นต่อมาในปี
๑๙๗๐ เจ้าสีหนุก็พบกับชะตากรรมอันนี้ รัฐ
ประหารของฝ่ายลอนดอนที่ได้รับการสนับสนุน
จาก ซี.ไอ.เอ. ในขณะที่เจ้าสีหนุกำลังเดิน
ทางในต่างประเทศ ทำให้พระองค์ต้องตัดสินใจว่าจะเลือกเดินทางไหน หอบทรัพย์สมบัติ
หนีไปนอนเล่นตามชายหาดริเวรียา หรือหัน
หน้าเข้าร่วมมือกับประชาชนต่อสู้กับเผด็จการ
และอำนาจจอร์จ เจ้าสีหนุเลือกทางออกประ
การหลัง

หนังสือเล่มนี้ นอกจากจะตอบปัญหา
ว่าทำไมเจ้าสีหนุเลือกจะต่อสู้กับฝ่ายลอนดอน
และชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงฐานะของเจ้า
สีหนุเอง จากผู้นำประเทศเล็ก ๆ ที่พยายาม
ดำเนินนโยบายเป็นกลาง จนถูกอภิมหาอำ
นาจสหรัฐ ฯ บ่อนทำลายความเป็นกลางและผู้
นำไปเสีย พระองค์ได้เปลี่ยนไปเป็นผู้นำคณะ
ปฏิวัติเข้าร่วมมือกับพรรคปฏิวัติและกลุ่มประ
ชาชนผู้รักชาติรักความเป็นธรรมต่างๆ นอก
จากนั้นเจ้าสีหนุต้องการเขียนหนังสือเล่มนี้
เพื่อตอบโต้หนังสือและบทความต่างๆ ที่เกี่ยว
กับเขมรในช่วงนั้น แต่ได้ละไว้ถึงประเด็น
อันสำคัญที่สุด "ได้แก่การต่อสู้เพื่อรักษา
สันติภาพและความเป็นเอกราชอธิปไตยและ
ความเป็นกลาง" (น.๗) บรรดาข้อความทั้ง
หลายที่นักวิชาการตะวันตกส่วนใหญ่รายงาน
ออกมาจึงไม่สามารถมองเห็นสภาพอันแท้จริง

ของกัมพูชาได้ “นักสังเกตการณ์บางคนแม้จะมีประสบการณ์มากมายก่ายกองในหลายๆประเทศ มีความรู้ความอ่านทางวิชาการ แต่ก็หาได้มีความกระจ่างชัดกว่าชาวนาผู้มีภูมิปัญญาต่ำสุดของเราไม่ ความสำนึกของชาวเขมรในความแตกต่างระหว่างอิสรภาพและจักรวรรดินิยม ระหว่างสันติภาพกับสงครามนั้นยังกระเถิบตัวสูงขึ้นเมื่ออเมริกากระหน่ำบอมบ์ลงมา” (น.๗)

ไม่ว่าความรู้สึก “ชาตินิยม” แบบ “หลงชาติ” จะมีมากเท่าใดในหมู่คนไทย แต่ความจริงอันหนึ่งที่เราต้องยอมรับก็คือทัศนคติทางการเมืองระหว่างประเทศของเจ้าสีหนุในการปกป้องผลประโยชน์ของกัมพูชา อย่างน้อยที่สุดก็มองเห็นว่าผลประโยชน์ของจักรวรรดินิยมอเมริกาอย่ามโหฬารของประชาชนชาวเขมรแน่ ๆ ดังนั้นเมื่อสองพี่น้องคัลเลสพยายามจะลากเขมรเข้าไปอยู่ในซีโต้ จึงได้รับการปฏิเสธอย่างแข็งขันจากเจ้าสีหนุ ผลจากการยืนหยัดเป็นเอกราช เป็นตัวของตัวเองนั้น จึงได้รับการตอบแทนอย่างสกรปรกจากองค์การซี.ไอ.เอ. นับตั้งแต่การใช้ประเทศเพื่อนบ้านที่ขอบคอบลล่ำร่มากกว่าเอกราชอธิปไตย เป็นเครื่องมือในการบีบบังคับและบ่อนทำลายเศรษฐกิจและความเป็นกลางและบูรณภาพของเขมร ด้วยการสนับสนุน “ขบวนการเขมรเสรี” ภายใต้การนำของซันนอکتัน ผู้

ทรยศต่อประเทศชาติ โดยหวังจะได้รับผลประโยชน์ส่วนตัวสูงสุด แต่แล้วก็ไม่ได้รับผลตอบแทนความที่หวังไว้ ความขมขื่นใจของเจ้าสีหนุที่มีต่อ “ประเทศบริวารของสหรัฐฯ” จึงเพิ่มมากขึ้นเมื่อกลับจากการลงนามเป็นมิตรกับจีน โดยถือหลักปัญญาศีลเป็นหลักการของความสัมพันธ์ ปฏิกริยาจากประเทศเพื่อนบ้านที่รุนแรงที่สุดคือไทยและเวียดนามใต้ เจ้าสีหนุถูกกล่าวหาว่า “พยายามจะสร้างเหตุการณ์ปูทางให้จีนรุกรานสองประเทศนี้โดยการยอมให้มีแผนปฏิบัติการสองด้าน โดยผ่านดินแดนของเขมร” (น.๑๐๕)

การเคลื่อนไหวของหัวหน้าหน่วยซี.ไอ.เอ.ในเมืองไทยและเวียดนามใต้ จึงสอดคล้องกับสถานการณ์ในเขมรอยู่บ้างเหมือนกัน การทวิการโฆษณาชวนเชื่อล้มล้างเจ้าสีหนุได้หลังไหลออกจากไทย จนในที่สุดเขมรก็ต้องยอมรับการช่วยเหลือจากสหรัฐฯ หลังจากถูกบีบคั้นจากด้านไทยและเวียดนามใต้ แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่อาจอยู่ได้ตลอดไป เนื่องจากเขมรพยายามที่จะรักษาเอกราชอธิปไตยและอิสรภาพในการ เลือกลง ทางเดินของตัวเองบ้าง ซึ่งแน่นอนย่อมขัดแย้งกับ ทางเดินและผลประโยชน์ของสหรัฐฯ และกลุ่มบริวาร ในปี๑๙๖๕ เขมรก็ประกาศตัดสัมพันธ์กับสหรัฐฯ ภายหลังจากที่ไม่อาจทนอยู่ได้สภาพการกดกัน

ทางเศรษฐกิจและการเมืองของสหรัฐ ฯ ได้อีก
ต่อไป

การแทรกแซงบ่อนทำลายประเทศเล็กๆ
อย่างเขมร ได้ทวีความรุนแรงขึ้นไปเรื่อยๆ
เช่น การวางแผนให้ทหารปะทะกับชาวนา
สร้างสถานการณ์ว่าเวียดนามเหนือรุกราน
โดยใช้กองกำลังของเวียดนามใต้ใช้แผนการ
“คาบชวณ” เป็นต้น สหรัฐ ฯ กระทำการต่างๆ
เหล่านี้ได้อย่างง่ายดาย เพราะสามารถกว้าน
ซื้อ “พวกทรยศ” เอาไว้ได้มากมายในทุกประ
เทศด้วยการโปรยสิ่งๆที่เรียกว่า “เงินช่วยเหลือ”
อย่างไม่มีอัน เจ้าสีหนุอธิบายถึงโครงการคัง
กล่าวในสมัยนายกรัฐมนตรีคือการ “จ้างคนทร
ยศเอเชียให้ฆ่าคนรักชาติเอเชีย นั่นคือหลัก
การใหญ่ของ “ลัทธินิคสัน” และนั่นเป็นสิ่งที่
ทำร้ายกัมพูชาอย่างเปิดเผย” (น. ๑๒๑)

สิ่งหนึ่งที่ฝ่ายปฏิกริยาทั้งหลายยึดถือใน
การรักษาผลประโยชน์และอำนาจของกลุ่มตน
ได้แก่ การอาศัย “ความรักชาติ” มาบังหน้า
อยู่ตลอดเวลา ในขณะที่เดียวกันก็อ้างถึงสถาบัน
เก่าแก่ทั้งหลายเอาไว้บดบังโฉมหน้าอันแท้จริง
ของตัว ในขณะที่ลอนนอลยินยอมให้สหรัฐ ฯ
ทิ้งระเบิดและฆ่าฟันชาวบ้านเวียดนามในกัมพู
ชานับพัน ๆ คน เขากลับพยายามพูดให้คนทั้ง
หลายเห็นว่านี่เป็นการกระทำเพื่อรักษาศาสนา
พุทธ “ตามความเชื่อถือข้อหนึ่ง สงครามใน
กัมพูชาปัจจุบันนี้เป็นสงครามศาสนา และ

ศาสนาของเราคือพุทธ เราเชื่อว่าทำดีได้ดี
ทำชั่วได้ชั่ว คอมมิวนิสต์นั้นหาได้เชื่อใน
ศาสนาใดๆ ไม่ เพราะพวกเขาไม่เชื่อว่าพระ
พุทธเจ้านั้นมีอยู่จริง” (น. ๘๕) ห้าปีต่อมา
ลอนนอลก็ได้เห็นกฎแห่งกรรมที่ตัวเองพยาย
ยามตีความแบบเข้าข้างตนเองว่า กฎที่แท้จริง
นั้นเป็นเช่นไร

บันทึกของเจ้าสีหนุจบลงก่อนที่ประช่า
ชนเขมรจะได้รับชัยชนะในการต่อสู้กับจักร
วรรคินิยมอเมริกาที่สมุนบริวารต่างๆ อย่าง
ไรก็ตาม เจ้าสีหนุและแนวร่วมปลดแอกประ
ชาชาติกัมพูชา และรัฐบาลสามัคคีประชาชาติ
แห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ก็ได้แสดงให้เห็นถึง
ความมั่นใจในชัยชนะของการต่อสู้อันชอบ
ธรรมครั้งนี้ ไม่ว่าจะในเขตปลดปล่อยของ
เขมรแดง และท่าทีของประชาชนที่มีต่อเขมร
แดงล้วนเป็นกำลังใจอันเข้มแข็ง เท่าที่เคยมีมา
ในประวัติศาสตร์เขมร สำหรับเจ้าสีหนุ การ
ต่อสู้ครั้งนี้เป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงอัน
สำคัญยิ่งของเขมร เจ้าสีหนุมองเห็นอนาคต
อันก้าวหน้าของเขมรที่อยู่ในกำมือของ “คน
หนุ่มสาวหัวก้าวหน้า” เจ้าสีหนุยอมรับ
ตำแหน่งประมุขของรัฐเพียงเพื่อเป็นสัญลักษณ์
ของการทำงาน อันเป็นเป้าแห่งความ
สามัคคีของชาวเขมรทุก ๆ กลุ่ม เจ้าสีหนุจบ
ประโยคสุดท้ายของหนังสือด้วยคำพูดที่ว่า
“รางวัลอันสูงสุดที่ข้าพเจ้าจะได้รับก็คือ การ

ตอบแทนทางใจที่ข้าพเจ้าได้นำประชาชน ไปสู่
ชัยชนะ หลังจากฝ่าฟันต่อสู้ในสงครามที่กัมพู
ชาเคยมีมาในระยะเวลาสองพันปี(น.๓๖๘)

ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เศรษฐศาสตร์สังคมนิยม

เจ วิลชินสกี แต่ง ทวี หมั่นนิกร แปล
(เกตุไทย) ๒๕๓ หน้า ๑๘ บาท

หนังสือเล่มนี้แปลมาจาก The Eco-
nomic of Socialism ของ J. Wilczynski
ซึ่งมุ่งที่จะอธิบายถึงทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่
ใช้กันอยู่ในประเทศสังคมนิยมกลุ่มยุโรปตะวันออก
ออก ผู้เขียนคงจะตั้งใจเขียนให้ผู้อ่านในประเทศ
ทุนนิยมได้อ่านเป็นสำคัญ จึงเขียนเป็น
เชิงเปรียบเทียบ วิเคราะห์ให้เห็นว่า ทฤษฎี
เศรษฐศาสตร์ของพวกสังคมนิยมต่างกับทุน
นิยมอย่างไร เป็นประเด็น ๆ ไป เช่นประเด็น
ว่าด้วยการวางแผนกับตลาด กำไร การผลิต
กับความเจริญ การสะสมทุน ฯลฯ โดยแต่ละ
ประเด็นผู้เขียนได้แยกเขียนเป็นบทหนึ่งไปเลย
แต่ก็มีส่วนเชื่อมโยงกัน ทำให้ผู้อ่านมองเห็น
ภาพพจน์ของเศรษฐกิจทั้งระบบ ได้ชัดเจน ๆ ที่
ละน้อย

เศรษฐศาสตร์สังคมนิยม นั้น เป็น
ศาสตร์ที่ใหม่อยู่มากเมื่อเทียบกับเศรษฐศาสตร์

ทุนนิยมที่พัฒนามาตั้งแต่สมัยอาตัม สมิธและ
การปฏิวัติอุตสาหกรรม แม็คาร์ล มาร์กซ์จะได้
ปูพื้นฐานเศรษฐศาสตร์สังคมนิยมมาเป็นเวลา
นานพอสมควร แต่ว่ากว่าจะได้มีโอกาสนำมา
ทดลองใช้ในสังคมจริง ๆ ก็หลังจากการปฏิวัติ
ในโซเวียตรัสเซียเมื่อห้าสิบกว่าปีมาแล้ว คง
นี้ จึงเป็นธรรมชาติที่เศรษฐศาสตร์สังคมนิยม
ต้องผ่านการลองถูกลองผิด การทดลอง ผ่าน
ปัญหาต่างๆ ที่เกิดหลังจากการปฏิบัติในสภาวะ
แวดล้อมที่ต่างออกไปจากสมัยของมาร์กซ์มาก
มาย และแม้จนกระทั่งปัจจุบันเศรษฐศาสตร์
สังคมนิยมก็ยังไม่ลงตัวสักทีเดียว ต้องมีการศึกษา
ค้นคว้า ทดสอบกันต่อไปอีก

อย่างไรก็ตาม ในรอบห้าสิบกว่าปีที่ผ่านมา
ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมก็ได้พิสูจน์ให้เห็น
แล้วว่า มีข้อดีกว่าระบบเศรษฐกิจทุน
นิยมหลายประการ ประเทศยุโรปตะวันออกได้
ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมจากประเทศเกษตรล้าหลัง ซึ่งมีสภาพกึ่ง
ศักดินา มาเป็นประเทศอุตสาหกรรมขั้นพื้น
ฐานในเวลาอันรวดเร็วเมื่อเทียบกับประเทศ
ทุนนิยมซึ่งใช้เวลาพัฒนานานกว่า และประ
ชาชนก็มีมาตรฐานความเป็นอยู่โดยเฉลี่ย
กระเตื้องขึ้นจากก่อนอย่างเห็นได้ชัด

ข้อดีของระบบเศรษฐกิจสังคมนิยม
วิลชินสกีได้ชี้ให้เห็นหลายประการ ที่
สำคัญ ๆ ก็คือ การที่สังคมเป็นเจ้าของปัจจัย

การผลิตและการวางแผนเศรษฐกิจส่วนกลางนั้น ทำให้สามารถรักษาระดับการจ้างงานเต็มที่ต่อเนื่องกันไปได้ คือสามารถประกันให้ทุกคนมีงานทำนั่นเอง ทั้งยังหลีกเลี่ยงความยุ่งยากจากการผลิตต้นตลาด และความผันผวนขึ้นลงของภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งเกิดขึ้นเสมอในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมได้ด้วย เพราะว่ากระบวนการผลิตถูกกำหนดด้วยการวางแผนเศรษฐกิจเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม ไม่ได้ถูกกำหนดด้วยกลไกของตลาดที่ไม่แน่นอน อันเกิดมาจากการแสวงหากำไรสูงสุดเหมือนในระบบเศรษฐกิจทุนนิยม

ข้อดีอื่น ๆ ของระบบเศรษฐกิจสังคมนิยม คือป้องกันความสูญเปล่าในการใช้ทรัพยากรได้มาก เพราะไม่ต้องมาผลิตสินค้าฟุ่มเฟือยแข่งกัน ไม่ต้องโฆษณา ไม่ต้องมีการส่งเสริมการขายมาก ไม่ต้องเอาของไปเผาทั้ง เททั้ง เพื่อพุงราคาเหมือนกับพวกทุนนิยม ฯลฯ ดังนั้น ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมจึงใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่ามากกว่า ทำให้ส่วนรวมได้รับผลผลิตที่เป็นประโยชน์เพิ่มขึ้น

ข้อดีอะไรก็ ไม่สำคัญเท่ากับการกระจายรายได้ที่ยุติธรรม แม้จะมีความแตกต่างกันอยู่บ้างในเรื่องค่าจ้างและเงินเดือน ระหว่างผู้ที่ทำงานให้สังคมได้มากกว่าผู้ที่ทำงานให้สังคมได้น้อย แต่ฐานะของคนในระบบสังคมนิยมก็จะ ไม่ต่างกันมากเท่าในระบบทุนนิยม

เพราะไม่มีใครจะมีโอกาสเอาเงิน ไปลงทุนได้ ค่าเช่า ดอกเบี้ย หรือกำไรงอกเงยขึ้นมา นอกจากนี้แล้วรัฐบาลยังลงทุนเพื่อสาธารณูปโภคอย่างกว้างขวาง ซึ่งถึงบางคนจะได้เงินเดือนต่ำแต่มาตรฐานความเป็นอยู่ก็ดีกว่าคนเงินเดือนระดับเดียวกันในระบบทุนนิยม

บรรดาข้อดีของระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมเหล่านี้ วิไลชินสกีได้เขียนอธิบายไว้อย่างเป็นเหตุเป็นผล พร้อมทั้งยกสถิติข้อมูลต่าง ๆ มาสนับสนุนด้วย และว่าที่จริงแล้ว การวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมของเขาได้ใช้มาตรฐานของเศรษฐศาสตร์คลาสสิกซึ่งเป็นเศรษฐศาสตร์ทุนนิยมมาวัดอยู่มาก คือยังมองในแง่ประสิทธิภาพความก้าวหน้า เหมือนกับที่พวกนักเศรษฐศาสตร์ทุนนิยมชอบมอง ดังนั้น เขาจึงได้กล่าวถึงข้อบกพร่องของระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมไว้ด้วย โดยพิจารณาในแง่ที่ว่า อำนาจทางการเมืองและอุดมการณ์ครอบงำทางเศรษฐกิจมากเกินไป ทำให้บางครั้งการตัดสินใจไม่ได้ฟังเหตุผลทางเศรษฐกิจ นอกจากนั้นก็พิจารณาในแง่ ทำให้เกิดระบบข้าราชการที่อึดอาด เกรงตรง ขาดความยืดหยุ่น เกิดความไม่ลงรอยกัน ระหว่างการวางแผนระดับมหภาคกับระดับจุลภาค ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการวางแผนขนาดใหญ่ ฯลฯ

จริงอยู่ที่เราก็ต้องยอมรับ ข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่วิไลชินสกียกมานั้นเป็นเรื่องที่มีเหตุผล

และได้เคยเกิดขึ้นมาแล้วทั้งนั้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาส่วนใหญ่ เกิดจากปัญหาภาคปฏิบัติ มากกว่าภาคทฤษฎี คือ เกิดจากความบกพร่องของผู้ปฏิบัติการมากกว่าความบกพร่องของระบบเศรษฐกิจสังคมนิยม ทางภาคทฤษฎีก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับความไม่ลงตัวหรือมีข้อขัดแย้งกันอยู่บ้างเหมือนกัน แต่การที่จะแก้ปัญหานั้น อาจจะไม่ได้ขึ้นอยู่กับภาคทฤษฎีทางเศรษฐกิจประการเดียว อย่างที่นักเศรษฐศาสตร์ล้วน ๆ ขอบคิดก็ได้ การเน้นที่ประสิทธิภาพ “ลงทุนน้อยที่สุด กำไรมากที่สุด” อาจทำให้เกิดความสับสนเกี่ยวกับเป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจชนิดที่มนุษย์ส่วนใหญ่ในสังคมต้องการได้ เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจโดยระบบสังคมนิยมควรเป็นเพียงวิถีทางในการที่มนุษย์เราจะได้มาซึ่งชีวิตที่ดีกว่าเท่านั้น ไม่ใช่เป้าหมายในตัวเอง และชีวิตที่ดีกว่าอาจไม่จำเป็นต้องเป็นชีวิตที่รวยขึ้นเรื่อย ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้นเรื่อย ๆ ก้าวหน้าขึ้นเรื่อย ๆ ตามค่านิยมของพวกทุนนิยมเสมอไป แต่อาจเป็นชีวิตที่คนควรจะมีงานทำตามความชอบพอ ภูมิใจในงานและได้ผลตอบแทนที่ยุติธรรม ปราศจากการแก่งแย่งแข่งขันเอาตัวเอาเปรียบกัน มีโอกาสที่จะได้พักผ่อนหย่อนใจชื่นชมกับชีวิต มีสุขภาพที่ดี มีเพื่อนบ้านที่ดี สังคมที่สงบสุข อะไรทำนองนี้ โดยไม่จำเป็นต้องมีการบริโภคทางวัตถุมากมายนักก็ได้

ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมในยุโรปตะวันออก ซึ่งได้พัฒนาจากประเทศด้อยพัฒนา มาเป็นประเทศพัฒนาแล้วในปัจจุบัน กำลังอยู่ในช่วงที่อาจเปลี่ยนแปลงได้อีก การที่หลายประเทศโดยเฉพาะโซเวียตรัสเซียเริ่มเน้นประสิทธิภาพมากขึ้นไป ด้วยการนำระบบจูงใจทางวัตถุ (เช่นขึ้นเงินเดือน ให้โบนัส) นำระบบตลาด ราคา ดอกเบี้ย กำไร มาให้ในระดับหนึ่ง ตลอดจนการลงทุน ภาษี กับประเทศทุนนิยมมากขึ้น เริ่มทำให้มีผู้สงสัยว่า ประเทศเหล่านี้จะหันไปเดินแนวทางทุนนิยมมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศอภิมหาอำนาจโซเวียตรัสเซียนั้น นอกจากจะได้รับการวิจารณ์จากประเทศสังคมนิยมด้วยกัน เช่นจีน ว่าเป็นพวกลัทธิแก่แล้ว นักคิดที่ก้าวหน้าบางคนยังวิจารณ์ไปไกลถึงขั้นที่ว่า โซเวียตรัสเซียได้เปลี่ยนไปเป็นทุนนิยมผูกขาดโดยรัฐ แทนที่จะเป็นสังคมนิยมไปเสียแล้ว ซึ่งเรื่องนี้ก็เห็นจะต้องศึกษาค้นคว้าติดตามการพัฒนาของโซเวียตรัสเซียกันมากกว่านี้ จึงจะวิจารณ์กันได้ สำหรับหนังสือเล่มนี้ก็คงกล่าวโดยสรุปได้ว่า สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์สังคมนิยมในระยะแรก ๆ ได้ดีพอสมควรทีเดียว แม้จะอ่านยากอยู่บ้าง สำหรับผู้ไม่มีพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ทุนนิยมมาก่อน แต่ก็คงจะไม่ยากจนเกินไปสำหรับผู้ที่มีสนใจจะเฝ้าหาสัจธรรมทางสังคม

วิทยากร เขียวกุล
กรุงเทพฯ ฯ

การศึกษาในประเทศด้อยพัฒนา

นิโคลัส เบนเนท เขียน
อรรถพร พงษ์วาท แปล
๒๖๑ หน้า ๒๒ บาท

การศึกษาในประเทศด้อยพัฒนามักเป็นกิจกรรมอีกส่วนหนึ่งที่เสริมความด้อยพัฒนาให้มีอาการหนักยิ่งขึ้น ทั้งนี้สืบเนื่องจากประเทศนั้นๆ มักรับเอารูปแบบทางความคิด ตลอดจนวิธีการของประเทศพัฒนาแล้วมาใช้ในประเทศของตน อย่างขาดমনสติการ ขาดการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมแก่สภาพความเป็นจริง การมองปัญหาการศึกษาช่วงที่ผ่านมาเป็นการมองอย่างไม่เป็นระบบ เห็นปัญหาเฉพาะด้าน และประการสำคัญไม่สามารถหยั่งรู้เท่าทันกับสภาพความเป็นจริงของบ้านเมืองตน

การศึกษาในประเทศด้อยพัฒนา ที่นายนิโคลัส เบนเนท ชาวอังกฤษ ผู้ปฏิบัติงานฝ่ายการศึกษาที่ยูเนสโก ได้เขียนขึ้นนั้น แม้จะเป็นชาวต่างชาติแต่เนื่องจากมีประสบการณ์ด้านการศึกษาในประเทศด้อยพัฒนาหลายประเทศ ประกอบกับโดยพื้นฐานการศึกษาของผู้เขียนที่ร่ำเรียนทางเศรษฐศาสตร์ ที่คณะทางการศึกษาที่แสดงออกจึงแตกต่างจากนักการศึกษาคนอื่น ๆ อยู่บ้าง แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าผิดแผกแปลกออกไปในรูปดิน ไม่ติดดินก็หาไม่ ตรงกันข้าม การมองปัญหาของเขาเป็นการมองที่จับจ้องอยู่กับตัวปัญหาของ

การศึกษาในประเทศด้อยพัฒนา ได้อย่างตรงประเด็นพร้อมทั้งชี้ให้เห็นโดยแจ่มชัด

เบนเนทเริ่มด้วยการปูพื้นฐานให้เข้าใจปัญหาของประเทศยากจนด้านต่างๆ อันเกิดจากปัญหาด้านการผลิต การบริการ ปัญหาบรรจบรางวัลตอบแทน ปัญหาโภชนาการ สุขภาพอนามัย ประชากร และการปรับตัวในภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลง ข้อคิดที่เด่นช่วงนี้คือ ปัญหาบรรจบรางวัลตอบแทน ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการทำให้เกิดช่องว่างทางสังคม พร้อมกับเป็นตัวการที่เบียดเบียนความสัมฤทธิ์ผลการศึกษาออกไปนอกวิถีทางอันควร จากปัญหาต่างๆ ดังกล่าว จึงมาสู่ตอนต่อมาของการชี้ความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เพราะอาจกล่าวสรุปได้ว่าสาเหตุประการสำคัญเกิดจากความล้มเหลวของการศึกษานั้นเอง ต่อจากนั้นจึงกล่าวถึงการศึกษเพื่อการพัฒนาชนบท กับโครงการเพื่อปรับปรุงวิถีการดำเนินชีวิตในชนบท ประเด็นที่กล่าวสาเหตุความล้มเหลวไว้ถูกต้องอย่างยิ่งคือ “หน้าที่หลักของการศึกษาเช่นว่านี้ เพื่อสร้างความรู้สึกที่ว่า เด็กในชนบทก็มีโอกาสเท่าเทียมกับเด็กแห่งอื่นๆ ในอันที่จะก้าวไปสู่การศึกษาชั้นสูงขึ้นไป และก้าวไปสู่ฐานะการทำงานที่มีลักษณะเป็นเจ้าของคนในเมืองต่างๆ เหมือนกัน” (หน้า ๑๓๑) ซึ่งไม่มีวันบรรลุเป้าหมายได้

อย่างไรก็ดี ความคิดที่อาจทำให้ผู้อ่าน
ประหลาดใจอย่างยิ่งคงได้แก่ เบนเนทไม่เห็น
การศึกษาต้องเป็นไปตามรูปลักษณ์ของการ
เพิ่ม G.D.P. หรืออัตราการเจริญด้านผลิตมา
วัดผล ทั้งที่เขาเป็นผู้มีพื้นวิชาทางเศรษฐ
ศาสตร์มาก่อน ขณะที่นักเศรษฐศาสตร์
จำนวนไม่น้อยยังลุ่มหลงกับการวัดความเจริญ
รุ่งเรือง จากอำนาจในการบริโภคอันไม่มีที่
สิ้นสุดในความพอใจ โดยเหตุนี้กระมังเขาจึง
แสดงความเห็นว่า “การศึกษาหาใช้จุดหมาย
ปลายทางในตัวของมันไม่ แต่เป็นเสมือน
เครื่องมือที่จะใช้แก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง
หรือเป็นเครื่องมือในการที่จะบรรลุถึงจุดมุ่ง
หมายเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งและการศึกษาที่
หาใช้จะดำเนินอย่างใดก็แล้ว แยกออกจาก
สังคมหรือแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่ประเทศหนึ่ง
ประเทศใดกำลังดำเนินการอยู่ไม่” (หน้า ๑)

ในคำนำรูปแบบเบนเนทเสนอแนวทาง
ที่ครอบคลุมทั้งผู้ใหญ่และเด็ก มีความสัมพันธ์
ต่อกันในสังคมอย่างเป็นระบบและสอดคล้อง
กับความเป็นจริง พร้อมทั้งรู้จักการนำสื่อมวล
ชนกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้เสริมบทบาท
ทางการเปลี่ยนแปลง (ดูหน้า ๑๓๒ ถึง ๑๓๖)
นอกจากนี้เขาได้กล่าวต่อไปถึงขั้นตอนการ
ปฏิบัติไว้อย่างกว้าง ๆ ในตอนต่อมาอีก ข้อ
เสนอแนะเหล่านั้นเป็นไปได้ทางปฏิบัติและถึง
พร้อมด้วยเหตุผลทุกประการ แต่เบนเนทไม่

ได้กล่าวคาดคะเนถึงปัญหาในการปฏิบัติเพื่อ
การเปลี่ยนแปลงว่า จะต้องเผชิญปัญหาอะไร
บ้าง โดยนัยนี้บางทีอาจต้องเสนอเอกสารเป็น
อีกเล่มต่างหากออกไป เพราะปฏิกริยาซับซ้อน
การเปลี่ยนแปลง กับยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีจำ
เป็นต้องพัฒนาแหลมคมขึ้นด้วย ซึ่งบางอย่าง
ไม่อาจกำหนดหรือคาดคะเนล่วงหน้าได้ด้วย
ซ้ำไป ทรายที่แสงแห่งการเบี่ยงเบนบิตเบียน
ในประเทศเรามีกระแสน้ำที่กล่าวเช่นนั้นเพราะ
ถึงแม้ผู้เขียนจะพรรณนาปัญหาการนำความ
คิดไปใช้ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จำแนก
ปัญหาออกมาในรูปความสัมพันธ์ระหว่าง
ระบบการศึกษากับสังคม อิทธิพลของกลุ่ม
ประโยชน์ ฯลฯ แต่นั่นเป็นเป้าหมายที่จะเกิด
ปัญหาที่จริง ส่วนความเป็นจริงนั้นมันอยู่กับการ
เคลื่อนไหวเข้าโจมตีเป้าหมายที่เคลื่อนไหวได้
เพราะคนในระบบรู้สึกเสียอำนาจ หรือไม่อาจ
รับการเปลี่ยนแปลงได้ กรณีเช่นนี้จำเป็นต้อง
อาศัยทฤษฎีทางยุทธศาสตร์ยุทธวิธี โดยเฉพาะ
ทำอย่างไรจึงสามารถสรุปกฎเกณฑ์เพื่อใช้ทำ
การเปลี่ยนแปลงได้ นี่เป็นอีกประเด็นหนึ่ง
ที่ต้องคิดกันไม่ว่าเขาผู้นั้นเป็นนักปฏิรูปหรือนัก
ปฏิวัติทางการศึกษาก็ตาม

กล่าวโดยส่วนรวมของหนังสือเล่มนี้
เป็นหนังสือที่น่าอ่านและใช้ประกอบการศึกษา
ในรายวิชาศึกษาศาสตร์ได้ดีอีกเล่มหนึ่ง แม้
จะเป็นการรวมบทความแต่ก็มีเอกภาพทางเนื้อ

หาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายใต้ที่คณะเศรษฐศาสตร์การศึกษากราย ๆ พร้อมกับช่วยให้เกิดความเข้าใจการศึกษา ได้มากกว่าหนังสือบางเล่ม ที่ใช้ชื่อว่าความเข้าใจการศึกษาค้นคว้าไป ●

ธรรมเกียรติ กัณธี นิชสาร “บ้าน”

การเมืองของสัตว์

ยอร์ช ออร์เวลล์ แต่ง
วิเชียร อติชาตการ แปล
(สำนักพิมพ์เถลิงไทย)
๒๐๔ หน้า / ๑๖ บาท

แม้หนังสือเรื่อง Animal Farm นี้เคยได้รับการถ่ายทอดออกเป็นภาษาไทยมาก่อนแล้วก็ตาม การตีพิมพ์สำนวนแปลใหม่ครั้งนี้ควรได้แต้มในตำานที่นำเอาข้อเขียนที่พูดถึงชีวิตและงานเขียนของ ยอร์ช ออร์เวลล์ มาตีพิมพ์ไว้ด้วย ข้อเขียนในภาคนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับ ยอร์ช ออร์เวลล์ ไว้ที่น่าสนใจมาก ใครที่อ่านเรื่องราวเกี่ยวกับออร์เวลล์ ที่ตีพิมพ์ในหนังสือ *โลกของครูสาว* มาก่อนก็จะได้รู้เรื่องของออร์เวลล์สมบูรณ์ขึ้น ในส่วนที่เกี่ยวกับเบื้องหน้าเบื้องหลังการเขียนเรื่อง Animal Farm ก็น่าอ่านและมีประโยชน์สำหรับผู้่านที่ไม่ค่อยสนใจการบ้านการเมืองให้อ่านหนังสือเล่มนี้ได้อย่างมีรสชาติมากขึ้น

ถึงแม้ผู้อ่านที่มีน้อยจะมีความรู้เรื่อง

ความเป็นไปภายในของโซเวียตที่เชี่ยยุคการปกครองของสตาลิน แต่ถ้าอ่านหนังสือเล่มนี้ อย่างใช้ความคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์เพียงเล็กน้อย ก็คงพอจะเข้าใจได้ว่าผู้เขียนต้องการส่ง “ข่าวสาร” อะไรให้แก่ผู้อ่าน สำหรับผู้อ่านในเมืองไทยยุคนี้อ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว จะเห็นด้วยหรือไม่เพียงใดก็ตาม คงอดมิได้ที่จะนำเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในหนังสือเล่มนี้มาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์บ้านเมืองที่กำลังเกิดขึ้นอยู่รอบ ๆ บ้านเราในปัจจุบัน

เหตุการณ์ภายหลังการปฏิวัติของพวกเขา สัตว์ที่ฟาร์มแมนเนอร์ซึ่งจบลงด้วยการที่พวกสัตว์สามารถขับไล่ นายโจนส์ออกไปได้ กับ เหตุการณ์ภายหลังการแตกพ่ายของรัฐบาลในอินโดจีนนั้นคงพอจะเปรียบเทียบกันได้ ความหวาดกลัวของนายพิลคิงตันแห่งฟอกซูดกับ นายเฟรเดอริกแห่งฟีนชฟีลด์ เมื่อเกิดการปฏิวัติที่ฟาร์มแมนเนอร์กับความหวาดกลัวของผู้นำประเทศต่าง ๆ ในเอเชียอาคเนย์นั้น มีลักษณะเหมือนกันแทบจะทุกประการ นับแต่การก่อกวนมิให้สัตว์ของตนรู้เรื่องการปฏิวัติ การปลอ่ยข่าวว่าพวกสัตว์ที่ฟาร์มแมนเนอร์สู้รบฆ่าฟันกันเองตลอดเวลาและมีความเป็นอยู่อย่างยากแค้น เป็นต้น

นอกจากนี้กรณีการแก่งแย่งอำนาจของนโปเลียนกับสโนบอลและการนำเอาระบบเผด็จการรวบอำนาจมาใช้ภายหลังที่นโปเลียน

ครองอำนาจเด็ดขาดดังที่ปรากฏในเรื่อง *การเมืองของสัตว์* นี้ น่าจะเป็นอุทาหรณ์อันดีแก่ผู้ที่เชื่อว่าการยึดอำนาจรัฐด้วยการปฏิวัติที่รุนแรงเป็นวิธีที่ดีที่สุดเพราะการยึดอำนาจรัฐด้วยการปฏิวัติที่รุนแรงนั้นก่อให้เกิดปัญหาสืบเนื่องหลายประการภายหลังการปฏิวัติสำเร็จ

การแย่งชิงอำนาจระหว่างผู้นำก๊ก การนำเอาระบบรวบอำนาจแบบเผด็จการมาใช้ก็คือการเพิ่มศัตรูจากประเทศข้างเคียงก็ ล้วนเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปฏิวัติที่รุนแรงทั้งสิ้น

แม้ท่านผู้อ่านจะไม่เชื่อใน "ข่าวสาร" ของฮอร์ช ออร์เวล ในเรื่อง *การเมืองของสัตว์* นี้ แต่ก็ยากที่จะปฏิเสธได้ว่าเหตุการณ์ในโซเวียตรัสเซีย จีน อัลยี่เรีย และที่อื่นๆ ภายหลังการปฏิวัติที่รุนแรงนั้นมีการแก่งแย่งอำนาจกันระหว่างผู้นำ และการนำเอาระบบรวบอำนาจแบบเผด็จการมาใช้ทั้งนั้น ที่พูดอย่างนี้มีได้หมายความว่า การปฏิวัติเป็นของเลวหรือต้องการให้อยู่เฉยๆ นั่งอมมืออดตีนรอให้พระสยามเทวาธิราชลงมาช่วยแก้ปัญหาคความไม่ยุติธรรมในสังคม หรือปัญหาการเอาเปรียบขูดรีดทางเศรษฐกิจและการเมืองที่มีอยู่ในปัจจุบัน แต่หมายจะพูดว่าการแก้ปัญหาละเหล่านี้ โดยมุ่งจะยึดอำนาจรัฐนั้นจักต้องพยายามหลีกเลี่ยงการปฏิวัติที่สูญเสียเลือดเนื้อให้มาก การปฏิวัติที่ใช้วิธีรุนแรงแม้จะยึดอำนาจรัฐได้สำเร็จแต่ก็ยากที่จะแก้ปัญหาค

แสวงหาอำนาจของชนชั้นผู้นำและปัญหาการกดขี่ขูดรีดได้สำเร็จ

ตัวอย่างในเรื่องนี้เราย่อมเห็นได้จากกรณีของโซเวียตรัสเซีย จีน อัลยี่เรีย และที่อื่นๆ อีกหลายประเทศ ในกรณีของโซเวียตนั้นการแก่งแย่งอำนาจระหว่างผู้นำเกิดขึ้นตั้งแต่การปฏิวัติสิ้นสุดลง แต่เห็นได้ชัดขึ้นหลังจากเลนินตายลง เมื่อปี ๒๔๖๗ ผู้ที่มีอำนาจในพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตสมัยนั้นได้แก่ สตาลิน ทรอตสกี บุคคานิน คาเมนอฟและชินอฟเียฟ เมื่อเลนินตายลงผู้ที่ใครๆ คาดหมายกันว่าจะเป็นผู้สืบทายาททางการเมืองต่อไปก็คือ ทรอตสกี แต่ในที่สุดทรอตสกีก็ถูก สตาลินใช้อุบายร่วมมือกับบุคคานิน คาเมนอฟ และชินอฟเียฟ กำจัดทรอตสกีออกจากพรรคคอมมิวนิสต์และท้ายสุดต้องเผ่นหนี ไปอยู่เม็กซิโกหมดอำนาจไปอย่างสิ้นเชิง เมื่อสตาลินกำจัดทรอตสกีสำเร็จแล้วต่อมาเขาก็ระแวงคาเมนอฟ บุคคานิน และชินอฟเียฟอีก ท้ายที่สุดเขาก็หาอุบายกำจัดทั้งสามคนนี้ออกไปนอกแนวทางของเขาจนเขาได้ครองอำนาจในรัสเซียแต่เพียงผู้เดียว

ในกรณีของจีนก็คงไม่ต่างกันนัก เหตุการณ์ภายหลังการปฏิวัติการแก่งแย่งอำนาจระหว่างผู้มีอิทธิพลในพรรคคอมมิวนิสต์จีนมีอยู่ตลอดเวลา ใครที่ติดตามความเป็นไปของจีนภายหลังการปฏิวัติย่อมจะพบว่ากว่าประธานเหมา เจ๋อ ตุง จะเข้ายึดครองอำนาจเด็ดขาด

ดั่งที่เห็นกันอยู่ในปัจจุบันนี้นั้น ปรากฏว่า เขาได้กำจัดบุคคลที่มีอำนาจในพรรคคอมมิวนิสต์มาแล้วหลายรายนับแต่ลีซัน หวังมิ่ง เกาทัง เจาซูซี หลิวเซาเจี และหลินเปียว

เมื่อมีการแก่งแย่งอำนาจกันเช่นนี้ การรวบรวมอำนาจและการใช้มาตรการในการปกครองที่เข้มงวดย่อมเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงมิได้และสภาพการกตริระหว่างชนชั้นก็ย่อมมีอยู่ต่อไปเช่นกัน ทั้งนี้เพราะผู้ที่ได้อำนาจมาด้วยการปฏิวัติอย่างรุนแรง ด้วยการฆ่าฟันผู้อื่นก็ย่อมมีความเกรงกลัวจะมีการแก้แค้น จะมีการปฏิวัติซ้ำขึ้น จึงต้องหามาตรการมาป้องกันไว้ทุกวิถีทาง ตัวอย่างที่พบเห็นในโซเวียต ในจีน และประเทศที่มีการปฏิวัติแบบรุนแรงหลายประเทศย่อมเป็นประจักษ์พยานได้ดี

ที่กล่าวมาอย่างสั้นๆข้างบนนี้คือความคิดที่ได้จากการอ่าน *การเมืองของสัตว์* ซึ่งที่จริงแล้วยังมีประเด็นอื่นๆ ที่น่าพูดถึงอีกมาก ไม่ทราบว่าจะตามสถาบันการศึกษาชั้นสูงหลายแห่งที่กำหนดให้นักศึกษานักศึกษาอ่านหนังสือเล่มนี้ (ภาษาอังกฤษ) ได้มีการหยิบยกเอาประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้มาพิจารณาอภิปรายกันเพียงใด ถ้าหากให้อ่านหนังสือเล่มนี้เพื่อสอบไล่หรืออ่านเล่นสนุก ๆ แบบเดียวกับการอ่านเรื่อง *กัลลิเวอร์ผจญภัย* เมื่อสมัยเรียนชั้นมัธยมศึกษา ก็ออกจะเป็นที่น่าเสียดายนัก ●

อุทัย คุลยเกษม
กรุงเทพฯ ฯ

แล้งเบญ

รวมเรื่องสั้นร่วมสมัยของไทย

สชาติ สวัสดิ์ศรี บรรณาธิการ

สำนักพิมพ์ดวงกมล

๓๗๐ หน้า กระดาษปอนด์ ๓๐ บาท

เรื่องสั้นที่รวมอยู่ในเล่มนี้เป็นงานแสดงชีวิตชนบทและเป็นส่วนหนึ่งแห่งขบวนการเรื่องสั้นร่วมสมัยซึ่งบรรณาธิการแถลงว่าจะรวมเสนอต่อไปอีกสามเล่ม โดยจะรวมเรื่องสั้นร่วมสมัยที่แสดงถึงชีวิตในเมืองหลวง ชีวิตในมหาวิทยาลัย และแสดงถึงสังคม ตามลำดับ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อแสดงให้เห็นการพัฒนาของเรื่องสั้นร่วมสมัยหรืองานวรรณกรรมของคนหนุ่มสาว เพื่อคัดค้านความเห็นนักวิจารณ์มีชื่อท่านหนึ่งที่เคยตัดสินว่างานวรรณกรรมของคนหนุ่มสาวขาดรากฐานและล้มเหลว

จากนี้ในการวิจารณ์หนังสือเล่มนี้ก็จะทำโดยถือตามจุดมุ่งหมายของบรรณาธิการอันอาจกล่าวได้ว่าเป็นความพยายามสร้างหรือเสริมพื้นฐานแก่ประวัติศาสตร์วรรณกรรมเริ่มจากบทกล่าวนำอันเป็นการเปิดฉากแสดงงานอย่างเป็นทางการ บรรณาธิการได้สำรวจแยกแยะ และจัดลำดับพัฒนาการเรื่องสั้นหรือวรรณกรรมร่วมสมัยไว้อย่างดีถ้วน แต่มีประเด็นที่ใคร่ขอท้วงติงสองสามข้อคือ เกียวกับจุดเริ่มต้นพัฒนาการที่บรรณาธิการถือเอา

ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองโดยมีนักเขียน นักหนังสือพิมพ์กลุ่ม เอกชน สวณอักษร ศิลปิน วรรณคดีสาร นิกรวนอาทิตย์ สุภาพบุรุษ ประชามิตร เป็นผู้นำนั้น มีปัญหาว่ากลุ่มเหล่านี้ไม่ได้รับหรือสืบทอดแนวรูป เนื้อหา หรือความคิดในการทำงานวรรณกรรมใดๆ จากนักเขียนนักหนังสือพิมพ์ไทยก่อนหน้าเลยหรือ และต่อไปเกี่ยวกับที่ปฏิเสธพัฒนาการในช่วงปี ๒๕๐๑-๒๕๐๖ ในแง่มีแต่ปริมาณงาน ชาติคุณภาพและเนื้อหาหลักเน้นความบันเทิงกับสะท้อนแต่ชีวิตชนชั้นสูงและชนชั้นกลางผู้เสพสุขนั้น มีข้อสงสัยว่าประเด็นนี้ได้มีการตรวจสอบอย่างทั่วถึงเพียงพอแล้วหรือ และมาตรการที่ใช้สำรวจทัศนียภาพนั้นเป็นที่เชื่อถือยอมรับได้แน่หรืออย่างไร อนึ่ง เกี่ยวกับปริมาณนั้น ไม่นับว่ามีส่วนช่วยพัฒนาการวรรณกรรมร่วมสมัยโดยทำให้คนรู้จักอ่านหนังสือมากขึ้นคอกหรือ และงานที่สะท้อนชีวิตชนชั้นสูงกับชนชั้นกลางจะถือเป็นงานสูญเสียทั้งหมดหรืออย่างไร เราไม่อาจหวังได้พบงานที่บอกความจริงเกี่ยวกับชีวิต ความเป็นอยู่ แรงผลักดัน โลกทัศน์ ฯลฯ ของประชาชนที่อาจเป็นพลังหนึ่งพลังใดสำหรับการเปลี่ยนแปลงสังคมจากงานกองนี้โดยสิ้นเชิงกระนั้นหรือ นอกจากนี้เวทีหนังสืออย่าง สยามรัฐ ชาวกรุง สตรีสาร และศรีสัปดาห์ ซึ่งยุติไป ก็ไม่ได้เคยเสนอบรรยากาศและช่องทางเปิดเหมาะสำหรับนัก

เขียนร่วมสมัยเด่นๆ หลายคนได้ใช้เกิด เติบโต หรือแสดงตัวมาบ้างแล้วหรือ และแนวทางเสรีนิยมก็จำเป็นต้องพัฒนาเป็นอนาธิปไตย หรือร่วมกับศักดินา หรือเผด็จการฝ่ายขวาเสมอไปหรือ เสรีนิยมที่ก้าวหน้า รักษความจริง ความเป็นธรรม เป็นพลังหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ไม่มีหรืออย่างไร ในเมื่อในแนวทางของเสรีนิยมนี้เองที่เป็ที่รับกระแสความคิดความเคลื่อนไหวต่างๆ ตลอดจนมา

ประการสุดท้ายที่ขอทักท้วงคือ การให้ชื่อคนในบทความว่านั่น คุมืออิทธิพลการเขียนแบบคอลัมน์ข่าวสังคมในนิตยสารและหนังสือพิมพ์รายวันมากที่สุด และได้เลยก่อนปัญหาตามมาว่า ทำไมบรรณาธิการไม่ให้ชื่อผู้สัทักษณ์ ศิวรักษ์ ในฐานะตัวตั้งตัวตีก่อตั้งหรือในฐานะบรรณาธิการหนังสือสังคมศาสตร์ปริทัศน์คนแรก (แล้วจะไม่เอ่ยคนที่สองก็ไม่เป็นไร) และทำไมลำดับบทบาทของ ชัยพฤกษ์ฉบับนักศึกษาศา-ประชาชน มาอยู่ในช่วงเวลาเดียวกับหนังสือชาวบ้าน ซึ่งออกหลังกว่าหลายปี ทำไมไม่ให้ความสำคัญ (ไม่เอ่ยถึง) วิทยาสารปริทัศน์ในเมื่ออย่างน้อยเรื่องสั้นจากวิทยาสารปริทัศน์ก็มีรวมอยู่ในเล่มนี้ด้วย และทำไมลืมเอ่ยชื่อ ชูเกียรติ อุทกพันธ์ ซึ่งเป็นตัวตั้งตัวตีสำคัญคนหนึ่งในการปรับปรุง ศูนย์ศึกษาและวิทยาสาร (ช่วงตั้งแต่ปลายปี ๒๕๑๔) หนึ่ง ว่าไปแล้ว บางที วิทยาสาร กับชัยพฤกษ์

ฉบับนักเรียน อาจมีอิทธิพลลึกซึ้งกว่าในการปลุกเร้าและชี้แนะความคิดทั้งแก่ครูและนักเรียน

สรุปข้อเท็จจริงคือ การกล่าวถึงพัฒนาการเรื่องสั้น หรือวรรณกรรมร่วมสมัยของบรรณาธิการอาจเป็นการจำกัดวงที่ยังไม่ถูกต้องนัก และเรื่องสั้นที่รวมอยู่ในเล่มนี้ตลอดจนในขบวนการที่กำลังจะออกตามากก็ไม่ใช่ว่าอย่างงานที่จะตัดสินว่าเป็นเรื่องสั้นสะท้อนสภาพความเป็นจริง หรือสภาพความเป็นจริงหลักแห่งยุคสมัยโดยเด็ดขาด อย่างไรก็ตาม ทักท้วงนี้ ไม่กระทบถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการแสดงพัฒนาการในเรื่องสั้นร่วมสมัย เพราะแม้ไม่มีข้อพิสูจน์จากขบวนการงานชุดนี้ ความเป็นจริงที่คนหนุ่มสาวเคลื่อนไหวหมุนเนื่องมีผลงานไม่ขาดสายในวงการวรรณกรรมปัจจุบันก็เป็นเครื่องลบล้างคำตัดสินดังกล่าวของนักวิจารณ์ท่านนั้นโดยสิ้นเชิงแล้ว แต่แน่นอนว่าข้อพิสูจน์จากขบวนการงานชุดนี้ของบรรณาธิการย่อมจะเป็นเครื่องชี้ชัดยิ่งขึ้น

สำหรับงานที่รวมอยู่ในเล่มทั้งหมด ๓๒ เรื่อง เนื้อหาส่วนใหญ่สื่อความยากไร้ คับแค้นของประชาชนและท้องถิ่นชนบท ซึ่งอาจแยกได้ตามเนื้อหาที่แสดงสภาพชีวิตต่างๆ ออกเป็น สภาพชีวิตชุมชน มีเพียงเรื่องเดียว แต่ก็แสดงให้เห็นอย่างครอบคลุมราวกับเป็นบันทึกประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านและผู้คน คือ

เรื่อง สัมป่อยดอกเหลือง ของ ไพบุลย์ สุวรรณกฎ แสดงชีวิตชนบทมีหลายเรื่อง คือ เมื่อ ของ นิธิ เอียวศรีวงศ์ แสดงชีวิตชนบทเมื่อเกิดน้ำท่วมมา และชาวนาไม่มีทางทำอะไรได้นอกจากจับเจ้ารอความหวังให้น้ำลดหน้าที ของ สุภาพ นิลไพรัช แสดงชีวิตเศรษฐกิจอภิสิทธิ์ชนกับบทบาทผู้ใหญ่บ้านในชนบท ทากชีวิต ของ มนูญ วัฒนโกเมร แสดงชีวิตที่อยู่ในภยันตรายอย่างมีดমন ขมขื่นของชาวชนบท เป็นเรื่องของลูกสาวชาวนาที่ถูกรุกค้ำกำลังจะตายแต่เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยของรัฐไม่ยอมฉีดยาให้ จนกว่าพ่อของเธอจะตกลงยกข้าวในนาให้เขา แล้งเซี่ย ของ สุรัชย์ จันทิมาธร แสดงชนบทที่เผชิญความแล้งหนาว บรรยากาศมีแต่ฝุ่นและลมหนาว หน้าแล้ง ของ ไพโรจน์ ทองประเสริฐ แสดงหน้าแล้งร้อนที่เหมือนๆ กันทุกแล้ง คือมีแต่แดดร้อนเปรี้ยง ข้าวหมกนา ปลาหมกนา และคนเริ่มหิว สิ่งที่หลงเหลือ ของ บัณฑิตูร กลิ่นขจร แสดงชนบทที่ฝนแล้งติดกันหลายฤดูจนดินท้องนาแตกกระแหงและคนอดอยากจนเกือบต้มใบไม้กิน จากความคับแค้นรอบด้านนี้ ในที่สุดก็ถึงเรื่องที่แสดง ชีวิตชาวนากับการต่อสู้ คือเรื่อง เรายังไม่ชนะดอกหรือ พ่อของ สมคิด สิงสง บอกถึงการต่อสู้ของพ่อชาวนาที่ปลุกชายของพ่อ ซึ่งเป็นนักศึกษาคณกล้า ของ ตำเว้ง คำพะอู แสดงการต่อสู้

ของชวานาหนุ่ม ทั้งกับความยากจนและการใช้
อำนาจไม่เป็นธรรมของอภิสิทธิ์ชน นานาฟ้า
ของ สถาพร ศรีสัจจัง เป็นการต่อสู้ของ
พ่อลูกชวานาเพื่อป้องกันที่ดินทำกินแม่ด้วย
ชีวิต แสดงชีวิตชาวประมง มีสามเรื่องคือ
คนของทะเล ของ นั้น บางนรา แผลมตะ
คุมพุก ของ มนต์ สัตยารักษ์ และ ฟ้า
เปลี่ยนสีที่ซอกคอก ของ มงคล วัชรารักษ์กุล
แสดงให้เห็นอาชีพที่เสี่ยงภัยสูงตั้งแต่ภัยธรรมชาติที่มีประจำจนถึงภัยจากระบบแบ่งแยกผล
ประโยชน์ทางการเมือง และต้องขมขื่นเมื่อแก่
ตัวลงแล้วถูกลดคุณค่าเพราะชราภาพ แสดง
ชีวิตคนกบงาน แสดงการทำงานที่มีทั้งอุป
สรรค ปัญหา ความสำเร็จ และความล้ม
เหลว ได้แก่เรื่อง ภาระหน้าที่ ของ บัณ
ฑิต ชุ่มนิกาย เป็นเรื่องของคนกบงานสร้าง
เขื่อนที่จะกักน้ำไว้บนพื้นที่แห้งแล้ง สำหรับ
ประโยชน์ของประชาชนกลุ่มหนึ่ง (ว่าเป็น
กลุ่มใหญ่) แต่ก็ต้องแลกกับการทำลายที่อยู่
ที่กินของประชาชนเหมือนกัน และไม่มีควม
ผิด แต่ว่าเป็นกลุ่มน้อย คืบวันหนึ่ง ของ
วิชัย โชควิวัฒน์ เรื่องของหมอกบงานพยายาม
ช่วยชีวิตคนที่หมอกต้องล้มเหลวเพราะอุปสรรค
ของชนบททั้งที่คาดถึงและที่คาดไม่ถึง ช่วงที่
ช่วงห่างของลุงเหมือน เรื่องของชนกรรมาชีพที่
ไม่มีทางเลือกไม่ว่าจะต้องการหรือไม่ต้องการ
ไม่ว่าจะสุขสบายหรือเจ็บป่วยก็ต้องทำงานเพื่อ

ความไม่อดตาย แสดงชีวิตของคนเล็ก ๆ
กับความคับแค้น คนเล็ก ๆ ก็ต้องคับแค้น
เพราะยากไร้ อ่อนแอ ไม่มีทางต่อสู้ หรือ
ป้องกันการกดขี่ เอาเปรียบของผู้ที่แข็งแรง
กว่า ไม่มีทางเลือก คนเล็ก ๆ เหล่านี้ก็มี
คนบนต้นไม้ ที่อยากหนีความคับแค้นบนพื้น
ดินขึ้นไปอยู่บนต้นไม้ ของ นิคม รวยยาว
บุญทั้ง ทหารเกณฑ์ ของ เวียงชัย ทวีชัย
นิรันดร์ ยาย คนปลุกผักบึงชาย ของ มน
เมธี ส่วนที่แสดงเรื่องของครูกับโรงเรียน
หรือเรื่องของการศึกษา ปัญหาของครูนั้นส่วน
ใหญ่ขึ้นกับชุมชนหรือสภาพคนแวดล้อมว่า
จะสนับสนุนหรือขัดขวางงานของครู ปรากฏ
ว่าสิ่งที่อุปสรรคสำคัญของงานครู อัน
ปรากฏในแต่งเขียนนี้คือความยากจนของชุมชน
ซึ่งทำให้ ครูประชาบาล ของประเสริฐ จันคำ
ต้องคิดกิจการนอกหลักสูตรอย่างพิเศษขึ้น
และครูนิมิตร ภูมิดาว ต้องไปเรียไร และ
ความตั้งใจ ของครูมานพ ถนอมศรีพึ่งทลาย
เมื่อเห็นสภาพโรงเรียน มีครู มกุฏ อรรถดี
คนเดียวพบแก่อุปสรรคน่ารักใน บทกวีของรอ
หีม มะหมาด แต่กลับบ้าน ของชัชวาล
นิลประยูร เป็นปัญหาของนักเรียนน้อย ๆ
ไม่ใช่ครูที่เบื่อห้องเรียน แสดงคนหนุ่มกับ
การแสวงหา มีเรื่อง ในหัวงนก ของ ศรี
ศักดิ์ นพรัตน์ เป็นการพยายามหาคำตอบ
แก่ปัญหามากมายเกี่ยวกับความเจริญ และ

ปัญหาการจัดสังคม โดยเผ้าคิดแสวงหาจน
สงสัยตัวเอง เพลงศพช็อคอกไม้ ของพิบูลย์
ศักดิ์ ลครพล เรื่องของชายหนุ่มชื่อมาซา
ผู้เดินทางไปกับยามสวยและความทุกข์ ว่าวุ่น
ใจ ข้ามท้องทุ่งไปแสวงหาแต่ไม่พบ คนโซ
ของวีระประวัติ วงศ์พัฬพันธ์ ก็เป็นการแสวง
หาของคนหนุ่มเหมือนกัน แม้พวกเขาจะเป็น
คนโซ แสดงศีลธรรมและค่านิยม มีการคอย
แทน ของตุลยเทพ สุวรรณจินดา เป็นเรื่อง
ของสัปเหร่อเนิ่นกับบางที แสดงถึงความสงบ
สันโดษ ไม่โลภไม่โทสสัน มีเมตตา กรุณา
มุกิตา อุเบกขา มีความอ่อนน้อมถ่อมตน
พร้อมเสียสละและบริจาค แต่ก็ยังคงความ
เป็นชายชาติหรือชายชาติหนักเลงคือกินเหล้า
เก่งและไว้ศักดิ์ศรีไม่ยอมกินของใครเปล่า ๆ
เหล่านี้ ดูเหมือนเคยเป็นแบบฉบับคนใน
อุดมคติแบบไทยๆ เรา *มิกิที่สี่ของบาป* ของ
ภักดี ริมมากุลทรัพย์ เป็นงานเสียดสีแถมล้อ
เลียนสะท้อนให้เห็นความเชื่อถือไม่ได้ในผู้ใหญ่
ที่บุคลิกเป็นหลัก น่านับถือในภูมิธรรมแต่
อาจสับสนอย่างมาก ในมาตรการของ บาปบุญ
ตัวเดินทาง กล่าวอย่างล้อเลียนถึงความรู้สึก
ต่อหลักเกณฑ์ศีลธรรมของชาวชนบท ที่แม้จะ
มีความบริสุทธิ์จิตใจ แต่ก็อาจคลาดเคลื่อน
ม गया ได้มากเนื่องด้วยความเชื่อ ความเขลา
และน้ำใจอันไม่เคร่งครัดต่ออะไรของพวกเขา เพลงบัว
ของพิชญ์ ศุภ แสดงความรัก

ความห่วงใยของแม่อย่างเป็นสิ่งสูงส่ง ไม่ว่าจะ
เป็นความรักของแม่คนหรือแม่สัตว์ เช่นแมว
แต่ความรักของแม่คนถาวรและมีหลักการสม่ำเสมอ
ยิ่งกว่านั้นแม่คนยังมีใจส่งเสริมลูก
แม่ชาวนาที่ตั้งความหวังตามค่านิยมชาวนาให้
ลูกได้ศึกษาเล่าเรียนไปเป็นครูอาจารย์ หรือ
เจ้าคนนายคนอยู่ในฐานะสูงเหนือชนชั้นชาว
นาขึ้นไป คนสี่เหลียง ของ นิเวศน์ กันไทย
ราษฎร์ แสดงให้เห็นความเลื่อนเปลี่ยน เสร้า
หมองไม่อยู่ในกรอบมาตรฐานที่คนเคารพ
บูชาของสงฆ์และวงการศาสนาซึ่งถือเป็นวิกฤติ
การณ์อย่างหนึ่งในสังคมไทย ปรากฏว่านอก
จากเรื่องนี้ยังมีบางส่วนในเรื่องอื่นๆ ที่สะท้อน
ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับความเสื่อมในศาสนา
และศีลธรรมเช่นในเรื่อง *ยาย* สะท้อนความ
จอมปลอมของศาสนาที่กลายเป็นสิ่งผูกขาด
สร้างบารมีของอภิสิทธิ์ชน หรือในเรื่อง *ไป
เรื่อยไร* สะท้อนสาเหตุความเสื่อมในค่านิยมบาง
ประการว่าอยู่ที่พัฒนาการอย่างผิด ๆ และฉาบ
ฉวยที่นำประชาชนให้ฟุ้งเฟ้อและทำลายราก
ฐานเศรษฐกิจ วัฒนธรรม

สิ่งที่น่าสังเกตคือ แม่เนื้อหาทั้งหมดใน
เล่มนี้จะสะท้อนสภาพเป็นจริงในสังคมชนบท
อย่างกว้างขวางและร่วมสมัย แต่การเปลี่ยน
ทัศนะ ท่าที ก็กินเวลายาวนานมากอย่างไม่น่า
เป็นไปได้ เพราะข่าวร้ายในชีวิตผู้คนและ
ชุมชนชนบทนั้นได้ปรากฏชัดเจน ตั้งแต่งาน

ชั้นแรกของเล่ม คือ *สัมป่อยดอกเหลือง* ทั้งที่
เรื่องนั้นไพบูลย์ตั้งใจบอกข่าวดี และในเวลา
เดียวกัน (๒๕๐๗) นิธิ เอียวศรีวงศ์ ก็มอง
เห็นชะตากรรมไม่แน่นอนของชาวนา (หรือ
มวลชน) ด้วยความรู้สึกหวั่นใจ แต่แล้วกลับ
ต้องใช้เวลาถึงกว่าสิบปี ออกพบกับชีวิตกับ
แก่น ทุกข์ยากรูปแบบต่างๆ ทั้ง *คอกชีวิต*
แดงเขียว ไม่มีทางรอดและไม่มีทางเลี้ยวหนีไป
กว่า *คนบนต้นไม้* และยอมมีความหวังแค่ตีตัว

ไปสวรรค์ กว่าจะทักสนใจปฏิเสธและต่อสู้

อะไรเล่าเป็นสาเหตุ นอกไปจาก การ
มีความคิดแบบอนุรักษนิยม การมีวิธีคิดแบบ
ไม่ชอบมองความเป็นจริงและการชอบข่าวสาร
ที่รุนแรงมาก ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุที่เราจะพบได้
ในรวมเรื่องสั้นร่วมสมัยที่รวมอยู่ในเล่มนี้ ●

คาราวัลย์ เกษทอง
ผู้อำนวยการ ไทยวัฒนาพานิช

สำนักพิมพ์ ดาวเรือง

ขอเสนอหนังสือเกี่ยวกับการแทรกแซงของจักรวรรดินิยมอเมริกา

ใครละเมิดอธิปไตยไทย

โดย เขียน ธีระวิทย์

หน้าศักดิ์ วิญญรัตน์

จาก โฮจิมินห์ ถึง เปโลง วรรณศรี

สุชาติ สวัสดิ์ศรี บรรณาธิการ

ขณะนี้กำลังวางตลาดทั่วไป ซึ่งมีจำหน่ายอยู่ไม่มากนัก ท่านผู้สนใจและร้านค้าต่างจังหวัด จะ
ติดต่อสั่งซื้อได้ที่

สารสยาม ทำพระจันทร์ โทร. ๒๑๙๑๐๘ หรือจะติดต่อผ่านมาทาง กอง
บรรณาธิการ สังกมศาสตร์ปริทัศน์ เราก็จะยินดีบริการกับท่าน

ท่านผู้อ่านโปรดทราบ

ในกรณีที่ท่านจะติดต่อเกี่ยวกับการส่งต้นฉบับ
จดหมายถึงบรรณาธิการ
หรือมีความเห็นต่าง ๆ ในงานของกองบรรณาธิการ
ขอโปรดติดต่อที่

กองบรรณาธิการ

สังคมศาสตร์ปริทัศน์

จุฬา ซอย ๒ ถนนพญาไท
กรุงเทพฯ ๑
โทรศัพท์ ๕๒๓๖๕๒

ในกรณีที่ท่านจะติดต่อเกี่ยวกับการสมัครเป็นสมาชิก สังคมศาสตร์ปริทัศน์ และ
สมาชิกสมาคม ตลอดจนต้องการทราบรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับงานแขนง
อื่น ๆ ของสมาคมหรือในกรณีที่มิได้รับหนังสือ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ หรือย้าย
ที่อยู่ ขอท่านโปรดติดต่อและส่งเช็คไปรษณีย์/ธนาคารได้ที่

น.ส. มาศฤดี สมิตเวช
ตึกคณะเศรษฐศาสตร์ ห้อง ๕๓๒
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ ๑
โทรศัพท์ ๒๖๖๑๑-๕ ต่อ ๒๑๒

บรรณาธิการ

กองบรรณาธิการของเราขอรับอย่างไม่ขออภัยว่า นับแต่เปลี่ยน *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* จากรายเดือน เป็นราย ๓ เดือน เราทำหนังสือออกช้ากว่ากำหนด เหตุผลประการแรกเกี่ยวกับทุนในการดำเนินการ ซึ่งต่อไปทางสำนักงานอำนวยการสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทยจะเป็นแหล่งให้เงินอุดหนุนในการจัดพิมพ์ ผลงานต่างๆ ของกองบรรณาธิการ *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ทั้งฉบับราย ๓ เดือนที่ท่านถือนี้และฉบับวิชาการของ สมาคมฯ ซึ่งจะมีแทรกขึ้นมาอย่างน้อยปีละ ๔ ฉบับ รวมทั้งหมด ๘ ฉบับ ดังที่เคยกล่าวแถลงเมื่อครั้งก่อน ว่าท่านที่เป็นสมาชิกของสมาคมจะมีสิทธิ์ได้ครบทั้ง ๘ ฉบับเมื่อหนังสือจัดพิมพ์ออกมา เหตุผลประการที่สองก็ เนื่องจากบรรณาธิการได้เอาเวลาไปเตรียมงานด้านโครงการหนังสือเล่มต่าง ๆ ซึ่งกะว่าจะมีออกมาทุกเดือนเนื่องจากไม่มีผู้ช่วยข้าพเจ้าจึงต้องทำงานฉีกาละคนเดียว เป็นเหตุให้งานทาง *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ล้าช้าไปบ้าง แต่อย่างไรก็ตาม *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ราย ๓ เดือน และหนังสือเล่มต่าง ๆ ที่นำมาแทรกจะยังคงมีต่อไป แม้ ลักษณะของการทำหนังสือราย ๓ เดือนจะมีส่วนกำหนดบทบาทและเนื้อหาบางอย่างภายในเล่ม จนเปลี่ยนไปในเชิงวิชาการและกึ่งวิชาการมากขึ้น แต่บทบาทในการเปิดเผยข้อเท็จจริงและการวิจารณ์ทางความเห็นในด้านต่าง ๆ จะยังคงมีต่อไป ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ติดตามเรามาแต่ต้น คงจะคิดว่าบทบาทในการวิจารณ์ข่าวสารการเมืองอันเป็นกระแสเหตุการณ์ (Current Issue) ทั้งในบ้านนอกบ้าน เช่นที่เคยปรากฏในรายเดือน ได้หายไป ซึ่งเราก็คงยอมรับว่าได้หายไปจริง เพราะการทำหนังสือราย ๓ เดือน ทำให้ตามความสดของเหตุการณ์ไม่ทัน อย่างไรก็ตาม บทบาททางด้านนี้ก็มีหนังสือฉบับอื่นๆรับหน้าที่สานต่อแทนให้แล้ว ดังที่ท่านที่ติดตาม จะเห็นจากหนังสือวิเคราะห์ข่าวทั้งรายสัปดาห์และรายเดือนที่ออกใหม่ในระยะนี้ โดยเฉพาะเมื่อไม่นานนี้ การเกิดขึ้นของหนังสือ *อดุรัส* ซึ่งเรียกตัวเองว่าเป็น “หนังสือข่าวกรองรายสัปดาห์” ก็อาจถือได้ว่าเป็นส่วนทดแทนใหม่ที่เกิดขึ้นแทน *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* รายเดือน เนื่องจากมีข้อเท็จจริงและการวิจารณ์ชนิดที่ “เชื่อถือได้” ในรูปลักษณะทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย อีกทั้งคณะผู้จัดทำ *อดุรัส* ก็เป็นนักคิดนักเขียนส่วนหนึ่งของ

สังคมศาสตร์ปริทัศน์ มาก่อน รวมทั้งข้าพเจ้าก็ได้ไปช่วยในฐานะบรรณาธิการด้านบทความ ดังนั้นจึงใคร่ขอ
ประชาสัมพันธ์ให้กับ *อดุรัส* ไว้ ณ ที่นี้ ท่านผู้อ่านที่เคยติดตาม *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* รายเดือนมาแต่ต้น
คงไม่ผิดหวังอย่างแน่นอน ถ้าท่านจะลองหันไปชม *อดุรัส* เป็นประจำทุกสัปดาห์ และเก็บไว้คอย *สังคม
ศาสตร์ปริทัศน์* เป็นประจำทุก ๓ เดือนควบคู่กันไป

สำหรับฉบับนี้ไม่มีแนวเรื่องโดดเด่นเป็นพิเศษ หากแต่มีเรื่องน่าสนใจระคนกันไป โดยเฉพาะ
เขตแดนตราด - กัมพูชา ของ บรรเทิง ยันต์โกเศศ เป็นการค้นคว้าเรื่องหลักเขตจากหลักฐานเดิมเท่าที่มีอยู่
เราได้นำมาตีพิมพ์ให้ปรากฏ เพราะกลัวเอกสารดังกล่าวจะสูญ แม้จะนำเบื่อไปบ้าง แต่ก็เป็นเรื่องใหญ่ และมี
ผลในทางที่จะสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเพราะเรื่องเล็ก ๆ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับ
“หลัก” เขตแดนทำนองนี้ เคยก่อกรณีพิพาทจนกลายเป็นสงครามระหว่างประเทศมาแล้วในอดีต ในยุคที่การ
ปลุกผีให้ ‘เกลียด’ เพื่อนบ้านในอินโดจีนกำลังเฟื่องฟูอยู่ขณะนี้ ปัญหากระทบกระทั่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่อาจถูก
ประเทศมหาอำนาจชักจูงให้เกิดความเข้าใจผิด จึงควรได้รับการศึกษาอย่างรอบด้านและรีบเสียแต่เนิ่น ๆ ส่วน
บทความเรื่อง *วิเคราะห์บทบาทของ “ทมิฬ” ของรัศมี เฝ้าเหลืองทอง* ที่กลุ่ม “วรรณกรรมเพื่อชีวิต” จัด
ขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้และหลายคนตั้งใจคอยอ่าน ก็ได้นำมาลงไว้ในเล่มนี้ตั้งแต่ต้นจนจบ พร้อมทั้งบางเรื่องเช่น
อินโดนีเซีย: ระบบใหม่ ของนายพล ขบวนการนักศึกษาพม่า *จดหมายจากเวียตนาม* เป็นเรื่องที่กองบรรณา
ธิการนิตยสาร *เพื่อน* ได้ส่งมาให้พิจารณา เนื่องจากนิตยสารฉบับนี้ได้ประกาศปิดตัวเอง และทำให้วงการนัก
อ่านต้องสูญเสียหนังสือดีไปอีกเล่มหนึ่ง

แต่ *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* จะยืนหยัดทุก ๓ เดือนอยู่ต่อไป สำหรับฉบับหน้า เนื่องจากในเดือน
พฤศจิกายนที่จะถึงนี้ เป็นเดือนครบรอบ ๓ ปีในการต่อต้านจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น กองบรรณาธิการของเรา่วม
กับคณะศึกษาแห่งประเทศไทย จึงได้ตกลงที่จะจัดทำฉบับพิเศษมีแนวเรื่องว่าด้วย *ภัยเหลือง* ภาค ๓